

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทางปัญญาเกี่ยวกับคุณภาพกำไรและมูลค่าตาม
ราคาตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี

นางสาวอรุณ แก้วทนต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2561

**The Relationship between Intellectual Capital Disclosures
on Earnings Quality and Market Values of THAI Listed Companies
in Technology Sector**

Arporn Klaewtanong

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy (Accountancy)
College of Innovative Business and Accountancy
Dhurakij Pundit University**

2018

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบัญชี)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี
เสนอโดย อาจารย์ แก้วทรวงศ์
หลักสูตร ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์ ปานมณี)

.....
.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู)

.....
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชีรับรองแล้ว

.....
.....คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
(อาจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

วันที่ เดือน พ.ศ.

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี
ชื่อผู้เขียน	อาภรณ์ แก้วทองค์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร. พัทธนันท์ เพชรเชิดชู
สาขาวิชา	การบัญชี
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

ทุนทางปัญญาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร ยิ่งไปกว่านั้นทุนทางปัญญาเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน และมีมูลค่าที่ซ่อนอยู่ ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาจึงเป็นประโยชน์สำหรับผู้ใช้อ้างอิงข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้ใช้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการประเมินกิจการในด้านต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ งานวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญาและความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ในการวิจัยครั้งนี้ได้โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากรายงานประจำปี รวมถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาดโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มากที่สุด ซึ่งมีลักษณะการเปิดเผยโดยใช้การบรรยายมากที่สุด สำหรับตำแหน่งการเปิดเผยในรายงานประจำปีพบมากที่สุดในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ โดยระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 พบว่า อยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้พบว่า การเปิดเผยทุนทางปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด

Thesis Title	The Relationship between Intellectual Capital Disclosures on Earnings Quality and Market Values of THAI Listed Companies in Technology Sector
Author	Arporn Klaewtanong
Thesis Advisor	Dr.Pattanant Petchchedchoo
Department	Accountancy
Academic Year	2017

ABSTRACT

An intellectual capital is essential for competitive advantage in organizations. Moreover, an intellectual capital is an intangible asset and hidden value. Therefore, a disclosure of intellectual capital information is beneficial for relevant users who can utilize its information to evaluate the business performance for decision making. This research aims to study intellectual capital disclose and to examine the relationships between intellectual capital disclosure on earnings quality and market values of listed companies in the Stock Exchange of Thailand (SET) focused on technology sector. This research uses content analysis to analyse data in annual report of each listed organization and multiple regression is used to analyse the relationship amongst variables.

The findings revealed that the disclosure of intellectual capital information focuses mostly on textual disclosure (amount of words). The nature of disclosure of intellectual capital information is a narrative form. On the other hand, the section of an annual report in which intellectual capital mostly disclosed is a business operation section. The disclosure of intellectual capital information was at low level. Moreover, the disclosure of intellectual capital has no significant relationship with the earnings quality and the market values.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้ความรู้ คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข ตลอดจนชี้แนะและให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ด้วยดีตลอดมา และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พนารัตน์ ปานมณี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ เชียง เกาซิด และคุณ ปภิน วิช จันทนา ที่ได้สละเวลาเพื่อให้คำแนะนำทางด้านสถิติ และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพร แพทย์รัตน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและการจัดการ และคณะผู้บริหารที่ได้สนับสนุนทุนการศึกษาเพื่อให้นักศึกษาในครั้งนี้อันสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณ นายจำเริญ ฤทธิ์นึ่ง ที่ให้การช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่สำคัญ ขอขอบคุณ คุณวิยะดา จินดานุภาจิตร เลขานุการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี ที่ช่วยประสานงานที่เกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ พ่อ คุณแม่ และสมาชิกในครอบครัวทุกท่านที่เป็นกำลังใจสำคัญยิ่งสำหรับผู้วิจัย สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ รุ่นพี่ รุ่นน้อง เพื่อนร่วมรุ่นปริญญาเอก และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือจนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์

อาภรณ์ แก้วทงศ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามในการวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดและทฤษฎี.....	6
2.2 ทูทางปัญญา.....	9
2.3 คุณภาพกำไร.....	27
2.4 มูลค่าตามราคาตลาด.....	37
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
3. ระเบียบวิธีวิจัย	66
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	66
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
3.3 มาตรการตัวแปร.....	83
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
3.5 ความเที่ยงตรงของแบบงานวิจัย.....	88
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	90
4.1 การวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญา.....	90

สารบัญ (ต่อ)	หน้า
บทที่	
4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับ คุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100.....	144
4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่า ตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100.....	147
4.4 การวิเคราะห์เพิ่มเติม.....	150
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	162
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	163
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	164
5.3 ข้อจำกัด.....	172
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	172
บรรณานุกรม.....	174
ภาคผนวก.....	190
ประวัติผู้เขียน.....	196

สารบัญตาราง	หน้า
ตารางที่	
2.1 รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบของทุนทางปัญญา (IC Item).....	15
2.2 สรุปการใช้ตัวแบบในการวัดรายการลงข้าง.....	31
2.3 สรุปผลงานวิจัยที่ศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญา.....	45
3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	67
3.2 วิธีการวัดผลการวิเคราะห์เนื้อหา.....	72
3.3 การกำหนดระดับความสำคัญในการวิเคราะห์เนื้อหา.....	73
3.4 กระจายทำการบันทึกการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามจำนวนคำ ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย.....	77
3.5 กระจายทำการบันทึกการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามรูปภาพและ แผนภูมิและตำแหน่งการเปิดเผย.....	78
3.6 กระจายทำการสรุปรูปแบบการเปิดเผย.....	79
3.7 กระจายทำการสรุปลักษณะการเปิดเผย.....	79
3.8 กระจายทำการสรุปตำแหน่งการเปิดเผย.....	80
3.9 เกณฑ์การวัดระดับการเปิดเผย.....	82
4.1 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย.....	91
4.2 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรม เทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากลักษณะการ เปิดเผยตามองค์ประกอบของทุนทางปัญญา.....	99
4.3 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรม เทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากลักษณะการ เปิดเผย.....	100
4.4 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจาก ตำแหน่งการเปิดเผย.....	105
4.5 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจาก รูปแบบการเปิดเผย.....	117

สารบัญตาราง (ต่อ)	หน้า
ตารางที่	
4.6 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลภายในตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย.....	119
4.7 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลภายนอกตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย.....	121
4.8 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทูนมนุษย์ตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณา จากลักษณะการเปิดเผย.....	123
4.9 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทูนภายในตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณา จากลักษณะการเปิดเผย.....	125
4.10 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทูนภายนอกตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย.....	127
4.11 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทูนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากจำนวนคำ จำแนกตามปี.....	129
4.12 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทูนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากจำนวนภาพ จำแนกตามปี.....	131
4.13 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทูนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดย พิจารณาจากจำนวนแผนภูมิ จำแนกตามปี.....	132
4.14 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทูนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบบรรยาย จำแนกตามปี.....	134
4.15 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทูนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบตัวเลข จำแนกตามปี.....	135
4.16 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทูนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบจำนวนเงิน จำแนกตามปี.....	137
4.17 ระดับการเปิดเผยข้อมูลทูนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย.....	138
4.18 แสดงการแจกแจงความถี่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.....	141

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่

4.19	แสดงการแจกแจงความถี่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน.....	143
4.20	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญา กับ คุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter.....	144
4.21	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญาตาม องค์ประกอบ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก กับคุณภาพกำไรของ บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการ วิเคราะห์แบบ Enter.....	146
4.22	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญา กับมูลค่า ตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter.....	147
4.23	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญาตาม องค์ประกอบ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก กับมูลค่าตามราคา ตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดย การวิเคราะห์แบบ Enter.....	149
4.24	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุน มนุษย์ กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ใน ดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter.....	150
4.25	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนภายใน กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter.....	152
4.26	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุน ภายนอก กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ใน ดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter.....	154

ตารางที่	สารบัญตาราง (ต่อ)	หน้า
4.27	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนมนุษย์ กับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter.....	156
4.28	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนภายใน กับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter.....	158
4.29	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนภายนอก กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter.....	160

สารบัญภาพ	หน้า
ภาพที่	
4.1 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย.....	91
4.2 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย.....	92
4.3 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย.....	93
4.4 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย	94
4.5 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผยจำแนกตามบริษัท.....	95
4.6 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย.....	100
4.7 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยจำแนกตามบริษัท	101
4.8 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย.....	106
4.9 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย.....	107
4.10 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอก โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย.....	108
4.11 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท A.....	109
4.12 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท B.....	110
4.13 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท C.....	111

สารบัญญภาพ (ต่อ)	หน้า
ภาพที่	
4.14 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของ บริษัท D.....	112
4.15 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของ บริษัท E.....	113
4.16 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของ บริษัท F.....	114
4.17 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของ บริษัท G.....	115
4.18 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของ บริษัท H.....	116
4.19 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจาก รูปแบบของการเปิดเผย	118
4.20 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจาก รูปแบบของการเปิดเผย.....	120
4.21 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณา จากรูปแบบของการเปิดเผย.....	121
4.22 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ตามรายการที่เปิดเผย โดย พิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย.....	124
4.23 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในตามรายการที่เปิดเผย โดย พิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย.....	126
4.24 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย.....	128
4.25 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากจำนวนคำ จำแนกตามปี.....	130
4.26 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากจำนวนภาพ จำแนกตามปี.....	131

ภาพที่	สารบัญญภาพ (ต่อ)	หน้า
4.27	ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากจำนวนแผนภูมิ จำแนกตามปี.....	133
4.28	ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของ กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบบรรยาย จำแนกตามปี.....	134
4.29	ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบตัวเลข จำแนกตามปี.....	136
4.30	ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบจำนวนเงิน จำแนกตามปี.....	137
4.31	ระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย.....	139

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมดิจิทัลที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการผลิต การดำเนินธุรกิจ การค้า การบริการ รวมทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอื่น อันส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของคนในสังคม (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560) องค์กรและบุคลากรจำเป็นต้องปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลง สำหรับประเทศไทยได้มีนโยบายเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศเข้าสู่อุตสาหกรรม 4.0 โดยการบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 และปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 โดยอุตสาหกรรมจะขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี หุ่นยนต์อัจฉริยะและระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในการดำเนินธุรกิจ และสนับสนุนในการสร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มมูลค่า นวัตกรรมเหล่านี้ทางบัญชีนับว่าเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่สร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจในอนาคตให้กับองค์กร ซึ่งอีกนัยหนึ่ง นวัตกรรมจัดได้ว่าเป็นสินทรัพย์เชิงกลยุทธ์ (Strategic assets) ในระบบเศรษฐกิจที่ความรู้เป็นทรัพยากรหลัก (Knowledge-based Economy)

ระบบเศรษฐกิจที่ความรู้เป็นทรัพยากรหลัก (Knowledge-based Economy) คือ ระบบเศรษฐกิจที่อิงกับการใช้ความรู้ และข้อมูล เป็นตัวขับเคลื่อนในการผลิต และการกระจายสินค้า (OECD, 1996) ทั้งนี้ระบบเศรษฐกิจที่ความรู้เป็นทรัพยากรหลัก ให้ความสำคัญกับความรู้และเทคโนโลยีที่มีอยู่ในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากความรู้ถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ความรู้เป็นส่วนหนึ่งของทุนทางปัญญาโดย Stewart (1997) ระบุว่าทุนทางปัญญาคือ ความรู้ ข้อมูล ทรัพย์สินทางปัญญา ประสบการณ์ ที่สามารถสร้างความมั่งคั่งให้กับองค์กร โดยทุนทางปัญญามีองค์ประกอบของทุนมนุษย์ เกี่ยวข้องกับ ความรู้ ความสามารถ ของพนักงาน องค์กรประกอบภายในที่ เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหาร ปรัชญาในการบริหาร และองค์ประกอบภายนอกที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสียภายนอก

ทุนทางปัญญาได้รับความสนใจในการศึกษาในหลาย ๆ ประเทศ และมีการศึกษาพบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญามีแนวโน้มการเปิดเผยมากขึ้น (Abeyseke & Guthrie, 2005; Wagiciengo & Belal., 2012; Ahmed Haji & Ghazali, 2012) การเปิดเผยทุนทางปัญญาเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ที่ไม่แสดงอยู่ในรายงานทางการเงิน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีความสำคัญต่อนักลงทุนและเป็นส่วนหนึ่งในการลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล นอกจากนี้ การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวเป็นประโยชน์กับนักลงทุนในการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจเนื่องจากข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการประเมินมูลค่าประสิทธิภาพของบริษัทและช่วยให้นักลงทุนประเมินคุณภาพและความยั่งยืนของกำไร (Thomas, 2003) นอกจากนี้ Abeysekera (2008) กล่าวว่า การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางปัญญาเป็นการส่งสัญญาณให้นักลงทุนเกี่ยวกับกิจการของบริษัทในภาวะที่เศรษฐกิจมีการแข่งขันสูง การเปิดเผยทุนทางปัญญาช่วยให้ตลาดมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล ระหว่าง insiders กับนักลงทุน

นอกจากนี้รายงานทางการเงินที่มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ เป็นสิ่งสำคัญต่อผู้มีส่วนได้เสีย เพราะหากข้อมูลรายงานทางการเงินมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ทำให้การนำข้อมูลไปใช้มีความถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลผลการดำเนินงานหรือกำไรของกิจการเป็นข้อมูลที่มีการนำไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจ หากกำไรนั้นเป็นกำไรที่มีคุณภาพ โดยมีรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในจำนวนน้อย ก็จะทำให้ให้นักลงทุนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์กิจการ วิเคราะห์คาดการณ์กำไรในอนาคต เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงในการลงทุนทำให้น่าไปใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาของ Francis, Nanda, and Olsson (2008) พบว่าบริษัทที่มีคุณภาพกำไรดีมีการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจมากกว่าบริษัทที่มีคุณภาพกำไรไม่ดี เป็นไปตามที่ Jo and kim (2007) ซึ่งให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลเป็นการเพิ่มความโปร่งใสและลดแรงจูงใจในการจัดการกำไร เนื่องจากการเปิดเผยที่โปร่งใสเพิ่มขึ้นช่วยให้นักลงทุนสามารถตรวจสอบการจัดการกำไรได้

นอกจากนี้ Consioni, Colauto, and Lima (2017) ระบุว่าความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลสร้างสถานะที่เอื้อต่อการปรับแต่งข้อมูล ดังนั้น ยังมีความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลมากขึ้น ก็ยังช่วยให้ผู้บริหารใช้ดุลยพินิจของตนเองเพื่อจุดประสงค์เฉพาะในการจัดการผลทางบัญชี ดังนั้น ความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลจะลดลงได้ด้วยการเปิดเผยโดยสมัครใจและกฎระเบียบที่เข้มงวดมากขึ้น ซึ่งประเด็นของความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลจึงเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจกับการจัดการกำไร

ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลเป็นกระบวนการสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลข่าวสารในการวิเคราะห์ ประเมิน กำหนดราคาหลักทรัพย์ ดังนั้นการเปิดเผย

ข้อมูลในระดับที่เหมาะสมและเพียงพอจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อนักลงทุน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556) การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นการส่งสัญญาณให้กับนักลงทุน เนื่องจากการศึกษาที่ผ่านพบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา มีผลต่อมูลค่าตลาด (Abdolmohammadi, 2005; Anam, Fatima, & Majdi, 2011; Gamerschlag, 2013; Ahmed Haji, 2016; Alfraih, 2017) ดังนั้น การให้ความสำคัญกับการเปิดเผยทุนทางปัญญา นอกจากจะเป็นประโยชน์กับนักลงทุนแล้ว ยังทำให้ผู้บริหารตระหนักถึงความสัมพันธ์ของการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับการประเมินราคาหุ้น ซึ่งอาจจะเป็นการกระตุ้นให้บริษัทต่าง ๆ เพิ่มระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเพิ่มขึ้น (Alfraih, 2017)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาจะเห็นได้ว่า ทุนทางปัญญาเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่มีความสำคัญต่อองค์กร และจากประเด็นของความไม่เท่าเทียมกันข้อมูลมีความเกี่ยวข้องกับ การเปิดเผยข้อมูลและการจัดการกำไร ดังนั้นข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างทุนทางปัญญาจึงมีความน่าสนใจในการศึกษา สำหรับงานวิจัยในอดีตมีการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ หรือข้อมูลในรายงานประจำปี กับ การจัดการกำไร (Jo & Kim, 2007 ; Riahi & Arab, 2011 ; Alzobu, 2016) และการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการวัดมูลค่าของทุนทางปัญญา (Vale Added IC) กับคุณภาพกำไร แต่ยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญา กับคุณภาพกำไร และจากการศึกษาที่ผ่านมพบว่า การเปิดเผยทุนทางปัญญา มีผลต่อมูลค่าตลาดหรือราคาหุ้น แต่สำหรับในประเทศไทยยังไม่พบการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญา กับมูลค่าตามราคาตลาด จึงเป็นที่มาของแนวคิดที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญา กับคุณภาพกำไร และมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงลักษณะการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 และทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญา กับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด

1.2 คำถามในการวิจัย

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์การเปิดเผยทุนทางปัญญา กับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 สรุปคำถามในการวิจัยได้ดังนี้

1. การเปิดเผยทุนทางปัญญากลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 มีลักษณะอย่างไร

2. การเปิดเผยทุนทางปัญญาของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรหรือไม่

3. การเปิดเผยทุนทางปัญญาของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาดหรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ทางด้านทุนทางปัญญา และใช้เป็นข้อมูลในการนำไปต่อยอดการศึกษาในมุมมองอื่น ๆ สำหรับ นักวิชาการ นักศึกษา และผู้ที่สนใจ

2. เพื่อเป็นข้อมูลให้นักลงทุน สามารถนำผลที่ได้จากงานวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์กิจการ เพื่อประกอบการตัดสินใจ

3. เพื่อประโยชน์ต่อหน่วยงานกำกับดูแล ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา

1.5 ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนี SET 100 Index ซึ่งเป็นหลักทรัพย์ที่การซื้อขายมีสภาพคล่องสูงอย่างสม่ำเสมอ มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด (Market Capitalization) สูง และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต พบว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญามีผลต่อมูลค่าตลาด สำหรับการเลือกศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี เนื่องจากประเทศไทยกำลังขับเคลื่อนเข้าสู่อุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวมีลักษณะ

ของธุรกิจที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุนการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม 4.0 ของประเทศ นอกจากนี้ การที่ทุนทางปัญญาเป็นทรัพย์สินที่มีค่าและเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการแข่งขัน โดยเฉพาะ ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนมีความสำคัญมากกว่าสินทรัพย์ที่มีตัวตน (Wang & Chang, 2009) นอกจากนี้ Joshi, Ubha, and Sidhu (2012) ระบุว่ากลุ่มบริษัท ซอฟต์แวร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลผลิตที่ได้ของบริษัทจะขึ้นอยู่กับทักษะของพนักงาน ซึ่ง ความรู้ความสามารถ ทักษะของพนักงาน เป็นส่วนหนึ่งของทุนทางปัญญาและมีความสำคัญต่อ ความสำเร็จขององค์กร ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวน่าสนใจศึกษา

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไว้ดังนี้

ทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนและเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับองค์กร ซึ่งเกิดจากความรู้และความสามารถที่อยู่ในตัวบุคคล ความสามารถทางนวัตกรรม กระบวนการปฏิบัติงานและระบบการบริหารเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างความได้เปรียบให้กับองค์กร

ทุนมนุษย์ (Human Capital) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของพนักงานในองค์กร ทั้งนี้ยังรวมถึงความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม

ทุนภายใน (Internal Capital) หมายถึง โครงสร้างองค์กร ระบบ กระบวนการ และวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งสนับสนุนการทำงานให้กับบุคลากรในองค์กร

ทุนภายนอก (External Capital) หมายถึง ความสัมพันธ์ขององค์กรกับผู้มีส่วนได้เสียภายนอกองค์กร เช่น ความพึงพอใจของลูกค้า ความพันธ์กับคู่ค้า ผู้ถือหุ้น และสังคม เป็นต้น

การเปิดเผย (Disclosure) หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลของบริษัท โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย ใช้วิธีการนับจำนวนคำ จำนวนพื้นที่ของภาพ และจำนวนพื้นที่ของแผนภูมิ ลักษณะการเปิดเผย โดยการบรรยาย ตัวเลข และจำนวนเงิน ตำแหน่งการเปิดเผยทุนทางปัญญาในรายงานประจำปี

คุณภาพกำไร (Earnings Quality) หมายถึง เป็นกำไรที่มาจากดำเนินงานปกติ หรือมีรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในจำนวนน้อย เป็นกำไรที่สามารถนำไปใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มูลค่าตามราคาตลาด (Market values) หมายถึง จำนวนหุ้นสามัญที่ออกและชำระแล้วคูณด้วยราคาปิดของหุ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ผู้วิจัยได้มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

2.1.1 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

2.1.2 ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory)

2.1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory)

2.1.4 ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling theory)

2.2 ทุนทางปัญญา (Intellectual Capital)

2.3 คุณภาพกำไร (Earnings Quality)

2.4 มูลค่าตามราคาตลาด (Market Values)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด ซึ่งมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory) ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) และทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling theory) โดยรายละเอียดของแต่ละทฤษฎีมีดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทนมาจากแนวคิดของ Jensen and Meckling (1976) ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นตัวแทน โดยเกิดขึ้นระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย คือ ตัวการ (Principle) ซึ่งเป็นผู้มอบอำนาจในการบริหารงาน และอีกฝ่ายคือ ตัวแทน (Agent) ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับมอบอำนาจในการ

บริหารงาน เนื่องจากตัวการไม่สามารถบริหารงานได้แต่เพียงผู้เดียวจึงทำให้ต้องมีบุคคลที่เข้ามาช่วยในการบริหารงานแทนเจ้าของกิจการ หากผู้บริหารหรือตัวแทนบริหารงานเพื่อสร้างผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้นหรือตัวการแล้ว ความสัมพันธ์ของผู้ถือหุ้นและผู้บริหาร ยังคงมีประสิทธิผลที่ดี แต่ถ้าหากผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ของผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารไม่สอดคล้องกัน จะทำให้เกิดปัญหาการเป็นตัวแทน (Agency Problem) ขึ้น ซึ่งปัญหาระหว่างตัวการและตัวแทน ได้แก่ การขัดแย้งของผลประโยชน์เนื่องจากผู้บริหารมองถึงผลประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไป โดยขัดแย้งกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ปัญหาจากความไม่แน่ใจของตัวการว่าตัวแทนทำงานได้เต็มประสิทธิภาพหรือไม่ และปัญหาจากความไม่แน่ใจของตัวการว่าตัวแทนจะสามารถทำงานได้ สอดคล้องกับผลตอบแทนที่ได้รับหรือไม่ นอกจากนี้การแยกความเป็นเจ้าของและการบริหารงานของตัวการและตัวแทน ทำให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมของข้อมูลระหว่างตัวการและตัวแทน

ดังนั้นทฤษฎีตัวแทนได้มานำใช้ในการศึกษาเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลทางปัญญาเป็นการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพนักงาน การบริหารงาน และความสัมพันธ์กับภายนอกองค์กร เป็นการลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลระหว่างผู้บริหารและผู้มีส่วนได้เสีย

2.1.2 ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory)

ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย คือ ลักษณะหรือการกระทำที่จะสร้างความพอใจโดยจะต้องอยู่ภายใต้การกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย (Suchman, 1995) โดยทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย อยู่บนพื้นฐานแนวคิดของสัญญาทางสังคมและยืนยันว่าองค์กรจะตอบสนองต่อความคาดหวังของชุมชนและดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่ากิจกรรมดังกล่าวถูกต้องตามกฎหมาย (Whiting & Miller, 2008) นอกจากนี้ Nik Ahmad and Sulaiman (2004) ระบุว่าทฤษฎีความชอบธรรม คือ สัญญาทางสังคมระหว่างองค์กรธุรกิจและสังคม ซึ่งเป็นสัญญาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบุคคลสำหรับการดำเนินกิจการ ทั้งนี้ทฤษฎีความชอบธรรมหรือความชอบด้วยกฎหมายยังมีความเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียเนื่องจากองค์กรต้องพยายามให้อยู่ในขอบเขตหรือบรรทัดฐานของสังคม ดังนั้นบริษัทจะมีความสมัครใจรายงานกิจกรรมขององค์กรเมื่อผู้บริหารเห็นว่าเป็นสิ่งที่สังคมคาดหวัง

นอกจากนี้ Guthrie, Petty, and Ricceri (2004) ระบุว่า ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย มีความเกี่ยวข้องกับการรายงานทุนทางปัญญาและการใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งบริษัทมีแนวโน้มที่จะรายงานเกี่ยวกับทุนทางปัญญาเนื่องจากข้อมูลทุนทางปัญญาไม่มีการกำหนดให้เป็นสินทรัพย์ การเปิดเผยทุนทางปัญญาโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจึงเป็นวิธีที่ดี

ที่สุด ซึ่งทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย กับการเปิดเผยทุนทางปัญญา และการวิเคราะห์เนื้อหาจึงมีการเชื่อมโยงกัน

ดังนั้นทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมายมีความเกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลทุนทางปัญญา โดยบริษัทมีแนวโน้มที่จะรายงานเกี่ยวกับทุนทางปัญญาเนื่องจากเป็นการรายงานทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน ซึ่งยังไม่มีหลักเกณฑ์ในการเปิดเผย และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความสำเร็จขององค์กร ดังนั้น ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด

2.1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory)

ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสียมีพื้นฐานมาจาก กรอบแนวคิดของ Barnard (1938) โดยเสนอมุมมองด้านบวกของผู้บริหารที่ให้การสนับสนุนด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อมา Freeman (1984) สนับสนุนว่าผู้บริหารต้องสร้างความพอใจต่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของบริษัท อันประกอบด้วย พนักงาน ลูกค้า ผู้ขาย องค์กรชุมชนในท้องถิ่น จึงสามารถกล่าวได้ว่าผู้มีส่วนได้เสียคือบุคคลและกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่อาจมีผลหรือได้รับผลกระทบจากความสำเร็จของภารกิจขององค์กร

ตามทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสีย ในการจัดการองค์กรนั้นคาดว่าจะเกิดขึ้นในกิจกรรมที่ผู้มีส่วนได้เสียคาดหวังและรายงานกิจกรรมเหล่านั้นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากทฤษฎีดังกล่าวเป็นการกำหนดความรับผิดชอบขององค์กรที่ขยายไปถึงด้านเศรษฐกิจและผลการปฏิบัติงานด้านการเงิน โดยองค์กรมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางปัญญา สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมากกว่าข้อกำหนดที่บังคับไว้ ดังนั้นทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับการนำวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาในรายงานประจำปีซึ่งเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดสำหรับองค์กรที่จะสื่อสารกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา (Guthrie et al., 2004) โดยตามทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสียชี้ให้เห็นว่าผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมขององค์กรที่ส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสีย (Guthrie et al., 2004)

ดังนั้นการนำทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสีย มาศึกษาครั้งนี้ เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นการสื่อสารกิจกรรม และทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตนขององค์กรเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับทราบข้อมูลขององค์กร

2.1.4 ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling theory)

ทฤษฎีการส่งสัญญาณเป็นทฤษฎีที่กล่าวว่า ผู้บริหารและนักลงทุนมีข้อมูลข่าวสารของบริษัทไม่เท่าเทียมกัน (Miller & Modigliani, 1961) โดยทฤษฎีการส่งสัญญาณบ่งชี้ว่าองค์กรจะพยายามส่งสัญญาณข้อมูลเชิงบวกให้กับนักลงทุนผ่านรายงานประจำปี ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาสามารถช่วยนักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียในการประเมินความสามารถในการสร้างความมั่งคั่งในอนาคตของบริษัท และช่วยในการประเมินมูลค่าของบริษัท (Whiting & Miller, 2008) นอกจากนี้ Srivastava and Lurie (2001) กล่าวว่าผู้มีส่วนได้เสียใช้ข้อมูลของบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจเพื่อสรุปผลเกี่ยวกับความตั้งใจหรือการกระทำของบริษัท ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมสามารถช่วยให้นักลงทุนสามารถที่จะพยากรณ์แนวโน้มของบริษัทได้อย่างแม่นยำมากขึ้น (Botosan, 1997) ซึ่งจะเห็นได้ว่าความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลถือเป็นสิ่งที่ไม่ดีอย่างมาก เช่น การศึกษาของ Milgrom (1981) ชี้ให้เห็นว่า ทฤษฎีการส่งสัญญาณใช้ในการแก้ปัญหาในองค์กรสำหรับผู้มีส่วนได้เสีย

นอกจากนี้การศึกษาของ Anam et al. (2011) ระบุว่าทฤษฎีการส่งสัญญาณยังสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการของบริษัทที่มีมูลค่าที่ดี อันเป็นผลมาจากกระบวนการสร้างมูลค่าของทุนและทรัพยากรซึ่งรวมถึงทุนทางปัญญา โดยจะพยายามส่งสัญญาณโดยเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเพิ่มเติมในรายงานประจำปีให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย ดังนั้นข้อมูลนี้อาจปรากฏในมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัท นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางปัญญา อาจช่วยให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถกำหนดมูลค่าของบริษัทในอนาคตได้ดีขึ้น ซึ่งอาจส่งผลต่อการเพิ่มราคาหุ้นของบริษัท

ดังนั้น การนำทฤษฎีการส่งสัญญาณมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นการส่งสัญญาณหรือการสื่อสารของผู้บริหารกับนักลงทุน เพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งด้านทุนมนุษย์ ทุนภายใน และ ทุนภายนอก ขององค์กร ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวเป็นการลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล และทำให้ผู้มีส่วนได้เสียนำข้อมูลไปใช้ในการประเมินกิจการ และทำการตัดสินใจที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับบริษัทต่อไป

2.2 ทุนทางปัญญา (Intellectual Capital)

แนวคิดทุนทางปัญญาเกิดขึ้นตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1980 โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ โดยในปี 1990 บริษัท Skandia ได้แต่งตั้งผู้อำนวยการทุนทางปัญญาขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการเรียนรู้การจัดการและการใช้ทุนทางปัญญา ซึ่งต่อมา Kaplan and Norton ได้แนะนำแนวคิด

เรื่อง Balanced Scorecard โดยได้กล่าวถึงทุนทางปัญญาด้วยจึงส่งผลทำให้ทุนทางปัญญาได้รับความสนใจในการศึกษาวิจัยของนักวิชาการอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาในหลาย ๆ ประเทศ จนถึงปัจจุบัน ดังนั้น ทุนทางปัญญา (Intellectual Capital : IC) จึงได้รับความสำคัญในยุคเศรษฐกิจที่ความรู้เป็นทรัพยากรหลักในปัจจุบันและมีบทบาทสำคัญในด้านนวัตกรรม การเติบโตด้านการผลิต ผลการดำเนินงานและความสามารถในการแข่งขันขององค์กร (Zehir, Abdelbaki, & Bouabdellah, 2012) ส่งผลให้มีการศึกษาทุนทางปัญญาแพร่หลายในหลาย ๆ ประเทศ

สำหรับประเทศไทยทุนทางปัญญาได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการนำเสนอกรอบแนวคิดของรายงานเชิงบูรณาการ โดยคณะกรรมการรายงานเชิงบูรณาการระหว่างประเทศ กรอบแนวคิดดังกล่าวได้ระบุถึงวิธีการจัดการทุนทางปัญญาเพื่อสนับสนุนวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร (Pechchedchoo, 2559) นอกจากนี้ในรายงานเชิงบูรณาการ ซึ่งเป็นรายงานที่สื่อสารและอธิบายเกี่ยวกับกลยุทธ์ ธรรมชาติ ผลการปฏิบัติงาน และความคาดหวังในอนาคตขององค์กร บริบทของสภาพแวดล้อมภายนอก การสร้างมูลค่าให้กับองค์กรทั้งในระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว (IIRC, 2013) และได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรและความสัมพันธ์ของทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) ได้แก่ องค์กร ทรัพย์สินทางปัญญา เช่น สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ ซอฟต์แวร์ สิทธิและใบอนุญาต และทุนมนุษย์ (Human Capital) ได้แก่ สมรรถนะ ความสามารถ และประสบการณ์ ของบุคลากร รวมทั้งแรงจูงใจในการสร้างสรรค์นวัตกรรม นอกจากนี้ยังรวมถึงการวางแผนและการสนับสนุนให้องค์กรมีบรรษัทภิบาล การบริหารความเสี่ยงและการสร้างคุณค่าทางจริยธรรม ความจงรักภักดีและแรงจูงใจในการปรับปรุงกระบวนการ สินค้าและบริการ ความสามารถในการเป็นผู้นำ จากการให้ความสำคัญข้อมูลทุนทางปัญญาและทุนมนุษย์ดังกล่าว ย่อมแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงกลยุทธ์ขององค์กรกับทุนทางปัญญา เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าให้กับองค์กรและเป็นการสร้างผลตอบแทนแบบยั่งยืน

ทั้งนี้ทุนทางปัญญายังเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้องค์กรมีความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยองค์กรต้องนำทุนทางปัญญาที่องค์กรมีอยู่นั้นมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรต่อไป แต่เนื่องจากทุนทางปัญญาเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่ไม่ได้ระบุไว้ในรายงานทางการเงิน ดังนั้นจะทำให้เกิดช่องว่างที่เรียกว่า มูลค่าที่ซ่อนอยู่ (Hidden Value) คือ ความแตกต่างของมูลค่าตามราคาตลาด (Market Values) กับมูลค่าทางบัญชี (Book Value) (Brennan, 2001; Whiting & Miller, 2008; Ahmed Haji, 2016) ซึ่งจะเห็นได้ว่าจากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นองค์กรควรจะมีการเปิดเผยทุนทางปัญญาถือเป็นการสะท้อนมูลค่าที่ซ่อนอยู่ถือซึ่งเป็นการส่งสัญญาณอย่างหนึ่งให้กับผู้มีส่วนได้เสียเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประเมินมูลค่าที่แท้จริงของกิจการ

แนวคิดทางด้านทุนทางปัญญา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปิดเผยทุนทางปัญญา เนื่องจากแนวคิดทางด้านทุนทางปัญญา ยังไม่มีการกำหนดไว้ชัดเจน โดยนักวิจัยหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางปัญญาไว้หลายหลายแตกต่างกันไปดังนี้

งานวิจัยส่วนหนึ่งกล่าวว่าทุนทางปัญญาคือสินทรัพย์ไม่มีตัวตน เช่นการศึกษาของ Bontis, Dragonetty, Jacobsen, and Roos (1999), Heisig, Vorbeck, and Niebuhr (2001) และ Petty and Guthrie (2000) กล่าวว่าทุนทางปัญญา คือ แนวคิดที่ใช้ในการจำแนกทรัพยากรที่เป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตน โดยดูจากความเกี่ยวข้องกันและทุนทางปัญญาเป็นสิ่งที่สำคัญมีมูลค่าทางเศรษฐกิจแต่มองไม่เห็น ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ ทุนองค์กรและทุนมนุษย์ และยังมีการศึกษาของ Sveiby (1997) ที่กล่าวว่า ทุนทางปัญญา คือ สินทรัพย์ไม่มีตัวตนสามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก

นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยหลายท่านที่กล่าวว่า ทุนทางปัญญา เกิดจากความรู้ความสามารถซึ่งพบได้จากการศึกษาของ Edvinsson and Sullivan (1996) และ Brennan and Connell (2000) ระบุว่าทุนทางปัญญา คือ ความรู้ขององค์กร ความรู้ที่สามารถแปลงเป็นมูลค่าได้ เช่นเดียวกับ Stewart (1997) ระบุว่าทุนทางปัญญา คือ ความรู้ ข้อมูล ทรัพยากรสินทางปัญญา ประสบการณ์ ที่สามารถสร้างความมั่งคั่งให้กับองค์กร สอดคล้องกับ Marr and Schiuma (2001) และ Mojtahedi (2013) ระบุว่าทุนทางปัญญา คือ กลุ่มของสินทรัพย์ทางความรู้ที่อยู่ในองค์กรและมีความสำคัญอย่างมากในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กร โดยการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่ยังมีการศึกษาของ Steenkamp (2008) ระบุว่าทุนทางปัญญาคือ การลงทุนที่มองไม่เห็นและการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาของบริษัทในปัจจุบันและในอนาคต ทรัพยากรและขีดความสามารถที่แสดงถึงทรัพยากรความรู้เพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับบริษัท ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม กระบวนการและประสิทธิภาพซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการกระบวนการสร้างมูลค่า

ทั้งนี้ม้งานวิจัยที่มีแนวคิดทางด้านทุนทางปัญญาแตกต่างจากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งการศึกษาของ De Pablos (2003) กล่าวว่า ทุนทางปัญญาคือ ผลต่างระหว่างมูลค่าตามราคาตลาดและมูลค่าตามบัญชี โดยทุนทางปัญญาเป็นทรัพยากรด้านความรู้ที่สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับองค์กร

ดังนั้นแนวคิดทางด้านทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) ที่ได้กล่าวมาข้างต้นของนักวิจัยหลายท่าน สามารถสรุปแนวคิดทางด้านทุนทางปัญญาในงานวิจัยครั้งนี้ได้ว่าทุนทางปัญญา คือ สินทรัพย์ไม่มีตัวตนและเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับองค์กร ซึ่งเกิด

จากความรู้และความสามารถที่อยู่ในตัวบุคคล ความสามารถทางนวัตกรรม กระบวนการปฏิบัติงาน และระบบการบริหารเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสร้างรายได้เปรียบให้กับองค์กร

ทั้งนี้ทุนทางปัญญาสามารถแบ่งองค์ประกอบของทุนทางปัญญาออกเป็น 3 ด้าน คือ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทุนมนุษย์ (Human Capital) คือ ความรู้ ความสามารถของพนักงานเป็นส่วนที่ทำให้องค์กรบรรลุภารกิจและเป้าหมายขององค์กร และเป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างมูลค่าให้องค์กร โดยนักวิจัยหลายท่านที่ชี้ให้เห็นว่า ทุนมนุษย์ คือ สิ่งที่พนักงานมีอยู่ เช่น ความรู้ ความสามารถทักษะ ความชำนาญ ประสบการณ์ นอกจากนี้ยังรวมถึงความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมขององค์กร การทำงานเป็นทีม ความอดทน แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ความภักดี เป็นต้น ซึ่งทุนมนุษย์เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคล และจะหายไปเมื่อบุคคลนั้นได้ลาออกจากองค์กร (Edvinsson & Malone, 1997; Starovic & Marr, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับ Steenkamp (2007) ระบุว่า ทุนมนุษย์ คือ ความรู้และสามารถแปลงค่าให้เห็นถึงมูลค่าและประโยชน์ที่ได้รับมาจากใช้ความรู้ ประสบการณ์และทักษะของบุคคลภายในองค์กร โดยทุนมนุษย์มีรายละเอียดที่เกี่ยวกับพนักงาน การศึกษา คุณวุฒิด้านวิชาชีพ การฝึกอบรม ความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องในงาน จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ (Steenkamp, 2007; Guthrie & Petty, 2000; Brennan, 2001; April, Bosma, & Deglon, 2003; Bozzolan, Favotto, & Ricceri, 2003; Cinquini, Passetti, Tenucci, & Frey, 2012; Yi, Harn, & Sharma, 2014; Wang, Sharma, & Davey, 2016) ทั้งนี้ยังมีนักวิจัยบางท่านกล่าวว่า ทุนมนุษย์มีความสำคัญเนื่องจากเป็นแหล่งของนวัตกรรมและการสร้างกลยุทธ์ เช่นการระดมความคิดเห็น การปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานใหม่ การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล ซึ่งส่วนประกอบสำคัญของทุนมนุษย์คือ สติปัญญาหรือการรู้จักคิดของบุคคลากรในองค์กร ซึ่งพบได้ในการศึกษาของ Bontis (1999)

นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยบางท่านที่ระบุว่าทุนมนุษย์ยังมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความเท่าเทียมกัน ความปลอดภัยของพนักงาน ความสัมพันธ์กับพนักงาน สวัสดิการพนักงาน และรายละเอียดเกี่ยวกับกรรมการ โดยพบได้จากการศึกษาของ Abeysekera and Guthrie (2005) และ Husin, Hooper, and Olesen (2012) ทั้งนี้จากการศึกษาของ Wang et al. (2016) ยังระบุว่าทุนมนุษย์ยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับความพึงพอใจของพนักงาน

ทั้งนี้สหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (The International Federation of Accountants) เห็นว่าทุนมนุษย์ ประกอบด้วย คุณวุฒิทางวิชาชีพ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงาน การประเมินผลงาน ความสามารถในการทำงาน การเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง (Starovic & Marr, 2004)

ดังนั้นจากองค์ประกอบด้านทุนมนุษย์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าทุนมนุษย์ (Human Capital) คือ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ ของพนักงานในองค์กร ทั้งนี้ยังรวมถึงความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม ซึ่งทุนมนุษย์สามารถแสดงรายละเอียดในรายการคุณลักษณะพนักงาน การฝึกอบรมและการพัฒนา ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน ความสัมพันธ์กับพนักงาน สวัสดิการพนักงาน และจิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ

ทุนภายใน (Internal Capital) ทุนภายในเป็นสิ่งที่มียู่ในทุกองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งสนับสนุนการทำงานของพนักงานและนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานขององค์กร นอกจากนี้ในบางการศึกษามีการเรียกทุนภายในว่า ทุนโครงสร้าง ซึ่งยังคงความหมายเดียวกัน จากงานวิจัยที่ผ่านมา มีนักวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า ทุนภายใน คือความรู้ที่ได้รับการรวบรวมหรืออยู่ภายใน โครงสร้างกระบวนการและวัฒนธรรมขององค์กร เป็นการสนับสนุน โครงสร้างและกระบวนการภายในองค์กรที่สามารถใช้กับพนักงานเพื่อสร้างความรู้ และนำความรู้ ทักษะและความสามารถของพนักงานไปใช้ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบของทรัพย์สินทางปัญญาและสินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน (Steenkamp, 2007) โดยทุนภายในมีรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา (สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมาย) ปรัชญาในการบริหาร วัฒนธรรมองค์กร กระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยพบได้จากการศึกษาของ Guthrie and Petty (2000); Brennan (2001); April et al. (2003); Abeysekera and Guthrie (2005); Bozzolan et al. (2003); Starovic and Marr (2004); Steenkamp (2007); Husin et al. (2012); Cinquini et al. (2012); Yi et al. (2014) และ Wang et al. (2016)

ทั้งนี้ยังมีนักวิจัยที่ระบุว่าทุนภายในยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางการเงิน ซึ่งพบได้ในการศึกษาของ Guthrie and Petty (2000); Brennan (2001); April et al. (2003); Abeysekera and Guthrie (2005); Yi et al. 2014) และ Wang et al. (2016) และยังมีนักวิจัยที่ระบุว่าทุนภายในมีรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา ซึ่งพบได้ในการศึกษาของ Bozzolan et al. (2003); Husin et al. (2012); Cinquini et al. (2012); Yi et al. (2014) และ Wang et al. (2016)

นอกจากนี้สหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (The International Federation of Accountants : IFAC) ได้ระบุว่าทุนภายในประกอบด้วย สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า สิทธิในการออกแบบ และสินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย ปรัชญาการบริหาร วัฒนธรรม องค์กร กระบวนการบริหาร ระบบสารสนเทศ ระบบเครือข่าย ความสัมพันธ์ทางการเงิน (Starovic & Marr, 2004)

ดังนั้นจากองค์ประกอบด้านทุนภายในที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าทุนภายใน คือ โครงสร้างองค์กร ระบบ กระบวนการ และวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งสนับสนุนการ

ทำงานให้กับบุคคลกรในองค์กร ซึ่งทุนภายในสามารถแสดงรายละเอียดในรายการ ทรัพย์สินทางปัญญา ปรัชญาในการบริหาร วัฒนธรรมองค์กร กระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการวิจัยและพัฒนา

ทุนภายนอก (External Capital) ทุนภายนอกเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้เสีย โดยทุนภายนอกบางการศึกษาเรียกว่าทุนลูกค้า หรือทุนความสัมพันธ์ แต่ยังคงความหมายเดียวกัน โดยจากการศึกษาที่ผ่านมามีนักวิจัยส่วนมากชี้ให้เห็นว่า ทุนภายนอกคือความสัมพันธ์กับภายนอกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นลูกค้า ผู้ขาย และไม่เพียงแต่ที่เกิดจากช่องทางการตลาดของบริษัท หรือความสัมพันธ์กับลูกค้าเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสัมพันธ์กับคู่แข่ง ผู้จำหน่าย ผู้ถือหุ้น ตัวแทนอื่น ๆ และสังคมโดยทั่วไป (Starovic & Marr, 2004; Steenkamp, 2007) โดยนักวิจัยหลายท่านระบุว่าทุนภายนอกมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ข้อมูลตราสินค้า ลูกค้า ความจงรักภักดีของลูกค้า การสร้างภาพลักษณ์องค์กร ช่องทางการจัดจำหน่าย ความร่วมมือทางธุรกิจ หรือพันธมิตรทางธุรกิจ ข้อตกลงร่วมกัน สัญญา ข้อตกลงการค้าเฟรนส์ไชส์ ซึ่งพบได้ในการศึกษาของ Guthrie and Petty (2000); Brennan (2001); April et al. (2003); Bozzolan et al. (2003); Abeysekera and Guthrie (2005); Steenkamp (2007); Husin et al. (2012); Cinquini et al. (2012) และ Yi et al. (2014)

ทั้งนี้ยังมีนักวิจัยที่ระบุว่าทุนภายนอกมีรายละเอียดเกี่ยวกับความร่วมมือทางการวิจัย ซึ่งพบได้ในการศึกษาของ Bozzolan et al. (2003); Cinquini et al. (2012) และ Yi et al. (2014) นอกจากนี้ทุนภายนอกสามารถดูจากความสัมพันธ์ทางการเงิน ซึ่งพบได้ในการศึกษาของ Steenkamp (2007); Husin et al. (2012) และ Cinquini et al. (2012) ทั้งนี้ Wang et al. (2016) ระบุว่าทุนภายนอกยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ค่าความนิยม ความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสีย ส่วนแบ่งทางการตลาด และการศึกษาของ Cinquini et al. (2012) และ Yi et al. (2014) ยังระบุเพิ่มเติมในส่วนของการตลาด และผู้ขายหรือผู้จัดหาสินค้าและบริการ

นอกจากนี้ สหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (The International Federation of Accountants) ได้กำหนดทุนภายนอกโดยประกอบด้วย ตราสินค้า ลูกค้า ความภักดีของลูกค้า ชื่อบริษัท ช่องทางการจัดจำหน่าย ความร่วมมือทางธุรกิจ ข้อตกลงการอนุญาต สัญญา สัญญาเฟรนส์ไชส์ (Starovic & Marr, 2004)

ดังนั้นจากองค์ประกอบด้านทุนภายนอกที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าทุนภายนอกคือ ความสัมพันธ์ขององค์กรกับผู้มีส่วนได้เสียภายนอกองค์กร เช่น ความพึงพอใจของลูกค้า ความพันธ์กับคู่แข่ง ผู้ถือหุ้น และสังคม เป็นต้น ทั้งนี้สามารถรับรู้ทุนภายนอกขององค์กรได้จากการแสดงรายละเอียดรายการ ความสัมพันธ์ทางการเงิน เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ ลูกค้า/ความพึง

พอใจของลูกค้า การสร้างภาพลักษณ์องค์กร ช่องทางการจัดจำหน่าย ความร่วมมือทางธุรกิจ
ข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์

จากแนวคิดและรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบของทุนทางปัญญา สามารถสรุปได้
ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบของทุนทางปัญญา (IC Item)

ผู้วิจัย	ทุนมนุษย์	ทุนภายใน	ทุนภายนอก
Guthrie and Petty (2000), Brennan (2001), April et al. (2003)	<ul style="list-style-type: none"> ● ความรู้ (Know-know) ● การศึกษา (Education) ● คุณวุฒิด้านวิชาชีพ (Vocation qualification) ● ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน (Work-related knowledge) ● ความสามารถที่เกี่ยวข้องในงาน (Work-related competencies) ● จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial spirit) 	<ul style="list-style-type: none"> ● สิทธิบัตร (Patents) ● ลิขสิทธิ์ (Copyrights) ● เครื่องหมายการค้า (Trademarks) ● ปรัชญาในการบริหาร (Management Philosophy) ● วัฒนธรรมองค์กร (Corporate culture) ● ความสัมพันธ์ด้านการเงิน (Financial relations) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ตราสินค้า (Brands) ● ลูกค้า (Customers) ● ความจงรักภักดีของลูกค้า (Customer loyalty) ● ชื่อบริษัท (Company names) ● ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution channels) ● ความร่วมมือทางธุรกิจ (Business collaborations) ● ข้อตกลงร่วมกัน (Licensing agreements) ● สัญญา (Favorable contracts) ● ข้อตกลงการค้าเฟรนส์ไชส์ (Franchising agreements)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ทุนมนุษย์	ทุนภายใน	ทุนภายนอก
Bozzolan et al. (2003)	<ul style="list-style-type: none"> ● ความรู้ (Know – know) ● การศึกษา (Education) ● พนักงาน (Employees) ● ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน (Work- related knowledge) ● ความสามารถที่เกี่ยวข้องในงาน (Work –related competencies) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ลิขสิทธิ์ (Copyrights) ● สิทธิบัตร (Patents) ● เครื่องหมายการค้า (Trademarks) ● วัฒนธรรมองค์กร (Corporate culture) ● ปรัชญาในการบริหาร (Management Philosophy) ● ระบบสารสนเทศ (Information systems) ● ระบบเครือข่าย (Networking systems) ● โครงการวิจัย (Research projects) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ตราสินค้า (Brands) ● ลูกค้า (Customers) ● ความจงรักภักดีของลูกค้า (Customer loyalty) ● ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution channels) ● ความร่วมมือทางธุรกิจ (Business collaborations) ● ความร่วมมือทางการวิจัย (Research collaborations) ● สัญญาการเงิน (Financial contacts)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ทุนมนุษย์	ทุนภายใน	ทุนภายนอก
			<ul style="list-style-type: none"> ● ข้อตกลงร่วมกัน (Licensing agreements) ● ข้อตกลงการค้าเฟรนส์ไชส์ (Franchising agreements)
Abeysekera and Guthrie (2005)	<ul style="list-style-type: none"> ● การอบรมและพัฒนา (Training & development) ● ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial skills) ● ประเด็นความเท่าเทียมกัน (Equity issues) ● ความปลอดภัยของพนักงาน (Employee Safety) ● ความสัมพันธ์กับพนักงาน (Employee relations) ● สวัสดิการพนักงาน (Employee welfare) ● การวัดเกี่ยวกับพนักงาน (Employee – related measurements) 	<ul style="list-style-type: none"> ● กระบวนการ (Processes) ● ระบบ (Systemes) ● ปรัชญา วัฒนธรรม ทรัพย์สินทางปัญญา (Philosophy & culture IC property) ● ความสัมพันธ์ทางการเงิน (Financial relations) 	<ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างตราสินค้า (Brand building) ● การสร้างภาพลักษณ์องค์กร (Corporate image building) ● พันธมิตรทางธุรกิจ (Business partnering) ● ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution channels) ● ส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ทุนมนุษย์	ทุนภายใน	ทุนภายนอก
Steenkamp (2007)	<ul style="list-style-type: none"> ● พนักงาน (Employee) ● การศึกษา (Education) ● การอบรม (Training) ● ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน (Work-related knowledge) ● จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial spirit) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) <ul style="list-style-type: none"> - สิทธิบัตร (Patent) - ลิขสิทธิ์ (Copyright) - เครื่องหมายการค้า (Trademark) ● ปรัชญาการบริหาร (Management philosophy) ● วัฒนธรรมองค์กร (Corporate culture) ● กระบวนการบริหาร และกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี (Management and technological process) ● ระบบสารสนเทศ และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Information and networking systems) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ทางการเงิน (Financial relations) ● ตราสินค้า (Brands) ● ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า (Customers /Customers satisfaction) ● การสร้างภาพลักษณ์องค์กร (Corporate image building) ● ช่องทางการจำหน่าย (Distribution channels) ● ความร่วมมือทางธุรกิจ (Business collaborations) ● ข้อตกลงร่วมกัน และการค้าเฟรนส์ไชส์ (Licensing and franchising agreements)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ทุนมนุษย์	ทุนภายใน	ทุนภายนอก
Husin et al. (2012)	<ul style="list-style-type: none"> ● การวัดที่เกี่ยวข้องกับพนักงาน (Employees measurement) ● การวัดที่เกี่ยวข้องกับกรรมการ (Directors Related) ● การอบรมและพัฒนา (Training and development) ● ประเด็นความเท่าเทียมกัน (Equity issues) ● ความสัมพันธ์กับพนักงาน (Employee relations) ● สวัสดิการพนักงาน (Employee welfare) ● ทักษะผู้ประกอบการ (Entrepreneurial skills) ● ความปลอดภัยของพนักงาน (Employee safety) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual properties) ● วัฒนธรรมองค์กร (Corporate culture) ● ปรัชญาการบริหาร (Management philosophy) ● กระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี (Management and technological process) ● ระบบสารสนเทศและระบบเครือข่าย (Information and networking systems) ● การวิจัยและพัฒนา (Research and development) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ทางการเงิน (Financial relations) ● การสร้างตราสินค้า (Brand building) ● ลูกค้า (Customer) ● ชื่อเสียงองค์กร (Corporate reputation) ● พันธมิตรทางธุรกิจ (Business partnering) ● ช่องทางการจำหน่าย (Distribution channels)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ทุนมนุษย์	ทุนภายใน	ทุนภายนอก
Cinquini et al. (2012)	<ul style="list-style-type: none"> ● คุณลักษณะพนักงาน (Employees characteristics) ● การอบรมพนักงาน (Employees training) ● ทักษะพนักงาน (Employees skill) ● สุขภาพพนักงาน (Employee wellness) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ● ระบบสารสนเทศและระบบเครือข่าย (Information and networking system) ● วัฒนธรรมองค์กรและปรัชญาการบริหาร (company culture and management philosophy) ● กระบวนการบริหาร (Process management) ● การวิจัยและพัฒนา (Research and development) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ช่องทางการจำหน่าย (Distribution channels) ● ความร่วมมือทางธุรกิจ (Business collaborations) ● มหาวิทยาลัยและศูนย์ความร่วมมือด้านวิจัย (University and research centre collaborations) ● ชื่อเสียงบริษัท (Company reputation) ● ลูกค้า (Customers) ● ผู้จัดหาสินค้าหรือบริการ (Suppliers) ● ความสัมพันธ์ทางการเงิน (Financial relationships)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ทุนมนุษย์	ทุนภายใน	ทุนภายนอก
Yi et al. (2014)	<ul style="list-style-type: none"> ● พนักงาน ● คุณสมบัติ ● การศึกษา / การอบรม ● ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน/ความสามารถ ● จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial spirit) 	<ul style="list-style-type: none"> ● การวิจัยและพัฒนา ● สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา ● ปรัชญาการบริหาร/วัฒนธรรมองค์กร ● กระบวนการบริหาร ● สารสนเทศ/ระบบเครือข่าย ● ความสัมพันธ์ทางการเงิน/นักลงทุน (investors relations) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ตราสินค้า/ชื่อเสียง ● ผู้จัดหาสินค้าหรือบริการ (Suppliers) ● ลูกค้า ● ความพึงพอใจของลูกค้า/ความจงรักภักดี ● การตลาด ● ช่องทางการจำหน่าย ● ความร่วมมือทางธุรกิจ ● ความร่วมมือการวิจัย ● ข้อตกลงร่วมกัน (Licensing agreements/ ข้อตกลงการค้าเฟรนส์ไชส์ (Franchising agreements)/ สัญญา (Favorable contracts)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ทุนมนุษย์	ทุนภายใน	ทุนภายนอก
Wang et al. (2016)	<ul style="list-style-type: none"> ● พนักงาน (Employee) ● การศึกษา (Education) / การอบรม (Training) ● ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน (Work related knowledge) ● ความพึงพอใจของพนักงาน (Employee satisfaction) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ● วัฒนธรรมองค์กร (Corporate culture) ● กระบวนการบริหาร (Management process) / กลยุทธ์ (Strategy) ● การวิจัยและพัฒนา (Research and development) ● เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology) ● ความสัมพันธ์ทางการเงิน (Financial relations) ● บริษัทย่อย (Subsidiaries) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ค่าความนิยม (Goodwill) ● ความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder relationship) ● ส่วนแบ่งทางการตลาด (Market share) ● ความร่วมมือทางธุรกิจ (Business partnership)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของทุนทางปัญญาที่ใช้ในการศึกษาครั้ง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก และแต่ละองค์ประกอบของทุนทางปัญญา ผู้วิจัยได้จำแนกรายการองค์ประกอบของทุนทางปัญญา และรายละเอียดแต่ละรายการ เพื่อกำหนดเป็นตัวชี้วัดหรือคำสำคัญ เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยประยุกต์จากงานวิจัยของ Abeysekera and Guthrie (2005); Steenkamp (2007); Husin et al. (2012) และ Cinquini et al. (2012) รายละเอียดดังนี้

ทุนมนุษย์ (Human Capital) ประกอบด้วย

1. คุณลักษณะพนักงาน (Employees characteristics) ประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับ ข้อมูลเกี่ยวกับพนักงาน จำนวนพนักงาน คุณวุฒิการศึกษา ประวัติการศึกษา คุณวุฒิด้านวิชาชีพ
2. การฝึกอบรมและการพัฒนา (Training and development) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ การฝึกอบรม หลักสูตรที่ฝึกอบรม นโยบายการพัฒนาพนักงาน โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่งานของพนักงาน การวางแผนหาผู้สืบทอดตำแหน่ง
3. ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน (Work-related knowledge) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ ความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทำงาน หน้าที่และความรับผิดชอบ ความเชี่ยวชาญ
4. ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน (Equity issues) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน ความยุติธรรมในองค์กร การจ้างงานผู้พิการ
5. ความสัมพันธ์กับพนักงาน (Employee relations)) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อชุมชน การมีส่วนร่วมของพนักงาน แรงงานสัมพันธ์ สภาพแรงงาน ค่าตอบแทนพนักงาน การให้รางวัลพนักงาน ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร
6. สวัสดิการพนักงาน (Employee welfare) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ นโยบายด้านสวัสดิการพนักงาน ผลประโยชน์พนักงาน นโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของพนักงาน ค่าตอบแทน โครงสร้างค่าตอบแทน สภาพแวดล้อมในการทำงาน
7. จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial spirit) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ ความสามารถทางนวัตกรรม การสร้างสรรค์นวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือบริการใหม่ หรือโครงการใหม่

ทุนภายใน (Internal Capital) ประกอบด้วย

1. ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ทรัพย์สินทางปัญญา

2. ปรัชญาในการบริหาร (Management philosophy) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ ปรัชญาในการบริหาร กลยุทธ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผู้ถือหุ้น การเจริญเติบโตของบริษัท นโยบาย การรักษาสีงแวดล้อม นโยบายความรับผิดชอบต่อสังคม

3. วัฒนธรรมองค์กร (Corporate culture) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ หลักในการปฏิบัติ จรรยาบรรณหรือจริยธรรม

4. กระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี (Management and Technological processes) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ โครงสร้างองค์กรหรือโครงสร้างการจัดการองค์กร รายงานผลการดำเนินงาน การรับรองคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับบริษัท การพัฒนา เทคโนโลยีของบริษัท โครงสร้างการกำกับดูแลกิจการหรือนโยบายการกำกับดูแลกิจการ

5. ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Information and networking systems) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ ระบบสารสนเทศ โดยครอบคลุมระบบจัดการฟิงชั่นสำคัญของ บริษัท ฐานข้อมูล ซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์ และระบบเครือข่าย โดยครอบคลุมเทคโนโลยี เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชัน

6. การวิจัยและพัฒนา (Research and development) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ การวิจัยและพัฒนา โครงการวิจัย ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา

ทุนภายนอก (External Capital) ประกอบด้วย

1. ความสัมพันธ์ด้านการเงิน (Financial relations)) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ด้านการเงิน ความสัมพันธ์กับธนาคาร/แหล่งทุน ความสัมพันธ์กับนักลงทุน ความสัมพันธ์กับผู้ถือหุ้น

2. เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ (Brands) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ ตราสินค้า ส่วนแบ่งทางการตลาด คุณภาพสินค้า/บริการ

3. ลูกค้า/ ความพึงพอใจของลูกค้า (Customers/Customer satisfaction) ประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับ จำนวนลูกค้า/ผู้ใช้บริการ ความต้องการของลูกค้า ความจงรักภักดีของลูกค้า ความสัมพันธ์กับลูกค้า ความพอใจของลูกค้า การสำรวจลูกค้า ชื่อเสียงของสินค้าและบริการ

4. การสร้างภาพลักษณ์องค์กร (Corporate image building) ประกอบด้วยรายละเอียด เกี่ยวกับ ชื่อบริษัท กิจกรรม CSR หรือ กิจกรรมเพื่อสังคม รางวัลที่บริษัทได้รับ

5. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution channels) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ ช่องทางการจัดจำหน่าย หรือช่องทางการให้บริการ ผู้จัดจำหน่าย หรือผู้ให้บริการระบบการขนส่ง การตลาด การโฆษณาหรือกิจกรรมโปรโมชัน การส่งเสริมการขาย

6. ความร่วมมือทางธุรกิจ (Business collaborations) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ ความร่วมมือทางธุรกิจ หรือพันธมิตรทางธุรกิจ ข้อตกลงความร่วมมือ โครงการร่วม ตัวแทนจัด จําหน่าย คู่ค้า ผู้จัดหาสินค้าหรือบริการ

7. ข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์ (Licensing and franchising agreements) ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ ใบอนุญาต เฟรนส์ไชส์

การเปิดเผยทุนทางปัญญา

ข้อมูลในรายงานทางการเงินเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของบริษัท เป็นข้อมูลที่สำคัญต่อนักลงทุนหรือผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อนำไปใช้ใน วัตถุประสงค์ต่าง ๆ แต่ที่สำคัญไม่น้อยไปกว่านั้นคือ ข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน ซึ่งเป็นส่วนที่ สนับสนุนข้อมูลทางการเงินเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ให้เกิดความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น เช่นเดียวกับข้อมูลทุนทางปัญญาที่ยังไม่มีการรับรู้ทุนทางปัญญาในรายงานทางการเงิน และยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือรูปแบบในการรายงานแก่ผู้มีส่วนได้เสียภายนอก ทำให้เกิดความไม่เท่า เทียมกันของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบเศรษฐกิจที่ความรู้เป็นทรัพยากรหลัก ซึ่งเน้นเรื่องทุน ทางปัญญา โดยข้อมูลดังกล่าวยังเป็นที่น่าสนใจของนักลงทุนและนักวิเคราะห์ หากไม่มีการเปิดเผย ข้อมูลย่อมส่งผลให้เกิดช่องว่างของข้อมูล (Bozzolan et al., 2003)

นอกจากนี้บริษัทสามารถมีแนวทางในการวัดและจัดประเภททุนทางปัญญาเพื่อเป็น แนวทางในการจัดทำรายงานเชิงบูรณาการ โดย Pechchedchoo (2559) ได้เสนอแนะการวัดทุนทาง ปัญญาหรือค่าที่ซ่อนอยู่ โดยใช้สามกรอบของทุนทางปัญญาคือ Edvisson and Malone (1997) โดยใช้วิธีการของ Skandia สำหรับ Sveiby (1997) ใช้วิธีการ IAM และ Kaplan and Norton (1996) โดยใช้ Balance scorecard เพื่อให้แต่ละบริษัทนำไปพัฒนาการวัดแต่ละองค์ประกอบของทุนทาง ปัญญาของบริษัท

การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นการให้ข้อมูลเพื่อนักลงทุนหรือผู้มีส่วนได้เสียใน ประเมินถึงทรัพยากรมนุษย์ โครงสร้างและกระบวนการบริหาร และความสัมพันธ์ที่มีต่อองค์กร ภายนอก เพื่อนำข้อมูลไปประเมินอนาคตของบริษัท และด้วยความตระหนักที่เพิ่มขึ้นของ ความสำคัญของทุนทางปัญญา โดยการเปิดเผยทุนทางปัญญาจะทำให้ลดความไม่เท่าเทียมกันของ ข้อมูลและเป็นการเพิ่มความโปร่งใสระหว่างผู้บริหารและผู้มีส่วนได้เสีย ดังนั้น ผู้บริหารพยายามที่จะเปิดเผยทุนทางปัญญาในรายงานประจำปี เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับรู้ข้อมูล (Yi & Davey, 2010) ซึ่งสอดคล้องกับ Botosan (1997) กล่าวว่า การเปิดเผยข้อมูลหากมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น สามารถช่วยให้นักลงทุนสามารถที่จะพยากรณ์แนวโน้มของบริษัทได้อย่างแม่นยำขึ้น เช่นเดียวกับ Healy, Hutton, and Paleup (1999) พบการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้นทำให้นักลงทุนประเมินมูลค่าหุ้น

เพิ่ม และเป็นการเพิ่มสภาพคล่องของหุ้น นอกจากนี้ยังเป็นการดึงดูดความสนใจในหุ้นเพิ่มขึ้นของนักวิเคราะห์ นอกจากนี้ Abeysekera (2014) ศึกษาการส่งสัญญาณการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกในรายงานประจำปี และพบว่าการส่งสัญญาณมีความแตกต่างกันในแต่ละอุตสาหกรรมในการจูงใจผู้มีส่วนได้เสียเพื่อเพิ่มการสะสมทุน และนอกจากนี้ระบุว่าโดยรวมภาคอุตสาหกรรมมีการรายงานเกี่ยวกับการสร้างแบรนด์มากที่สุด โดยถือว่าเป็นหนึ่งในสินทรัพย์ที่ดีที่สุด

การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาหากบริษัทมีการเปิดเผยในปริมาณน้อย ย่อมทำให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจน้อย หรือเกิดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล แต่หากบริษัทที่ความต้องการหรือแรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาก็จะทำให้ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจจากภายนอก และเป็นการลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Arvidsson, 2011) ทั้งนี้ Farooq and Nielsen (2014) กล่าวว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นการลดความเสี่ยงจากการแสวงหาผลประโยชน์เนื่องจากการลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล สอดคล้องกับ (Kamath, 2008) ระบุว่า การเปิดเผยทุนทางปัญญาของบริษัททำให้เป็นการเพิ่มความโปร่งใสให้กับตลาดทุนและสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจให้กับผู้มีส่วนได้เสีย นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือที่สร้างมูลค่าทางการตลาดด้วย สำหรับเหตุผลที่ผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีอำนาจการตัดสินใจ มีความสนใจในการเปิดเผยทุนทางปัญญา เนื่องมาจากเป็นการติดตามปริมาณของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนของบริษัท ความทันเวลาของพฤติกรรมมนุษย์ซึ่งเป็นตัวแทนของผลการปฏิบัติงาน และป้องกันการบิดเบือนการคำนวณทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับ GAAP จึงควรมีการวัดค่าทุนทางปัญญาในรายงานภายนอก

แต่ยังมีมุมมองกลับกัน การเปิดเผยข้อมูลมีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันเนื่องจากการเปิดเผยทุนทางปัญญาจะเป็นการส่งสัญญาณให้กับคู่แข่งดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันใดให้กับบริษัท จะทำการการลดระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาด้วยการที่จะไม่ส่งสัญญาณให้กับคู่แข่งและอื่น ๆ เกี่ยวกับ โอกาสและความเป็นไปได้ที่อาจเกิดขึ้น (Williams, 2001) ตัวอย่าง เช่น หากบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่ ๆ จะทำให้คู่แข่งสามารถที่จะทำการลอกเลียนแบบได้ ดังนั้นอาจส่งผลให้บริษัทสับสนใจในการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในระดับที่น้อยลง นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญายังถูกอธิบายในด้านของประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไป (Beattie & Thomson, 2007) ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านทุนทางปัญญา หรือข้อมูลใด ๆ ย่อมนำมาซึ่งค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ดังนั้นการที่บริษัทจะเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา บริษัทจะคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นใน และพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว

นอกจากนี้จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา เช่น ขนาดของกิจการและกลุ่มอุตสาหกรรมมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา (Bozzolan, O'Regan, & Ricceri, 2006; Liao, Low, & Davey, 2013) และการศึกษาของ Kamath (2008) พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของบริษัทในประเทศอินเดียมีขอบเขตเล็กน้อย โดยมีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าภาคอุตสาหกรรมอื่น

อย่างไรก็ตามปัจจัยด้านระบบกฎหมายของแต่ละประเทศที่แตกต่างกันกับการเปิดเผยทุนทางปัญญา โดยระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) จะให้ความสำคัญกับการปกป้องสิทธิของผู้ถือหุ้นและปกป้องผลประโยชน์ของนักลงทุนมากกว่าประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Code Law) และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) จะให้ความสำคัญกับการนำเสนอรายงานทางการเงินที่ยุติธรรม แต่สำหรับประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Code Law) จะให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดกฎหมาย (กิตติมา อัครนุพงศ์, 2559)

ทั้งนี้ การศึกษาของ La Porta, Lopez-de-Silanes, Schleifer, and Vishny (1997) ทำการศึกษาปัจจัยด้านกฎหมายและเงินทุนภายนอกโดยใช้ตัวอย่างจาก 49 ประเทศ พบว่าประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) มีการปกป้องนักลงทุนมากกว่า เมื่อเทียบกับประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law/ Code Law) สอดคล้องกับการศึกษาของ Ball, Kothari, and Robin (2000) ศึกษาผลกระทบของปัจจัยทางสถาบันระหว่างประเทศกับคุณสมบัติของกำไรทางบัญชี โดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) กับประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Code Law) ผลการศึกษาพบว่าประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) การรับรู้รายได้ทางบัญชีทันเวลามากกว่าบริษัทที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Code Law) และกฎหมายจารีตประเพณีช่วยเพิ่มมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูล ลดต้นทุนตัวแทนในการตรวจสอบผู้บริหาร

นอกจากนี้ Bushman, Piotroski, and Smith (2004) ระบุว่าความโปร่งใสของบริษัทอยู่ในระดับสูงในประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และการรายงานทางการเงินมีความโปร่งใสมากขึ้น เมื่อเทียบกับประเทศที่ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law/Code Law)

2.3 คุณภาพกำไร

กำไรที่มีคุณภาพแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่แท้จริง และสามารถคาดการณ์กำไรในอนาคตเพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ว่าจะเป็นนักลงทุน ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ ลูกค้า หรือแม้แต่หน่วยงานกำกับดูแล สำหรับแนวคิดของคุณภาพกำไร Dechow and Schrand

(2004) ระบุว่ากำไรที่มีคุณภาพควรเป็นกำไรที่มีความยั่งยืนและมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ เช่นเดียวกับ Wild, Subramanyam, and Halsey (2007) ระบุว่า กำไรที่มีคุณภาพควรเป็นกำไรที่ช่วยในการพยากรณ์กำไรในอนาคตได้อย่างแม่นยำ สอดคล้องกับ Penman (2007) ระบุว่า กำไรที่มีคุณภาพ คือ กำไรที่มีความยั่งยืน (Sustainable earning) กำไรที่มีความสม่ำเสมอ (Persistent earning) เป็นกำไรที่มาจากผลการดำเนินงานหลักของกิจการ (Core earning) และสามารถใช้ในการคาดการณ์กำไรในอนาคต นอกจากนี้ Dechow, Ge, and Schrand (2010) ระบุว่า กำไรที่มีคุณภาพสูงจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการที่เกี่ยวข้องกับความตรงประเด็นของผู้ตัดสินใจ ทั้งนี้ Gul, and Tsui (2011) ระบุว่าคุณภาพกำไรคือ ความสามารถของกำไรในปัจจุบันสะท้อนถึงกระแสเงินสดและกำไรในอนาคต และ Schipper and Vincent (2003) สรุปว่า ข้อมูลกำไรที่มีลักษณะเชิงคุณภาพ คือกำไรที่มีลักษณะ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเชื่อถือได้ และความสามารถเปรียบเทียบกันได้ โดยที่ความเชื่อถือได้ประกอบด้วย ข้อมูลกำไรต้องเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม สะท้อนเนื้อหาทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้แนวคิดของคุณภาพกำไร โดย ฉัฐชานนท์ โกมุตพิพิงศ์ (2557) ระบุว่า กำไรที่มีคุณภาพควรเป็นกำไรที่ผู้ใช้สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะการตัดสินใจ นอกจากนี้ วรศักดิ์ ทูมมานนท์ (2547) กล่าวว่าในการให้นิยามของคุณภาพกำไรนั้นมีความแตกต่างกันไป ผู้วิเคราะห์บางคนวัดจากควมมีเสถียรภาพโดยรวมของกำไรที่เกิดขึ้น โดยกำไรที่มีคุณภาพจะสะท้อนให้เห็นถึงกำไรที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเป็นเวลานาน และในขณะที่ผู้วิเคราะห์บางคนก็มองคุณภาพกำไรในด้านความสัมพันธ์ระหว่างกำไรกับผลตอบแทนของตลาด หากกำไรมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของตลาดไปในทางเดียวกันมากขึ้นเท่าไร กำไรก็ยิ่งมีคุณภาพมากขึ้นเท่านั้น

ทั้งนี้ตามกรอบแนวคิดทางบัญชี (Conceptual Framework) โดยกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2558) สภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้กำหนดลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์โดยระบุว่า ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่สุดต่อผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ยืม หรือเจ้าหนี้คนอื่นใน ปัจจุบันและอนาคต ต้องมีลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน 2 ประการ ได้แก่ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ทั้งนี้ข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์อันเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม มีลักษณะเชิงคุณภาพเสริม 4 ประการ ได้แก่ ความสามารถเปรียบเทียบได้ ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ความทันเวลา และความสามารถเข้าใจได้ (สภาวิชาชีพบัญชีฯ, 2560)

ดังนั้นจากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปแนวคิดของคุณภาพกำไร คือ กำไรที่จัดทำขึ้นด้วยหลักความระมัดระวังปราศจากการใช้ดุลยพินิจในการจัดทำให้กำไรบิดเบือนไปใน

ทิศทางที่ต้องการ เป็นกำไรที่มาจาก การดำเนินงานปกติ เป็นกำไรที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และมีความสามารถในการพยากรณ์กำไรในอนาคตได้ถูกต้องแม่นยำ สามารถนำไปใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการพิจารณาลักษณะของกิจการที่มีกำไรที่มีคุณภาพ จะทำให้นักลงทุนลดความเสี่ยงหรือความผิดพลาดในการตัดสินใจเนื่องจากกิจการที่มีคุณภาพกำไรที่ด้อยส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ใช้ข้อมูล ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความแม่นยำยิ่งขึ้น โดย Pearlman (1978) (อ้างถึงใน วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2543) ได้สรุปลักษณะของกิจการที่มีกำไรที่มีคุณภาพไว้ดังต่อไปนี้

1. นโยบายการบัญชีที่ยึดหลักความระมัดระวังและหลักความสม่ำเสมอ มีผลให้การวัดฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานมีการใช้ดุลยพินิจในการประมาณการภายใต้ความไม่แน่นอนด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

2. กำไรก่อนหักภาษีเงินได้ ที่ได้มาจากรายการที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และได้มาจากธุรกิจพื้นฐานของกิจการอย่างแท้จริง

3. ยอดขายที่สามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสดได้รวดเร็ว หลังจากที่ได้มีการบันทึกไว้ตามเกณฑ์คงค้างไม่นาน

4. ระดับของกำไรสุทธิและระดับของการเติบโตของกำไรที่ไม่ได้เกิดจากที่กิจการเสียภาษีในอัตราที่ลดลง โดยการใช้วิธีที่เสี่ยงต่อการปรับเปลี่ยนประมวลรัษฎากรตามมาในอนาคตหรือโดยการใช้วิธีที่จะทำให้เกิดข้อจำกัดที่ร้ายแรงตามมาจากการหลบเลี่ยงการเสียภาษีหรือจากการตั้งเป็นรายการต่าง ๆ เป็นรายการรอดักบัญชี

5. ระดับของโครงสร้างหนี้สินที่เหมาะสม และโครงสร้างเงินทุนที่ไม่มีการคิดแปลงเพื่อสร้างกำไรต่อหุ้นที่สูงเกินกว่าความเป็นจริง

6. ประมาณการตัวเลขกำไรที่ส่วนใหญ่แล้วไม่ได้มาจากกำไรที่ส่วนใหญ่แล้วไม่ได้มาจากกำไรที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงภายใต้ภาวะเงินเฟ้อหรือไม่ได้มาจากกำไรที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน

7. กำไรที่มีเสถียรภาพ สามารถใช้พยากรณ์ความสามารถในการทำกำไรในอนาคตและเป็นตัวบ่งชี้ระดับของกำไรในอนาคตที่ดี

จะเห็นได้ว่าหากบริษัทมีลักษณะดังกล่าว แสดงถึงการที่บริษัทมีคุณภาพกำไร ทำให้ผู้ใช้ข้อมูลรายงานทางการเงินสามารถนำข้อมูลกำไรไปใช้ในการวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำขึ้น

การวัดคุณภาพกำไร

การวัดคุณภาพกำไร Francis, LaFond, Olsson, and Schipper (2004) ได้จัดประเภทการวัดคุณภาพกำไร โดยใช้ข้อมูลจากฐานบัญชี (Accounting – based Earnings Attribute Measure) และวัดคุณภาพกำไรโดยใช้ข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์ (Market Earnings Attribute Measure) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. คุณภาพของรายการคงค้าง (Accrual Quality) เนื่องจากส่วนประกอบของกำไรจะประกอบด้วยเงินสดและรายการคงค้าง ดังนั้นการที่รายการคงค้างในปีปัจจุบันสามารถสะท้อนกระแสเงินสดในอดีต ปัจจุบันและอนาคตได้ดี เป็นการบ่งบอกถึงคุณภาพของกำไรที่ดี (Francis, LaFond, Olsson, & Schipper, 2005; Dechow & Dichev, 2002)

2. ความมีเสถียรภาพของกำไร (Earnings Persistence) กำไรที่เกิดขึ้นในปีปัจจุบันควรที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคต เป็นโมเดลภายใต้สมมติฐานว่ากำไรปีก่อนสามารถเป็นตัวแปรที่ใช้ในการประมาณกำไรของปีปัจจุบันได้

3. ความสามารถในการพยากรณ์ของกำไร (Earnings Predictability) ภายใต้ข้อสมมติฐานที่ว่ากำไรสุทธิในปัจจุบันสามารถพยากรณ์กำไรในอนาคต หากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คำนวณได้มีค่าต่ำ เป็นการบ่งบอกถึงคุณภาพกำไรที่ดี

4. ความสม่ำเสมอของกำไร (Earnings Smoothness) พิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงานเปรียบเทียบกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกำไรสุทธิ ซึ่งสะท้อนถึงการเลือกใช้นโยบายทางการบัญชีของผู้บริหารเพื่อทำให้ตัวเลขกำไรสุทธิเป็นไปตามที่ต้องการ

5. ความเกี่ยวข้องกับราคาหุ้น (Value Relevance) การวัดความสามารถของกำไรในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงในราคาหุ้นของกิจการ หากกำไรมีความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการ กำไรนั้นสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในราคาหุ้นของกิจการได้ บ่งบอกถึงกำไรที่มีคุณภาพ (Joos & Lang, 1994; Collins, Maydew, & Weiss, 1977; Francis & Schipper, 1999; Lev & Zarowin, 1999)

6. ความระมัดระวัง (Conservatism) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ของการตอบสนองของกิจการระหว่างการรับรู้ข่าวดีและข่าวร้าย โดยอยู่ภายใต้สมมติฐานที่ว่ากิจการจะรับรู้ข่าวร้ายเร็วกว่าข่าวดี แสดงว่ากิจการหลักหลักความระมัดระวัง ส่งผลให้คุณภาพกำไรสูง

7. ความทันเวลา (Timeliness) กำไรที่ทันต่อเวลาสามารถสะท้อนข้อมูลของกิจการได้อย่างรวดเร็วทันที ไม่ว่าจะเป็นข่าวดีหรือข่าวร้าย กำไรที่สะท้อนข้อมูลได้เร็ว ทันเวลาย่อมมีคุณภาพดีกว่ากำไรที่สะท้อนข้อมูลได้ช้า

สำหรับการวัดรายการคงค้าง Dechow, Ge, and Schrand (2010) สรุปการใช้ตัวแบบในการวัดรายการคงค้างดังนี้

ตารางที่ 2.2 สรุปการใช้ตัวแบบในการวัดรายการคงค้าง

ตัวแบบรายการคงค้าง	ทฤษฎี
Jones (1991) Model $Acc_t = \alpha + \beta_1 \Delta Rev_t + \beta_2 PPE_t + \varepsilon_{it}$	รายการคงค้างขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของรายได้และค่าเสื่อมราคาของที่ดินอาคารและอุปกรณ์โดยตัวแปรทั้งหมดปรับขนาดด้วยสินทรัพย์รวม
Modified Jones Model (Dechow, Sloan, & Sweeney, 1995) $Acc_t = \alpha + \beta_1 (\Delta Rev_t - \Delta Rec_t) + \beta_2 PPE_t + \varepsilon_{it}$	มีการปรับตัวแบบจาก Jones Model โดยหักด้วยการเปลี่ยนแปลงของยอดขายเชื่อในปีนั้นซึ่งกำหนดให้เป็นปีที่มีการจัดการกำไร
Performance matched (Kothari, Leone, & Wasley, 2005) DisAcc _i - Matched firm's DisAcc _i	มีการปรับรูปแบบ Modified Jones model โดยเพิ่ม ROA
Dechow and Dichev (2002) approach $\Delta WC_t = \alpha + \beta_1 CFO_{t-1} + \beta_2 CFO_t + \beta_3 CFO_{t+1} + \varepsilon_{it}$	รายการคงค้างย่อมเป็นส่วนหนึ่งของกระแสเงินสดในอดีตปัจจุบันและอนาคตปรับเปลี่ยนตามระยะเวลาของกระแสเงินสดในการรับรู้กำไร
Discretionary estimation errors (Francis et al., 2005) $TAC_t = \alpha + \beta_1 CFO_{t-1} + \beta_2 CFO_t + \beta_3 CFO_{t+1} + \beta_4 \Delta REV_t + \beta_5 PPE_t + \varepsilon_t$ $\sigma(\varepsilon_t) = \alpha + \lambda_1 Size_t + \lambda_2 \sigma CFO_t + \lambda_3 \sigma (REV_t) + \lambda_4 \log(Oper Cycle_t) + \lambda_5 Loss_t + v_t$	การแยกส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานออกจากรายการคงค้างเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานของบริษัท และค่าประมาณการความคลาดเคลื่อน (v_t) ที่สะท้อนให้เห็นถึงทางเลือกในการบริหารจัดการ

ที่มา : Dechow et al. (2010)

เมื่อกล่าวถึงการวัดระดับรายการคงค้าง จะมีด้วยกัน 2 แนวคิดคือ

1. ระดับรายการคงค้างตามแนวคิด Balance Sheet Approach คือ การวัดระดับจำนวนเงินทุนหมุนเวียน โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์หมุนเวียน (ไม่รวมรายการเทียบเท่าเงินสด) หักด้วยการเปลี่ยนแปลงหนี้สินหมุนเวียน (ไม่รวมหนี้สินระยะยาวที่จะครบกำหนดในปีปัจจุบัน) ไม่รวมค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายในการตัดจำหน่าย โดยใช้ข้อมูลจากงบแสดงฐานะการเงินในปีปัจจุบันเทียบกับปีก่อน สำหรับรายการคงค้างที่เป็นส่วนประกอบของรายได้และค่าใช้จ่ายโดยใช้ข้อมูลจากงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

2. ระดับรายการคงค้างตามแนวคิด Cash Flow Based Approach คือ การวัดระดับจำนวนเงินทุนหมุนเวียน โดยพิจารณาจากผลต่างของกำไรสุทธิ จากการดำเนินงานและกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยใช้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียนจากงบกระแสเงินสด

สำหรับรายการคงค้างรวม มากจากผลต่างระหว่างกำไรสุทธิและกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน โดยรายการคงค้างรวมจะประกอบด้วย 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non Discretionary Accruals) หรือเป็นรายการคงค้างที่เกิดจากการดำเนินงานปกติ และส่วนที่เป็นรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) โดยงานวิจัยในอดีตได้มีการศึกษาโดยใช้ตัวแบบในการประมาณการรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เช่น Healy (1985); De Angelo (1986); Jones (1991) นอกจากนี้ Dechow, Sloan and Sweeney (1995) ได้ศึกษาตัวแบบที่ใช้วัดรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังนี้

1) The Healy Model

Healy (1985) ได้เสนอตัวแบบเพื่อทดสอบการจัดการกำไร โดยการวัดรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างรวมหารด้วยสินทรัพย์รวมปีก่อน โดยมีตัวแบบดังต่อไปนี้

$$NDA_t = [1/n \sum_{\tau} (TA_{t\tau}/A_{t-1})]$$

โดยที่

NDA_t = รายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

TA_t = รายการคงค้างรวม ณ ปีที่ t

A_{t-1} = สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ t-1

n = จำนวนปีที่ใช้หาค่ารายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

t = ปีที่ใช้ในการคำนวณ

2) The DeAngelo Model

DeAngelo (1986) ได้เสนอตัวแบบเพื่อทดสอบรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้รายการคงค้างรวม ณ ปีที่ $t-1$ หาดด้วยสินทรัพย์รวม ณ ปีก่อนหน้า โดยมีตัวแบบดังนี้

$$NDA_t = TA_{t-1}/A_{t-2}$$

โดยที่

NDA_t = รายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ณ ปีที่ t

TA_{t-1} = รายการคงค้างรวม ณ ปีที่ $t-1$

A_{t-2} = สินทรัพย์รวม ณ สิ้นปีที่ $t-2$

3) The Jones Model

Jones (1991) ได้เสนอตัวแบบเพื่อประมาณรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยตัวแบบดังกล่าวมีการควบคุมผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของบริษัท โดยมีการเพิ่มตัวแปรการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เพื่อเป็นการควบคุมผลกระทบต่อรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังนี้

$$NDA_t = \alpha_1(1/A_{t-1}) + \alpha_2(\Delta REV_t/A_{t-1}) + \alpha_3(PPE_t/A_{t-1})$$

โดยที่

NDA_{it} = รายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ณ ปีที่ t

A_{t-1} = สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $t-1$

ΔREV_t = การเปลี่ยนแปลงของรายได้

PPE_t = ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคา ณ ปีที่ t

α_1, α_2 และ α_3 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย โดยได้มาจากการคำนวณสมการดังนี้

$$TA_t/A_{t-1} = \alpha_1(1/A_{t-1}) + \alpha_2(\Delta REV_t/A_{t-1}) + \alpha_3(PPE/A_{t-1}) + \varepsilon_t$$

โดยที่

TA_t = รายการคงค้างรวม ณ ปีที่ t

ε_t = ค่าความคลาดเคลื่อน

4) The Modified Jones Model

Dechow et al. (1995) มีการพัฒนาตัวแบบจาก Jones Model เพื่อลดความผิดพลาดในการประมาณการรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยการนำการเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้ที่มากหักจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ เนื่องจากแนวคิดที่ว่ากิจการสามารถจัดการกำไรโดยสามารถใช้ดุลยพินิจด้านนโยบายการให้สินเชื่อผ่านรายการขายสินค้า โดยมีตัวแบบดังนี้

$$NDA_t = \alpha_1(1/A_{t-1}) + \alpha_2[(\Delta REV_t - \Delta REC_t)/A_{t-1}] + \alpha_3(PPE_t/A_{t-1})$$

โดยที่

ΔREC_t = การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้ ในปีที่ t และ t-1

5) The Industry Model

Dechow and Sloan (1991) ได้พัฒนาตัวแบบซึ่งมีลักษณะคล้ายกับตัวแบบ Jones Model โดยตัวแบบนี้มองว่ากิจการที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันมีอิทธิพลต่อรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันควรมีค่าเท่ากัน เนื่องจากมีลักษณะการดำเนินธุรกิจ และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เหมือนกัน โดยมีตัวแบบดังนี้

$$NDA_t = \beta_1 + \beta_2 \text{median}_j(TA_t/A_{t-1})$$

โดยที่

NDA_t = รายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ณ ปีที่ t

$\text{median}_j(TA_t/A_{t-1})$ = ค่ามัธยฐานของรายการคงค้างของปีที่ t หาดด้วยสินทรัพย์รวม ณ ปีที่ t-1 ของกิจการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในอุตสาหกรรมเดียวกัน

β_1, β_2 = ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยที่ได้จากสมการถดถอย

จากการศึกษาเปรียบเทียบตัวแบบดังกล่าว Dechow et al. (1995) พบว่า ตัวแบบ Modified Jones Model เป็นตัวแบบที่ดีที่สุด ที่ใช้ตรวจสอบการจัดการกำไร โดยการคำนวณรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร นอกจากนี้ยังเป็นตัวแบบที่ได้รับความนิยมจากนักวิจัยในการใช้ประมาณค่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังนั้นในการศึกษานี้จึงเลือกใช้ตัวแบบ Modified Jones Model เพื่อวัดรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

เป็นตัวแทนของคุณภาพกำไร

การจัดการกำไร

ข้อมูลรายงานทางการเงินของบริษัทเป็นข้อมูลที่สำคัญในการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสีย โดยข้อมูลกำไรของกิจการเป็นข้อมูลสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่แสดงไว้ในรายงานทางการเงินและเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ข้อมูล โดยข้อมูลกำไรที่จัดทำขึ้นด้วยหลักความระมัดระวังปราศจากการใช้ดุลยพินิจในการจัดทำกำไรบิดเบือนไปในทิศทางที่ต้องการ เป็นกำไรที่มาจากการดำเนินงานปกติ สามารถนำไปใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือกล่าวได้ว่าเป็นกำไรที่มีคุณภาพ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้มีส่วนได้เสีย แต่ในความเป็นจริงยังคงมีการจัดการกำไรหรือการบริหารกำไรที่ทำให้เกิดความเสียหายกับผู้มีส่วนได้เสียในหลาย ๆ กรณีที่เกิดขึ้นในอดีตเช่นกรณีของ Enron และ Worldcom ที่ได้สร้างความเสียหายให้กับผู้มีส่วนได้เสีย

การจัดการกำไรหรือการบริหารกำไร ได้มีการให้ความหมายของการจัดการกำไรหรือการบริหารกำไร โดย Schipper (1989) ได้ให้ความหมายของการจัดการกำไร คือ การกระทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยการเข้าแทรกแซงกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินที่เสนอต่อบุคคลภายนอก เช่นเดียวกับ Healy and Wahlen (1999) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารอาจจะทำให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท โดยการใช้ดุลยพินิจในงบการเงินและการจัดโครงสร้างรายการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้บริหาร

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการกำไรนั้นคือแรงจูงใจของผู้บริหาร จากการศึกษาของ Healy and Wahlen (1999) พบว่าแรงจูงใจในการจัดการกำไรของผู้บริหารมาจากแรงจูงใจจากตลาดทุน (Capital Market Motivation) แรงจูงใจด้านสัญญา (Contracting Motivation) และแรงจูงใจด้านกฎระเบียบ (Regulatory Motivation) นอกจากนี้การที่ผู้บริหารมีการจัดการกำไรเนื่องจากผลประโยชน์ของผู้บริหารอันเกิดจากการแยกกันระหว่างความเป็นเจ้าของและการบริหาร (Rahman & Mohamed Ali, 2006) ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีตัวแทน (agency theory) ทั้งนี้ Habbash and Alghamdi (2015) โดยทำการแบ่งประเภทแรงจูงใจในการจัดการกำไร 5 ประเภท คือ

1) แรงจูงใจจากตลาดทุน (capital market motivations) เนื่องจากข้อมูลทางการเงินของกิจการที่น่าเสนอมีผลกระทบต่อราคาหุ้นทำให้ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการบริหารกำไร เช่นการหลีกเลี่ยงการรับรู้ขาดทุนหรือการลดลงของกำไร ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการศึกษาของ Glaum, Lichtblau, and Lindemann (2004) ที่พบว่าบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาและเยอรมัน มีการจัดการกำไรผ่านการหลีกเลี่ยงการรับรู้ขาดทุนและการลดลงของกำไร

2) แรงจูงใจจากค่าตอบแทนจากการบริหารตามสัญญา (management-compensation contract motivations) แรงจูงใจของผู้บริหารในการจัดการกำไรเพื่อเป็นการเพิ่มค่าตอบแทนหรือโบนัสที่ผูกกับผลประกอบการของบริษัท ซึ่งการศึกษาของ Holthausen, Larker, and Sloan (1995) ชี้ให้เห็นว่า แรงจูงใจของผู้บริหารในการจัดการกำไร เนื่องจากผลตอบแทนที่ผู้บริหารได้รับมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลกำไร

3) แรงจูงใจจากข้อตกลงในสัญญาการกู้ยืมเงิน (lending contract motivations) เนื่องจากเจ้าหนี้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการก่อหนี้เพิ่ม การซื้อหุ้นคืน การออกหุ้นกู้เพิ่ม เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้กู้ยืมสามารถชำระคืนเงินกู้ยืม ดังนั้นผู้บริหารมีแรงจูงใจในการจัดการกำไร เพื่อไม่ให้เกิดการผิดข้อกำหนดในสัญญาเงินกู้

4) แรงจูงใจด้านกฎระเบียบ (regulatory motivations) ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการจัดการกำไรเพื่อให้อยู่ภายใต้ขอบข่ายของกฎหมาย และระเบียบข้อปฏิบัติต่าง ๆ

5) แรงจูงใจด้านต้นทุนทางการเมือง (political cost motivations) ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการจัดการกำไรโดยการแสดงกำไรน้อยเพื่อลดผลกระทบจากความเสียหายทางการเมือง

การศึกษาของ Habbash and Alghamdi (2015) พบว่าแรงจูงใจในการจัดการกำไรของผู้บริหารของซาอุดีอาระเบีย คือ เพื่อเพิ่มค่าตอบแทน เพื่อรายงานกำไรที่เหมาะสมและหลีกเลี่ยงการขาดทุน เพื่อได้รับการพิจารณาให้กู้ยืมเงิน และการเพิ่มราคาหุ้น

วิธีการจัดการกำไร ตามแนวคิดของ Schipper (1989) มีด้วยกันสองวิธีคือ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง (Accrual Earnings Management) และ การจัดการกำไรจริง (Real Earning Management) โดยงานวิจัยในอดีตส่วนใหญ่จะกล่าวถึงการบริหารกำไรโดยมุ่งไปที่วิธีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง แต่ในปัจจุบันบทความส่วนใหญ่จะมุ่งศึกษาการจัดการกำไรจริงเป็นตัวแทนของการจัดการกำไร (Ruiz, 2016)

การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง (Accrual Earnings Management) โดยรายการคงค้างทั้งหมดจะประกอบด้วยรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (non-discretionary accruals) กับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (discretionary accruals) Xu, Taylor, and Dugan (2007) กล่าวว่า การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างกระทำภายใต้หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป รวมถึงการเปลี่ยนแปลงประมาณการและนโยบายการบัญชี

การจัดการกำไรจริง (Real Earning Management) โดย Graham, Harvey, and Rajgopal (2005) พบว่าการจัดการกำไรส่วนใหญ่จะเป็นวิธีการจัดการกำไรจริง การจัดการกำไรจริงจะทำการผ่านกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน เช่น การตัดค่าใช้จ่ายตามดุลยพินิจเพื่อให้กำไรเป็นไปตามที่ต้องการ การจัดการผลิตสินค้า เพื่อให้กำไรมีความสม่ำเสมอ การ

ขายสินทรัพย์ระยะยาว และการจัดโครงสร้างการดำเนินงานและการลงทุน (Xu et al., 2007) นอกจากนี้ Gunny (2010) กล่าวว่าในการใช้วิธีการจัดการกำไรที่แท้จริงนั้น โดยผู้บริหารทำการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการดำเนินงาน การลงทุนหรือการทำรายงานการเงินโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้มีผลต่อระบบบัญชี เช่นเดียวกับ Roychowdhury (2006) กล่าวว่าวิธีการจัดการกำไรจริงผ่านการจัดการการขาย โดยการเร่งยอดขายในปีปัจจุบันโดยการลดราคาทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้น แต่จะส่งผลให้กระแสเงินสดในปีต่อไปลดลง ซึ่งสอดคล้องกับ Gunny (2010) ที่ศึกษาวิธีการจัดการกำไรจริงมีวิธีคือการลดค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา การลดค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ซึ่งอยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร การจัดการกำไรผ่านการกำหนดช่วงเวลาในการขายสินทรัพย์ถาวร และการผลิตสินค้าจำนวนมาก เพื่อเพิ่มยอดขายด้วยการลดราคาหรือผ่อนปรนเงื่อนไขเครดิต เป็นไปในแนวทางเดียวกับการศึกษาของ Zang (2012) โดยตรวจสอบการจัดการกำไรจริง โดยวิธีการเพิ่มกำไร โดยการลดต้นทุนสินค้าที่ขายโดยการเพิ่มการผลิตสินค้าจำนวนมากและการตัดบัญชีค่าใช้จ่ายที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร เช่น ค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนา ค่าโฆษณา ค่าใช้จ่ายในการขาย ค่าใช้จ่ายทั่วไป และค่าใช้จ่ายในการบริหาร

สรุปการจัดการกำไรเป็นกระทำที่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ผู้บริหารที่ตั้งไว้ ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง โดยวิธีการทำให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท ส่งผลกระทบในทางลบต่อผู้มีส่วนได้เสีย โดยมีแรงจูงใจมาจากทั้งด้านแรงจูงใจจากตลาดหุ้น ค่าตอบแทนจากการบริหารตามสัญญา ข้อตกลงในสัญญาการกู้ยืมเงิน ด้านกฎระเบียบ และด้านต้นทุนทางการเงิน โดยวิธีที่ใช้ในการจัดการกำไรมีด้วยกันสองวิธีคือการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง และวิธีการจัดการกำไรจริง

2.4 มูลค่าตามราคาตลาด (Market Values)

ตลาดหลักทรัพย์เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งที่มีการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อสนับสนุนให้กับนักลงทุน โดยในการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนจะพิจารณาถึงราคาหุ้น แต่เนื่องจากราคาหุ้นหรือมูลค่าราคาตลาดจะมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาวะทางเศรษฐกิจ การประกาศผลการดำเนินงาน และการประกาศจ่ายเงินปันผลของบริษัท ดังนั้นการพิจารณาของนักลงทุนจึงจำเป็นต้องพิจารณาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจด้วย นอกจากนี้ตามแนวคิดประสิทธิภาพตลาดหุ้น ราคาหลักทรัพย์สามารถสะท้อนข่าวสารได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว โดยหากตลาดเป็นตลาดสมบูรณ์ราคาหลักทรัพย์ย่อมสะท้อนข้อมูลทั้งหมดที่ผู้ลงทุนได้รับ โดยรายละเอียดของประสิทธิภาพของตลาดหุ้นมีดังนี้

ประสิทธิภาพของตลาดทุน

ตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient market) คือ ตลาดที่ราคาของหลักทรัพย์สามารถสะท้อนข้อมูลข่าวสารทุกประเภทอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และทั่วถึง โดยการรับรู้ของผู้ลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยข้อมูลนั้นอาจเป็นข้อมูลในอดีต ปัจจุบัน และการคาดการณ์ของตลาดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ว่าจะเกิดในอนาคต โดยผลข้อมูลนั้นๆ สามารถสะท้อนให้อยู่ในราคาของหลักทรัพย์ได้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556) ดังนั้นได้มีการแบ่งระดับประสิทธิภาพของตลาดออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1) ประสิทธิภาพในระดับต่ำ (Weak Form) เป็นตลาดที่ราคาหลักทรัพย์ได้สะท้อนข้อมูลในอดีตซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับราคา และการซื้อขายในอดีต หรือ การกำหนดราคาหลักทรัพย์ที่จะซื้อขายในปัจจุบันมาจากราคาหลักทรัพย์ในอดีต

2) ประสิทธิภาพในระดับกลาง (Semi- Strong Form) เป็นตลาดที่ราคาหลักทรัพย์ได้สะท้อนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับราคาและการซื้อขายในอดีต และข้อมูลสาธารณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งข้อมูลปัจจุบัน ข้อมูลในอดีต และข้อมูลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลรายงานทางการเงิน ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

3) ประสิทธิภาพในระดับสูง (Strong Form) เป็นตลาดที่ราคาหลักทรัพย์ได้สะท้อนข้อมูลทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ได้รายงานในตลาดหรือเป็นข้อมูลภายในของธุรกิจและทุกคนทราบข้อมูลเหล่านั้น ดังนั้น การกำหนดราคาหลักทรัพย์จึงไม่สามารถได้รับกำไรเกินปกติได้

จากการที่ตลาดทุนที่มีประสิทธิภาพแสดงให้เห็นว่าราคาหุ้นสะท้อนข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ ซึ่งนักลงทุนย่อมใช้ข้อมูลที่ได้รับในการพิจารณา ซื้อ ถือ หรือขายหุ้น ดังนั้นข้อมูลทุนทางปัญญา ซึ่งเป็นข้อมูลหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจและมีการเปิดเผยในรายงานประจำปี เป็นข้อมูลหนึ่งที่มีความเป็นไปได้ที่นักลงทุนจะนำข้อมูลทุนทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ โดย Alfraih (2017) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญาอาจจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของตลาดทุน และอาจนำไปสู่การตัดสินใจลงทุนมากขึ้น สอดคล้องกับ Anifowose, Rashid, and Annuar (2017) ที่ระบุว่า การเปิดเผยทุนทางปัญญา จะทำให้มูลค่าตามราคาตลาดเพิ่มขึ้น และทำให้เกิดประสิทธิภาพของตลาดทุนและนอกจากนี้เป็นการเพิ่มความเท่าเทียมกันของข้อมูลระหว่างผู้บริหารและนักลงทุน เนื่องจากเป็นการส่งสัญญาณในอนาคตของบริษัทให้กับนักลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการส่งสัญญาณ

แต่อย่างไรก็ตามประสิทธิภาพตลาดทุนในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันสำหรับประเทศไทยนั้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพทั้งในระดับปานกลางและระดับต่ำ โดย สุภวัฒน์ วัฒนรัตน์, พิรุณา ไบโลวัต, และเวทวงศ์ พ่วงทรัพย์ (2555) ทำการ

ทดสอบประสิทธิภาพของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับกลาง ราคาหลักทรัพย์มีการตอบสนองต่อข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายการเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างรวดเร็ว เหมาะสม

ทฤษฎีบทปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด

การเปิดเผยข้อมูลเป็นกระบวนการสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลข่าวสารในการวิเคราะห์ ประเมิน กำหนดราคาหลักทรัพย์ ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่เหมาะสมและเพียงพอจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อนักลงทุนและหน่วยงานกำกับดูแล รวมทั้งตลาดหลักทรัพย์ด้วย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2556) ในการศึกษาก่อนหน้านี้พบว่า การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินร่วมกับข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงินสามารถอธิบายมูลค่าตลาดได้ดีขึ้น ตั้งแต่นั้นมาจึงมีการศึกษาจำนวนมากที่เห็นถึงความสำคัญของข้อมูลทฤษฎีบทปัญญากับประสิทธิภาพของตลาดทุน นอกจากนี้ ทฤษฎีบทปัญญามีบทบาทที่เพิ่มขึ้นในการกำหนดมูลค่ากิจการของบริษัท เนื่องจากทฤษฎีบทปัญญามีศักยภาพในการสร้างมูลค่าในอนาคตและการประเมินมูลค่าตลาดทุน นักลงทุนในตลาดทุนควรใช้ข้อมูลทฤษฎีบทปัญญา ในการประเมินมูลค่าและการตัดสินใจลงทุน (Abhayawansa & Guthrie, 2010)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การเปิดเผยข้อมูลทฤษฎีบทปัญญามีความสัมพันธ์กับมูลค่าหุ้น ดังนั้นการให้ความสำคัญกับการเปิดเผยทฤษฎีบทปัญญาทำให้ผู้บริหารตระหนักถึงความสัมพันธ์ของการเปิดเผยข้อมูลทฤษฎีบทปัญญากับการประเมินราคาหุ้น ซึ่งอาจจะเป็นการกระตุ้นให้บริษัทต่างๆ เพิ่มระดับการเปิดเผยข้อมูลทฤษฎีบทปัญญาเพิ่มขึ้น (Alfraih, 2017) นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลทฤษฎีบทปัญญาของบริษัทเป็นการลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลและเป็นการส่งสัญญาณให้กับนักลงทุนเพื่อประเมินมูลค่าของกิจการ ซึ่งการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลทฤษฎีบทปัญญามีผลต่อมูลค่าตามราคาตลาด (Abdolmohammadi, 2005; Anam et al., 2011; Gamerschlag, 2013; Ahmed Haji, 2016; Alfraih, 2017) เช่นเดียวกับ Hashim, Osman, and Alhabshi (2015) พบว่าในการสอบถามผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปให้ความเห็นว่าทฤษฎีบทปัญญามีอิทธิพลกับผลการดำเนินงานขององค์กร

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทฤษฎีบทปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด โดยมีรายละเอียดของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการเปิดเผยทุนทางปัญญา

การศึกษาเรื่องทุนทางปัญญาได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น โดยจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามีการศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญาในหลาย ๆ ประเทศ ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย (Guthrie & Petty, 2000) ประเทศไอร์แลนด์ (Brennan, 2001) ประเทศสวีเดน (Olsson, 2001) ประเทศแคนาดา (Bontis, 2003) ประเทศอิตาลี (Bozzolan et al., 2003; Cinquini et al., 2012) ประเทศแอฟริกาใต้ (April et al., 2003; Wagiciengo & Belal, 2012) ประเทศมาเลเซีย (Husin Ahmad, & Sapingi, 2011; Husin et al., 2012) ประเทศศรีลังกา (Abeysekera & Guthrie, 2005) ประเทศนิวซีแลนด์ (Wong & Gardner, 2005; Whiting & Miller, 2008; Steenkamp, 2007) ประเทศอินเดีย (Kamath, 2008; Singh & Kansal, 2011; Jindal & Kumar, 2012 ; Shaban, Kavida, & Rentala, 2014) ประเทศสเปน (Oliveras, Gowthorpe, Kasperskaya, & Perramon, 2008) ประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ (Yi & Davey, 2010) ประเทศฝรั่งเศส (Boujelbene & Affes, 2013) ประเทศเดนมาร์ก (Farooq & Nielsen , 2014) ทั้งนี้ จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยทุนทางปัญญา สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

ลักษณะการเปิดเผยทุนทางปัญญา

จากการทบทวนวรรณกรรม การศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญามีหลากหลายแง่มุม ทั้งลักษณะการเปิดเผยทุนทางปัญญาของแต่ละประเทศ เช่นการศึกษาของ Guthrie and Petty (2000); Brennan (2001); Bontis (2003); Bozzolan et al. (2003); Abeysekera and Guthrie (2004); Yi and Davey (2010); Husin et al. (2011); Cinquini et al. (2012); Shaban et al. (2014) ซึ่งผลการศึกษาล้วนใหญ่พบว่ามี การเปิดเผยทุนทางปัญญาในระดับต่ำ เนื่องจากยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องทุนทางปัญญา และยังไม่มียุทธศาสตร์ของการเปิดเผยที่ชัดเจน สำหรับประเทศไทยการศึกษาของ วิภัทรา คงอินทร์ และมัทนชัย สุทธิพันธ์ (2559) พบว่ามี การรายงานทุนทางปัญญาด้านทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือทุนภายนอก และทุนภายในน้อยที่สุด

สำหรับแนวโน้มการเปิดเผยทุนทางปัญญา โดย Abeysekera and Guthrie (2005) ศึกษาแนวโน้มการเปิดเผยทุนทางปัญญาในประเทศศรีลังกา ซึ่งพบว่ามีแนวโน้มการเปิดเผยทุนทางปัญญาเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของ Wagiciengo and Belal (2012) โดยศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญาในประเทศแอฟริกาใต้ในช่วงระยะเวลา 5 ปี พบว่าในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีการเปิดเผยทุนทางปัญญาเพิ่มขึ้น สำหรับประเทศไทย อัญญาพร จันทรไพภัทร (2553) พบว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการเปิดเผยส่วนใหญ่จะเป็นการเปิดเผยข้อมูลเชิงบรรยายมากกว่าเชิงสถิติ

ทั้งนี้ในการศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญา โดยการเปรียบเทียบการเปิดเผยทุนทางปัญญาระหว่างประเทศ เช่นการศึกษาของ Wang et al. (2016) ซึ่งเปรียบเทียบการเปิดเผยทุนทางปัญญาของบริษัทเกี่ยวกับเทคโนโลยีในประเทศจีนและอินเดีย พบว่าบริษัทในประเทศอินเดียมีแนวโน้มเปิดเผยในปริมาณและคุณภาพมากกว่า และการศึกษาของ Guthrie, Petty, and Ricceri (2006) พบว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในประเทศฮ่องกงและออสเตรเลียอยู่ในระดับต่ำ และมีการเปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ นอกจากนี้การเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาในด้านความแตกต่างกันของระบบกฎหมาย ขนาดของตลาดหุ้น หน่วยงานกำกับดูแล ระหว่างประเทศอิตาลี และสหราชอาณาจักร (Bozzolan et al., 2006) โดยผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างดังกล่าวกับระดับการเปิดเผยทุนทางปัญญา

นอกจากนี้การศึกษาศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญาในมุมมองของความแตกต่างระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งผลการศึกษามีพบว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญา มีความแตกต่างกัน เช่นการศึกษาของ Abeysekera (2008) ศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญาเปรียบเทียบระหว่างประเทศสิงคโปร์และประเทศศรีลังกา ผลการศึกษาพบความแตกต่างของการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาระหว่างสองประเทศ โดยในประเทศสิงคโปร์ มีการเปิดเผยทุนมนุษย์มากที่สุด สำหรับประเทศศรีลังกามีการเปิดเผยทุนภายนอกมากที่สุด เช่นเดียวกับการศึกษาของ Joshi et al. (2012) ศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญาเปรียบเทียบระหว่างประเทศอินเดียและออสเตรเลีย ผลการศึกษาพบการเปิดเผยทุนทางปัญญาระหว่างสองประเทศมีความแตกต่างกัน โดยประเทศอินเดียมีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญามากกว่าประเทศออสเตรเลีย แต่อย่างไรก็ตามการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญายังอยู่ในระดับต่ำทั้งสองประเทศ

โดยสรุปแล้วจากการทบทวนวรรณกรรมการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในหลาย ๆ ประเทศพบว่าส่วนใหญ่มีระดับการเปิดเผยทุนทางปัญญาในระดับต่ำเนื่องจากยังไม่มีมีการกำหนดกรอบการรายงานทุนทางปัญญา นอกจากนี้การเปิดเผยทุนทางปัญญามีแนวโน้มการเปิดเผยที่เพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของการเปิดเผยทุนทางปัญญาเพื่อเป็นการสื่อสารไปยังผู้มีส่วนได้เสีย และนำมาซึ่งประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับ ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีความแตกต่างกัน

การเปิดเผยทุนทางปัญญาในแต่ละองค์ประกอบ

จากการทบทวนวรรณกรรม การเปิดเผยด้านทุนมนุษย์จากการศึกษาของ Abeysekera and Guthrie (2004); Steenkamp (2007); Abeysekera (2008); Cinquini et al. (2012); Wagiciengo and Belal. (2012); วิกิตรา คงอินทร์ และมัทนชัย สุทธิพันธ์ พบว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญาจะเน้น

ไปที่ทุนมนุษย์ มากที่สุด โดย Wagiciengo and Belal (2012) ระบุว่า การตามทฤษฎีความชอบธรรม หากมีการเปิดเผยประเภทของทุนมนุษย์เพิ่มขึ้น อาจเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมว่าบริษัทได้ทำตามประเด็นความเท่าเทียมกัน อย่างเพียงพอและเหมาะสมแล้ว

สำหรับรายละเอียดหรือหัวข้อที่เปิดเผย พบว่าส่วนใหญ่มีการเปิดเผยในรายละเอียด หรือหัวข้อเกี่ยวกับพนักงาน และการฝึกอบรม ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน โดยพบได้จากการศึกษา ของ April et al. (2003); Abeysekera and Guthrie (2004); Abeysekera and Guthrie (2005); Guthrie, Petty, and Ricceri (2006); Steenkamp (2007); Cinquini et al. (2012); Mishra, Devi, and Gupta (2015) ทั้งนี้ Cinquini et al. (2012) พบว่ามีการเปิดเผยเกี่ยวกับสุขภาพพนักงานมาก และ Mishra et al. (2015) ยังพบว่ามีการเปิดเผยมากเกี่ยวกับผลประโยชน์และค่าตอบแทนพนักงาน นอกจากนี้ การศึกษาของ Guthrie and Petty (2000); Singh and Kansal (2011) พบว่ามีการเปิดเผยหัวข้อ เกี่ยวกับจิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถที่เกี่ยวข้องในงาน เป็นส่วนใหญ่ และมีการเปิดเผยในหัวข้อวุฒิการศึกษาน้อยที่สุด แต่ในทางกลับกัน Abeysekera and Guthrie (2004) พบว่ามีการเปิดเผยในจิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการน้อยที่สุด ทั้งนี้จากการเน้นการเปิดเผย เกี่ยวกับพนักงาน และการฝึกอบรม ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน เป็นการสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้เสียได้เห็นถึงกระบวนการสร้างมูลค่าให้กับองค์กร ซึ่งเป็นไปตามที่ Yi and Davey (2010) กล่าวว่าทุนทางปัญญา เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างมูลค่าและความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับองค์กร

ทั้งนี้ยังมีการศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญาในประเทศไทย อัญญาพร จันทร์ประไพ ภัทร (2553) พบว่าหัวข้อที่มีการเปิดเผยมากที่สุดของทุนมนุษย์ คือ การเปิดเผยหัวข้อเกี่ยวกับสวัสดิการพนักงาน นโยบายการพัฒนาหรือฝึกอบรม ชื่อประเภทหลักสูตรที่อบรมของบริษัท ความรู้ ประสบการณ์ การศึกษา เนื่องจากเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวเป็นการแจ้งให้พนักงานทราบเกี่ยวกับนโยบายและการบริหารจัดการพนักงาน และเป็นการสร้างความผูกพันของพนักงานต่อบริษัท และสำหรับคนทั่วไปก็จะเป็นการสร้างแรงจูงใจหรือดึงดูดคนที่มีความสามารถเข้ามาทำงานกับองค์กร

การเปิดเผยทุนภายใน ผลการศึกษาในรายละเอียดหรือหัวข้อที่เปิดเผยพบว่ามี การเปิดเผยในหัวข้อ กระบวนการบริหาร ปรัชญาในการบริหาร วัฒนธรรมองค์กร เป็นส่วนใหญ่ โดยพบได้จากการศึกษาของ April et al. (2003); Abeysekera and Guthrie (2005); Yi and Davey (2010); Cinquini et al. (2012) นอกจากนี้การศึกษาของ Abeysekera and Guthrie (2004) พบว่า ยังมีการเปิดเผยในหัวข้อ กระบวนการทางเทคโนโลยี เป็นส่วนใหญ่ด้วย ทั้งนี้การศึกษาของ Guthrie and Petty (2000) พบว่ามีการเปิดเผยหัวข้อลิขสิทธิ์ ความสัมพันธ์ทางการเงิน น้อยที่สุด แต่

ในทางก้นการศึกษาของ Bontis (2003) พบว่ามีการเปิดเผยทรัพย์สินทางปัญญาทางปัญญามากที่สุด

สำหรับการเปิดเผยด้านทุนภายนอก จากการศึกษาของ Guthrie and Petty (2000); April et al. (2003); Bozzolan et al. (2003); Abeysekera and Guthrie (2005); Abeysekera (2008); Singh and Kansal (2011) พบว่ามีการเปิดเผยทุนภายนอกมากที่สุด ทั้งนี้ April et al. (2003) ระบุว่า เป็นผลมาจากแรงกดดันของโลกาภิวัตน์และความต้องการบริษัทที่มุ่งเน้นปัจจัยภายนอก เช่น ช่องทางการจัดจำหน่าย และความสัมพันธ์กับลูกค้า ทั้งนี้ผลการศึกษาในรายละเอียดหรือหัวข้อที่เปิดเผยพบว่าส่วนใหญ่มีการเปิดเผยในหัวข้อ ลูกค้า ช่องทางการจำหน่าย ความร่วมมือทางธุรกิจ ตราสินค้า โดยพบได้จากการศึกษาของ Guthrie and Petty (2000); April et al. (2003); Bozzolan et al. (2003); Abeysekera and Guthrie (2005); Guthrie, Petty and Ricceri (2006); Yi and Davey (2010); Singh and Kansal (2011); Cinquini et al. (2012); Wagiciengo and Belal (2012) นอกจากนี้ Abeysekera and Guthrie (2004) ยังพบว่าการเปิดเผยเกี่ยวกับชื่อเสียงบริษัทมากที่สุด และ Abeysekera and Guthrie (2005) พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลการสร้างภาพลักษณ์องค์กรมาก ซึ่งเป็นลำดับรองจากการสร้างตราสินค้า เนื่องจากบริษัทที่ทำการศึกษาคือบริษัทที่มีมูลค่าตามราคาตลาดสูงสุด จึงย่อมมีความโดดเด่นหรือเป็นที่รู้จัก ดังนั้นการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรถือเป็นทรัพย์สินที่ล้ำค่าในการส่งเสริมมูลค่าขององค์กร และยังเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ในการเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการรายงานเกี่ยวกับโครงการที่ร่วมกันชุมชนและการจัดหาเงินทุนในโครงการ

รูปแบบและตำแหน่งการเปิดเผย

สำหรับรูปแบบการเปิดเผยทุนทางปัญญา โดยการศึกษาของ Abeysekera and Guthrie (2004); Steenkamp (2007); Yi and Davey (2010); Abeysekera (2011); Singh and Kansal (2011) พบว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญาส่วนใหญ่จะเป็นแบบบรรยาย ทั้งนี้ Abeysekera and Guthrie (2004) ระบุว่า การบรรยายเป็นวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากคนสามารถเรียนรู้ได้ดีจากการเล่าเรื่อง เช่นเดียวกับ Li and Mangena (2014) พบว่ามีการเปิดเผยทุนทางปัญญาในรูปแบบข้อความมากที่สุด ในขณะที่การใช้กราฟหรือภาพมีการเปิดเผยต่ำมาก นอกจากนี้ Dumay (2008) ศึกษาการเปิดเผยแบบบรรยายของทุนทางปัญญา ซึ่งทำการศึกษานักวิจัยที่คิดซึ่งเป็นองค์กรภาครัฐของออสเตรเลีย ของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ได้ระบุว่า การเปิดเผยแบบบรรยายของข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นการช่วยให้เข้าใจ กิจกรรมการบริหาร การขับเคลื่อนกิจกรรมการบริหารในอนาคตและการเปลี่ยนแปลงองค์กร

สำหรับตำแหน่งการเปิดเผย Abeysekera and Guthrie (2004); Guthrie et al. (2006); Steenkamp (2007) พบว่ามีการเปิดเผยทุนทางปัญญาในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด ทั้งนี้ การศึกษาของ Wagciengo and Belal (2012) พบว่ามีการเปิดเผยตำแหน่งการกำกับดูแลกิจการมากที่สุด โดยระบุว่าตำแหน่งการเปิดเผยทุนทางปัญญามีความสำคัญเนื่องจากการให้ข้อมูลเชิงลึกที่ เกี่ยวพันกับการเปิดเผยทุนทางปัญญา นอกจากนี้ Guthrie and Petty (2000) ระบุว่าตำแหน่งของการเปิดเผยสามารถบอกร่องการวางกฎเกณฑ์ของบริษัทที่จะพัฒนาทุนทางปัญญาของบริษัทนั้นได้

ทุนทางปัญญากับมูลค่าที่ซ่อนอยู่

การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นการลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล Farooq and Nielsen (2014) พบว่า นักวิเคราะห์ที่มีแนวโน้มที่จะติดตามบริษัท ที่มีการเปิดเผยข้อมูลทุนปัญญาสูง แสดงให้เห็นว่านักวิเคราะห์มีความต้องการติดตามบริษัทที่มีข้อมูลมาก โดยข้อมูลเกี่ยวกับพนักงาน และการรายงานยุทธศาสตร์เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญ นอกจากนี้เป็นจากการที่ทุนทางปัญญาเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน และไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดการเปิดเผย และทุนทางปัญญามีมูลค่าที่ซ่อนอยู่ในกิจการซึ่งเป็นผลต่างของมูลค่าตามราคาตลาดกับมูลค่าตามบัญชี โดยการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับมูลค่าที่ซ่อนอยู่ Whiting and Miller (2008) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างมูลค่าที่ซ่อนอยู่กับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยการเปิดเผยข้อมูลด้วยความสมัครใจเป็นเรื่องสำคัญและเกี่ยวข้องกับมูลค่าที่ซ่อนอยู่ เป็นไปตามทฤษฎีส่วนได้เสียและทฤษฎีการส่งสัญญาณ เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่นเดียวกับ Brennan (2001) ที่พบว่าบริษัทเน้นความรู้ในประเทศไอร์แลนด์ จากการเปรียบเทียบมูลค่าตลาดกับมูลค่าตามบัญชีพบว่ามีจำนวน 9 บริษัท จาก 11 บริษัท ที่มีมูลค่าตลาดมากกว่ามูลค่าตามบัญชี เป็นการชี้ให้เห็นว่าสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนมีความสำคัญ แต่การศึกษาของ Singh and Kansal (2011) พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างมูลค่าของทุนทางปัญญา (ราคาตลาดลบด้วยราคาตามบัญชีของหุ้น) กับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญาขึ้นอยู่กับระดับต่ำ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ และยังไม่มีความชัดเจนในการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ทั้งนี้การเปิดเผยทุนทางปัญญามีทั้งเน้นด้านทุนมนุษย์และทุนภายนอก ทั้งนี้ในรายละเอียดของการเปิดเผยทุนมนุษย์ ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยรายละเอียดหรือหัวข้อเกี่ยวกับพนักงาน และการฝึกอบรม ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน สำหรับทุนภายนอกมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ปรัชญาในการบริหาร วัฒนธรรมองค์กร เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ทุนภายนอกเน้นการเปิดเผยเกี่ยวกับ ลูกค้า ช่องทางการจำหน่าย ความร่วมมือทางธุรกิจ ตราสินค้า สำหรับลักษณะการเปิดเผยจะเป็นลักษณะการบรรยาย สำหรับตำแหน่งการเปิดเผยทุนทางปัญญามีความสำคัญเนื่องจากการให้ข้อมูลเชิง

ลึกที่เกี่ยวพันกับการเปิดเผยทุนทางปัญญา ทั้งนี้การเปิดเผยทุนทางปัญญายังมีความสัมพันธ์กับมูลค่าที่ซ่อนอยู่

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยสรุปรายละเอียดผลงานวิจัยที่ศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญา โดยแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 สรุปผลงานวิจัยที่ศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญา

ผู้ศึกษา/ปี	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
Guthrie and Petty (2000)	บริษัทจดทะเบียนในประเทศออสเตรเลีย ที่มีมูลค่าตลาดสูงสุด 19 บริษัท ในปี 1998	ผลการศึกษาพบว่า มีการเปิดเผยทุนทางปัญญาน้อย เนื่องจากบริษัทยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางปัญญา และยังไม่มีรูปแบบของการเปิดเผยที่ชัดเจน ทำให้การเปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วน โดยการเปิดเผยทุนทางปัญญาจะเน้นไปที่ทุนภายนอก
Brennan (2001)	บริษัทจดทะเบียนในประเทศไอร์แลนด์ จำนวน 11 ในปี 1999	ผลการศึกษาพบว่า ระดับการเปิดเผยทุนทางปัญญาค่ำ เป็นการเปิดเผยเชิงคุณภาพมาก และจากการเปรียบเทียบมูลค่าตลาดกับมูลค่าตามบัญชีพบว่า มีจำนวน 9 บริษัทที่มีมูลค่าตลาดมากกว่ามูลค่าตามบัญชี เป็นการชี้ให้เห็นว่าสินทรัพย์ไม่มีตัวตนมีความสำคัญ และบริษัทในประเทศไอร์แลนด์มีสินทรัพย์ไม่มีตัวตนจำนวนมาก

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
April et al. (2003)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แอฟริกาใต้ ที่ใหญ่ที่สุด 20 บริษัท ในปี 2001	ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของทุนทางปัญญามีการรายงานทุนภายนอกมากที่สุด และบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเหมืองแร่มีแนวโน้มการรายงานทุนทางปัญญาน้อยกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมอื่น อาจเนื่องมาจากการขาดกรอบการรายงานทุนทางปัญญา ซึ่งกรอบการรายงานทุนทางปัญญาจะช่วยให้บริษัทสามารถรายงานทุนทางปัญญาแก่ผู้ถือหุ้นหรือผู้มีส่วนได้เสีย ส่งผลให้การลงทุนและการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่ดีขึ้น
Bontis (2003)	บริษัทในประเทศแคนาดา จำนวน 11,000 บริษัท ในปี 1994	ผลการศึกษาพบว่า บริษัทในประเทศแคนาดา มีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในรายงานประจำปีจำนวนน้อยมาก โดยหัวข้อที่มีการเปิดเผยมากที่สุดคือทรัพย์สินทางปัญญา
Bozzolan et al. (2003)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อิตาลี 30 บริษัท ในปี 2003	ผลการศึกษาพบว่า บริษัทมีการเปิดเผยทุนทางปัญญาด้านโครงสร้างภายนอกเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ลูกค้า ช่องทางการจำหน่าย ความร่วมมือทางธุรกิจ และตราสินค้า สำหรับขนาดและอุตสาหกรรมไม่มีความสำคัญในการตัดสินใจเปิดเผยข้อมูล
Guthrie, Petty, and Yongvanich (2004)	งานวิจัยในประเทศออสเตรเลีย แคนาดา ฮองกง ไอร์แลนด์ อิตาลี แอฟริกาใต้ ศรีลังกาและสวีเดน	ผลการศึกษาพบว่า การใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้ย่อหน้า โดยการนับจำนวน คำ หรือ ประโยค โดยขึ้นอยู่กับแต่ละบริบทที่ทำการตรวจสอบ และมีการวิเคราะห์เกี่ยวกับภาพโดยทฤษฎีที่นำมาใช้ คือ ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) และ ทฤษฎีความชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory)

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
Abeysekera and Guthrie (2004)	บริษัทในประเทศศรีลังกา จำนวน 30 บริษัท	ผลการศึกษาพบว่า ทูมมนุษย์มีการเปิดเผยจำนวนบรรทัดมากที่สุด นอกจากนี้มีการเปิดเผยแบบบรรยายมากที่สุด สำหรับตำแหน่งการเปิดเผยทุนทางปัญญาพบมากในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ
Abeysekera and Guthrie (2005)	บริษัทจดทะเบียนในประเทศสิงคโปร์ ที่มีมูลค่าตามราคาตลาดสูงสุด 30 บริษัท ระหว่างปี 1998-2000	ผลการศึกษาพบว่า มีการรายงานทุนภายนอกมากที่สุดรองลงมาคือทูนมนุษย์ และมีแนวโน้มการรายงานทุนทางปัญญาเพิ่มขึ้น
Bozzolan et al. (2006)	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศอิตาลี และสหราชอาณาจักร	ผลการศึกษาพบว่า ขนาดและอุตสาหกรรมมีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติ (ความแตกต่างของระบบกฎหมาย ขนาดของตลาดหุ้น หน่วยงานกำกับดูแล) กับระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา
Guthrie et al. (2006)	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศฮ่องกง และประเทศออสเตรเลีย	ผลการศึกษาพบว่า ระดับการเปิดเผยทุนทางปัญญาอยู่ในระดับต่ำ และมีการเปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ
Steenkamp (2007)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศนิวซีแลนด์ ที่มีมูลค่าตามราคาตลาดสูงสุด 30 บริษัท ในปี 2004	ผลการศึกษาพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาสูง มีการเปิดเผยมากที่สุดในองค์ประกอบของทูนมนุษย์เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพนักงาน และพบว่าส่วนใหญ่จะถูกนำเสนอในลักษณะบรรยาย สำหรับตำแหน่งการเปิดเผยพบว่าการเปิดเผยในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
Abeysekera (2008)	บริษัทใน Colombo stock exchange ที่มีมูลค่าตามราคาตลาดสูงสุด จำนวน 20 บริษัท ในประเทศสิงคโปร์ และประเทศศรีลังกา ระหว่างปี 1998-2000	ผลการศึกษาพบการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในประเทศศรีลังกาและประเทศสิงคโปร์มีความแตกต่างกัน ดังนั้นหากมีการเปิดเผยทุนทางปัญญาที่แน่ชัดจะทำให้มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น สำหรับการเปิดเผยทุนทางปัญญาในประเทศสิงคโปร์มีการเปิดเผยทุนมนุษย์มากที่สุด สำหรับประเทศศรีลังกา มีการเปิดเผยทุนภายนอกมากที่สุด
Whiting and Miller (2008)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศนิวซีแลนด์จำนวน 70 บริษัท ศึกษาในปี 2003	ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างมูลค่าที่ซ่อนอยู่ (ผลต่างของมูลค่าตามราคาตลาดกับมูลค่าตามบัญชี) กับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลด้วยความสมัครใจเป็นเรื่องสำคัญและเกี่ยวข้องกับมูลค่าที่ซ่อนอยู่ เป็นไปตามทฤษฎีส่วนได้เสียและทฤษฎีการส่งสัญญาณ เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อช่วยให้เข้าใจความแตกต่างระหว่างมูลค่าทางบัญชีและมูลค่าตลาด
Kamath (2008)	บริษัทจดทะเบียนใน Bombay Stock Exchange จำนวน 30 บริษัท ในภาคอุตสาหกรรมเทคโนโลยี การบันเทิง การสื่อสารและความรู้ ระหว่างปี 2005-2006	ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในประเทศอินเดียมีประมานน้อยมาก โดยมีการเปิดเผยข้อมูลในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าภาคอุตสาหกรรมอื่น

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
Yi and Davey (2010)	บริษัทในประเทศจีน (แผ่นดินใหญ่) จำนวน 49 บริษัท	ผลการศึกษาพบว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูล ทุนทางปัญญาของบริษัทในประเทศจีน (แผ่นดินใหญ่) ไม่สูง โดยการเปิดเผยทุนทาง ปัญญาจะเป็นการบรรยายมากกว่าตัวเลขหรือ จำนวนเงิน สำหรับจำนวนรายการที่เปิดเผยโดย เฉลี่ยสูงพอสมควร ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีการให้ ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา นอกจากนี้คุณภาพการเปิดเผยข้อมูลยังไม่มาก เนื่องจากยังไม่มีกรอบการรายงานที่ชัดเจน โดย พบว่ามีกรเปิดเผยทุนภายนอกมากที่สุด
Abeysekera (2011)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์ประเทศศรีลังกา ที่มีมูลค่าตามราคาตลาด สูงสุด 30 บริษัท ในปี 1998- 2003 (ช่วงสงครามกลางเมือง) และ 2002-2004 (ช่วงพักรบ)	ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนทาง ปัญญาทางทั้งในช่วงสงครามกลางเมืองและช่วง พักรบ มีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาโดยใช้ การบรรยายมากที่สุด
Singh and Kansal (2011)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์ประเทศอินเดีย กลุ่มอุตสาหกรรมเภสัชกรรม ที่มีมูลค่าตามราคาตลาดสูงสุด 20 บริษัท ในปี 2009	ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนทาง ปัญญาอยู่ในระดับต่ำ มีการเปิดเผยทุนภายนอก มากที่สุด รองลงมาคือทุนมนุษย์ และทุนภายใน ตามลำดับ สำหรับการเปิดเผยทุนภายนอก เกี่ยวกับแบรนด์และความร่วมมือทางธุรกิจ มาก ที่สุด การเปิดเผยส่วนใหญ่เป็นการบรรยายหรือ เล่าเรื่อง นอกจากนี้พบความสัมพันธ์เชิงลบ ระหว่างมูลค่าของทุนทางปัญญา (ราคาตลาดลบ ด้วยราคาตามบัญชีของหุ้น) กับระดับการ เปิดเผยข้อมูลอย่างไม่มีสาระสำคัญ

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
Husin et al. (2011)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศมาเลเซีย จำนวน 100 บริษัท ศึกษาในปี 2008	ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยทุนมนุษย์ในประเทศมาเลเซีย ยังไม่ค่อยดี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ เช่น ศรีลังกา และ ออสเตรเลียยังคงมีความแตกต่าง โดยอาจมีปัจจัยมาจากสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
Cinquini et al. (2012)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศอิตาลี จำนวน 37 บริษัท ระหว่างปี 2005-2006	ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด ตามมาด้วยทุนความสัมพันธ์ และทุนองค์กร การเปิดเผยข้อมูลส่วนใหญ่จะแสดงข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน และเป็นเชิงปริมาณ และการเปิดเผยข้อมูลในอนาคตอยู่ในระดับต่ำ
Joshi et al. (2012)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศอินเดีย และประเทศออสเตรเลีย กลุ่มอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์และเทคโนโลยี ประเทศละ 20 บริษัท ระหว่างปี 2007-2008	ผลการศึกษาพบว่า ประเทศอินเดียมีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา มากกว่าประเทศออสเตรเลีย แต่อย่างไรก็ตามการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญายังอยู่ในระดับต่ำทั้งสองประเทศ
Jindal and Kumar (2012)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศอินเดีย จำนวน 97 บริษัท ศึกษาในปี 2009	ผลการศึกษาพบว่า บริษัท ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีระดับการเปิดเผยเฉลี่ยสูงสุด และพบว่าขนาด และ สัดส่วนค่าใช้จ่ายพนักงานต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีผลเชิงบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ สำหรับความร่วมมือทางอุตสาหกรรม โลกาภิวัตน์ ความสามารถในการทำกำไร การกระจุกตัวของ การเป็นเจ้าของ อายุ ความซับซ้อนของโครงสร้างหนี้สินของบริษัท และความมีชื่อเสียงของผู้สอบบัญชี ไม่มีผลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
Wagiciengo and Belal (2012)	กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 บริษัท สูงสุดกำหนดโดย Financial Mail (FM) ในประเทศแอฟริกาใต้ ศึกษาในปี 2002-2006	ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในแอฟริกาใต้มีเพิ่มขึ้นในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ศึกษา มีการเปิดเผยด้านทุนมนุษย์มากที่สุด และมีการเปิดเผยในตำแหน่งการกำกับดูแลกิจการมากที่สุด
Liao et al. (2013)	บริษัทในประเทศจีน จำนวน 50 บริษัท ศึกษาในปี 2009	ผลการศึกษาพบว่า รายงานฉบับภาษาจีนมีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน มากกว่าฉบับภาษาอังกฤษ และรายงานประจำปีฉบับภาษาอังกฤษมีการเปิดเผยทุนภายนอกมากกว่า และพบความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมและขนาดของกิจการกับระดับการเปิดเผยทุนทางปัญญา
Boujelbene and Affes (2013)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศฝรั่งเศส จำนวน 102 บริษัท ศึกษาในปี 2009	ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาด้านทุนมนุษย์ และทุนโครงสร้างกับ ต้นทุนของเงินทุน
Shaban et al. (2014)	บริษัทในประเทศอินเดีย เกี่ยวกับยา ที่มียอดขายสูงสุด จำนวน 15 บริษัท ระหว่างปี 2011-2012	ผลการศึกษาพบว่า รายงานทุนทางปัญญาในบริษัทยาประเทศอินเดียอยู่ในระดับต่ำมาก
Farooq and Nielsen (2014)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เดนมาร์ก กลุ่มอุตสาหกรรม ทคโนโลยีชีวภาพ 13 บริษัท ถึง 19 บริษัท ในปี 2001-2010	ผลการศึกษาพบว่า นักวิเคราะห์มีแนวโน้มที่จะติดตามบริษัท ที่มีการเปิดเผยข้อมูลทุนปัญญาสูง โดยข้อมูลเกี่ยวข้องกับพนักงานและรายงานยุทธศาสตร์เป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับนักวิเคราะห์

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
Mishra et al. (2015)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศอินเดีย 50 บริษัท ซึ่งอยู่ใน Nifty index ในระหว่างปี 2010-211	ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมและพัฒนาการเปิดเผยมากรองจากผลประโยชน์และค่าตอบแทนพนักงาน และพบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุดในอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์และอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์
Wang et al. (2016)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศจีน และอินเดีย กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ประเทศละ 20 บริษัทที่มีมูลค่าตามราคาตลาดสูงสุด ในปี 2014	ผลการศึกษาพบว่า บริษัทในประเทศอินเดียมีแนวโน้มเปิดเผยทุนทางปัญญาทั้งปริมาณและคุณภาพมากกว่าประเทศจีน โดยมีการเปิดเผยทุนภายนอกมาก และทุนมนุษย์น้อย สำหรับประเทศจีนมีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกมาก และเปิดเผยทุนภายในน้อย สำหรับปริมาณการเปิดเผยของทั้งสองประเทศอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
อัญญาพร จันทร์ ประไพภัทร (2553)	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีมูลค่าตลาดสูงสุด 50 บริษัทที่ ระหว่างปี 2551-2553	ผลการศึกษาพบว่า บริษัทส่วนใหญ่มีปริมาณการเปิดเผยทุนทางปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง และมีแนวโน้มลดลงทุกปี แต่ระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการเปิดเผยส่วนใหญ่จะเป็นการเปิดเผยข้อมูลเชิงบรรยายมากกว่าเชิงสถิติ โดยภาพรวมการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์เกี่ยวกับสวัสดิการพนักงาน นโยบายการพัฒนาหรือฝึกอบรม ชื่อประเภทหลักสูตรที่อบรมของบริษัท ความรู้ ประสบการณ์ การศึกษา เป็นหัวข้อที่มีการเปิดเผยมากที่สุด

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ผู้ศึกษา/ปี	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
วิภัทร คงอินทร์ และ มัทนชัย สุทธิพันธ์ (2559)	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 223 บริษัท ศึกษาในปี 2555 - 2557	ผลการศึกษาพบว่า มีการรายงานทุนทางปัญญา ด้านทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือทุนลูกค้า และทุนองค์กรน้อยที่สุด และมีแนวโน้มการรายงานทุนทางปัญญาเพิ่มสูงขึ้น

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร

การเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินนั้นเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ใช้ข้อมูลหรือผู้มีส่วนได้เสีย สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์และพยากรณ์บริษัทในอนาคต ตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ สำหรับทุนทางปัญญา ยังไม่มีเกณฑ์ในการรับรู้ไว้ในรายงานทางการเงิน ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน ซึ่งนักลงทุนหรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถนำไปใช้ประโยชน์ โดยการศึกษาของ Arvidsson (2011) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงินอันประกอบข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม พนักงานและการอบรมพนักงาน โครงสร้างองค์กร การวิจัยและพัฒนา และความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสียภายนอก ซึ่งข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงินดังกล่าวเป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทุนทางปัญญา ทั้งนี้ได้มีนักวิจัยที่ชี้เห็นถึงความสำคัญของข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน เช่นการศึกษาของ Simpson (2010) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงินจะทำให้ นักวิเคราะห์สามารถคาดการณ์กำไร ได้ดียิ่งขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Dhaliwal, Li, Tsang, and Yang (2011) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงินกับต้นทุนของเงินทุน ซึ่งชี้ให้เห็นการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์กับข้อผิดพลาดในการคาดการณ์ของนักวิเคราะห์ต่ำ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงินเป็นส่วนหนึ่งที่นักวิเคราะห์ใช้ในการคาดการณ์ และก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านความผิดพลาดในการคาดการณ์ที่ต่ำ

นอกจากนี้ Tan and Liu (2017) พบว่าการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพสูงทำให้ได้รับความไว้วางใจจากนักลงทุนมากขึ้น โดยการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน เป็นการช่วยลดข้อจำกัดทางการเงินและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุน นอกจากนี้เป็นการช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล ทั้งนี้ความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลอาจลดลงได้ด้วยการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพกำไรและการรับรู้ทุนทางปัญญาเป็นสินทรัพย์ (Sofian, Rasid, Mehri, & Rashid, 2011) ดังนั้นหาก

บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลทางปัญญาจะส่งผลให้ลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลระหว่างผู้บริหารกับผู้มีส่วนได้เสียได้

สำหรับการศึกษการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีกับคุณภาพกำไร โดย Francis et al. (2008) ได้ทำการศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีกับคุณภาพกำไรตามคุณภาพของรายการคงค้าง และการเปิดเผยข้อมูลกับต้นทุนของเงินทุน ผลการศึกษพบว่าบริษัทที่มีคุณภาพกำไรดีมีการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจมากกว่าบริษัทที่มีคุณภาพกำไรไม่ดี นอกจากนี้ Ji, Lu, and Qu (2017) ทำการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยโดยสมัครใจของจุดอ่อนในการควบคุมภายในและคุณภาพของกำไรในประเทศจีน ผลการศึกษพบว่า การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจของจุดอ่อนในการควบคุมภายในมีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร ทั้งนี้ Bahmani (2014) ระบุว่าข้อมูลของบริษัทหากเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพจะทำให้ผู้จัดการมีแรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น

ในทางตรงกันข้ามการศึกษการของ Muttakin and Khan (2015) ได้ศึกษการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) กับคุณภาพกำไร โดยวัดคุณภาพกำไรตามเกณฑ์รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจ ใช้ตัวแบบ Modified Jones Model ผลการศึกษกลับชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไร โดยหากบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมสูง ผู้บริหารจะมีการจัดการกำไรสูง เนื่องจากผู้บริหารมีพฤติกรรมฉวยโอกาส โดยทำการเปิดเผยข้อมูลเพื่อเปลี่ยนจุดสนใจของผู้มีส่วนได้เสีย หรืออีกนัยหนึ่งคือการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากจะทำให้คุณภาพกำไรต่ำเนื่องจากการตกแต่งกำไร

นอกจากนี้การศึกษการเปิดเผยข้อมูลกับการจัดการกำไร จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร โดยงานวิจัยของ Jo and Kim (2007) ซึ่งได้ศึกษาความถี่ในการเปิดเผยข่าวประชาสัมพันธ์ใน Dow Jones Interactive (DJI)กับการจัดการกำไร ผลการศึกษพบว่า ความถี่ของการเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความถี่ในการเปิดเผยมากขึ้นจะช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Information asymmetry) ช่วยลดการจัดการกำไร เช่นเดียวกับการศึกษาของ Riahi and Arab (2011) ศึกษาความถี่ในการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในเวปไซด์ www.tustex.com www.bvmt.com และ www.cmf.com กับการจัดการกำไรในประเทศคูเวต และศึกษาเพิ่มเติมถึงประเภทของข้อมูลที่มีผลต่อการจัดการกำไร คือ เปิดเผยข้อมูลเชิงกลยุทธ์ การเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน และการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน ผลการศึกษพบว่าความสัมพันธ์ทางลบระหว่างการเปิดเผยข้อมูลกับการจัดการกำไร กล่าวได้ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลที่สูงขึ้นทำให้การจัดการกำไรลดลง และการศึกษา ยังพบว่าการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและผลการดำเนินงานทำให้การจัดการกำไรลดลง ซึ่ง

ชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลช่วยลดแรงจูงใจในการจัดการกำไรเนื่องจากเป็นการเพิ่มความโปร่งใส และช่วยให้นักลงทุนสามารถตรวจสอบได้

ทั้งนี้ Alzoubi (2016) ได้ศึกษาคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีกับการจัดการกำไรในประเทศจอร์แดน ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างคุณภาพการเปิดเผยกับการจัดการกำไร แสดงให้เห็นว่าระดับการเปิดเผยสูงขนาดของการจัดการกำไรลดลง หรือระดับการเปิดเผยสูงคุณภาพของการรายงานทางการเงินเพิ่มขึ้น

ในทางกลับกันการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร โดยการศึกษาของ Consoni, Colauto, and Lima (2017) ทำการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจกับการจัดการกำไรของบริษัทในตลาดทุนบราซิล ทำการวัดการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ มุมมองด้านตลาด กลยุทธ์องค์กร สมรรถนะทางการเงินและเศรษฐกิจ และการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจกับการจัดการกำไร เนื่องจากลักษณะและปัจจัยของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมขององค์กร ซึ่งผู้ถือหุ้นมีอำนาจการควบคุมและมีการเข้าถึงข้อมูล ทั้งนี้ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างหนี้สินกับการจัดการกำไร แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีหนี้สินสูงมีแนวโน้มในการจัดการกำไรสูง

นอกจากนี้จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามีการศึกษาทุนทางปัญญาโดยการวัดมูลค่าของทุนทางปัญญา (value added intellectual coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร เช่น การศึกษาของ Zanjirdar and Chogha (2012) ทำการวัดความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางปัญญาและคุณภาพกำไร ด้านความมีเสถียรภาพของกำไร ความสามารถในการพยากรณ์กำไรในอนาคต ความเกี่ยวข้องระหว่างกำไรและมูลค่าหุ้น ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรในด้านความมีเสถียรภาพของกำไร และความสามารถในการพยากรณ์กำไรในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Darabi, Kamran Rad, and Ghadiri (2012) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางปัญญาและคุณภาพกำไร โดยวัดทุนทางปัญญาด้วย (value added intellectual coefficient) ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ทางลบระหว่างทุนทางปัญญา และองค์ประกอบด้านทุนมนุษย์ กับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือกล่าวได้ว่าทุนทางปัญญา และองค์ประกอบด้านทุนมนุษย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพกำไร

ในขณะที่เดียวกันการศึกษาของ Mojtahedi (2013) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร โดยแยกพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของทุนทางปัญญาคือ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร และพบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพกำไร สำหรับ

อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพกำไร นอกจากนี้ Hamid, Tayebeh, and Faezeh (2014) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางปัญญา และอัตราการเติบโตของทุนทางปัญญากับการจัดการกำไร โดยทุนทางปัญญาวัดด้วยมูลค่าตามราคาตลาดของหุ้นลบด้วยมูลค่าตามบัญชีของหุ้นหารด้วยหนึ่งบวกด้วยอัตราเงินเฟ้อ ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางปัญญากับการจัดการกำไร และพบความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของทุนทางปัญญากับการจัดการกำไร

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข้อมูลทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร จะเห็นได้ว่ามีทั้งงานวิจัยที่พบว่า การเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน หรือการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีมีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร ทั้งนี้ยังมีงานวิจัยที่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีกับการจัดการกำไร และงานวิจัยที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจกับการจัดการกำไร โดยจากการทบทวนวรรณกรรมกล่าวได้ว่าหากบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลที่มากขึ้นเป็นการให้ข้อมูลกับผู้มีส่วนได้เสีย ทำให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการประเมินหรือคาดการณ์อนาคตของบริษัท และเป็นการลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล และหากบริษัทมีคุณภาพหรือมีความโปร่งใสมุมมองมีแรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูลที่มากขึ้น อย่างไรก็ตามจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร โดยการวัดทุนทางปัญญาด้วย value added แต่ยังไม่พบการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร

2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด

สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาดมีหลาย ๆ งานวิจัยพบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด เช่น การศึกษาของ Abdolmohammadi (2005) ทำการศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญาและมูลค่าตามราคาตลาด ของบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแบ่งเป็นระบบเศรษฐกิจเก่า และระบบเศรษฐกิจใหม่ ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Orens, Aerts, and Lybaert (2009) พบว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญามีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญามีประโยชน์มากกว่าต้นทุนที่เสียไป และเป็นการจูงใจให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของ Anam et al. (2011) ได้ศึกษาผลกระทบของข้อมูลทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด (Market Capitalization) ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยทุนทางปัญญาของบริษัทในประเทศมาเลเซียมีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาด โดยยังพบตัวแปรควบคุม มูลค่าตามบัญชี กำไรสุทธิ ขนาดของกิจการ และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มี

ความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาด ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญามากขึ้นจะทำให้มูลค่าตามราคาตลาดเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากการเปิดเผยทุนทางปัญญามีประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าตลาดของบริษัท ดังนั้นจึงเป็นการสร้างแรงจูงใจให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญามากขึ้น นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นการช่วยให้ผู้มีส่วนได้เสียได้เข้าใจถึงกระบวนการในการสร้างความมั่งคั่งของบริษัท ทำให้ลดความผิดพลาดในการประเมินมูลค่าหุ้น และเป็นไปตามทฤษฎีการส่งสัญญาณ บริษัทที่มีมูลค่ากิจการที่ดีจะทำการส่งสัญญาณโดยการเปิดเผยทุนทางปัญญาที่เพิ่มขึ้น และการเปิดเผยทุนทางปัญญาดังกล่าวเป็นการเปิดเผยมูลค่าที่ซ่อนอยู่ในกิจการด้วย

อย่างไรก็ตาม Anifowose, Rashid, and Annuar (2017) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญาและมูลค่าตลาดขององค์กร และผลกระทบขององค์ประกอบทางศาสนาและเชื้อชาติของคณะกรรมการ ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตลาด แสดงให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลในตลาดหุ้น และการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอช่วยเพิ่มสภาพคล่องในการลงทุนในตลาดหุ้น และลดต้นทุนของเงินทุน นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าองค์ประกอบทางศาสนาและเชื้อชาติของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาและมูลค่าตลาดขององค์กร

ในทางกลับกัน Mishra, et al. (2015) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทุนมนุษย์โดยสมัครใจในประเทศอินเดีย ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์กับมูลค่าตามราคาตลาด ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์อาจไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้มูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทอาจจะเนื่องมาจากผู้มีส่วนได้เสียในประเทศอินเดียไม่ได้เชื่อมโยงการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์กับมูลค่าตลาดของบริษัท โดยอาจจะใช้แหล่งข้อมูลอื่น เนื่องจากการเปิดเผยทุนมนุษย์ในรายงานประจำปียังอยู่ในระดับต่ำ และขาดกรอบการรายงานที่ใช้เป็นแนวทางในการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ สอดคล้องกับ Mouritsen (2003) ทำการศึกษากาภาพรวมของทุนทางปัญญาและตลาดทุน ระบุว่าทุนทางปัญญาเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตนและยังไม่มีกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน โดยสถาบันตลาดทุนและข้อมูลทุนทางปัญญาไม่ได้ถูกนำเสนอในรูปแบบรายงานทางการเงินทำให้ความเข้าใจในเรื่องทุนทางปัญญามีจำกัด และทำให้ยากในการคาดการณ์พฤติกรรมราคาหุ้น ทั้งนี้การศึกษาของ Citron, Holden, Selim, and Oehlche (2005) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์กับมูลค่าตามราคาตลาด แต่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกและทุนภายในกับมูลค่าตามราคาตลาด

การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญายังมีในแง่มุมมองของมูลค่าที่ซ่อนอยู่ โดย Haji (2016) ได้ทำการศึกษาแนวโน้มของมูลค่าที่ซ่อนอยู่กับการใช้ข้อมูลทุนทาง

ปัญหา ในปี 2008-2010 ผลการศึกษาพบความแตกต่างระหว่างระหว่างมูลค่าตลาดกับมูลค่าตามบัญชีในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเงิน โดยมูลค่าตลาดสูงกว่ามูลค่าตามบัญชีทั้ง 3 ปี และพบว่ามูลค่าที่ซ่อนอยู่เพิ่มขึ้นจะมีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญามากขึ้น นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาโดยรวมกับมูลค่าตามราคาตลาด และพบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์กับมูลค่าตามราคาตลาด กล่าวได้ว่าทุนมนุษย์เป็นทรัพยากรของบริษัท ซึ่งมีความสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน และเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุด (Wight, McMaha, & McWilliams, 1994; Wright, Dunford, & Snell, 2001; Chadwick & Dabu, 2009; Gamerschlag, 2013)

อย่างไรก็ตามยังมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับตลาดทุนและมูลค่าตามราคาตลาด โดย Abeysekera (2011) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาดในสองลักษณะทางการเมืองคือในช่วงสงครามกลางเมืองและช่วงพักรบ โดยวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญา 3 กลยุทธ์ คือการเปิดเผยแบบบรรยาย การเปิดเผยภาพ และการเปิดเผยตัวเลข ผลการศึกษพบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญาแบบบรรยายกับมูลค่าตามราคาตลาด ในช่วงที่มีการพักรบ สำหรับการเปิดเผยภาพ และตัวเลข ไม่พบความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาดทั้งสองช่วงเวลา นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตามบัญชี และกำไรสุทธิ กับมูลค่าตามราคาตลาดทั้งช่วงสงครามกลางเมืองและช่วงพักรบ นอกจากนี้การศึกษาของ Li and Mangena (2014) ศึกษา รูปแบบการเปิดเผยทุนทางปัญญา กับแรงกดดันของตลาดทุน ผลการวิจัยพบว่า การเปิดเผยทุนทางปัญญา มีการเปิดเผยโดยใช้ข้อความมากที่สุด ในขณะที่การใช้กราฟ หรือภาพมีการเปิดเผยต่ำมาก ซึ่งผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลด้วยวิธีการบรรยายทำให้นักลงทุนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเรียนรู้จากเล่าเรื่องหรือการบรรยายเป็นวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นบริษัทจึงเน้นการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาวิธีการบรรยาย นอกจากนี้ผลการวิจัยพบ อัตราส่วนระหว่างมูลค่าตามราคาตลาดกับมูลค่าตามบัญชีมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อความและตัวเลข นอกจากนี้พบความสัมพันธ์ของราคาหุ้นมีความสัมพันธ์กับกราฟและภาพ และพบว่า ML มีความสัมพันธ์กับข้อความชี้ให้เห็นว่า ผลกระทบของแรงกดดันของตลาดทุนต่อการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาอาจมีความแตกต่างกันไปตามรูปแบบการนำเสนอ

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าขององค์กร (Value Relevance) โดยงานวิจัยของ Gamerschlag (2013) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์กับมูลค่าขององค์กร (Value relevance) ผลการศึกษพบว่าข้อมูลทุนมนุษย์มีความสัมพันธ์กับมูลค่าขององค์กร ซึ่งชี้ให้เห็นว่าข้อมูลทุนมนุษย์

เป็นข้อมูลที่มีผลต่อมูลค่าหลักทรัพย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเกี่ยวกับคุณวุฒิและความสามารถของพนักงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าขององค์กร สอดคล้องกับ Ellis and Seng (2015) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าขององค์กร (Value Relevance) ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับมูลค่าขององค์กร และพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ และทุนความสัมพันธ์กับมูลค่าขององค์กร แต่กลับพบความสัมพันธ์ทางลบระหว่างการเปิดเผยทุนโครงสร้างกับมูลค่ามูลค่าขององค์กร เช่นเดียวกับการศึกษาของ Alfraih (2017) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับมูลค่าขององค์กร ผลการศึกษาพบว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญามีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าขององค์กร จะให้เห็นว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญามีประโยชน์ต่อผู้มีส่วนร่วมในตลาด โดยจะนำข้อมูลทุนทางปัญญาไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจ เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า การเปิดเผยทุนทางปัญญาช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลระหว่างผู้ถือหุ้นและการเปิดเผยทุนทางปัญญาสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของตลาดทุน ซึ่งนำไปสู่การให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการลงทุนมากขึ้น

การพัฒนาสมมติฐาน

จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด โดยมีรายละเอียดของการพัฒนาสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร

ความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลเป็นสิ่งที่ตลาดทุน องค์กรธุรกิจและนักลงทุนตระหนักถึง โดยความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลอาจลดลงได้ด้วยการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพผลกำไร และการรับรู้ทุนทางปัญญาเป็นสินทรัพย์ (Sofian et al., 2011) ดังนั้นหากบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาจะส่งผลให้การลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลระหว่างผู้บริหารกับผู้มีส่วนได้เสีย ทำให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการประเมินอนาคตบริษัทหรือคาดการณ์อนาคตบริษัท จากการศึกษาของ Francis et al. (2008) พบว่าบริษัทที่มีคุณภาพกำไรดีมีการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจมากกว่าบริษัทที่มีคุณภาพกำไรไม่ดี สอดคล้องกับ Bahmani (2014) ที่ระบุว่าข้อมูลที่มีคุณภาพจะทำให้ผู้จัดการมีแรงจูงใจในการเปิดเผยมากขึ้น นอกจากนี้การศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไร เช่นงานวิจัยของ Jo and Kim (2007); Riahi and Arab (2011); Alzoubi (2016) อย่างไรก็ตามงานวิจัย Muttakin and Khan (2015) กลับชี้ให้เห็นว่าเมื่อบริษัทเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไร โดย

หากบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลมาก ผู้บริหารจะมีการจัดการกำไรมาก หรืออีกนัยหนึ่งคือการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากจะทำให้คุณภาพกำไรต่ำเนื่องจากมีการตกแต่งกำไรนั่นเอง นอกจากนี้ Consoni et al. (2017) พบว่าการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร เนื่องจากลักษณะและปัจจัยของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมขององค์กร และผู้ถือหุ้นมีอำนาจการควบคุมและมีการเข้าถึงข้อมูล

นอกจากนี้ Jo and kim (2007) ชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลเป็นการเพิ่มความโปร่งใสและลดแรงจูงใจในการจัดการกำไร เนื่องจากการเปิดเผยที่โปร่งใสเพิ่มขึ้นช่วยให้นักลงทุนสามารถตรวจสอบการจัดการกำไรได้ จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร และการจัดการกำไร ทั้งนี้การวัดคุณภาพกำไร หรือการวัดการจัดการกำไร จะทำการวัดโดยใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) ตามตัวแบบของ Modified Jones Model เช่น งานวิจัยของ Muttakin and Khan (2015), Alzoubi (2016) และ Consoni et al. (2017) ดังนั้นจึงเป็นที่มาของสมมติฐานงานวิจัยครั้งนี้

H_1 : การเปิดเผยทุนทางปัญญาที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

ตัวแปรควบคุม การศึกษานี้ มีการควบคุมผลกระทบจากปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร ดังนี้

1) ขนาดของกิจการ (Firm Size)

จากการศึกษาในอดีตเกี่ยวกับการเปิดเผยทุนทางปัญญาพบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา (Bozzolan et al., 2006) และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร โดยจากการศึกษาของ Dechow and Dichev (2002) และ Mojtahedi (2013) พบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพกำไร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Darabi et al. (2012); Alzoubi (2016) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างทางลบระหว่างขนาดของกิจการกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร อาจจะเป็นไปได้ว่าการบริหารงานของกิจการขนาดเล็ก หรือการจัดการกำไรอาจทำได้ง่ายกว่ากิจการขนาดใหญ่ นอกจากนี้กิจการขนาดใหญ่จะมีการตรวจสอบจากนักลงทุนสูงทำให้ผู้บริหารลดแนวโน้มในการจัดการกำไร (Lobo & Zhou, 2006) แต่การศึกษาของ Hamid et al. (2014) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างขนาดของกิจการกับการจัดการกำไร อาจเกิดจากกิจการขนาดใหญ่มีความซับซ้อนในการดำเนินงานทางธุรกิจมากกว่ากิจการขนาดเล็ก ทำให้ยากในการ

ตรวจพบการจัดการกำไร (Alzoubi, 2016) ทั้งนี้ Consoni et al. (2017) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของกิจการกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

2) อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้น (Market to Book value)

ตัวแปรอัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้น จากการศึกษาของ Roychowdhury (2006) ซึ่งให้เห็นว่าอัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้นสามารถอธิบายความผันแปรของการจัดการกำไรได้อย่างมีนัยสำคัญ แต่การศึกษาของ Muttakin and Khan (2015) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้นกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

3) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (Leverage)

ตัวแปรอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม โดย Darabi et al. (2012) และ Alzoubi (2016) พบว่าอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร สอดคล้องกับการศึกษาของ Consoni et al. (2017) ที่พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมกับการจัดการกำไร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินสูงมีแนวโน้มที่จะจัดการกำไรของตนเพื่อแสดงให้เห็นว่าบริษัทมีกำไรสูง นอกจากนี้อาจเกิดจากผู้บริหารมีแรงจูงใจในการใช้ดุลยพินิจการตกแต่งกำไรเมื่ออัตราส่วนหนี้สินใกล้จะระเบิดช็อกตกลง แต่การศึกษาของ Wang (2006) พบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมหารด้วยสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างเกินปกติ นอกจากนี้ Muttakin and Khan (2015) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมกับคุณภาพกำไร เช่นเดียวกับ Zinkeviciene and Rudzioniene (2005) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมต่อการใช้นโยบายการบัญชีในเรื่องค่าเสื่อมราคาและการตีราคาสินทรัพย์เพื่อเพิ่มกำไร

4) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

ตัวแปรอัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) จากการศึกษาของ Francis et al. (2008) ได้ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลกับคุณภาพกำไร โดยใช้ตัวแปร ROA เป็นตัวแปรควบคุม พบว่าอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เนื่องจากสมมติฐานต้นทุนทางการเมืองคาดการณ์ว่าบริษัทที่มีกำไรสูงมีแนวโน้มที่จะเลือกวิธีการบัญชีที่สามารถลดกำไรเพื่อบรรเทาความกดดันทางการเมือง (Jo and Kim, 2007) ในทางกลับกัน Alzoubi (2016) ศึกษาคุณภาพการเปิดเผยและการจัดการกำไรในประเทศจอร์แดน พบความสัมพันธ์ทางลบระหว่างอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เป็นไปได้ที่บริษัทมีกำไรสูงไม่มีความพยายามในการ

จัดการกำไร นอกจากนี้ Wang (2006) ศึกษาบริษัทครอบครัวกับคุณภาพกำไร โดยไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมกับรายการคงค้างเกินปกติ เช่นเดียวกับ Consoni et al. (2017) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมกับการจัดการกำไร

5) การขาดทุนของบริษัท (Loss)

ตัวแปรการขาดทุนของบริษัท โดยการศึกษาของ Wang (2006) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการขาดทุนของบริษัทกับรายการคงค้างเกินปกติ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการขาดทุนมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างที่เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของ Muttakin and Khan (2015) ที่พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการขาดทุนของบริษัทกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร

6) อัตราการเติบโตของรายได้ (Growth)

ตัวแปรอัตราการเติบโตของรายได้ จากงานวิจัย Dechow and Dichev (2002) พบว่าการเติบโตของยอดขายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายการคงค้าง เช่นเดียวกับการศึกษาของ Wang (2006) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างอัตราการเติบโตของรายได้กับรายการคงค้างเกินปกติ

7) อายุของกิจการ (Firm Age)

ตัวแปรอายุของกิจการ จากการศึกษาของ Wang (2006) พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างอายุของกิจการกับรายการคงค้างเกินปกติ เช่นเดียวกับการศึกษา Kim, Park, and Wier (2012) ที่พบความสัมพันธ์ทางลบระหว่างอายุกิจการกับการจัดการกำไร โดยใช้เกณฑ์คงค้าง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าบริษัทที่มีอายุกิจการมากจะไม่ค่อยมีการจัดการกำไร แต่การศึกษาของ Muttakin and Khan (2015) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของกิจการกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด

ข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นข้อมูลที่บริษัทเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปี ซึ่งรายงานประจำปี เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างบริษัทกับตลาดทุน (Abdolmohammadi, 2005) ทุนทางปัญญาเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนซึ่งมีมูลค่าที่ซ่อนอยู่ในกิจการ ดังนั้นข้อมูลทุนทางปัญญาจึงเป็นข้อมูลที่นักลงทุนนำมาใช้ประโยชน์ในการประเมินกิจการ หรือนำมาใช้ในการตัดสินใจ การเปิดเผยทุนทางปัญญาเป็นการลดความผิดพลาดของราคาหุ้นและเพิ่มมูลค่าการตลาด (Alfraih , 2017) และระดับการเปิดเผยทุนมนุษย์ที่เพิ่มขึ้นมีความเป็นไปได้ที่สามารถลดไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Leuz and Verrecchia, 2000; An, Davey, & Eggleton, 2011; Gamerschlag, 2013) ทำให้ผู้ใช้

ข้อมูลสามารถประเมินศักยภาพและฐานะการเงินของบริษัทได้ ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมานักวิจัยหลาย ๆ ท่าน พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา มีผลต่อมูลค่าตามราคาตลาด (Abdolmohammadi, 2005; Anam et al., 2011; Gamerschlag, 2013; Ahmed Haji, 2016; Alfraih, 2017) ซึ่งผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาที่เพิ่มขึ้นบริษัทได้รับประโยชน์มากกว่าค่าใช้จ่าย (Abdolmohammadi, 2005) โดยการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญามากขึ้นจะทำให้มูลค่าตามราคาตลาดเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นจึงเป็นการสร้างแรงจูงใจให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญามากขึ้น นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นการช่วยให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจถึงกระบวนการในการสร้างความมั่งคั่งของบริษัท ทำให้ลดความผิดพลาดในการประเมินค่าหุ้น (Anam et al., 2011) นอกจากนี้ทฤษฎีส่งสัญญาณยังมีความสัมพันธ์กับการที่บริษัทมีมูลค่าที่ซ่อนอยู่หรือกระบวนการจัดการทุนทางปัญญาที่ดี จะพยายามส่งสัญญาณ โดยการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาให้กับผู้มีส่วนได้เสียเพิ่มขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาด ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ตั้งสมมติฐานตามผลการวิจัยส่วนใหญ่ที่ชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาด จึงเป็นที่มาของสมมติฐานงานวิจัยครั้งนี้

H_2 : การเปิดเผยทุนทางปัญญา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

ตัวแปรควบคุม การศึกษานี้ มีการควบคุมผลกระทบจากปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาด ดังนี้

1) ผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม (BV)

ตัวแปรผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม จากการทบทวนวรรณกรรม Anam et al. (2011) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวมกับมูลค่าตามราคาตลาด เนื่องจากในบริบทของประเทศมาเลเซียมูลค่าตามบัญชีของบริษัทถือว่ามี ความสำคัญการกำหนดมูลค่าของบริษัทในตลาด เช่นเดียวกับการศึกษาของ Abeysekera (2011) ที่พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่าตามราคาตลาด แต่การศึกษาของ Abdolmohammadi (2005) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม

2) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

ตัวแปรอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม งานวิจัยในอดีตพบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมกับมูลค่าตามราคาตลาด จากศึกษาของ Orens et al. (2009) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมกับมูลค่ากิจการ

เช่นเดียวกับการศึกษาของ Haji (2016); Anifowose et al. (2017) ที่พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมกับมูลค่าตามราคาตลาด แต่การศึกษาของ Abdolmohammadi (2005) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมกับมูลค่าตามราคาตลาด

3) ขนาดของกิจการ (SIZE)

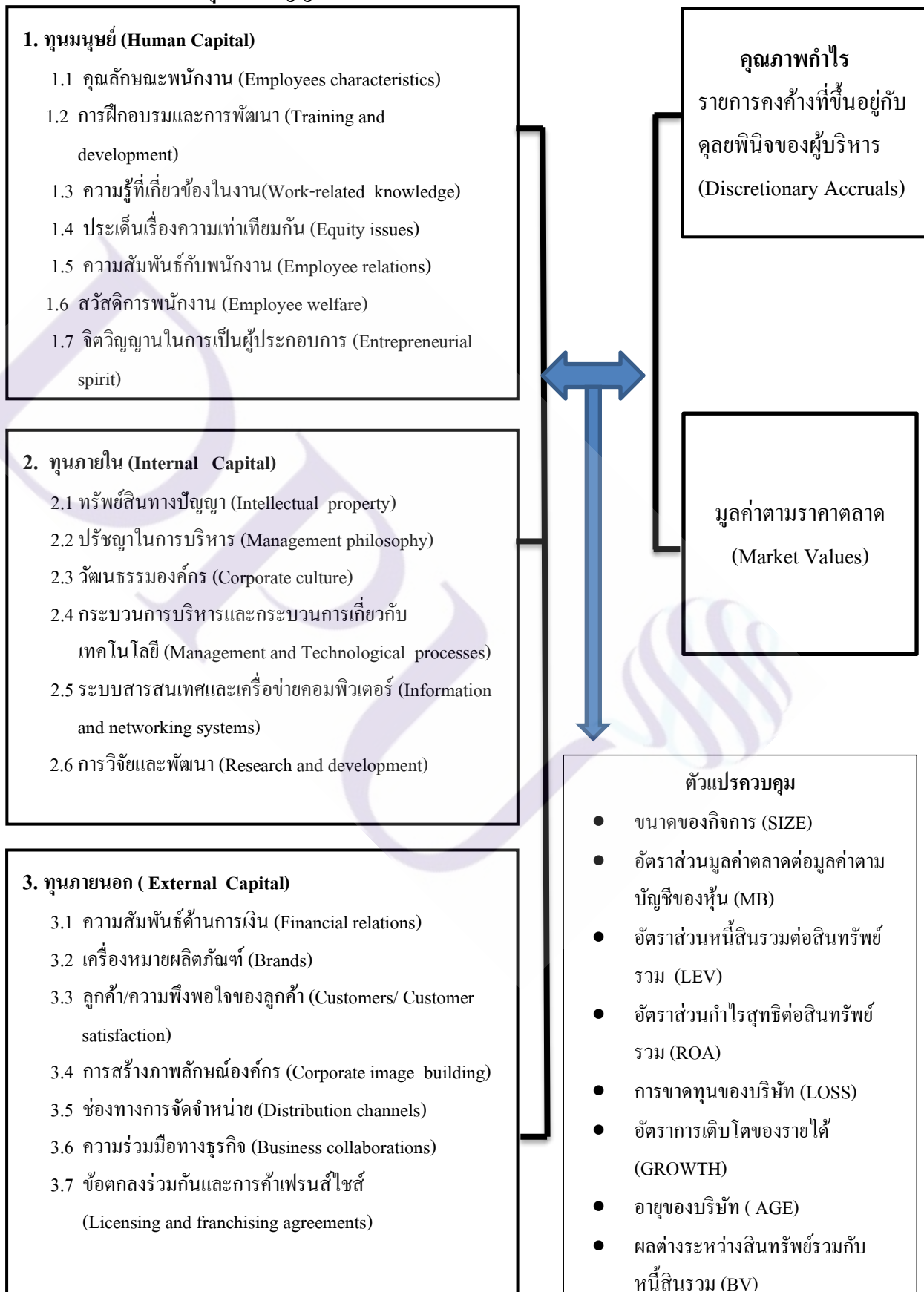
ตัวแปรขนาดของกิจการ จากการศึกษาของ Anam et al. (2011); Haji (2016); Anifowose et al. (2017) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างขนาดของกิจการกับมูลค่าตามราคาตลาด โดยชี้ให้เห็นว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่สามารถประเมินการเงินในตลาดได้ดีกว่า นอกจากนี้บริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าทำให้มีมูลค่าตามราคาตลาดสูง

4) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

ตัวแปรอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม จากการศึกษาของ Haji (2016); Anam et al. (2011) พบความสัมพันธ์ทางลบระหว่างอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมกับมูลค่าตามราคาตลาด เนื่องจากอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมแสดงถึงความเสี่ยงทางการเงิน หากบริษัทมีความเสี่ยงต่ำย่อมจูงใจนักลงทุนทำให้มูลค่าตลาดสูง แต่การศึกษาของ Abeysekera (2011) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์กับมูลค่าตามราคาตลาด อาจเนื่องมาจากบริษัทที่มีระดับหนี้สินสูงจะทำการเปิดเผยทุนทางปัญญาเพื่อแสดงศักยภาพในการสร้างกำไรในอนาคตทำให้นักลงทุนสามารถระดมทุนได้ นอกจากนี้การศึกษาของ Orens et al. (2009) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมกับมูลค่ากิจการ เช่นเดียวกับ Ellis and Seng (2015) และ Alfraih (2017) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมกับมูลค่าตามราคาตลาด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การเปิดเผยทุนทางปัญญา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่อยู่ในดัชนี SET 100 เพื่อศึกษาถึงการเปิดเผยทุนทางปัญญา ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก และศึกษความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรโดยใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นตัวแทนคุณภาพกำไร และศึกษความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางกับมูลค่าตามราคาตลาด โดยในบทนี้จะกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัย ได้แก่ การประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการรวบรวมข้อมูล มาตรวัดตัวแปร และการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงความเที่ยงตรงของแบบงานวิจัย (Validity) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาดังต่อไปนี้

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนี SET 100 Index ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม ถึง 31 ธันวาคม ของปี พ.ศ. 2556-2559

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนี SET 100 Index ซึ่งเป็นหลักทรัพย์ที่การซื้อขายมีสภาพคล่องสูงอย่างสม่ำเสมอ มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดสูง และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ซึ่งจากการวิจัยพบว่าความถี่ในการเปิดเผยทุนทางปัญญามีผลต่อมูลค่าทางการตลาด (Market capitalization) อย่างมีนัยสำคัญ และการเลือกบริษัทที่มีมูลค่าทางการตลาดสูงสอดคล้องกับการศึกษาเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาที่ผ่านมา

(Abeysekera & Guthrie, 2005; April, 2003; Guthrie & Petty, 2000; Steenkamp, 2007; Singh & Kansal, 2011; Shaban et al., 2014; Wang et al., 2016)

นอกจากนี้ในการเลือกศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี เนื่องจากการที่ทุนทางปัญญา เป็นทรัพย์สินที่มีค่าและเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการแข่งขัน โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งสินทรัพย์ไม่มีตัวตนมีความสำคัญมากกว่าสินทรัพย์ที่มีตัวตน (Wang & Chang, 2009) และ Joshi et al. (2012) กล่าวว่า กลุ่มบริษัทซอฟต์แวร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลผลิตที่ได้ของบริษัทจะขึ้นอยู่กับทักษะของพนักงาน ดังนั้นความรู้ความสามารถ ทักษะ ของพนักงานจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ประกอบกับประเทศไทยกำลังขับเคลื่อนเข้าสู่ อุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวมีลักษณะของธุรกิจที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุน การขับเคลื่อนอุตสาหกรรม 4.0 ของประเทศ ทำให้เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่น่าสนใจศึกษา โดย กำหนดรายชื่อหลักทรัพย์ในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนี SET 100 Index อย่างต่อเนื่องในระหว่างปี 2556 – 2559 เป็นข้อมูลในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นทำให้ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเลือกตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว มีจำนวน 8 หลักทรัพย์ รวมทั้งสิ้น 32 ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี	ปี 2556 -2559	รวม
1. บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	✓	4
2. บริษัท เดลต้า อีเลคโทรนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	✓	4
3. บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)	✓	4
4. บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	✓	4
5. บริษัท เคซีอี อีเลคโทรนิคส์ จำกัด (มหาชน)	✓	4
6. บริษัท สามารถคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	✓	4
7. บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)	✓	4
8. บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	✓	4
รวมจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น		32

3.1.3 ระยะเวลาที่ใช้ศึกษา

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ตั้งแต่ปี 2556-2559 เนื่องจากการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาในรายงานประจำปี ซึ่งข้อมูลในรายงานประจำปีมีจำนวนมากและต้องใช้เวลาในการวิเคราะห์ และจากการศึกษางานวิจัยการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาโดยการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่าผู้ศึกษาส่วนใหญ่กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวนไม่มากนัก (Steenkamp, 2007; Singh & Kansal, 2011; Shaban et al., 2014)

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 แหล่งข้อมูล

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูล ดังต่อไปนี้

- 1) รายงานประจำปีของบริษัท จากฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.)
- 2) รายงานทางการเงินของบริษัท จากฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.)
- 3) ฐานข้อมูล SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.2.2 วิธีในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด โดยวิธีรวบรวมข้อมูลตัวแปรตามตัวแปรอิสระ และตัวแปรควบคุม โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) วิธีการรวบรวมข้อมูลตัวแปรตาม ในการศึกษานี้ ตัวแปรตามคือ คุณภาพกำไรโดยใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นตัวแทนคุณภาพกำไร โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากรายงานทางการเงินของแต่ละบริษัท ในปี พ.ศ. 2556 -2559 ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอยู่ในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.)

สำหรับตัวแปรตามมูลค่าตามราคาตลาด โดยใช้มูลค่าตามราคาตลาด ซึ่งคำนวณจากจำนวนหุ้นสามัญที่ออกและชำระแล้วคูณด้วยราคาปิดของหุ้น ในการศึกษานี้ใช้มูลค่าตามราคาตลาดต้นปีบวกกับมูลค่าตามราคาตลาดปลายปีแล้วหารด้วยสอง โดยรวบรวมข้อมูลจากรายงานทางการเงินของแต่ละบริษัท ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอยู่ในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) และข้อมูลจากฐานข้อมูล SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2) วิธีการรวบรวมข้อมูลตัวแปรอิสระ ในการศึกษานี้ ตัวแปรอิสระคือ การเปิดเผยทุนทางปัญญา ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก การเก็บรวบรวมข้อมูลการเปิดเผยทุนทางปัญญาโดยใช้ข้อมูลที่เปิดเผยในรายงานประจำปีของแต่ละบริษัท สอดคล้องกับการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาที่ผ่านมา (Guthrie & Petty, 2000; April et al., 2003; Bozzolan et al., 2003; Steenkamp, 2007; Husin et al., 2011; Shaban et al., 2014; Wang et al., 2016) โดยรวบรวมข้อมูลในปี พ.ศ. 2556 -2559 ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอยู่ในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามรูปแบบการเปิดเผย ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย โดยรายละเอียดของการวิเคราะห์เนื้อหา มีดังนี้

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นวิธีการที่ใช้ในงานวิจัยหลาย ๆ สาขา ซึ่งสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ได้นำมาใช้เช่นเดียวกัน โดย Krippendorff (2004) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ว่า เป็นเทคนิควิธีการวิจัยที่สร้างเนื้อหาหรือข้อมูลให้มีความน่าเชื่อถือและมีข้อสรุปที่มีความเที่ยงตรงจากเนื้อหาไปสู่บริบทของเนื้อหาที่นำมาวิเคราะห์ นอกจากนี้ พจนานุกรมบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (Reitz, 2004) ระบุความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาว่าเป็นวิธีการวิเคราะห์สารที่มีความชัดเจนทั้งกระบวนการดำเนินงานและส่วนของตัวเนื้อหาสาระในการสื่อสาร ตลอดจนการจัดประเภทกลุ่ม และการประเมินคุณค่าความสำคัญของแนวคิด สัญลักษณ์ และแก่นของเรื่องด้วยการตรวจสอบจากวัตถุประสงค์และรายละเอียดจากหลักฐานที่มีอยู่ ทั้งนี้ Neuman (2000) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ว่า เป็นเทคนิคการตรวจสอบเนื้อหาหรือข้อมูล และสัญลักษณ์ที่อยู่ในเอกสาร หรือสื่อต่าง ๆ เช่น รูปภาพ ภาพยนตร์ โฆษณา เนื้อเพลง เป็นต้น โดยในการวิเคราะห์เนื้อหานักวิจัยจะต้องระบุตัวเนื้อหาที่จะนำมาวิเคราะห์ เช่น หนังสือพิมพ์ หนังสือ ฟิล์ม เป็นต้น จากนั้นจะสร้างระบบเพื่อทำการบันทึกเนื้อหา โดยระบบนี้อาจรวมถึงการนับคำหรือธีมที่ปรากฏ เช่นเดียวกับ Babbie (2004) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาว่าเป็นการศึกษาจากบันทึกที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นการสื่อสารระหว่างกัน ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งจากหนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เพลง ภาพวาด สุนทรพจน์ จดหมาย อิเล็กทรอนิกส์ กฎหมาย และบทบัญญัติ เพื่ออธิบายถึงส่วนต่าง ๆ

การกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์เนื้อหา โดย Krippendorff (2004) ระบุถึงวัตถุประสงค์ของกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเป็นการกำหนดแนวคิดและการออกแบบการวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อการตรวจสอบและการเปรียบเทียบการวิเคราะห์เนื้อหาได้สะดวกขึ้น และสร้างหลักเกณฑ์ในการประเมินและเป็นมาตรฐานสำหรับนักวิจัยเพื่อให้มี

ความตระหนักในการนำวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาไปใช้ โดยกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์เนื้อหา มีองค์ประกอบของ ข้อมูล คำถามในการวิจัย บริบทของข้อมูล โครงสร้างในการวิเคราะห์ ข้อสรุป และความเที่ยงตรง

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (Berelson, 1971)

1) วัตถุประสงค์ด้านเนื้อหา เพื่อเป็นการศึกษาพัฒนาการและแนวโน้มของเนื้อหาที่ใช้สื่อสาร เพื่อตรวจสอบเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และมาตรฐานที่กำหนดไว้ ศึกษาความแตกต่างของเนื้อหาเรื่องเดียวกันในประเภทต่าง ๆ ประเมินความน่าอ่าน ลักษณะวิธีการนำเสนอเนื้อหา และเปรียบเทียบสื่อและระดับของการสื่อสารประเภทต่าง ๆ

2) วัตถุประสงค์ด้านผู้ส่งสาร เพื่อเป็นการระบุเป้าหมายและลักษณะของผู้ส่งสาร ศึกษาความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร และเพื่อตรวจสอบสภาพทางจิตวิทยาของผู้ส่งสาร

3) วัตถุประสงค์ผู้รับสาร เพื่อเป็นการศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสาร ศึกษาความสนใจและค่านิยมของผู้รับสาร

วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิเคราะห์เนื้อหา

การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแนวคิดและระบบการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการกำหนดกรอบแนวคิดของการวิเคราะห์มีองค์ประกอบดังนี้

1) ด้านข้อมูล โดยจะต้องระบุลักษณะของข้อมูลให้ชัดเจนว่าจะวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลใด

2) บริบทของข้อมูล โดยจะต้องกำหนดให้ชัดเจน มีการแบ่งแยกประเด็นที่เกี่ยวข้องไม่เกี่ยวข้อง ทำให้เข้าใจความหมายที่แท้จริงของข้อมูล

3) การเชื่อมโยงข้อมูล ต้องทราบบริบทข้อมูลและความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อทำให้การเชื่อมโยงมีระบบ

4) การหาข้อสรุป เป็นการแปลงเนื้อหาให้มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ รหัส หรือแปลความหมายในสิ่งที่ผู้วิจัยกำหนด เพื่อหาข้อสรุปจากข้อมูลที่มีอยู่เชื่อมโยงกับบริบทของข้อมูล

5) ความเที่ยงตรง การวิเคราะห์เนื้อหาต้องมีการระบุประเภทของข้อมูลและเกณฑ์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ให้ต้องชัดเจน จะทำให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดรหัส

เป็นกระบวนการทำให้เนื้อหาที่มีมาตรฐานเป็นรูปแบบเดียวกัน และทำการนำข้อมูลมา กำหนดเป็นรหัส จัดหมวดหมู่ และให้ความหมายได้อย่างถูกต้อง สำหรับการสร้างเกณฑ์การ วิเคราะห์เนื้อหา 3 ประเด็นที่ต้องพิจารณา ประกอบด้วย

1) การกำหนดนิยามกลุ่มประเภท มีการระบุความหมาย แจกแจงรายละเอียดของ เนื้อหาที่ชัดเจน เพื่อให้การจัดกลุ่มประเภทต่าง ๆ ได้ถูกต้อง โดยต้องระบุตัวชี้วัด หรือดัชนี เพื่อ กำหนดข้อมูลลงกลุ่มประเภทต่าง ๆ

2) การกำหนดหน่วยการวิเคราะห์ เป็นการกำหนดหน่วยที่จะบันทึกซึ่งเป็นการระบุ หน่วยที่จะใช้บันทึกในการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีลักษณะ เป็นคำ วลี แนวเรื่อง ประโยค รายการ และหน่วยบริบทเนื้อหา

3) การกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา เป็นการวัดเชิงปริมาณ โดยกำหนดเกณฑ์ เช่น ความถี่ เนื้อหา เวลา

ขั้นตอนที่ 3 การแปลภาษาเป็นข้อมูล โดยผู้วิเคราะห์จะทำการจับประเด็นที่ปรากฏอยู่ใน เนื้อหา แล้วทำการแยกเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อดำเนินการลงรหัสต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การแปลข้อมูลเป็นตัวเลข จะทำการแปลข้อมูลที่ได้ทำการลงรหัสแล้วเป็น ตัวเลข เช่น การแปลเป็นจำนวนความถี่ การแปลเป็นคะแนน

จากที่กล่าวมาการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลให้เป็นข้อมูลเชิง ปริมาณโดยการนำข้อมูลที่เปิดเผยมากำหนดรูปแบบ หรือหัวข้อ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแปลงเป็น ข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น การนับนวนจำนวนคำ จำนวนประโยค จำนวนบรรทัด จำนวนหน้า นอกจากนี้ Guthrie and Abeysekera (2006) กล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหาในรายงานประจำปี จะมีการ กำหนดรหัสข้อมูลไว้ล่วงหน้าทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อเป็นการจัด หมวดหมู่ให้ได้รูปแบบในการนำเสนอและการรายงานข้อมูล และเมื่อปฏิบัติตามข้อกำหนดก็จะทำ ให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากการศึกษาของ Abeysekera and Guthrie (2004) และ Steenkamp (2007) กำหนดเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลออกเป็น 3 รูปแบบ ประกอบด้วย รูปแบบ การเปิดเผย เช่น ข้อความ รูปภาพ เป็นต้น ลักษณะการเปิดเผย เช่นบรรยาย ตัวเลข และจำนวนเงิน เป็นต้น และการวิเคราะห์ตำแหน่งการเปิดเผย ทั้งนี้ Dumay and Cai (2015) ได้ทำการตรวจสอบ ทศความที่ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า 68 บทความ ใช้การนับ รายการ/หัวข้อ ในการเปิดเผยทุนทางปัญญา และ 18 บทความใช้วิธีการนับจำนวนคำ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปวิธีการใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาการเปิดเผยทุนทาง ปัญญาตามตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 วิธีการวัดผลการวิเคราะห์เนื้อหา

ผู้ศึกษา	รายการ/ หัวข้อ	จำนวน คำ	จำนวน ประโยค	จำนวน บรรทัด	จำนวน ย่อหน้า
Abeysekera and Guthrie (2005); Joshi et al. (2012)				✓	
Bozzolan et al. (2003); Vandemaele, Vergauwn, and Smits (2005); Guthrie et al. (2006)			✓		
Cinquini et al. (2012)			✓		
Guthrie and Petty (2000); Brenan (2001); April et al. (2003); Bontis (2003); Bozzolan et al. (2006)	✓				
Guthrie, Petty and Yongvanich (2004)					✓
Husin et al. (2011); Wagiciengo et al. (2012); Boujelbene and Affes, (2013); Liao et al. (2013); Shaban et al. (2014); Farooq and Nielsen (2014); Wang et al. (2016)	✓				
Smith and Taffler (2000); Steenkamp (2007)		✓			
Wagiciengo et al. (2012)				✓	

นอกจากวิธีการวัดผลการวิเคราะห์เนื้อหาแล้ว การกำหนดระดับความสำคัญ เป็นวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาที่ทำการแปลงข้อมูลที่เปิดเผยเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการกำหนดระดับความสำคัญ ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมาได้กำหนดระดับความสำคัญในการวิเคราะห์เนื้อหาของการเปิดเผยข้อมูลตามตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 การกำหนดระดับความสำคัญในการวิเคราะห์เนื้อหา

ผู้ศึกษา	ระดับความสำคัญ
Bozzolan et al. (2003); Whiting and Miller (2008)	ระดับ 0 = ไม่เปิดเผยข้อมูล ระดับ 1 = เปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพ ระดับ 2 = เปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณ
Guthrie, Petty, Ferrier, and Wells (1999); Brenan (2001)	ระดับ 0 = ไม่เปิดเผยข้อมูล ระดับ 1 = เปิดเผยข้อมูลบรรยายหรือข้อมูลเชิงคุณภาพ ระดับ 2 = เปิดเผยข้อมูลเชิงตัวเลขที่ไม่ใช่จำนวนเงินหรือ ข้อมูลเชิงปริมาณ ระดับ 3 = เปิดเผยข้อมูลจำนวนเงินหรือข้อมูลทางการเงิน
Dulacha (2007)	ระดับ 1 = เปิดเผยข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 10 ระดับ 2 = เปิดเผยข้อมูลร้อยละ 11 – 20 ระดับ 3 = เปิดเผยข้อมูลร้อยละ 21 – 30 ระดับ 4 = เปิดเผยข้อมูลร้อยละ 31 – 40 ระดับ 5 = เปิดเผยข้อมูลร้อยละ 41 – 50 ระดับ 6 = เปิดเผยข้อมูลร้อยละ 51 – 60 ระดับ 7 = เปิดเผยข้อมูลร้อยละ 61 – 70 ระดับ 8 = เปิดเผยข้อมูลร้อยละ 71 – 80 ระดับ 9 = เปิดเผยข้อมูลร้อยละ 81 – 90 ระดับ 10 = เปิดเผยข้อมูลมากกว่าร้อยละ 90
Shareef and Davey (2006); Yi and Davey (2010)	ระดับ 0 = ไม่เปิดเผยข้อมูล ระดับ 1 = การเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่สาระสำคัญ ระดับ 2 = เปิดเผยข้อมูลน้อย ระดับ 3 = เปิดเผยข้อมูลเชิงบรรยาย ระดับ 4 = เปิดเผยเชิงปริมาณ/จำนวนเงิน ระดับ 5 = เปิดเผยเชิงปริมาณ/จำนวนเงิน และบรรยาย

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ผู้ศึกษา	ระดับความสำคัญ
Liao, Low, & Davey (2013); Wang et al. (2016)	ระดับ 0 = ไม่เปิดเผยข้อมูล ระดับ 1 = เปิดเผยข้อมูลบรรยาย ระดับ 2 = เปิดเผยข้อมูลตัวเลข ระดับ 3 = เปิดเผยข้อมูลจำนวนเงิน ระดับ 4 = เปิดเผยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
Clarkson et al. (1994); Abrahamson and Amir (1996); Schleicher and Walker (1999); Breton and Taffler (2001)	ระดับความสำคัญตามตำแหน่งของการเปิดเผย ระดับ 1 = เปิดเผยในตำแหน่งข้อมูลทั่วไป โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ ระดับ 2 = เปิดเผยในตำแหน่งลักษณะการประกอบธุรกิจ จุดเด่นทางการเงิน ระดับ 3 = เปิดเผยในตำแหน่งสารปรชานกรรมการ คำอธิบายการวิเคราะห์ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน (MD&A)

นอกจากนี้นักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาดำเน้่งการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในรายงานประจำปี เพื่อพิจารณาเชิงคุณภาพของข้อมูลที่เปิดเผย โดยตำแหน่งของการเปิดเผยสามารถบอกถึงการวางกฎเกณฑ์ของบริษัทที่จะพัฒนาทุนทางปัญญาของบริษัทนั้นได้ (Guthrie & Petty, 2000) โดยจากการศึกษาของ Abeysekera and Guthrie (2004); Guthrie et al. (2006); Steenkamp (2007) ได้ทำการพิจารณาดำเน้่งการเปิดเผยทุนทางปัญญา ประกอบด้วยตำแหน่ง วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย รายงานของกรรมการ การประกอบธุรกิจ การเงิน รายงานการตรวจสอบ ปก อื่น ๆ ผลการศึกษาพบว่ามีกรเปิดเผยทุนทางปัญญาในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด สอดคล้องกับ Breton and Taffler (2001) และ Schleicher and Walker (1999) ที่ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยในตำแหน่งการประกอบธุรกิจนอกจากนี้ Clarkson et al. (1994); Rogers and Grant (1997); Bryan (1997); Barron, Kile, and O'Keefe (1999) ได้ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลในคำอธิบายการวิเคราะห์ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน (MD&A)

3) วิธีการรวบรวมข้อมูลตัวแปรควบคุม

ในการศึกษานี้ ตัวแปรควบคุม ประกอบด้วย ขนาดของกิจการ (Size) อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้น (MB) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (Leverage) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) การขาดทุนของบริษัท (LOSS) อัตราการเติบโตของรายได้ (GROWTH) อายุของบริษัท (AGE) ผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม (BV) โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากรายงานทางการเงินของบริษัทซึ่งข้อมูลดังกล่าวอยู่ในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และข้อมูลจากฐานข้อมูล SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

สำหรับการศึกษานี้ ได้แบ่งองค์ประกอบของทุนทางปัญญาออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ทุนมนุษย์ (Human Capital) ทุนภายใน (Internal Capital) และทุนภายนอก (External Capital) เป็นไปตามการศึกษาของ Stewart (1997); Guthrie and Petty (2000); Abeysekera and Guthrie (2005); Abeysekera (2007) ทำการกำหนด รายการ (Item) และคำสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา โดยได้พัฒนามาจาก Abeyseke and Guthrie (2005); Steenkamp (2007); Husin et al. (2011); Cinquini et al. (2012) นอกจากนี้ได้พัฒนากรอบการเปิดเผยทุนทางปัญญา ที่เป็นไปในแนวทางเดียวกับข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำหรับรายละเอียดของรายการ และคำสำคัญ ของแต่ละองค์ประกอบของทุนทางปัญญา มีรายละเอียดตามภาคผนวก นอกจากนี้ในการศึกษาได้กำหนดการเปิดเผยทุนทางปัญญา 3 ด้านคือ รูปแบบการเปิดเผย ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย โดยใช้กระดาศทำการบันทึกการเปิดเผยข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการเปิดเผยข้อมูล (Form of Disclosure) ประกอบด้วย คำ (Word) ภาพ (Visuals) และ แผนภูมิ (Charts)
2. ลักษณะการเปิดเผยข้อมูล (Nature of Disclosure) ประกอบด้วย ข้อมูลบรรยาย (Declarative) ข้อมูลเชิงตัวเลข (Numerical) และ ข้อมูลจำนวนเงิน (Fiscal Value)
3. ตำแหน่งของการเปิดเผยข้อมูล (Location of Disclosure) ประกอบด้วย
 - หน้าปก
 - ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ
 - สารจากกรรมการ
 - ข้อมูลทั่วไป

- ปัจจัยความเสี่ยง
- ลักษณะการประกอบธุรกิจ
- โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ
- รายการระหว่างกัน
- คำอธิบาย การวิเคราะห์ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน (Management Discussion and Analysis: MD&A)
- การประกอบธุรกิจ
- ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ
- ข้อพิพาททางกฎหมาย
- การควบคุมภายใน

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการเปิดเผยทุนทางปัญญา มีดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำกระดาศทำการ

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำมาซึ่งการพัฒนากระดาศทำการเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 กระดาศทำการบันทึกการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามจำนวนคำ ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย

ตารางที่ 3.6 กระจายทำการสรุปรูปแบบการเปิดเผย

รายการ	กระจายทำการสรุปรูปแบบการเปิดเผย														
	ทุนมนุษย์					ทุนภายใน					ทุนภายนอก				
คุณค่าและพันธกิจ															
การฝึกอบรมและการพัฒนา															
ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน															
ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน															
ความสัมพันธ์กับพนักงาน															
สวัสดิการพนักงาน															
ปัจจัยอื่นในกรณีผู้ประกาศการ															
ทรัพย์สินทางปัญญา															
ปรัชญาในการบริหาร															
วัฒนธรรมองค์กร															
กระบวนการบริหาร															
ระบบสารสนเทศ															
การวิจัยและพัฒนา															
ความสัมพันธ์ด้านการเงิน															
เครื่องมือและผลิตภัณฑ์															
ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า															
การสร้างภาพลักษณ์องค์กร															
ช่องทางบริหารจัดการ															
ความร่วมมือทางธุรกิจ															
ข้อตกลงร่วมกับและภาคีที่พันธมิตร															

ตารางที่ 3.7 กระจายทำการสรุปลักษณะการเปิดเผย

รายการ	กระจายทำการสรุปลักษณะการเปิดเผย														
	ทุนมนุษย์					ทุนภายใน					ทุนภายนอก				
คุณค่าและพันธกิจ															
การฝึกอบรมและการพัฒนา															
ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน															
ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน															
ความสัมพันธ์กับพนักงาน															
สวัสดิการพนักงาน															
ปัจจัยอื่นในกรณีผู้ประกาศการ															
ทรัพย์สินทางปัญญา															
ปรัชญาในการบริหาร															
วัฒนธรรมองค์กร															
กระบวนการบริหาร															
ระบบสารสนเทศ															
การวิจัยและพัฒนา															
ความสัมพันธ์ด้านการเงิน															
เครื่องมือและผลิตภัณฑ์															
ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า															
การสร้างภาพลักษณ์องค์กร															
ช่องทางบริหารจัดการ															
ความร่วมมือทางธุรกิจ															
ข้อตกลงร่วมกับและภาคีที่พันธมิตร															

ตารางที่ 3.8 กระดาษทำการสรุปตำแหน่งการเปิดเผย

รายการ	ทุนมนุษย์						ทุนภายใน						ทุนภายนอก						
	คุณลักษณะพนักงาน	การฝึกอบรมและการพัฒนา	ความรู้ที่ใช้ในการทำงาน	ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน	ความเข้มข้นด้านพนักงาน	สวัสดิการพนักงาน	จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ	ทรัพย์สินทางปัญญา	ปรัชญาในการบริหาร	วัฒนธรรมองค์กร	กระบวนการบริหาร	ระบบสารสนเทศ	การวิจัยและพัฒนา	ความสัมพันธ์ด้านการเงิน	เครื่องหมายและสัญลักษณ์	ลูกค้าความพึงพอใจของลูกค้า	การสร้างความสัมพันธ์เชิงธุรกิจ	ช่องทางการจัดจำหน่าย	ความร่วมมือทางธุรกิจ
ปก																			
สารจากกรรมการ																			
MD&A																			
ลักษณะ																			
ข้อมูลการเงิน																			
การประกอบธุรกิจ																			
ปัจจัยเสี่ยง																			
ข้อมูลทั่วไป																			
โครงสร้างเงินทุน																			
รายการระหว่างกัน																			
ทรัพย์สิน																			
ข้อพิพาท																			
การควบคุมภายใน																			

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูล

การศึกษานี้ทำการศึกษารูปแบบการเปิดเผย ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผยทุนทางปัญญา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวัดการเปิดเผยตามรูปแบบการเปิดเผย (Form of Disclosure)

1.1 การนับจำนวนคำ (Word count) โดยการกำหนดคำสำคัญ (Key word) ซึ่งประยุกต์จากงานวิจัยของ ของ Abeyseke and Guthrie (2005); Steenkamp (2007); Husin et al. (2012); Cinquini et al. (2012) เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาเนื้อหาที่เปิดเผยในรายงานประจำปี ถ้าหากเนื้อหาเกี่ยวข้องกับคำสำคัญในแต่ละรายการจะทำการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมานับจำนวนคำในการเลือกการนับจำนวนคำ เพื่อใช้วัดปริมาณการเปิดเผยข้อมูล ได้นำมาจากหลาย งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยทุนทางปัญญาและการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม Steenkamp (2007); Husin et al. (2012); Eljayash, Kavanagh, and Kong (2013) โดยการนับจำนวนคำเป็นวิธีที่เหมาะสมและให้รายละเอียดในการเปิดเผยที่มาก

1.2 การนับภาพและแผนภูมิ (Visuals) สำหรับการนับภาพนั้น มีงานวิจัยที่ทำการศึกษาโดยการนับภาพ เช่น การศึกษาของ Steenkamp (2007); Husin et al. (2012); และ Li

and Mangena (2014) สำหรับการศึกษาการนับภาพและแผนภูมิจะทำการนับจำนวนพื้นที่ของภาพ และแผนภูมิ โดยเทียบกับขนาดของกระดาษในรายงานประจำปี ซึ่งมีขนาดของกระดาษเท่ากับขนาดกระดาษ A4 ทำการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 48 ช่อง (6 x 8) (Adams, 2004) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลภาพและแผนภูมิ สำหรับหลักในการพิจารณาภาพและแผนภูมิ จะพิจารณาจากบริบทความสัมพันธ์ของเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ปรากฏ ของการเปิดเผยภาพและแผนภูมิ โดยพิจารณาจากความเกี่ยวข้องกับคำสำคัญเป็นหลัก

2. การวัดลักษณะการเปิดเผย (Nature of Disclosure)

สำหรับลักษณะการเปิดเผยทุนทางปัญญาแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ บรรยาย ตัวเลข และจำนวนเงิน โดยประยุกต์จากงานวิจัยของ Steenkamp (2007) และทำการวัดลักษณะของการเปิดเผยทุนทางปัญญา โดยพัฒนาจากแนวคิดของ Wiseman (1982); Guthrie et al. (1999); Brennan (2001) ซึ่งให้คะแนน 0 – 3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

- คะแนน 0 = ไม่เปิดเผย (Non – Disclosure)
- คะแนน 1 = เปิดเผยข้อมูลบรรยาย (Declarative) หรือ ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative)
- คะแนน 2 = เปิดเผยข้อมูลเชิงตัวเลขที่ไม่ใช่จำนวนเงิน (Numerical) หรือ ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative)
- คะแนน 3 = เปิดเผยข้อมูลตัวเลขจำนวนเงิน (Fiscal Value) หรือ ข้อมูลทางการเงิน (Monetary)

3. การวัดการเปิดเผยตามตำแหน่งของการเปิดเผย (Location of Disclosure)

สำหรับตำแหน่งของการเปิดเผยโดยพิจารณาส่วนประกอบในรายงานประจำปี และกำหนดการให้คะแนนตำแหน่งของการเปิดเผย ดังนี้

- คะแนนการเปิดเผย 3 คะแนน ในตำแหน่งดังนี้
 - หน้าปก
 - สารจากประธานกรรมการ (Steele, 1982; Abrahamson & Amir, 1996)
 - คำอธิบายการวิเคราะห์ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน (MD&A) (Clarkson, Dao, & Richardson, 1994; Rogers & Grant, 1997; Bryan, 1997; Barron et al., 1999)
- คะแนนการเปิดเผย 2 คะแนน ในตำแหน่งดังนี้
 - ลักษณะการประกอบธุรกิจ
 - ข้อมูลการเงินที่สำคัญ
 - การประกอบธุรกิจ

- ปัจจัยเสี่ยง

(Breton & Taffler, 2001; Schleicher & Walker, 1999)

- คะแนนการเปิดเผย 1 คะแนน ในตำแหน่งดังนี้
 - ข้อมูลทั่วไป
 - โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ
 - รายการระหว่างกัน
 - ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ
 - ข้อพิพาททางกฎหมาย
 - การควบคุมภายใน

นอกจากนี้ได้มีการกำหนดระดับของการเปิดเผย โดยพัฒนาจากงานวิจัยของ Dulacha (2007) ซึ่งทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจในประเทศเคนยาโดยใช้รายงานประจำปีของบริษัท ทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยโดยสมัครใจ ด้านข้อมูลทั่วไป ข้อมูลกลยุทธ์ ข้อมูลด้านการเงิน ข้อมูลการคาดการณ์อนาคต และข้อมูลทางด้านสังคมและคณะกรรมการ และโชติญาห์ หิตพงษ์ (2549) มีการแบ่งระดับในการเปิดเผยข้อมูล เป็น 5 ระดับ โดยเกณฑ์ในการวัดระดับการเปิดเผย ดังตารางที่ 3.9

ตารางที่ 3.9 เกณฑ์การวัดระดับการเปิดเผย

ระดับการเปิดเผย	ร้อยละ (ระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์)
การเปิดเผยข้อมูลระดับมากที่สุด	80.01 – 100.00
การเปิดเผยข้อมูลระดับมาก	60.01 – 80.00
การเปิดเผยข้อมูลระดับปานกลาง	40.01 – 60.00
การเปิดเผยข้อมูลระดับน้อย	20.01 – 40.00
การเปิดเผยข้อมูลระดับน้อยที่สุด	00.00 – 20.00

3.3 มาตรการวัดตัวแปร

1) การวัดคุณภาพกำไร

สำหรับการวัดคุณภาพกำไร วัดด้วยรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) ใช้แบบจำลองของ Modified Jones Model โดย Dechow et al. (1995) จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลกับการจัดการกำไร หรือคุณภาพกำไร พบว่าการวัดการจัดการกำไรหรือคุณภาพกำไร ใช้ตัวแบบ Modified Jones Model เช่นงานวิจัยของ Muttakin and Khan (2015); Alzoubi (2016); Consioni et al. (2017) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) ตามแบบจำลองของ Modified Jones Model ดังสมการที่ 1

$$TA_{i,t} / A_{i,t-1} = \alpha_1(1/A_{i,t-1}) + \alpha_2[(\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}) / A_{i,t-1}] + \alpha_3(PPE_{i,t} / A_{i,t-1}) + \varepsilon_{i,t} \quad (1)$$

เมื่อกำหนดให้

$TA_{i,t}$ = รายการคงค้างรวมสำหรับ บริษัท i ในปีที่ t

$A_{i,t-1}$ = สินทรัพย์รวมสำหรับ บริษัท i ในช่วงปลายปีที่ $t-1$

$\Delta REV_{i,t}$ = การเปลี่ยนแปลงของยอดขาย i สุทธิสำหรับ บริษัท i ระหว่างปี $t-1$ และ t

$\Delta REC_{i,t}$ = การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้ สำหรับบริษัท i ระหว่างปี $t-1$ และ t

$PPE_{i,t}$ = ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคา สำหรับบริษัท i ในปีที่ t

$\varepsilon_{i,t}$ = ค่าความคลาดเคลื่อน

ในการคำนวณ $TA_{i,t}$ สามารถคำนวณดังนี้

$$TA_{i,t} = NI_{i,t} - CFO_{i,t}$$

โดย

$CFO_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท i ในปีที่ t

$NI_{i,t}$ = กำไรสุทธิ ณ ปีที่ t

โดยรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Nondiscretionary accrual) จะคำนวณหาได้จากการแทนค่าในสมการ regression ดังสมการที่ 2

$$NDA_{i,t} = \alpha_1(1/A_{i,t-1}) + \alpha_2[(\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}) / A_{i,t-1}] + \alpha_3(PPE_{i,t} / A_{i,t-1}) \quad (2)$$

เมื่อกำหนดให้

$NDA_{i,t}$ = รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร สำหรับบริษัท i ในปี t

ดังนั้นเมื่อคำนวณค่ารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Nondiscretionary accrual) ได้แล้วก็จะนำมาคำนวณหารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DAC) โดยจะเท่ากับส่วนต่างของรายการคงค้างรวมกับรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือค่าความคลาดเคลื่อนของสมการที่ (1) โดยรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DAC) ที่นำไปใช้จะเป็นค่าสัมบูรณ์ (Absolute value) หากค่าที่ได้มีค่าสูง ย่อมแสดงถึงการจัดการกำไรของบริษัทในระดับสูง ดังนั้นบริษัทจะมีคุณภาพกำไรในระดับต่ำ สำหรับการหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร จะใช้ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เป็นตัวแทนของคุณภาพกำไร ซึ่งประยุกต์ตามตัวแบบของ Muttakin and Khan (2015) และ Consoni et al. (2017) โดยตัวแบบในการศึกษาดังนี้

$$DAC_{i,t} = \alpha + \beta_1 ICD_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t} + \beta_3 MB_{i,t} + \beta_4 LEV_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \beta_6 LOSS_{i,t} + \beta_7 GROWTH_{i,t} + \beta_8 AGE_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (3)$$

โดย

$DAC_{i,t}$ = รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท i ในปี t

$ICD_{i,t}$ = การเปิดเผยทุนทางปัญญาของบริษัท i ในปี t

$SIZE_{i,t}$ = ลอการิทึมธรรมชาติ ของสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t

$MB_{i,t}$ = อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้นบริษัท i ในปี t

$LEV_{i,t}$ = อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t

$ROA_{i,t}$ = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t

$LOSS_{i,t}$ = การขาดทุนของบริษัท i หากบริษัทขาดทุนในปี $t-1$ ตัวแปรจะมีค่าเท่ากับ 1

$GROWTH_{i,t}$ = อัตราการเติบโตของรายได้ของบริษัท i ในปี t

$AGE_{i,t}$ = อายุของบริษัท i ในปี t

ตัวแปรควบคุม

ขนาดของกิจการ (SIZE)

ขนาดของกิจการ (SIZE) วัดค่าจากลอการิทึมของสินทรัพย์รวมทั้งหมดของบริษัท โดยจากการศึกษาพบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพกำไร (Dechow & Dichev, 2002; Mojtahedi, 2013) สำหรับการศึกษาที่ใช้ขนาดของกิจการเป็นตัวแปรควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Darabi et al. (2012); Alzoubi (2016); Hamid et al. (2014); Consoni et al. (2017)

อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้น (Market to Book value)

อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้น คำนวณจากมูลค่าตลาดของหุ้นสามัญ ณ วันสิ้นงวดหารด้วยมูลค่าตามบัญชีของหุ้นสามัญ ณ วันสิ้นงวด โดย Roychowdhury (2006) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าอัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้นสามารถอธิบายความผันแปรของการจัดการกำไรได้อย่างมีนัยสำคัญ สำหรับการศึกษาที่ใช้อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้นเป็นตัวแปรควบคุมซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Muttakin and Khan (2015)

อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (Leverage)

อัตราส่วนหนี้สินรวมหารด้วยสินทรัพย์รวม วัดจากหนี้สินรวมหารด้วยสินทรัพย์รวม จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เช่นการศึกษาของ Darabi et al. (2012) และ Alzoubi (2016) สำหรับการศึกษาที่ใช้อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมเป็นตัวแปรควบคุมซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Darabi et al. (2012); Muttakin and Khan (2015); Alzoubi (2016); Consoni et al. (2017)

อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) วัดจากกำไรสุทธิหารด้วยสินทรัพย์รวม จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Francis et al., 2008) แต่การศึกษาของ Alzoubi (2016) พบความสัมพันธ์ทางลบระหว่างอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร สำหรับการศึกษาที่ใช้อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมเป็นตัวแปรควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Alzoubi (2016) และ Consoni et al. (2017)

การขาดทุนของบริษัท (LOSS)

การวัดค่าตัวแปรการขาดทุนของบริษัท กำหนดให้บริษัทที่ขาดทุนในปีก่อนจะแทนค่าเท่ากับ 1 นอกนั้นเป็น 0 โดย Wang (2006) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการขาดทุนของ

บริษัทกับรายการคงค้างเกินปกติ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการขาดทุนมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างที่เพิ่มขึ้น โดยการศึกษาที่ใช้อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม เป็นตัวแปรควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Muttakin and Khan (2015)

อัตราการเติบโตของรายได้ (Growth)

อัตราการเติบโตของรายได้ คำนวณจากรายได้หลักของปีปัจจุบันลบด้วยรายได้หลักของปีก่อนหารด้วยรายได้หลักปีก่อนของบริษัท จากงานวิจัยที่ผ่านมาของ Dechow and Dichev (2002) และ Wang (2006) พบว่าการเติบโตของยอดขายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายการคงค้าง ดังนั้นตัวแปรอัตราการเติบโตของรายได้จึงนำมาใช้เป็นตัวแปรควบคุมสำหรับการศึกษานี้

อายุของบริษัท (Firm Age)

อายุของบริษัท วัดค่าจากอายุของบริษัทนับตั้งแต่เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างอายุของกิจการกับรายการคงค้างเกินปกติ หรือการจัดการกำไรโดยใช้เกณฑ์คงค้าง (Wang 2006; Kim et al., 2012) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าบริษัทที่มีอายุมากจะไม่ค่อยมีการจัดการกำไร โดยสำหรับการศึกษานี้ใช้อายุของบริษัทเป็นตัวแปรควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Muttakin and Khan (2015)

2) การวัดความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคา

ตลาด

สำหรับการวัดความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด โดยประยุกต์แบบจำลองของ Abdolmohammadi (2005); Anam et al. (2011); Anifowose et al. (2017) วัดโดยใช้มูลค่าตามราคาตลาด สำหรับมูลค่าตามราคาตลาดคำนวณจากมูลค่าตามราคาตลาดต้นปีบวกกับมูลค่าตามราคาตลาดปลายปีหารสอง เช่นเดียวกับการศึกษาของ Abdolmohammadi (2005) โดยตัวแบบในการศึกษาดังนี้

$$MV_{i,t} = \alpha + \beta_1 ICD_{i,t} + \beta_2 BV_{i,t} + \beta_3 ROA_{i,t} + \beta_4 SIZE_{i,t} + \beta_5 LEV_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (4)$$

โดยที่

$MV_{i,t}$ = ลอการิทึมของมูลค่าตามราคาตลาด ของบริษัท i ในปี t

$ICD_{i,t}$ = การเปิดเผยทุนทางปัญญา ของบริษัท i ในปี t

$BV_{i,t}$ = ลอการิทึมของผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวมของบริษัท i ในปี t

$ROA_{i,t}$ = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t

$SIZE_{i,t}$ = ลอการิทึม ของสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t

$LEV_{i,t}$ = อัตราส่วนหนี้สินรวมหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t

ตัวแปรควบคุม

ผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม (BV)

ผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม วัดค่าโดยลอกกาลิทึมของผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม จากการศึกษาของ Anam et al. (2011) และ Abeysekera (2011) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวมกับมูลค่าตามราคาตลาด ดังนั้นตัวแปรผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวมจึงนำมาใช้เป็นตัวแปรควบคุมสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

ตัวแปรอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม วัดจากกำไรสุทธิหารด้วยสินทรัพย์รวม จากการศึกษาในอดีตพบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมกับมูลค่าตามราคาตลาด เช่นการศึกษาของ Orens et al. (2009); Ahmed Haji (2016); Anifowose (2017) แต่การศึกษาของ Abdolmohammadi (2005) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมกับมูลค่าตามราคาตลาด ดังนั้นตัวแปรอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม จึงนำมาใช้เป็นตัวแปรควบคุมสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

ขนาดของกิจการ (SIZE)

ตัวแปรขนาดของกิจการวัดค่าโดยลอกกาลิทึมของสินทรัพย์รวม จากการศึกษาในอดีตพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างขนาดของกิจการกับมูลค่าตามราคาตลาด โดยชี้ให้เห็นว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าทำให้มีมูลค่าตามราคาตลาดสูง แต่การศึกษาของ Abeysekera (2011) พบความสัมพันธ์ทางลบระหว่างขนาดของกิจการกับมูลค่าตามราคาตลาด สำหรับศึกษานี้ใช้ขนาดของกิจการเป็นตัวแปรควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Anam et al. (2011); Ahmed Haji (2016); Anifowose (2017)

อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (Leverage)

ตัวแปรอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม วัดจากหนี้สินรวมหารด้วยสินทรัพย์รวม จากการศึกษาของ Ahmed Haji (2016) และ Anam et al. (2011) พบความสัมพันธ์ทางลบระหว่างอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมกับมูลค่าตามราคาตลาด เนื่องจากอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมแสดงถึงความเสี่ยงทางการเงิน หากบริษัทมีความเสี่ยงต่ำย่อมจูงใจนักลงทุนให้มีมูลค่าตามราคาตลาดสูง แต่การศึกษาของ Abeysekera (2011) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์กับมูลค่าตามราคาตลาด นอกจากนี้การศึกษาของ Ellis and Seng (2015)

และ Alfraih (2017) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมกับมูลค่าตามราคาตลาด ดังนั้นตัวแปรอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม จึงนำมาใช้เป็นตัวแปรควบคุมสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาและรายละเอียดของการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ในแต่ละองค์ประกอบของทุนทางปัญญา คือ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก
2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อแสดงการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางปัญญาคุณภาพกำไร และความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

3.5 ความเที่ยงตรงของแบบงานวิจัย (Validity)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญาคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของงานวิจัยดังนี้

3.5.1 ความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity)

ความเที่ยงตรงภายในเป็นการพิจารณาผลของการวิจัยที่เกิดจากตัวแปรอิสระหรือตัวแปรที่ศึกษาโดยตรงเท่านั้น ไม่ได้เกิดจากตัวแปร หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ที่แทรกซ้อนเข้ามา ดังนั้นความถูกต้องของข้อสรุปที่ได้จากตัวแบบการวิจัยที่ใช้เท่านั้น (สุมินทร เบ้าธรรม, 2558) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.5.1.1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนี SET 100 Index ซึ่งเป็นหลักทรัพย์ที่การซื้อขายมีสภาพคล่องสูงอย่างสม่ำเสมอ มีมูลค่าหลักทรัพย์

ตามราคาตลาดสูง และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา และการเลือกบริษัทที่มีมูลค่าทางการตลาดสูงสอดคล้องกับการศึกษาเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาที่ผ่านมา (Abeysekera & Guthrie, 2005; April et al., 2003; Guthrie & Petty, 2000; Steenkamp, 2007; Singh & Kansal, 2011; Shaban et al., 2014; Wang et al., 2016) กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจึงเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

3.5.1.2 เครื่องมือที่ใช้วัด

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร และมูลค่าตามราคาตลาด ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ทำการเก็บรวบรวมการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ได้ทำการตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดให้มีผู้เก็บรวบรวมข้อมูล 2 คน คือผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เพื่อเป็นการตรวจสอบให้เกิดความแน่ใจว่ามีความถูกต้องและความเที่ยงในการวิเคราะห์เนื้อหา

3.5.2 ความเที่ยงตรงภายนอก (External Validity)

ความเที่ยงตรงภายนอกเป็นความเที่ยงตรงที่ผลการวิจัยสามารถสรุปอ้างอิงไปยังเนื้อหาหรือประชากรได้อย่างถูกต้อง (สุมินทร เบ้าธรรม, 2558) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.5.2.1 การจัดสภาพกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดสอบ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนี SET 100 Index ซึ่งเป็นหลักทรัพย์ที่การซื้อขายมีสภาพคล่องสูงอย่างสม่ำเสมอ มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดสูง และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา เพื่อให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้ทำการควบคุมสภาพของกลุ่มตัวอย่างให้มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันคือกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ปีที่ศึกษาปีเดียวกัน และมีรายชื่ออยู่หลักทรัพย์ที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนี SET 100 Index เพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้ตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ได้้อย่างเที่ยงตรง

3.5.2.2 ผลของการวิจัยได้รับตัวแปรทดลองอื่น ๆ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อขยายผลการวิจัยหลัก โดยมีการเพิ่มตัวแปรรายละเอียดของการเปิดเผยแต่ละองค์ประกอบของทุนทางปัญญา เพื่อพิจารณาผลของการวิจัยว่าจะให้ผลในแนวทางใด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร และมูลค่าตามราคาตลาด โดยวัตถุประสงค์งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร และความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 การศึกษาทุนทางปัญญาจะแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการศึกษาดังกล่าว โดยบริษัทกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 บริษัท รวมกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งสิ้น 32 ข้อมูล ตั้งแต่ปี 2556 -2559 โดยรายละเอียดการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัยมีดังนี้

4.1 การวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญา

4.1.1 ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญา

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการเปิดเผยทุนทางปัญญา

4.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

4.4 การวิเคราะห์เพิ่มเติม

4.1 การวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญา โดยการศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 จากรายงานประจำปีตั้งแต่ปี 2556 -2559 โดยมีจำนวน 8 บริษัท รวมกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งสิ้น 32 ข้อมูล

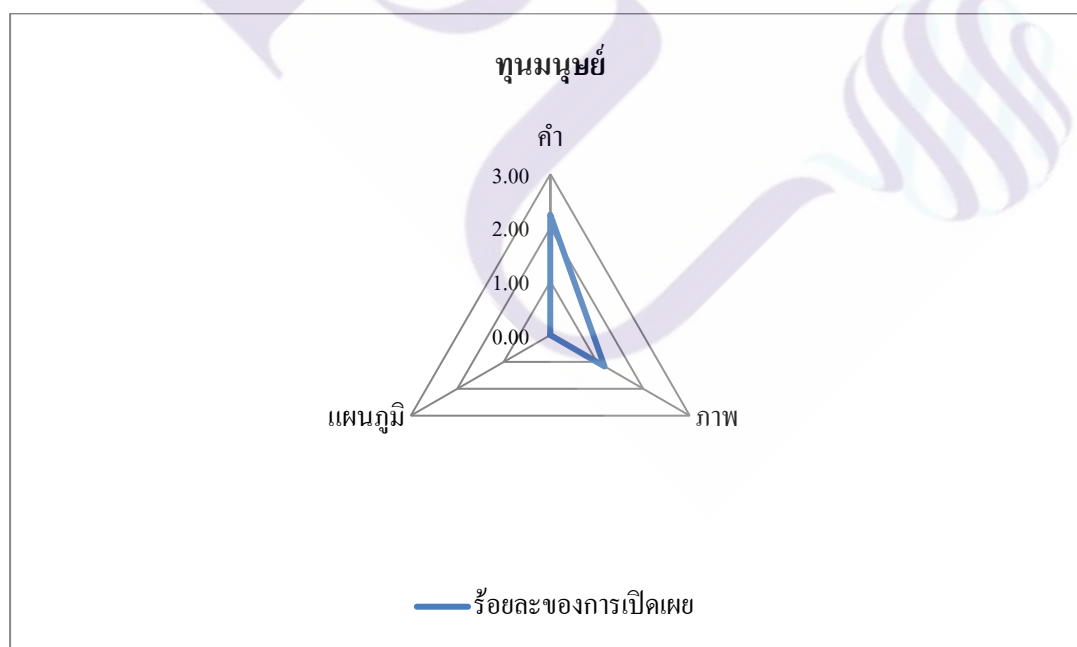
4.1.1 ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญา

4.1.1.1 ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญาโดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย ซึ่งประกอบด้วย จำนวนคำ จำนวนภาพ จำนวนแผนภูมิ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย ตามองค์ประกอบของทุนทางปัญญา

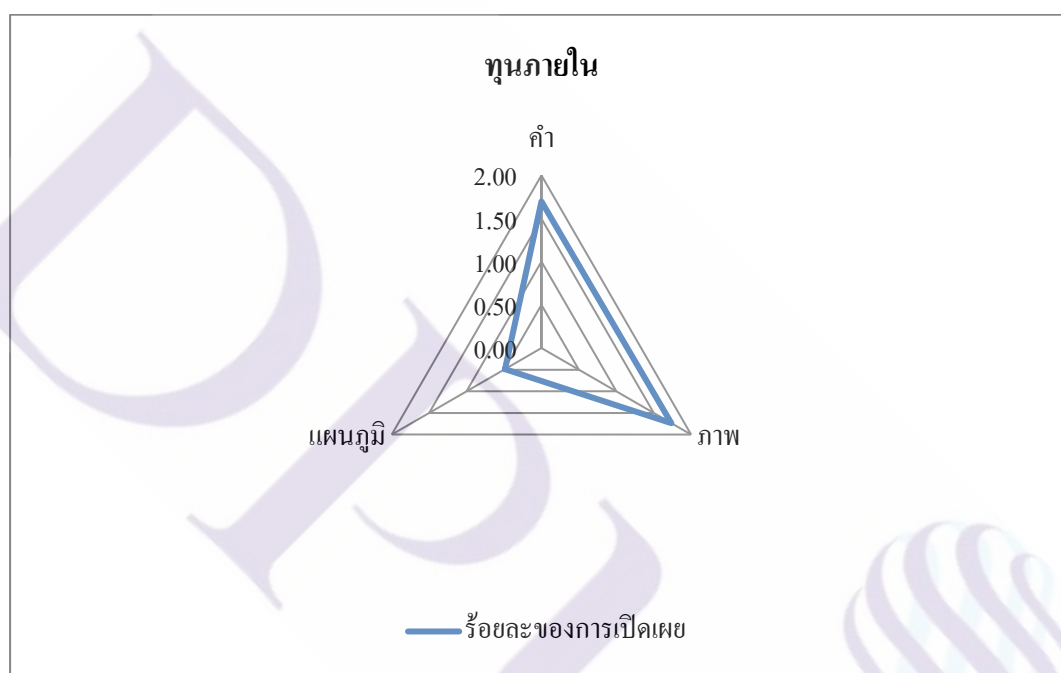
ตารางที่ 4.1 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย

องค์ประกอบของทุนทางปัญญา	สัดส่วนการเปิดเผยโดยเฉลี่ย (ร้อยละ)		
	คำ	ภาพ	แผนภูมิ
ทุนมนุษย์	2.25	1.17	0.00
ทุนภายใน	1.70	1.74	0.49
ทุนภายนอก	1.33	0.63	0.03
รวม	5.28	3.53	0.52

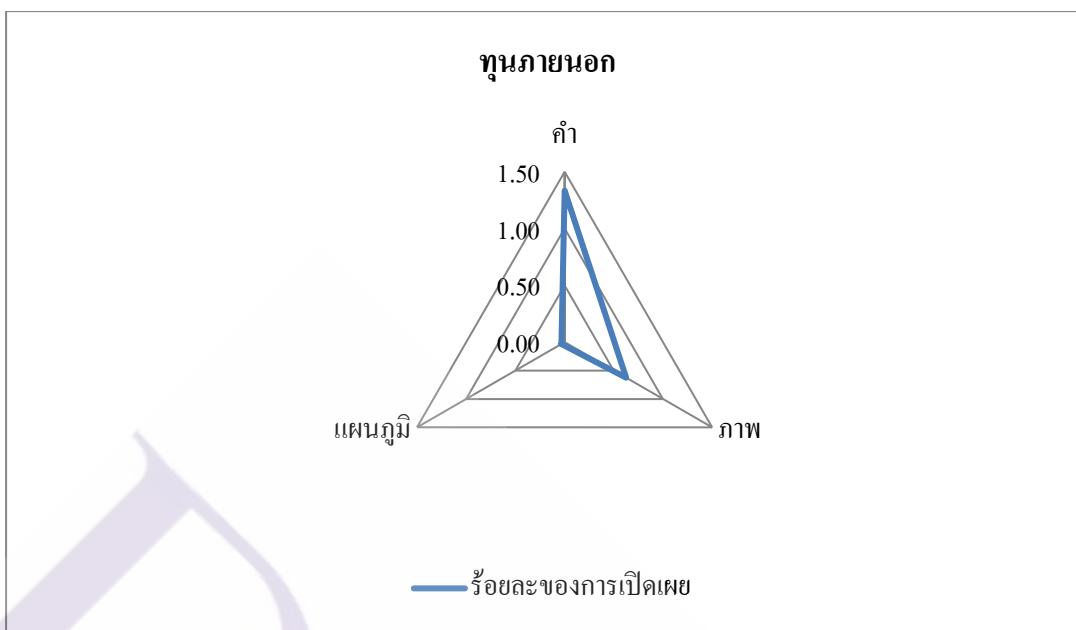
ภาพที่ 4.1 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย

จากตารางที่ 4.1 และภาพที่ 4.1 แสดงร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) ร้อยละ 2.25 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาคือ การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพ คิดเป็นร้อยละ 1.17 และไม่พบการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิ

ภาพที่ 4.2 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย

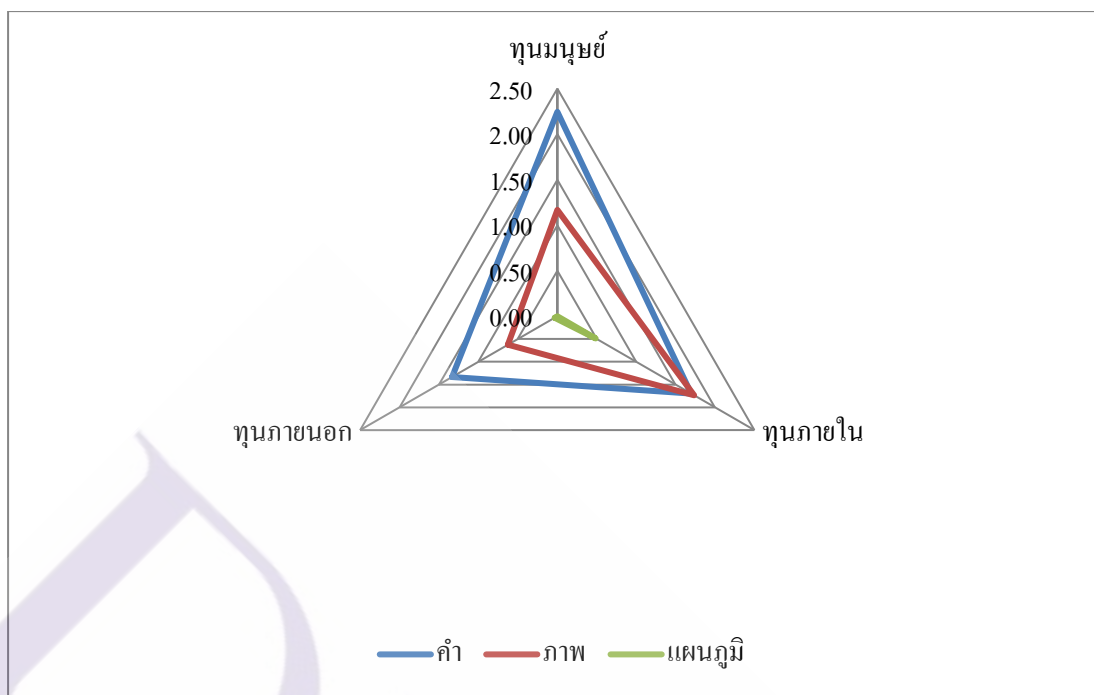
จากตารางที่ 4.1 และภาพที่ 4.2 การเปิดเผยข้อมูลทุนภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพ ร้อยละ 1.74 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาคือ การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) คิดเป็นร้อยละ 1.70 และมีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.49

ภาพที่ 4.3 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย

จากตารางที่ 4.1 และภาพที่ 4.3 การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) ร้อยละ 1.33 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาคือ การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพ คิดเป็นร้อยละ 0.63 และมีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.03

2. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังนี้

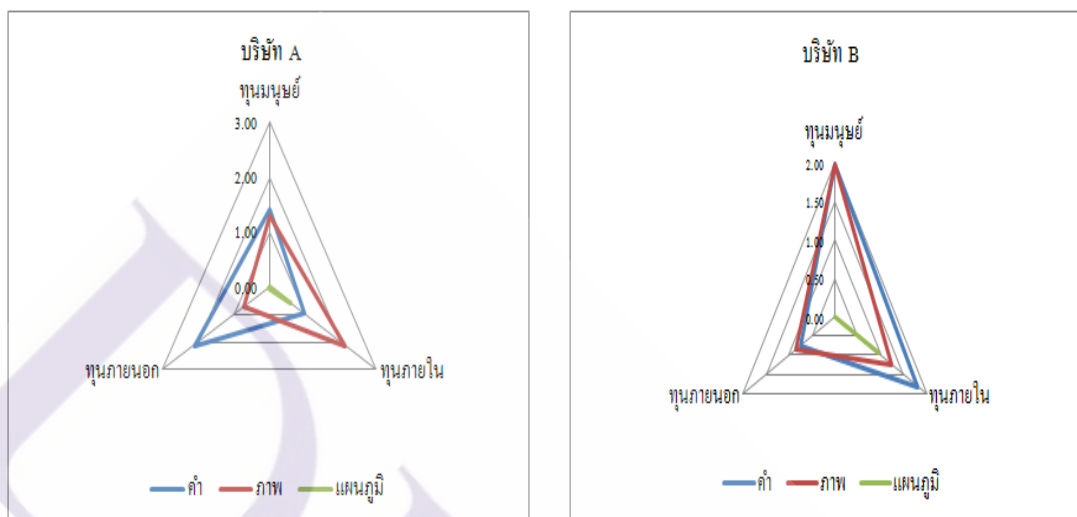
ภาพที่ 4.4 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย

จากตารางที่ 4.1 และภาพที่ 4.4 การเปิดเผยข้อมูลตามรูปแบบการเปิดเผยโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี พบว่าทุนมนุษย์มีการเปิดเผยจำนวนคำมากที่สุด รองลงมาคือทุนภายใน และทุนภายนอกมีการเปิดเผยน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี มุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลเป็นตัวอักษร (จำนวนคำ) ด้านทุนมนุษย์ ซึ่งเป็นรูปแบบการสื่อสารที่นิยมใช้กันทั่วไป และเข้าใจง่าย

การเปิดเผยข้อมูลตามรูปแบบการเปิดเผยโดยใช้ภาพ ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปีพบว่า ทุนภายในมีการเปิดเผยโดยใช้ภาพมากที่สุด รองลงมาคือ ทุนมนุษย์ และทุนภายนอกน้อยที่สุด จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลภาพด้านทุนภายใน เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ข้อมูลผ่านรูปภาพ

การเปิดเผยข้อมูลตามรูปแบบการเปิดเผยโดยใช้แผนภูมิ ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปีพบว่า ทุนภายในมีการเปิดเผยแผนภูมิ มากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายนอก สำหรับทุนมนุษย์ไม่พบการเปิดเผยแผนภูมิ

3. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาโดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย จำแนกตามบริษัท

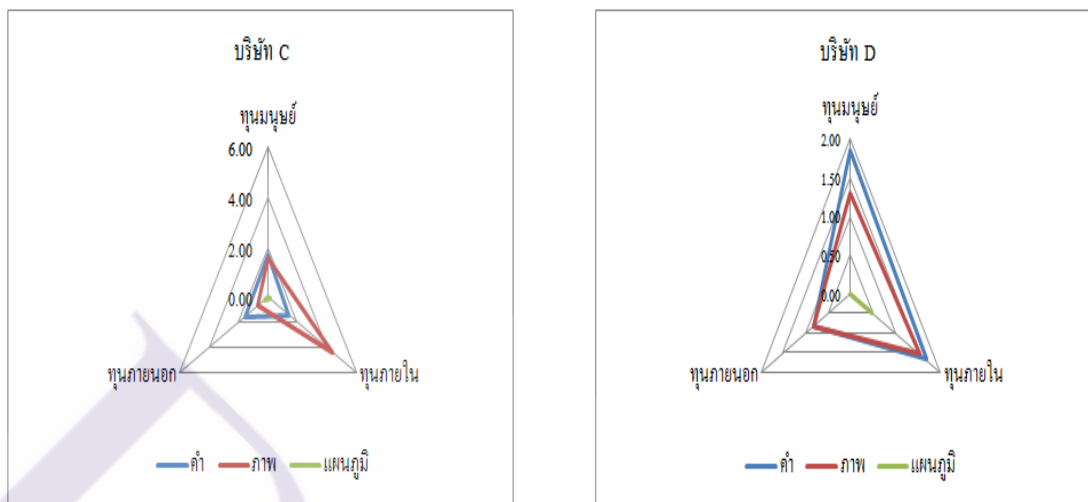

ภาพที่ 4.5 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย จำแนกตามบริษัท

จากภาพที่ 4.5 แสดงการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย จำแนกตามบริษัท ดังนี้

จากการวิเคราะห์บริษัท A พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกมากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายใน และทุนมนุษย์ สำหรับการเปิดเผยข้อมูล โดยใช้ภาพ มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด

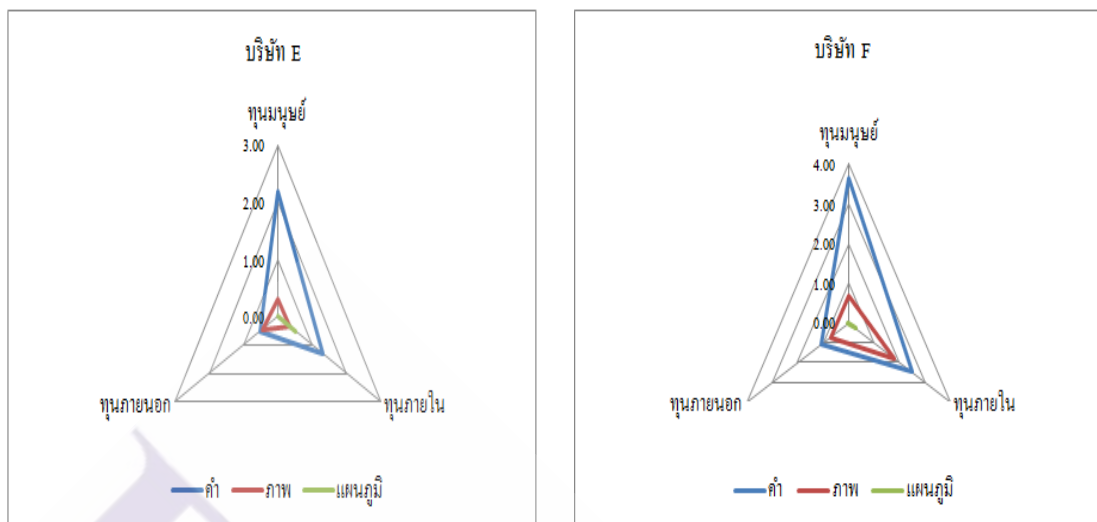
จากการวิเคราะห์บริษัท B พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายใน และทุนภายนอก สำหรับการเปิดเผยข้อมูล โดยใช้ภาพ มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูล โดยใช้แผนภูมิพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด

ภาพที่ 4.5 (ต่อ)

จากการวิเคราะห์บริษัท C พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพมากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ มากที่สุดรองลงมาก็คือ ทุนภายใน และทุนภายนอก สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด

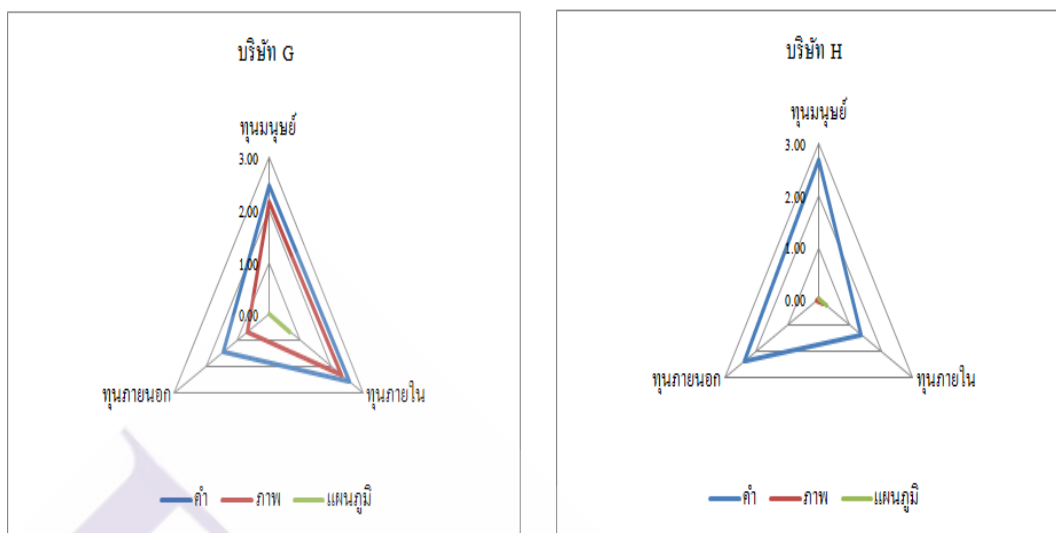
จากการวิเคราะห์บริษัท D พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาก็คือ ทุนภายใน และทุนภายนอก สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพ มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด

ภาพที่ 4.5 (ต่อ)

จากการวิเคราะห์บริษัท E พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายใน และทุนภายนอก สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพ มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกมากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด

จากการวิเคราะห์บริษัท F พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายใน และทุนภายนอก สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพ มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด

ภาพที่ 4.5 (ต่อ)

จากการวิเคราะห์บริษัท G พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด รองลงมาคือ ทุนมนุษย์ และทุนภายนอก สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพมีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด

จากการวิเคราะห์บริษัท H พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือทุนภายนอก และทุนภายใน สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพ มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด

4.1.1.2 ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญาโดยพิจารณาตามลักษณะการเปิดเผย

1. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย ซึ่งประกอบด้วย บรรยาย ตัวเลข และจำนวนเงิน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 4.2 และภาพที่ 4.6

ตารางที่ 4.2 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย ตามองค์ประกอบของทุนทางปัญญา

องค์ประกอบของทุนทางปัญญา	ร้อยละของคะแนนการเปิดเผย			
	บรรยาย	ตัวเลข	จำนวนเงิน	รวม
ทุนมนุษย์	84.14	4.38	11.47	100
ทุนภายใน	72.78	7.09	20.12	100
ทุนภายนอก	81.73	15.74	2.54	100

จากตารางที่ 4.2 แสดงร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย ตามองค์ประกอบของทุนทางปัญญา ผลการวิเคราะห์พบว่า

ทุนมนุษย์มีการเปิดเผยโดยใช้การบรรยายมากที่สุด ร้อยละ 84.14 รองลงมาคือ การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงิน คิดเป็นร้อยละ 11.47 และเปิดเผยโดยใช้ตัวเลขน้อยที่สุด ร้อยละ 4.38

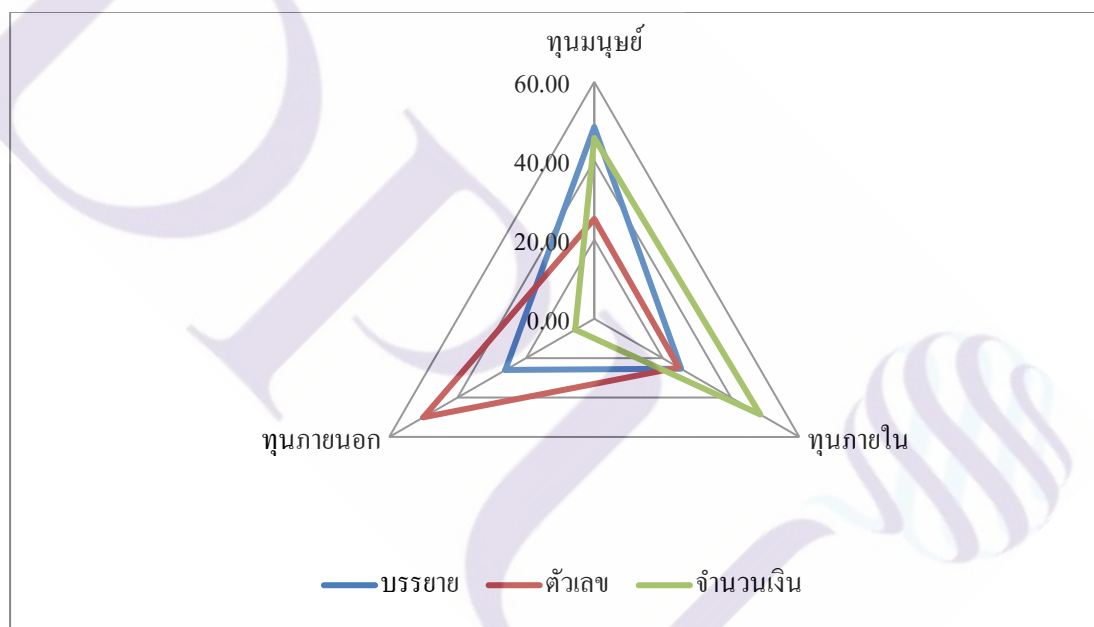
ทุนภายในมีการเปิดเผยโดยใช้การบรรยายมากที่สุด ร้อยละ 72.78 รองลงมาคือ การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงิน คิดเป็นร้อยละ 20.12 และเปิดเผยโดยใช้ตัวเลขน้อยที่สุด ร้อยละ 7.09

ทุนภายนอก มีการเปิดเผยโดยใช้การบรรยายมากที่สุดร้อยละ 81.73 รองลงมาคือ การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข คิดเป็นร้อยละ 15.74 และเปิดเผยโดยใช้จำนวนเงินน้อยที่สุด ร้อยละ 2.54

2. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย

องค์ประกอบของทุนทาง ปัญญา	ร้อยละของคะแนนการเปิดเผย		
	บรรยาย	ตัวเลข	จำนวนเงิน
ทุนมนุษย์	48.57	25.27	45.81
ทุนภายใน	25.42	24.73	48.60
ทุนภายนอก	26.01	50.00	5.59
รวม	100	100	100

ภาพที่ 4.6 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย

จากตารางที่ 4.3 และภาพที่ 4.6 แสดงร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย ผลการวิเคราะห์พบว่า

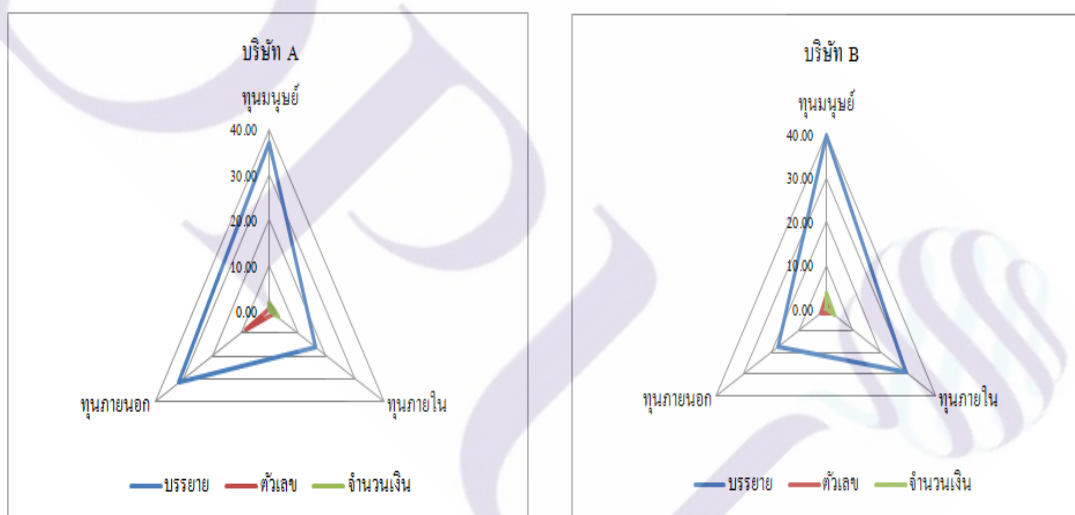
การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยายพบว่า ทุนมนุษย์มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด ร้อยละ 48.57 รองลงมาทุนภายนอก ร้อยละ 26.01 และ ทุนภายในเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด ร้อยละ 25.42

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลขพบว่า ทูนภายนอกมีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือทุนมนุษย์ ร้อยละ 25.27 และทุนมนุษย์มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด ร้อยละ 24.73

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงิน พบว่าทูนภายในมีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด ร้อยละ 48.60 รองลงมาคือ ทุนมนุษย์ ร้อยละ 45.81 และทูนภายนอกมีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด ร้อยละ 5.59

3. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาโดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย จำแนกตามบริษัท

ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาที่เปิดเผยในรายงานประจำปีโดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย ซึ่งประกอบด้วย บรรยาย ตัวเลข และจำนวนเงิน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามบริษัท สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

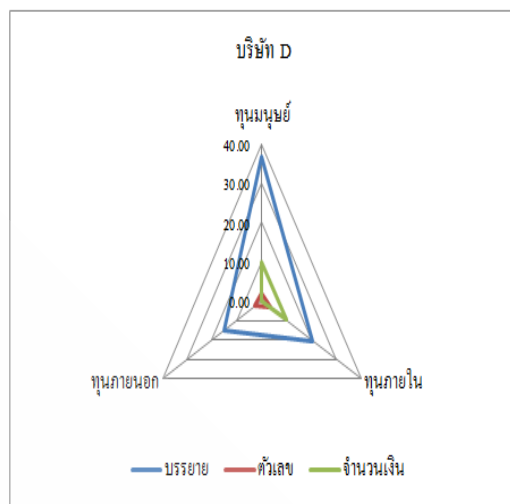
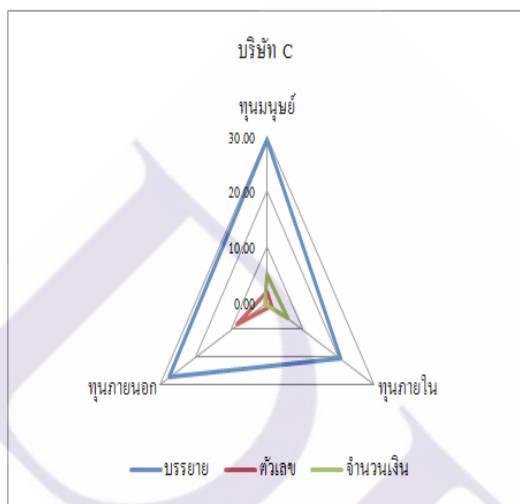

ภาพที่ 4.7 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย จำแนกตามบริษัท

จากภาพที่ 4.7 แสดงการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย จำแนกตามบริษัท ดังนี้

จากการวิเคราะห์บริษัท A พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยาย มากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายนอก และทูนภายใน สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกมากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงินพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด

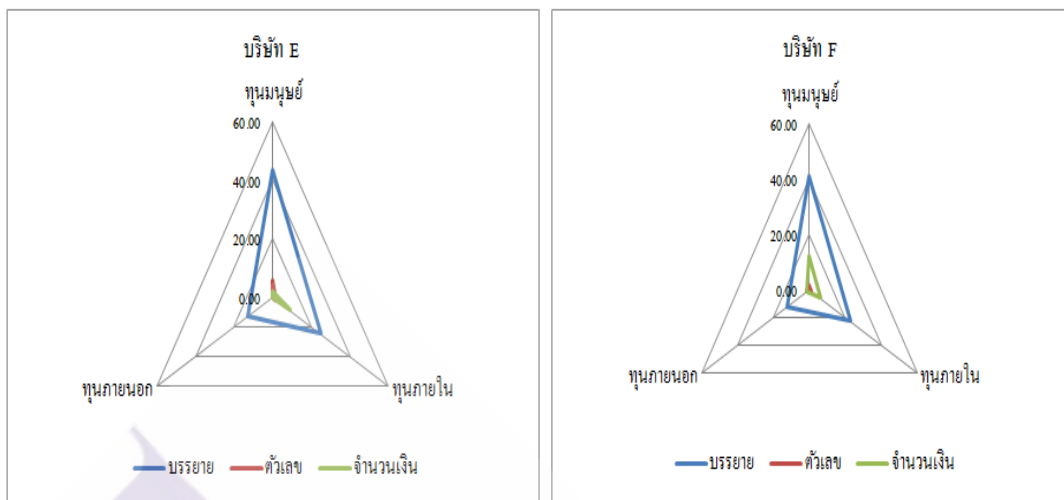
จากการวิเคราะห์บริษัท B พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยาย มากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายใน และทุนภายนอก สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงินพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด

ภาพที่ 4.7 (ต่อ)

จากการวิเคราะห์บริษัท C พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยายมากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายนอก และทุนภายใน สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกมากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงิน พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด

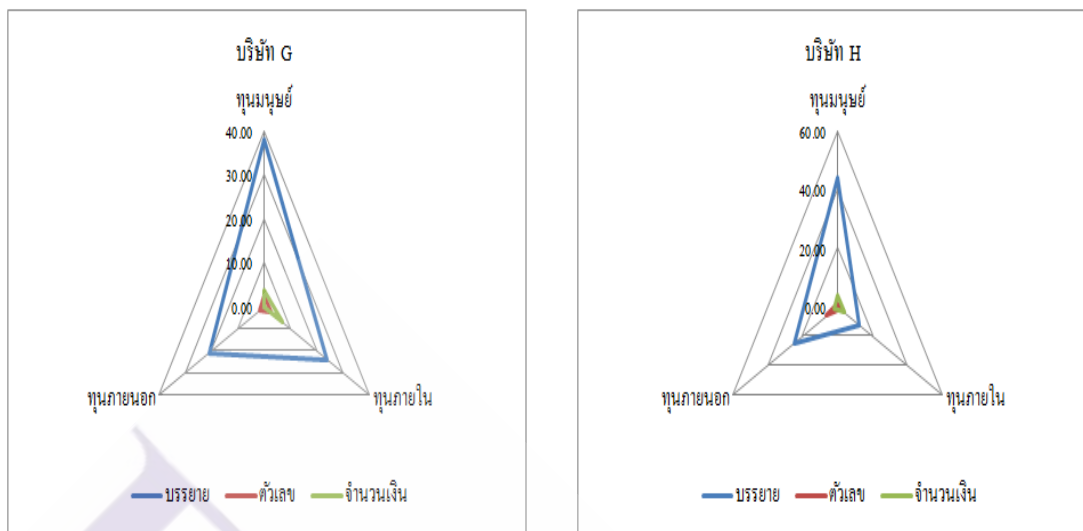
จากการวิเคราะห์บริษัท D พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยายมากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายใน และทุนภายนอก สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงินพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด

ภาพที่ 4.7 (ต่อ)

จากการวิเคราะห์บริษัท E พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยายมากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายนอก และทุนภายใน สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงินพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมากที่สุด

จากการวิเคราะห์ บริษัท F พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยายมากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายใน และทุนภายนอก สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงินพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด

ภาพที่ 4.7 (ต่อ)

จากการวิเคราะห์ บริษัท G พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยายมากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายใน และทุนภายนอก สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงิน พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด

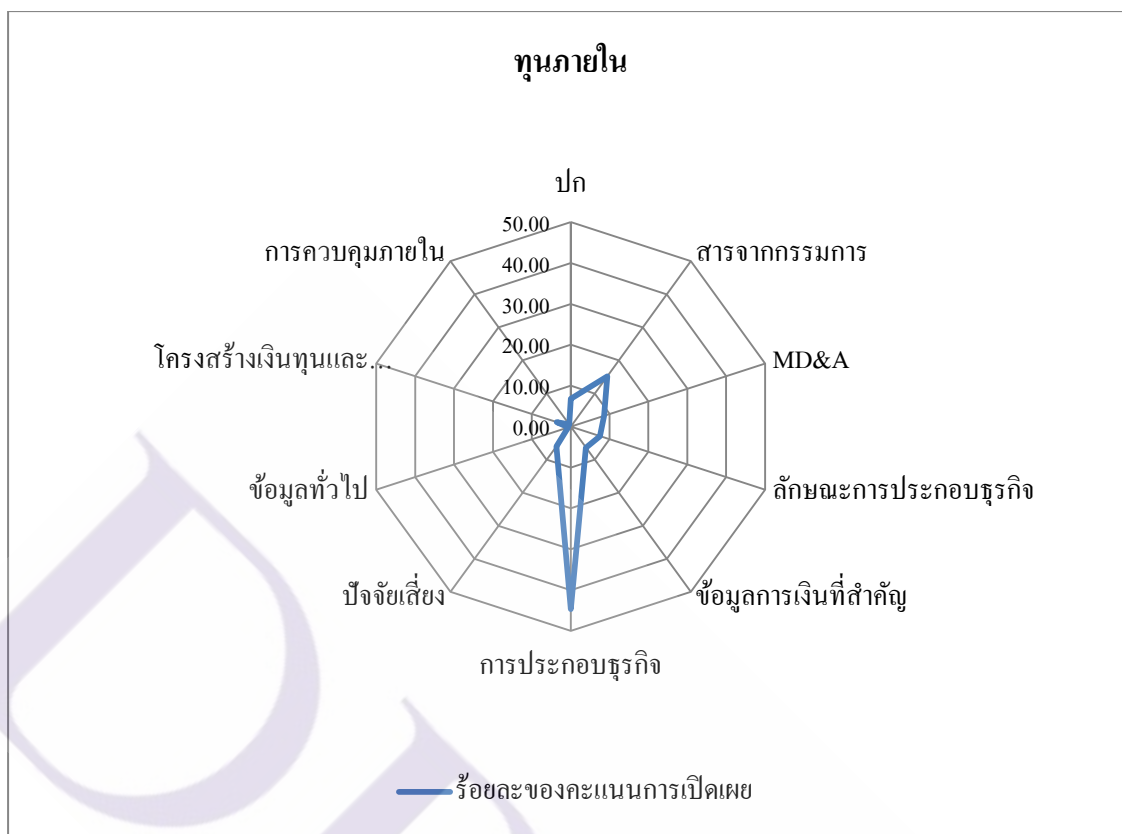
จากการวิเคราะห์ บริษัท H พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยายมากที่สุด และมีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ทุนภายนอก และทุนภายใน ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกมากที่สุด สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงินพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์มากที่สุด

4.1.1.3 ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ประกอบด้วย ปก สารจากกรรมการ MD&A ลักษณะการประกอบธุรกิจ ข้อมูลการเงินที่สำคัญ การประกอบธุรกิจ บัญชีเสี่ยง ข้อมูลทั่วไป โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ รายการระหว่างกัน ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ ข้อพิพาททางกฎหมาย และการควบคุมภายใน แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4.4 และภาพที่ 4.8 – ภาพที่ 4.10

ตารางที่ 4.4 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย

ตำแหน่งการเปิดเผย	ร้อยละของคะแนนการเปิดเผย		
	ทุนมนุษย์	ทุนภายใน	ทุนภายนอก
ปก	1.14	6.83	4.23
สารจากกรรมการ	15.05	15.22	11.47
MD&A	0.46	8.59	9.66
ลักษณะการประกอบธุรกิจ	4.41	7.55	17.44
ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ	0.61	6.38	2.28
การประกอบธุรกิจ	49.24	44.63	51.50
ปัจจัยเสี่ยง	2.58	5.99	2.95
ข้อมูลทั่วไป	0.23	0.59	0.07
โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ	25.76	3.58	0.20
รายการระหว่างกัน	0.00	0.00	0.00
ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ	0.00	0.00	0.00
ข้อพิพาททางกฎหมาย	0.00	0.00	0.00
การควบคุมภายใน	0.53	0.65	0.20
รวม	100	100	100

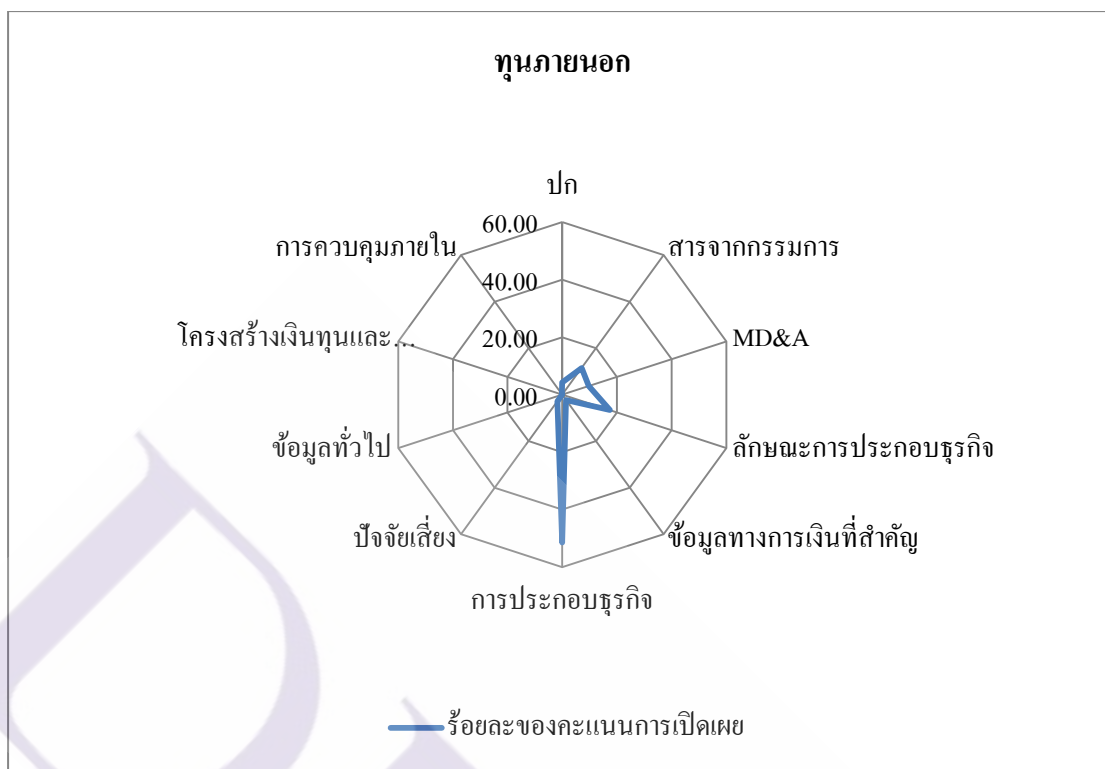
1. การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย

ภาพที่ 4.9 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย

จากตารางที่ 4.4 และภาพที่ 4.9 แสดงร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ผลการวิเคราะห์พบว่าตำแหน่งการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมีการเปิดเผยในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด ร้อยละ 44.63 รองลงมาคือ สารจากกรรมการ ร้อยละ 15.22 MD&A ร้อยละ 8.59 ลักษณะการประกอบธุรกิจ ร้อยละ 7.55 ปก ร้อยละ 6.83 ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ ร้อยละ 6.38 ปัจจัยเสี่ยง ร้อยละ 5.99 โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ ร้อยละ 3.58 การควบคุมภายใน ร้อยละ 0.65 ข้อมูลทั่วไป ร้อยละ 0.59 ตามลำดับ สำหรับตำแหน่งรายการระหว่างกัน ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ และข้อพิพาททางกฎหมาย ไม่พบการเปิดเผยในตำแหน่งดังกล่าว

3. การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอก ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย

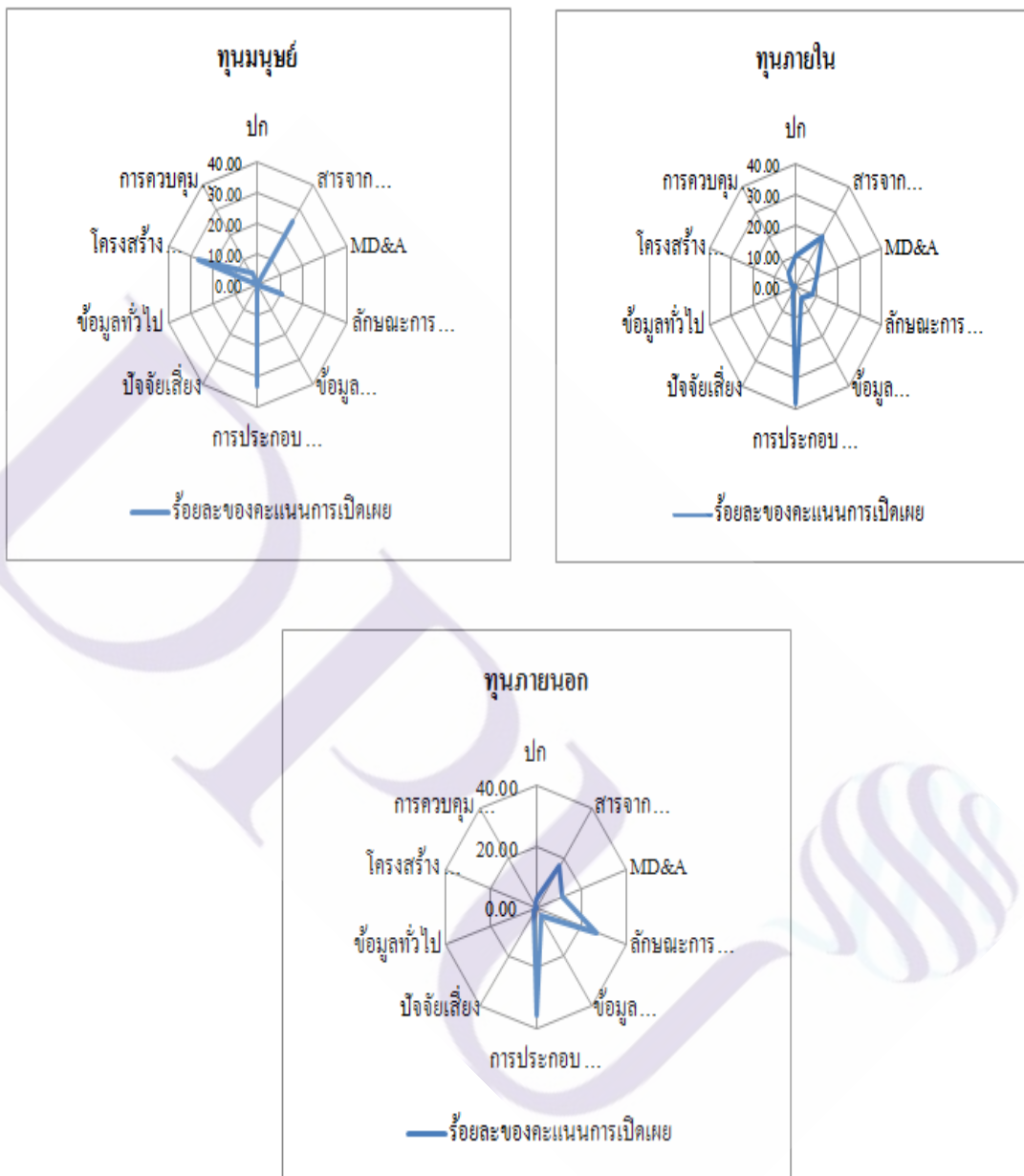
ภาพที่ 4.10 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอก โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย

จากตารางที่ 4.4 และภาพที่ 4.10 แสดงร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอก ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ผลการวิเคราะห์พบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกมีการเปิดเผยในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ มากที่สุด ร้อยละ 51.50 รองลงมาคือ ลักษณะการประกอบธุรกิจ ร้อยละ 17.44 สารจากกรรมการ ร้อยละ 11.47 MD&A ร้อยละ 9.66 ปก ร้อยละ 4.23 ปัจจัยเสี่ยง ร้อยละ 2.95 ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ ร้อยละ 2.28 โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ ร้อยละ 0.20 และการควบคุมภายใน ร้อยละ 0.20 และข้อมูลทั่วไป ร้อยละ 0.07 ตามลำดับ สำหรับตำแหน่งรายการระหว่างกัน ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ และข้อพิพาททางกฎหมาย ไม่พบการเปิดเผยในตำแหน่งดังกล่าว

2. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาโดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย จำแนกตามบริษัท

ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาที่เปิดเผยในรายงานประจำปีโดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย จำแนกตามบริษัท สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1) บริษัท A

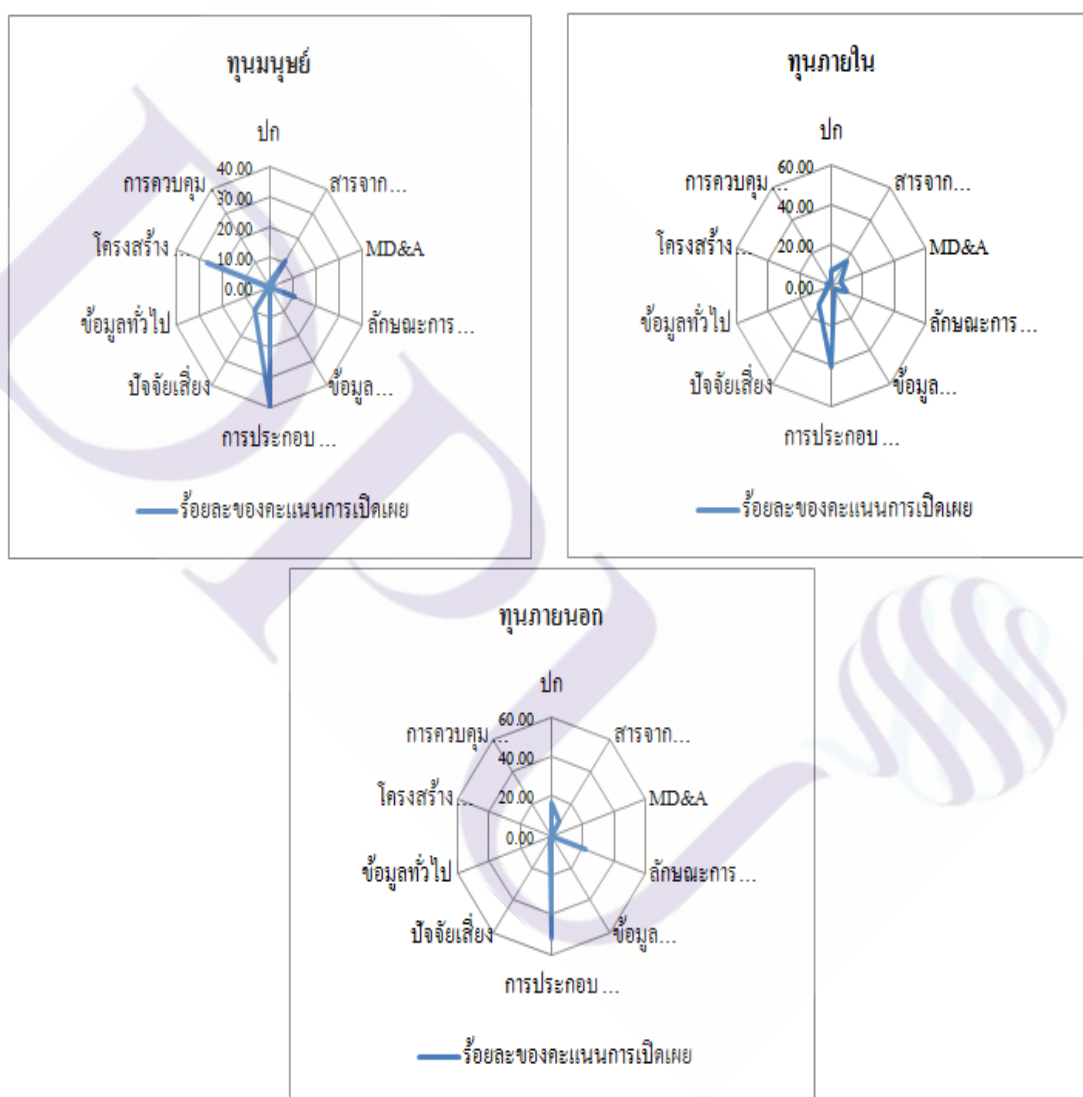

ภาพที่ 4.11 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท A

จากภาพที่ 4.11 แสดงการเปิดเผยทุนข้อมูลทางปัญญา ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท A พบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ มีการเปิดเผย ในตำแหน่ง การประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมาคือ โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ และสาร

จากกรรมการ สำหรับการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่ง การประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมา คือ สารจากกรรมการ และปก ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด รองลงมาคือ ลักษณะการประกอบธุรกิจ และสารจากกรรมการ

2) บริษัท B

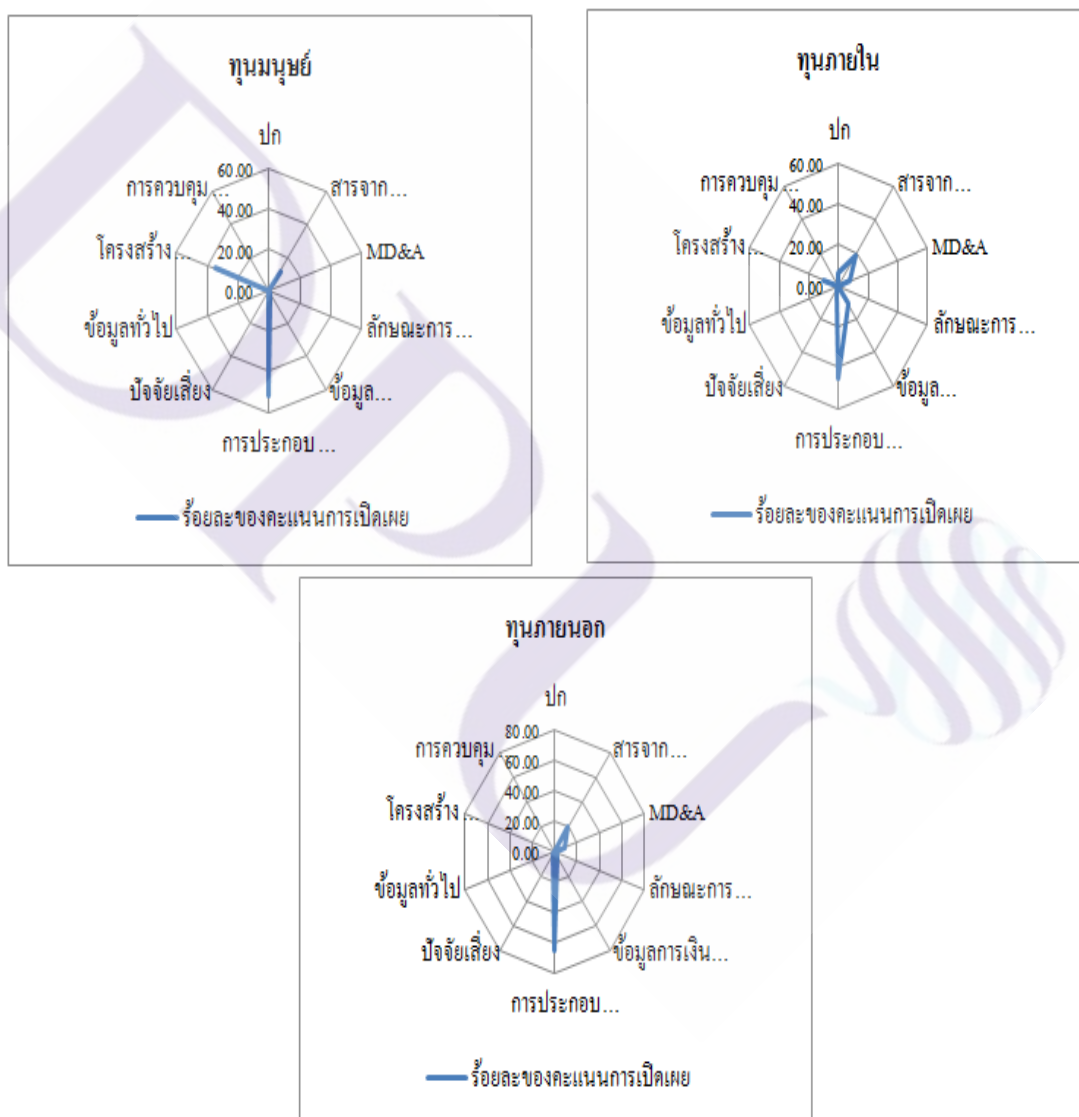

ภาพที่ 4.12 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท B

จากภาพที่ 4.12 แสดงการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท B พบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ มีการเปิดเผยใน

ตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด รองลงมาคือ โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ และสารจาก กรรมการ สำหรับการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่ง การประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมา คือ สารจากกรรมการ และปก ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกพบว่า มีการเปิดเผย ข้อมูลในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด รองลงมาคือ ลักษณะการประกอบธุรกิจ และปก

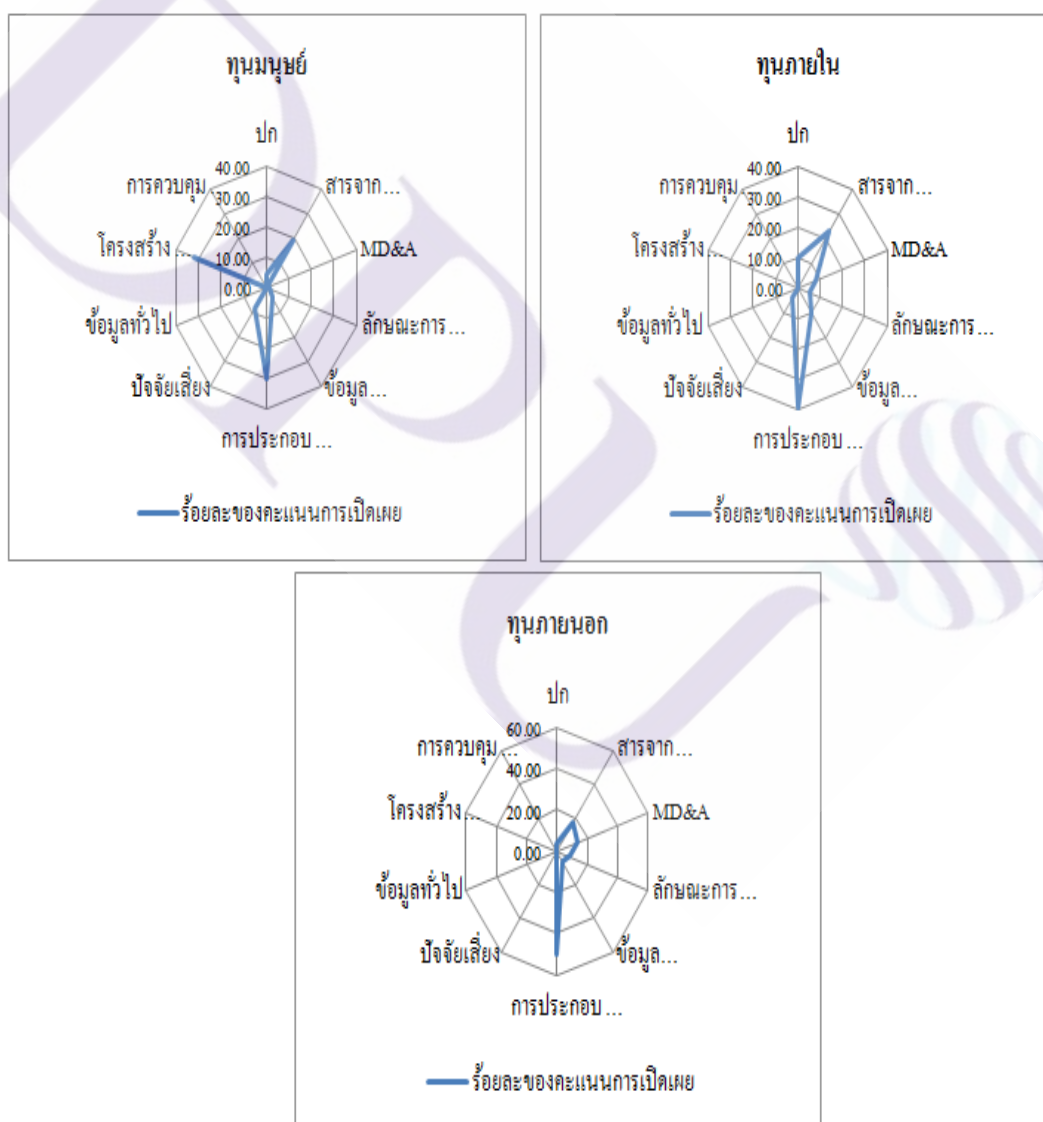
3) บริษัท C

ภาพที่ 4.13 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท C

จากภาพที่ 4.13 แสดงการเปิดเผยข้อมูลทางปัญญา ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท C พบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ มีการเปิดเผยในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมาคือ โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ และสารจากกรรมการ สำหรับการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่ง การประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมา คือ สารจากกรรมการ และข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด รองลงมาคือ สารจากกรรมการ และ MD&A

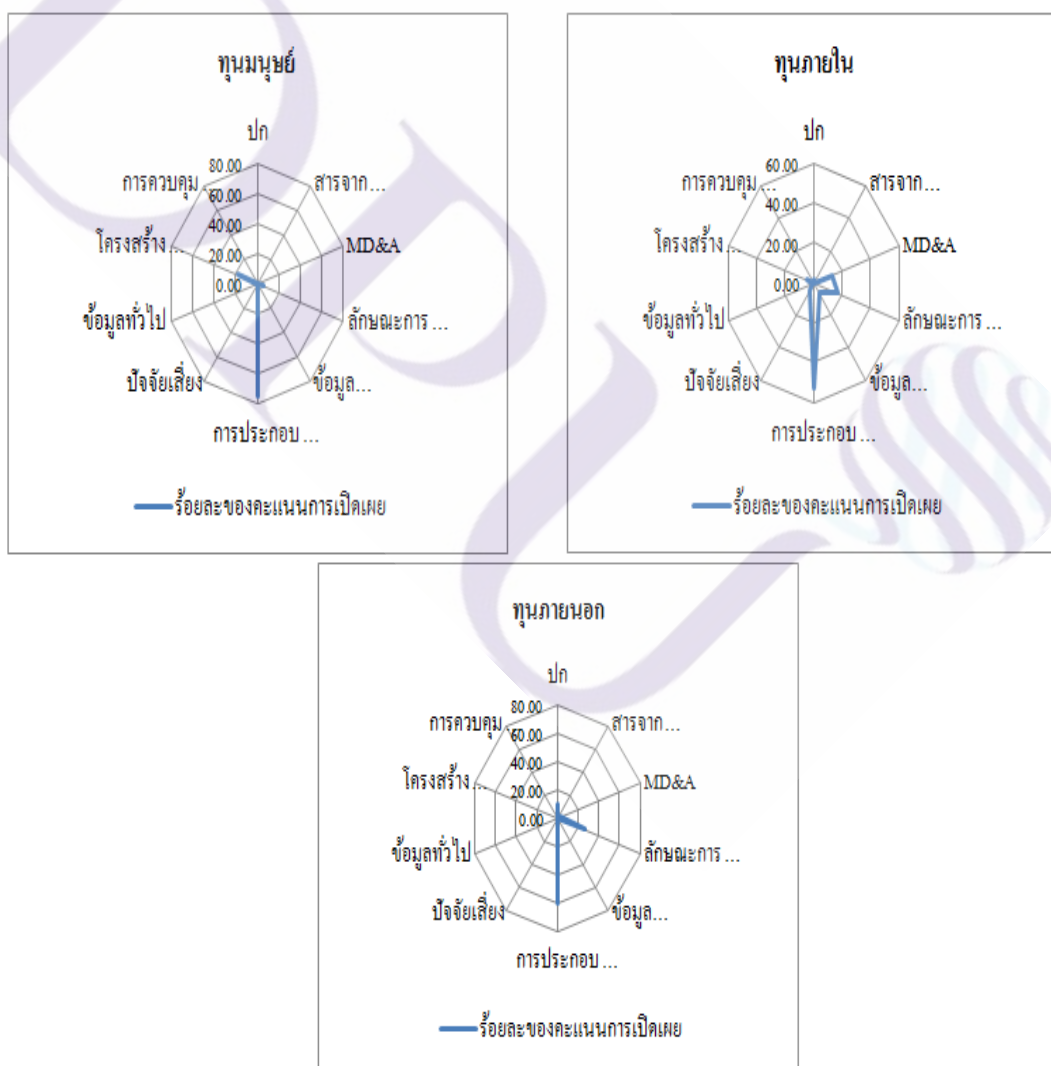
4) บริษัท D

ภาพที่ 4.14 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท D

จากภาพที่ 4.14 แสดงการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท D พบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ มีการเปิดเผย ในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมาคือ โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ และสาร จากกรรมการ สำหรับการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่ง การประกอบ ธุรกิจ มากที่สุด รองลงมา คือ สารจากกรรมการ และข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ ทั้งนี้การเปิดเผย ข้อมูลทุนภายนอกพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด รองลงมาคือ สารจากกรรมการ และ MD&A

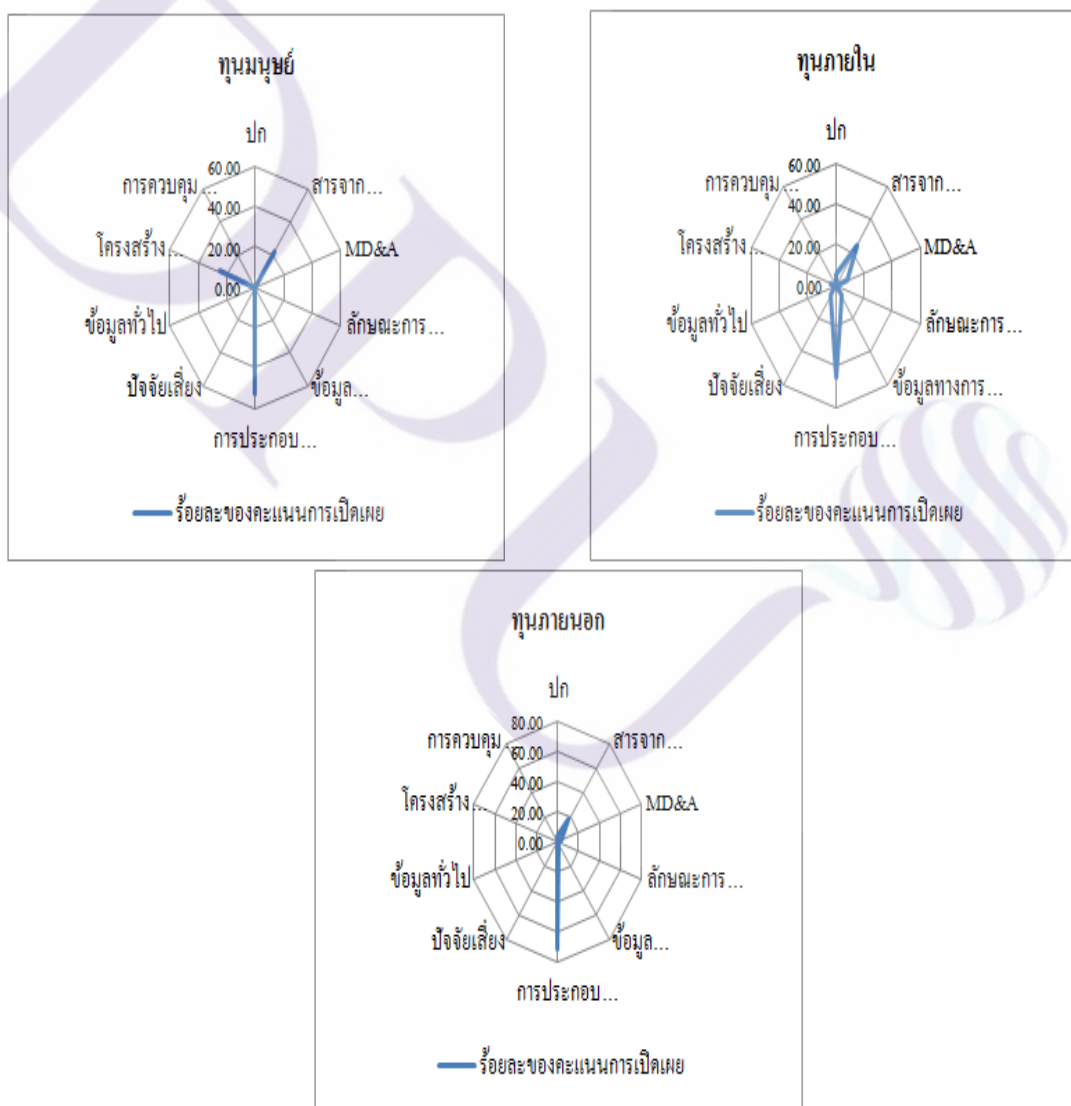
5) บริษัท E

ภาพที่ 4.15 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท E

จากภาพที่ 4.15 แสดงการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท E พบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ มีการเปิดเผย ในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมาคือ โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ และ ลักษณะการประกอบธุรกิจ สำหรับการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่ง การประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมา คือ ลักษณะการประกอบธุรกิจ และ MD&A ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด รองลงมาคือ ลักษณะการประกอบธุรกิจ และปก

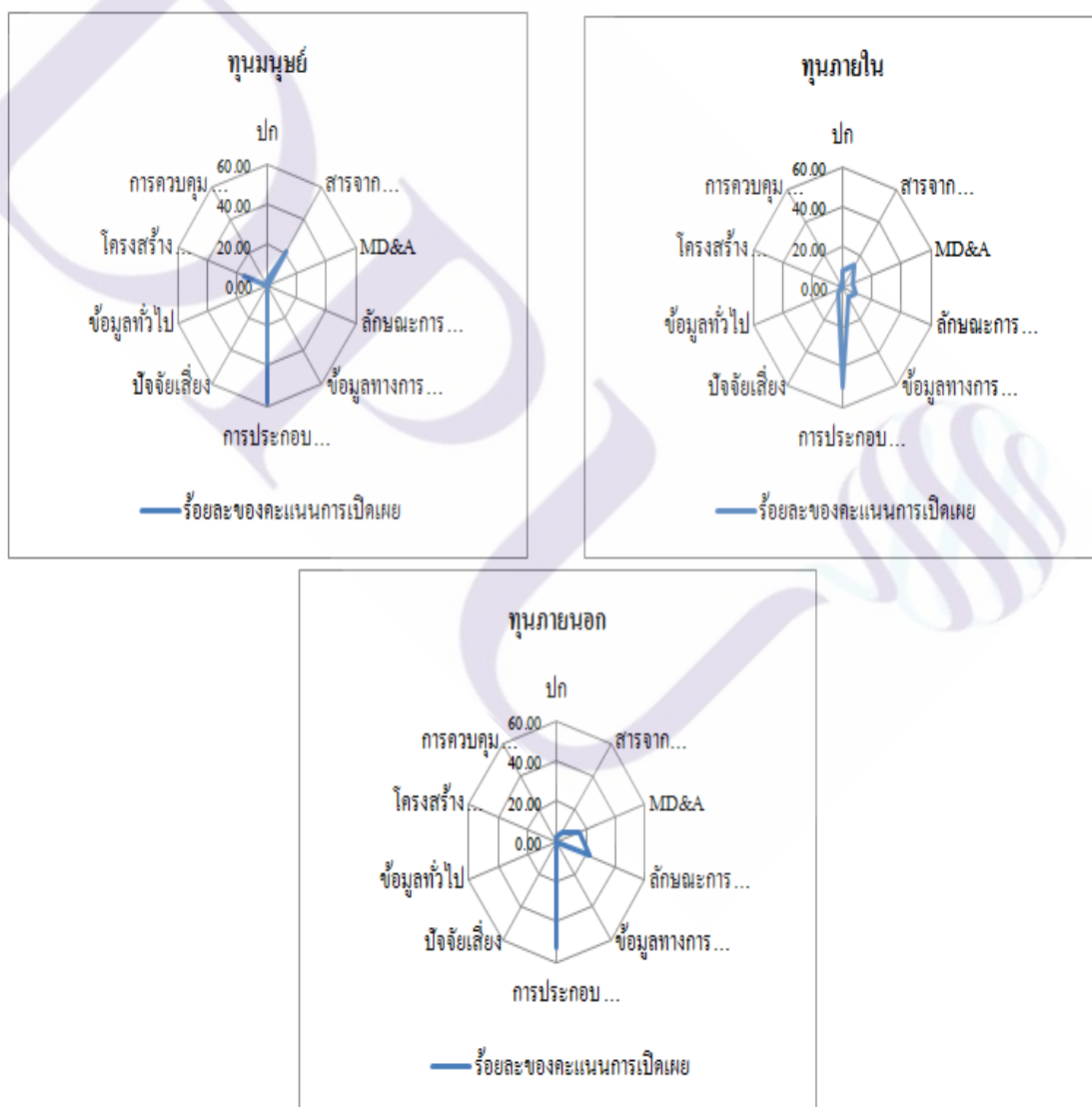
6) บริษัท F

ภาพที่ 4.16 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท F

จากภาพที่ 4.16 แสดงการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท F พบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ มีการเปิดเผยในตำแหน่ง การประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมาคือ โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ และสารจากกรรมการ สำหรับการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่ง การประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมา คือ สารจากกรรมการ และ MD&A ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด รองลงมาคือ สารจากกรรมการ และ MD&A

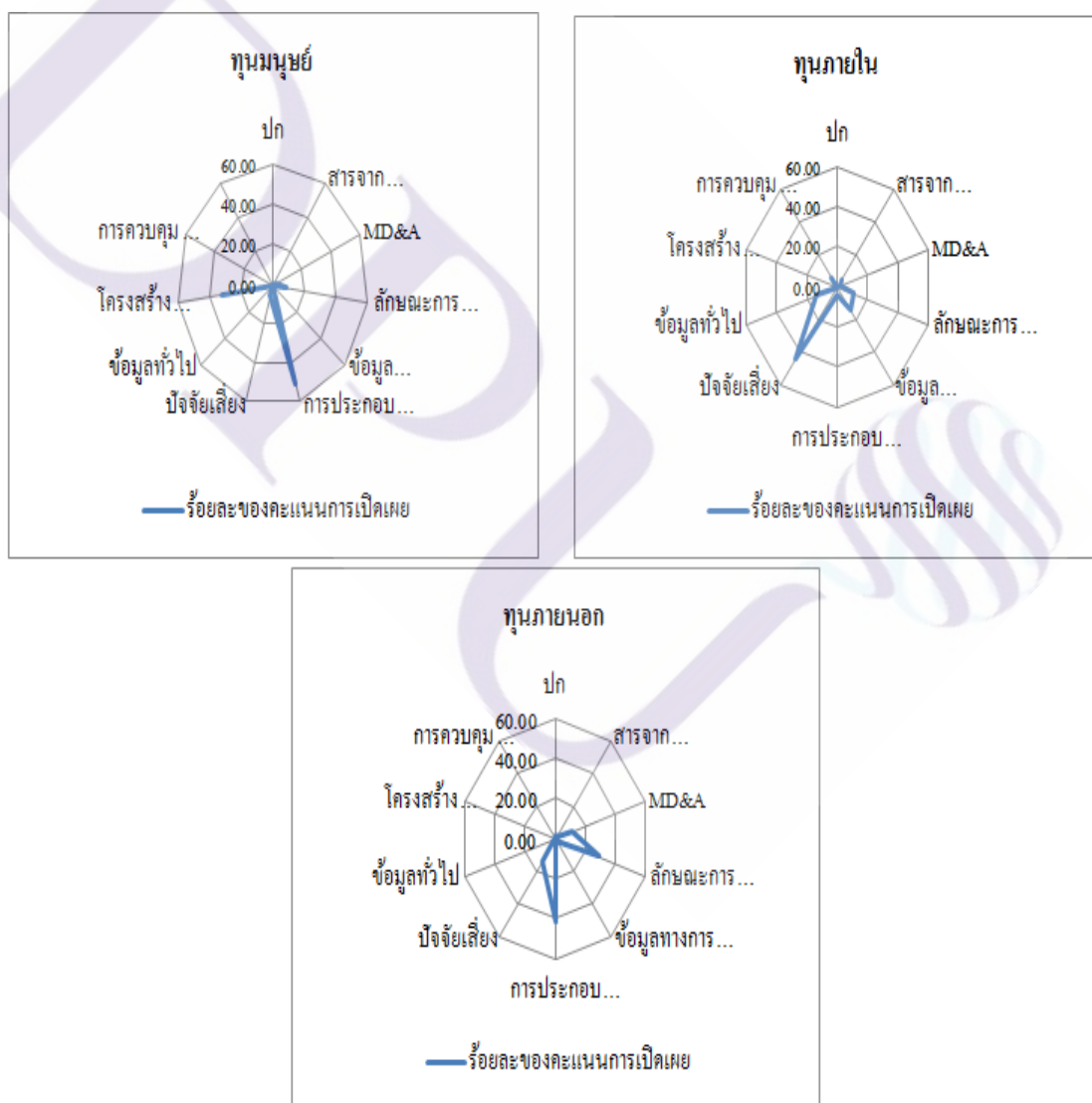
7) บริษัท G

ภาพที่ 4.17 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท G

จากภาพที่ 4.17 แสดงการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท G พบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ มีการเปิดเผย ในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมาคือ สารจากกรรมการ และ โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ สำหรับการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่ง การประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมา คือ สารจากกรรมการ และ ลักษณะการประกอบธุรกิจ ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูล ทุนภายนอกพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด รองลงมาคือ ลักษณะ การประกอบธุรกิจ และ MD&A

8) บริษัท H

ภาพที่ 4.18 การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท H

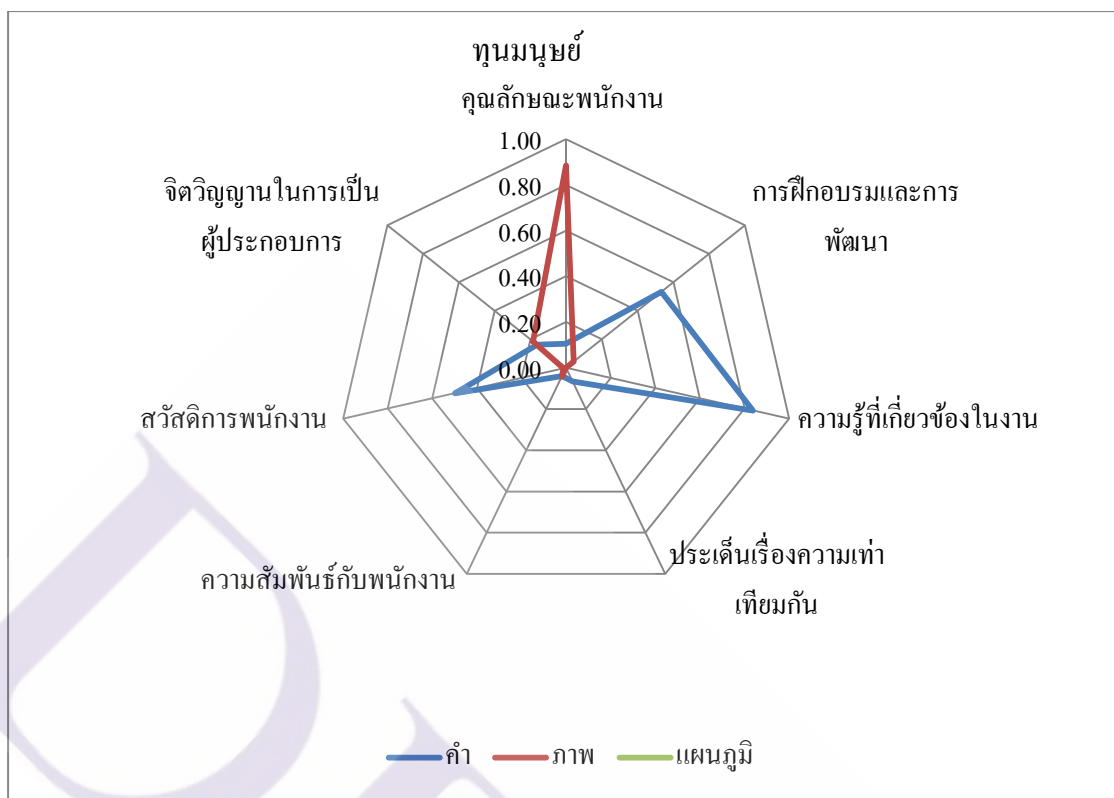
จากภาพที่ 4.18 แสดงการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากตำแหน่งการเปิดเผย ของบริษัท H พบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ มีการเปิดเผยในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมา โครงสร้างเงินทุนและการจัดการ และ ลักษณะการประกอบธุรกิจ สำหรับการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่ง การประกอบธุรกิจ มากที่สุด รองลงมา คือ ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ และ ข้อมูลทั่วไป ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด รองลงมาคือ ลักษณะการประกอบธุรกิจ และปัจจัยเสี่ยง

4.1.1.4 ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยตามรายการแต่ละองค์ประกอบของทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย ผลวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ ตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย ซึ่งประกอบด้วย จำนวนคำ จำนวนภาพ จำนวนแผนภูมิ ผลวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 4.5 และภาพที่ 4.19

ตารางที่ 4.5 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย

รายการที่เปิดเผย	สัดส่วนการเปิดเผยโดยเฉลี่ย (ร้อยละ)		
	คำ	ภาพ	แผนภูมิ
คุณลักษณะพนักงาน	0.11	0.89	0.00
การฝึกอบรมและการพัฒนา	0.53	0.04	0.00
ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน	0.84	0.00	0.00
ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน	0.07	0.00	0.00
ความสัมพันธ์กับพนักงาน	0.04	0.04	0.00
สวัสดิการพนักงาน	0.50	0.01	0.00
จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ	0.16	0.19	0.00

ภาพที่ 4.19 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบของการเปิดเผย

จากตารางที่ 4.5 และภาพที่ 4.19 แสดงการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบของการเปิดเผย โดยมีรายละเอียดดังนี้

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์เกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน ร้อยละ 0.84 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาคือการฝึกอบรมและการพัฒนา ร้อยละ 0.53 สวัสดิการพนักงาน ร้อยละ 0.50 จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ ร้อยละ 0.16 คุณลักษณะพนักงาน ร้อยละ 0.11 ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน ร้อยละ 0.07 และความสัมพันธ์กับพนักงาน ร้อยละ 0.04

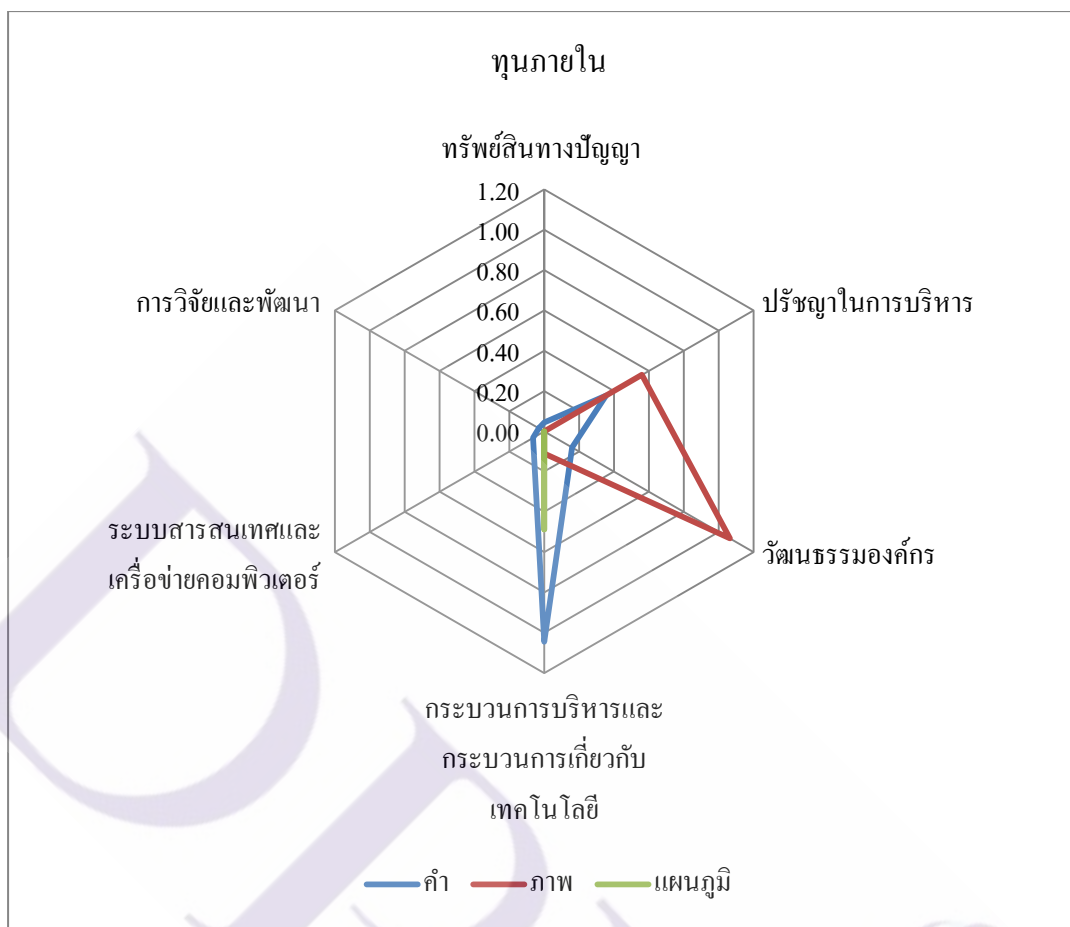
การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพ ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์เกี่ยวกับคุณลักษณะพนักงาน ร้อยละ 0.89 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาคือ จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ ร้อยละ 0.19 การฝึกอบรมและการพัฒนา ร้อยละ 0.04 ความสัมพันธ์กับพนักงาน ร้อยละ 0.04 สวัสดิการพนักงาน ร้อยละ 0.01 และไม่พบการเปิดเผยความเกี่ยวข้องประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน และความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิ ผลการวิเคราะห์ไม่พบการเปิดเผยโดยใช้แผนภูมิ

2. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนภายในตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย ซึ่งประกอบด้วย จำนวนคำ จำนวนภาพ จำนวนแผนภูมิ ผลวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 4.6 และภาพที่ 4.20

ตารางที่ 4.6 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย

รายการที่เปิดเผย	สัดส่วนการเปิดเผยโดยเฉลี่ย (ร้อยละ)		
	คำ	ภาพ	แผนภูมิ
ทรัพย์สินทางปัญญา	0.04	0.00	0.00
ปรัชญาในการบริหาร	0.35	0.56	0.00
วัฒนธรรมองค์กร	0.16	1.06	0.00
กระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี	1.05	0.11	0.49
ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์	0.07	0.00	0.00
การวิจัยและพัฒนา	0.03	0.00	0.00

ภาพที่ 4.20 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบของการเปิดเผย

จากตารางที่ 4.6 และภาพที่ 4.20 แสดงร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบของการเปิดเผย มีรายละเอียดดังนี้

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) ผลการวิเคราะห์พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในเกี่ยวกับกระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี ร้อยละ 1.05 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาคือปรัชญาในการบริหาร ร้อยละ 0.35 วัฒนธรรมองค์กร ร้อยละ 0.16 ทรัพย์สินทางปัญญา ร้อยละ 0.04 ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 0.07 และการวิจัยและพัฒนา ร้อยละ 0.03

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพ ผลการวิเคราะห์พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร ร้อยละ 1.06 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาคือปรัชญาในการบริหาร ร้อยละ 0.56 กระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี

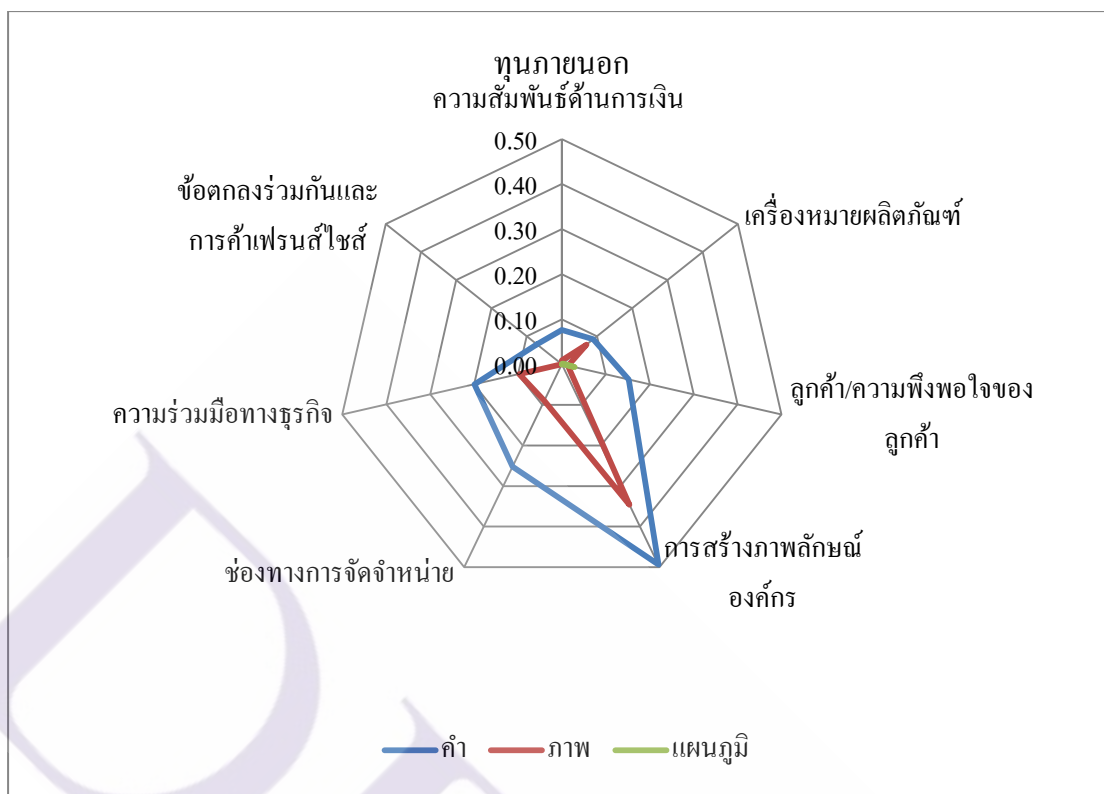
ร้อยละ 0.11 สำหรับระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ การวิจัยและพัฒนาไม่พบการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพ

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิ ผลการวิเคราะห์พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในเกี่ยวกับกระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี ร้อยละ 0.49 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี และข้อมูลเกี่ยวกับ ทรัพย์สินทางปัญญา ปรัชญาในการบริหาร วัฒนธรรมองค์กร ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการวิจัยและพัฒนา ไม่พบการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิ

3. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย ซึ่งประกอบด้วย จำนวนคำ จำนวนภาพ จำนวนแผนภูมิ ผลวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 4.7 และภาพที่ 4.21

ตารางที่ 4.7 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย

รายการที่เปิดเผย	สัดส่วนการเปิดเผยโดยเฉลี่ย (ร้อยละ)		
	คำ	ภาพ	แผนภูมิ
ความสัมพันธ์ด้านการเงิน	0.08	0.01	0.00
เครื่องหมายผลิตภัณฑ์	0.09	0.07	0.00
ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า	0.15	0.01	0.03
การสร้างภาพลักษณ์องค์กร	0.49	0.35	0.00
ช่องทางการจัดจำหน่าย	0.25	0.09	0.00
ความร่วมมือทางธุรกิจ	0.20	0.10	0.00
ข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์	0.07	0.00	0.00

ภาพที่ 4.21 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบของการเปิดเผย

จากตารางที่ 4.7 และภาพที่ 4.21 แสดงการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากรูปแบบของการเปิดเผย มีรายละเอียดดังนี้

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์องค์กร ร้อยละ 0.49 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาคือ ช่องทางการจัดจำหน่าย ร้อยละ 0.25 ความร่วมมือทางธุรกิจ ร้อยละ 0.20 ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า ร้อยละ 0.15 เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 0.09 ความสัมพันธ์ด้านการเงิน ร้อยละ 0.08 และข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์ ร้อยละ 0.07

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ภาพ ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์องค์กร ร้อยละ 0.35 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาคือ ความร่วมมือทางธุรกิจ ร้อยละ 0.10 ช่องทางการจัดจำหน่าย ร้อยละ 0.09 เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 0.07 ความสัมพันธ์ด้านการเงิน 0.01 และลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า ร้อยละ 0.01 สำหรับข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์ไม่พบการเปิดเผยภาพ

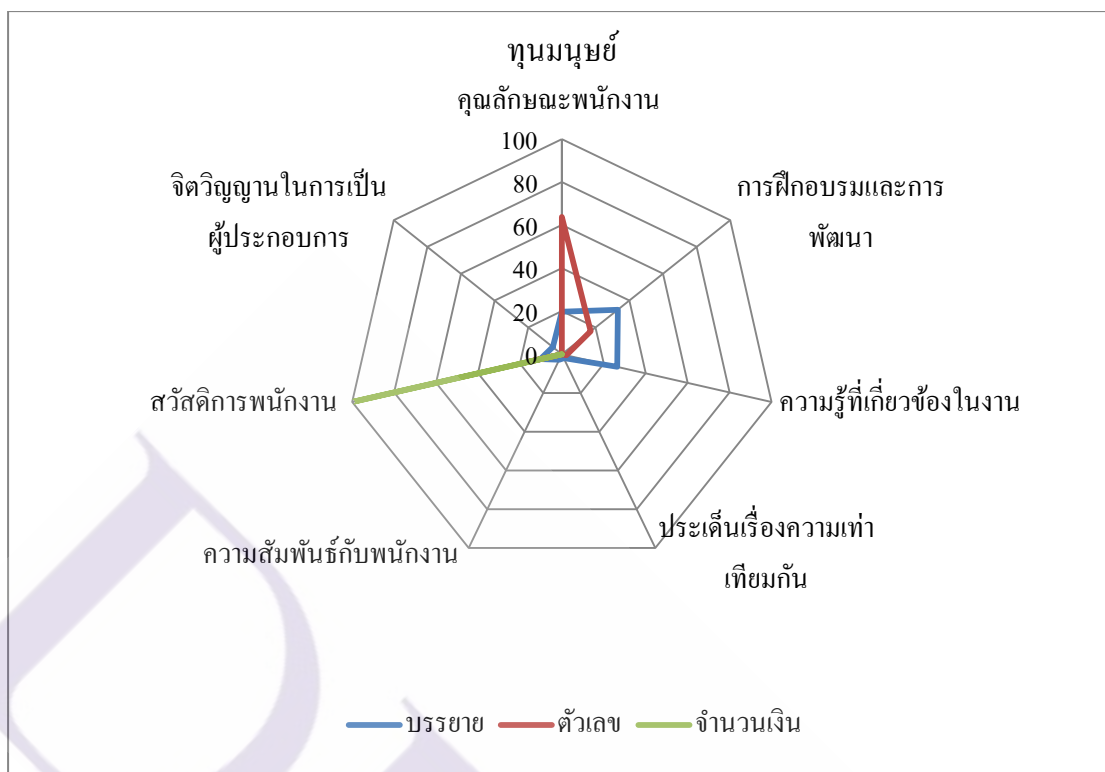
การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แผนภูมิ ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกเกี่ยวกับ ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า ร้อยละ 0.03 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี สำหรับ ความสัมพันธ์ด้านการเงิน เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ การสร้างภาพลักษณ์องค์กร ช่องทางการจัดจำหน่าย ความร่วมมือทางธุรกิจ และข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์ ไม่พบการเปิดเผยโดยใช้แผนภูมิ

4.1.1.5 ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยตามรายการแต่ละองค์ประกอบทุนทางปัญญา โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย ผลวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย ซึ่งประกอบด้วย การเปิดเผยแบบบรรยาย ตัวเลข และจำนวนเงิน ผลวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 4.8 และภาพที่ 4.22

ตารางที่ 4.8 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย

รายการที่เปิดเผย	ร้อยละของคะแนนการเปิดเผย		
	บรรยาย	ตัวเลข	จำนวนเงิน
คุณลักษณะพนักงาน	19.73	63.83	0.00
การฝึกอบรมและการพัฒนา	33.20	17.02	0.00
ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน	26.39	2.13	0.00
ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน	2.11	0.00	0.00
ความสัมพันธ์กับพนักงาน	2.94	0.00	0.00
สวัสดิการพนักงาน	10.31	17.02	100
จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ	5.32	0.00	0.00
รวม	100	100	100

ภาพที่ 4.22 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย

จากตารางที่ 4.8 และภาพที่ 4.22 แสดงร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย มีรายละเอียดดังนี้

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยาย ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์เกี่ยวกับการฝึกอบรมและการพัฒนา มากที่สุด ร้อยละ 33.20 รองลงมาคือความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน ร้อยละ 26.39 คุณลักษณะพนักงาน ร้อยละ 19.73 สวัสดิการพนักงาน ร้อยละ 10.31 จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ ร้อยละ 5.32 ความสัมพันธ์กับพนักงาน ร้อยละ 2.94 และประเด็นความเท่าเทียมกัน ร้อยละ 2.11 ตามลำดับ

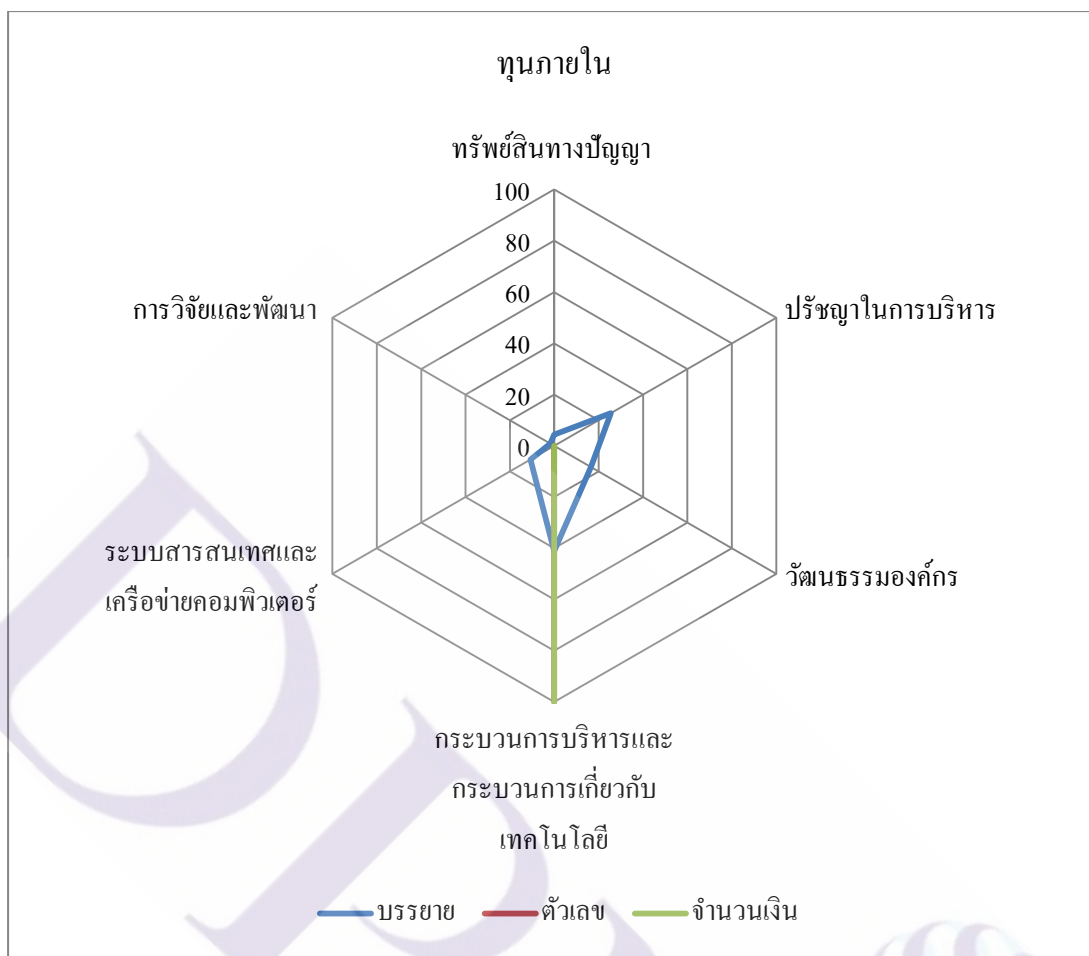
การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์เกี่ยวกับคุณลักษณะพนักงาน มากที่สุด ร้อยละ 63.83 รองลงมาคือการฝึกอบรมและการพัฒนา ร้อยละ 17.02 สวัสดิการพนักงาน ร้อยละ 17.02 ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน ร้อยละ 2.13 ตามลำดับ สำหรับประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน ความสัมพันธ์กับพนักงาน และจิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ ไม่พบการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงิน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์เกี่ยวกับสวัสดิการพนักงานงาน มากที่สุด สำหรับคุณลักษณะพนักงาน การฝึกอบรมและการพัฒนา ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน ความสัมพันธ์กับพนักงาน จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ ไม่พบการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงิน

2. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนภายในตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย ซึ่งประกอบด้วย การเปิดเผยแบบบรรยาย ตัวเลข และจำนวนเงิน ผลวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 4.9 และ ภาพที่ 4.23

ตารางที่ 4.9 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย

รายการที่เปิดเผย	ร้อยละของคะแนนการเปิดเผย		
	บรรยาย	ตัวเลข	จำนวนเงิน
ทรัพย์สินทางปัญญา	4.34	0.00	0.00
ปรัชญาในการบริหาร	25.42	0.00	0.00
วัฒนธรรมองค์กร	16.53	0.00	0.00
กระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี	41.10	100	100
ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์	10.81	0.00	0.00
การวิจัยและพัฒนา	1.80	0.00	0.00
รวม	100	100	100

ภาพที่ 4.23 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย

จากตารางที่ 4.9 และภาพที่ 4.23 แสดงร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย มีรายละเอียดดังนี้

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยาย ผลการวิเคราะห์พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน เกี่ยวกับกระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี มากที่สุด ร้อยละ 41.10 รองลงมาคือปรัชญาในการบริหาร ร้อยละ 25.42 วัฒนธรรมองค์กร ร้อยละ 16.53 ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 10.81 ทรัพยากรปัญหา ร้อยละ 4.34 และการวิจัยและพัฒนา ร้อยละ 1.80

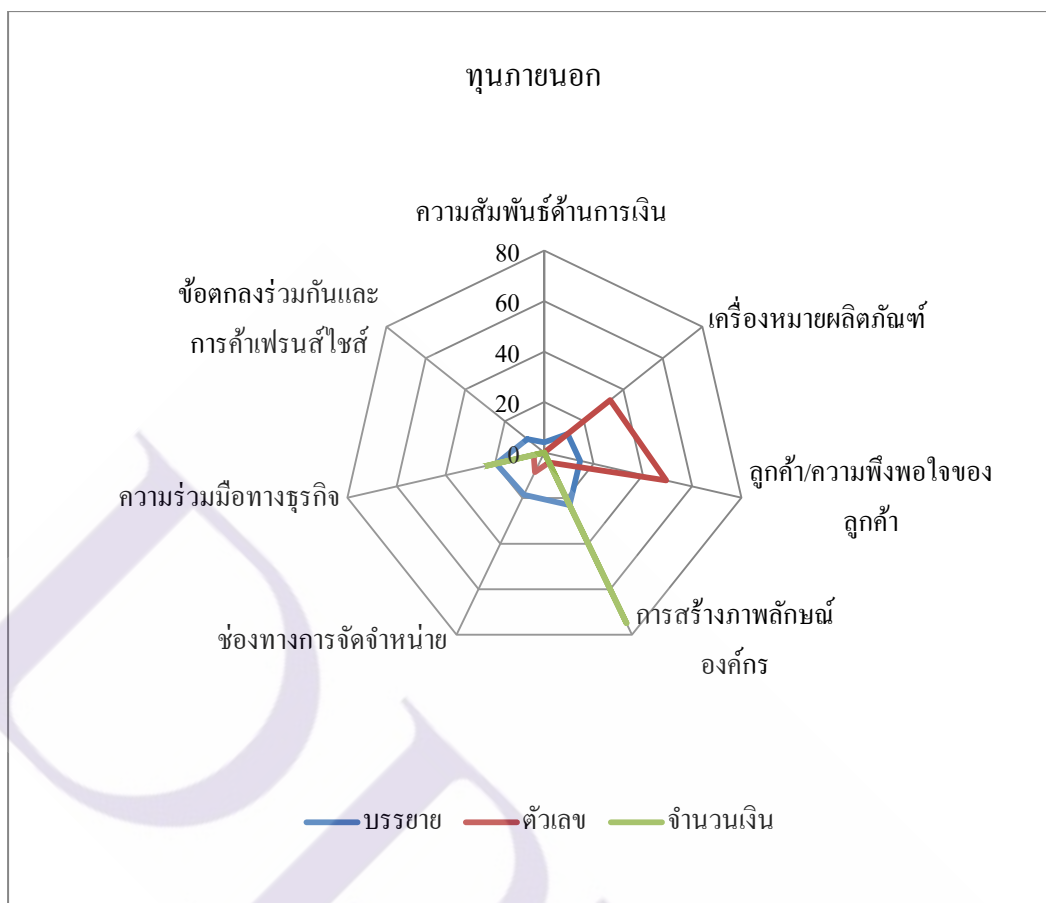
การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข จากผลการวิเคราะห์พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในเกี่ยวกับกระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี โดยใช้ตัวเลขเพียงรายการเดียวนอกจากนั้นไม่พบการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงิน ผลการวิเคราะห์พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในเกี่ยวกับกระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี โดยใช้จำนวนเงินเพียงรายการเดียว นอกจากนั้นไม่พบการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงิน

3. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกตามรายการที่เปิดเผย พิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย ซึ่งประกอบด้วย การเปิดเผยแบบบรรยาย ตัวเลข และจำนวนเงิน ผลวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้ตารางที่ 4.10 และภาพที่ 4.24

ตารางที่ 4.10 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย

รายการที่เปิดเผย	ร้อยละของคะแนนการเปิดเผย		
	บรรยาย	ตัวเลข	จำนวนเงิน
ความสัมพันธ์ด้านการเงิน	4.04	0.00	0.00
เครื่องหมายผลิตภัณฑ์	11.80	33.33	0.00
ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า	14.49	49.46	0.00
การสร้างภาพลักษณ์องค์กร	22.98	4.30	75.00
ช่องทางการจัดจำหน่าย	18.53	8.60	0.00
ความร่วมมือทางธุรกิจ	19.57	4.30	25.00
ข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์	8.59	0.00	0.00
รวม	100	100	100

ภาพที่ 4.24 ร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย

จากตารางที่ 4.10 และภาพที่ 4.24 แสดงร้อยละของคะแนนการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกตามรายการที่เปิดเผย โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผย มีรายละเอียดดังนี้

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยาย ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอก เกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์องค์กร มากที่สุด ร้อยละ 22.98 รองลงมาคือความร่วมมือทางธุรกิจ ร้อยละ 19.57 ช่องทางการจัดจำหน่าย ร้อยละ 18.53 ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า ร้อยละ 14.49 เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 11.80 ข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์ ร้อยละ 8.59 และความสัมพันธ์ด้านการเงิน ร้อยละ 4.04 ตามลำดับ

การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวเลข ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกเกี่ยวกับ ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า มากที่สุด ร้อยละ 49.46 รองลงมาคือ เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 33.33 ช่องทางการจัดจำหน่าย ร้อยละ 8.60 สร้างภาพลักษณ์องค์กร ร้อยละ 4.30

และความร่วมมือทางธุรกิจ ร้อยละ 4.30 สำหรับความสัมพันธ์ด้านการเงิน และข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์ ไม่พบการเปิดเผยด้วยตัวเลข

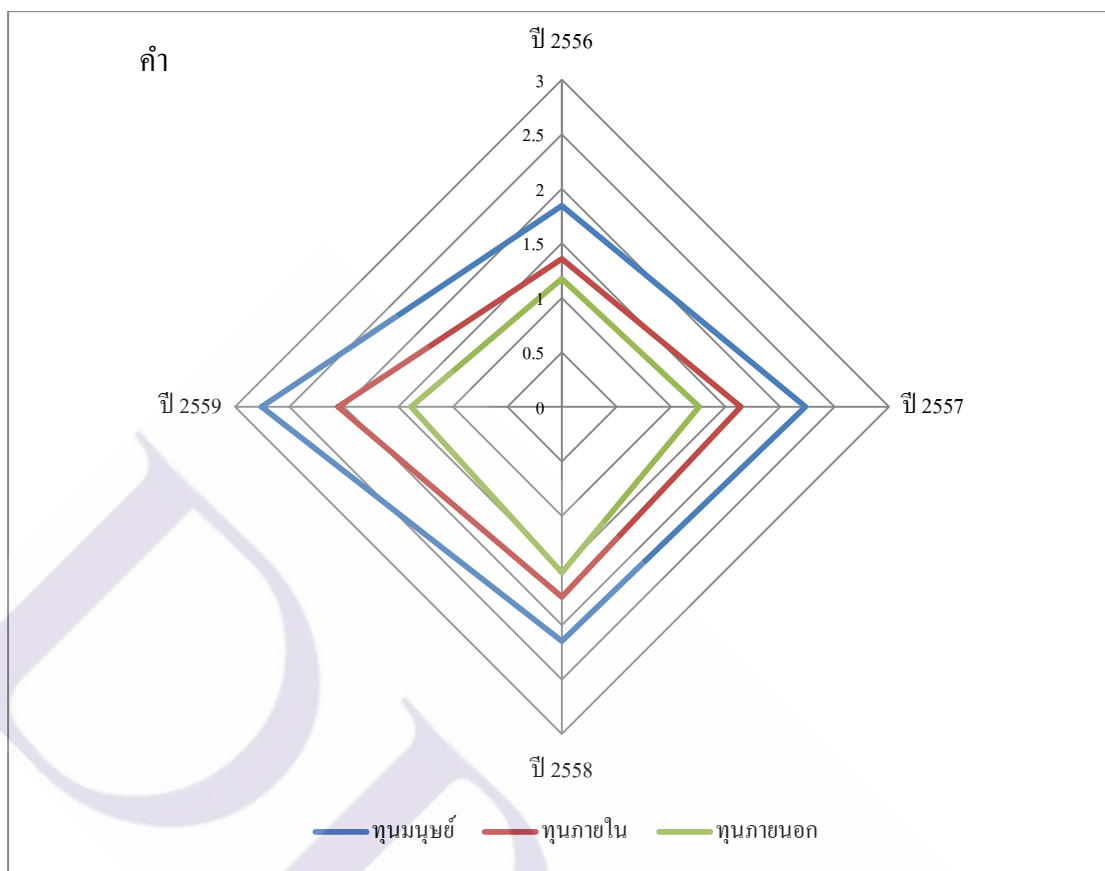
การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงิน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอก เกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์องค์กร มากที่สุด รองลงมาคือ ความร่วมมือทางธุรกิจ สำหรับความสัมพันธ์ด้านการเงิน เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย และข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์ ไม่พบการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้จำนวนเงิน

4.1.1.6 ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามรูปแบบการเปิดเผยจำแนกตามปี

1. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามรูปแบบการเปิดเผยของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากจำนวนคำ ตั้งแต่ปี 2556 – 2559 จากผลการวิเคราะห์อธิบายได้ดังตารางที่ 4.11 และภาพที่ 4.25

ตารางที่ 4.11 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากจำนวนคำ จำแนกตามปี

องค์ประกอบของทุนทางปัญญา	สัดส่วนการเปิดเผยเฉลี่ย (ร้อยละ)			
	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559
ทุนมนุษย์	1.84	2.23	2.15	2.76
ทุนภายใน	1.36	1.64	1.74	2.05
ทุนภายนอก	1.18	1.26	1.52	1.39

ภาพที่ 4.25 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากจำนวนคำ จำแนกตามปี

จากตารางที่ 4.11 ภาพที่ 4.25 แสดงร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากจำนวนคำ จำแนกตามปี ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์โดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) ปี 2559 ร้อยละ 2.76 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมา ปี 2557 ร้อยละ 2.23 ปี 2558 ร้อยละ 2.15 ตามลำดับ และปี 2556 น้อยที่สุด ร้อยละ 1.84

การเปิดเผยข้อมูลทุนภายในโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) ปี 2559 ร้อยละ 2.05 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมา ปี 2558 ร้อยละ 1.74 ปี 2557 ร้อยละ 1.64 ตามลำดับ และปี 2556 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 1.36

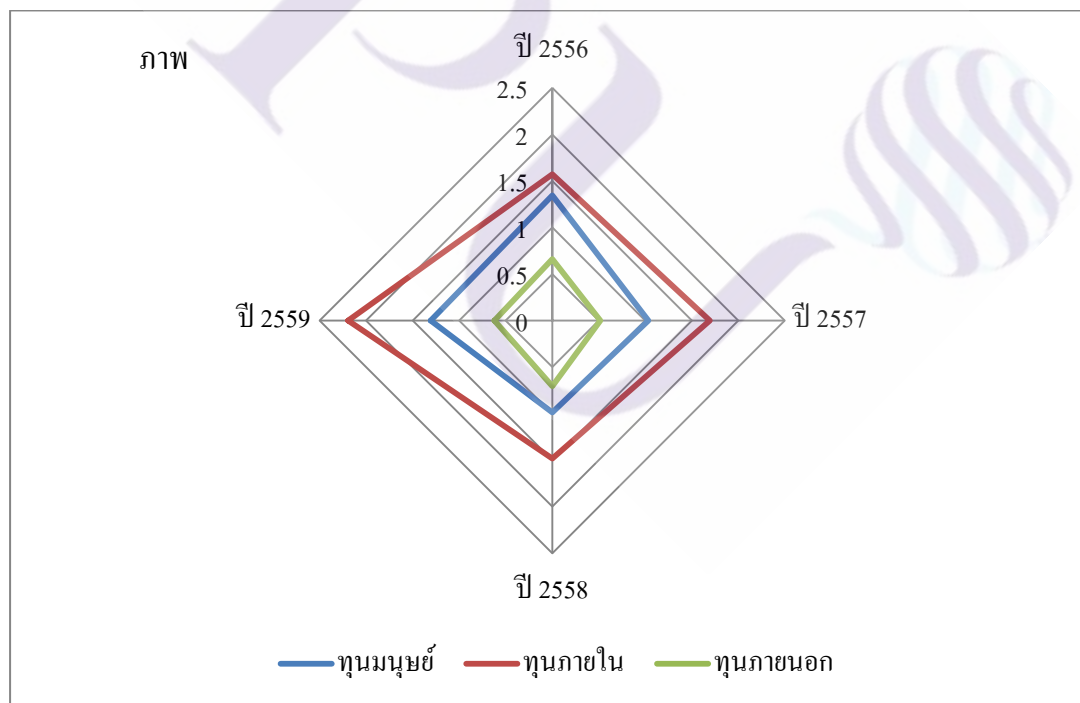
การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) ปี 2558 ร้อยละ 1.52 ของการเปิดเผยข้อมูล

ทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาปี 2559 ร้อยละ 1.39 ปี 2557 ร้อยละ 1.26 ตามลำดับ และปี 2556 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 1.18

2. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามรูปแบบการเปิดเผย ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากจำนวนภาพ ตั้งแต่ปี 2556 – 2559 จากผลการวิเคราะห์ห่อธิบายได้ดังตารางที่ 4.12 และภาพที่ 4.26

ตารางที่ 4.12 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากจำนวนภาพ จำแนกตามปี

องค์ประกอบของทุนทางปัญญา	สัดส่วนการเปิดเผย (ร้อยละ)			
	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559
ทุนมนุษย์	1.35	1.03	0.99	1.31
ทุนภายใน	1.57	1.69	1.48	2.19
ทุนภายนอก	0.66	0.52	0.71	0.62

ภาพที่ 4.26 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากจำนวนภาพ จำแนกตามปี

จากตารางที่ 4.12 และภาพที่ 4.26 แสดงร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากจำนวนภาพ จำแนกตามปี ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์โดยใช้ภาพ ปี 2556 ร้อยละ 1.35 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาปี 2559 ร้อยละ 1.31 ปี 2557 ร้อยละ 1.03 ตามลำดับ และปี 2558 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 0.99

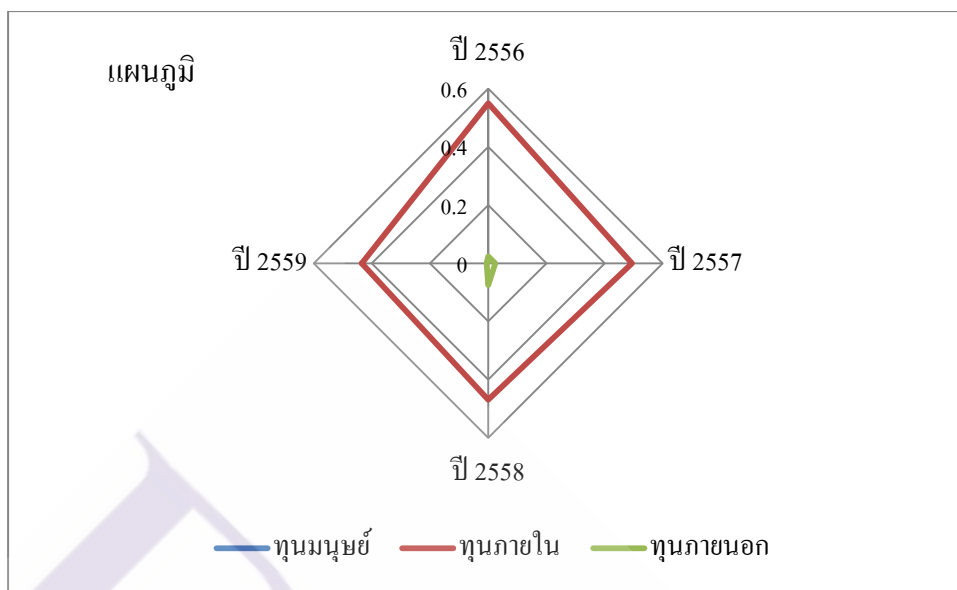
การเปิดเผยข้อมูลทุนภายในโดยใช้ภาพ ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในโดยใช้ภาพ ปี 2559 ร้อยละ 2.19 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาปี 2557 ร้อยละ 1.69 ปี 2556 ร้อยละ 1.57 ตามลำดับ และปี 2558 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 1.48

การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกโดยใช้ภาพ ผลการวิเคราะห์พบว่ามีการเปิดเผยภาพข้อมูลทุนภายนอกโดยใช้ภาพ ปี 2558 ร้อยละ 0.71 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาปี 2559 ร้อยละ 0.62 ปี 2556 ร้อยละ 0.66 ตามลำดับ และปี 2557 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 0.52

3. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามรูปแบบการเปิดเผย โดยพิจารณาจากจำนวนแผนภูมิ ตั้งแต่ปี 2556 – 2559 จากผลการวิเคราะห์ห่อธบายได้ดังตารางที่ 4.13 และภาพที่ 4.20

ตารางที่ 4.13 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากจำนวนแผนภูมิ จำแนกตามปี

องค์ประกอบของทุนทางปัญญา	สัดส่วนการเปิดเผย (ร้อยละ)			
	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559
ทุนมนุษย์	0.00	0.00	0.00	0.00
ทุนภายใน	0.55	0.49	0.47	0.44
ทุนภายนอก	0.02	0.02	0.08	0.01

ภาพที่ 4.27 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากจำนวนแผนภูมิ จำแนกตามปี

จากตารางที่ 4.13 และภาพที่ 4.27 แสดงร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยพิจารณาจากจำนวนแผนภูมิ จำแนกตามปี ผลการวิเคราะห์ไม่พบการเปิดเผยทุนมนุษย์โดยใช้แผนภูมิ

การเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน โดยใช้แผนภูมิ ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในโดยใช้แผนภูมิ ปี 2556 ร้อยละ 0.55 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาปี 2557 ร้อยละ 0.49 ปี 2558 ร้อยละ 0.47 ตามลำดับ และปี 2559 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 0.44

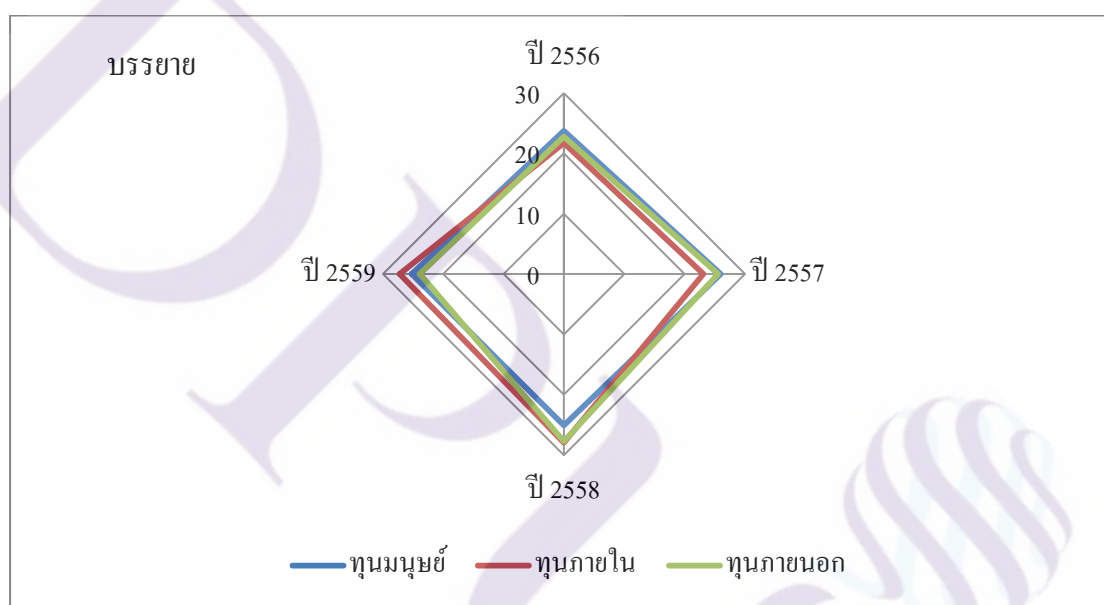
การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกโดยใช้แผนภูมิ ผลการวิเคราะห์พบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกโดยใช้แผนภูมิ ปี 2558 ร้อยละ 0.08 ของการเปิดเผยข้อมูลทั้งสิ้นในรายงานประจำปี รองลงมาปี 2557 ร้อยละ 0.02 ปี 2556 ร้อยละ 0.02 ตามลำดับ และปี 2559 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 0.01

4.1.1.7 ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามลักษณะการเปิดเผย จำแนกตามปี

1. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามลักษณะการเปิดเผย ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะบรรยาย ตั้งแต่ปี 2556 – 2559 จากผลการวิเคราะห์ห่อธิบายได้ดังตารางที่ 4.14 และ ภาพที่ 4.28

ตารางที่ 4.14 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบบรรยาย จำแนกตามปี

องค์ประกอบของทุนทางปัญญา	ร้อยละของคะแนนการเปิดเผย				
	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	รวม
ทุนมนุษย์	23.72	26.00	25.06	25.22	100
ทุนภายใน	21.72	23.09	27.97	27.22	100
ทุนภายนอก	22.78	25.57	27.74	23.91	100

ภาพที่ 4.28 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของ กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบบรรยาย จำแนกตามปี

จากตารางที่ 4.14 และภาพที่ 4.28 แสดงร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบบรรยาย จำแนกตามปี ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์โดยใช้การบรรยาย ปี 2557 มากที่สุดร้อยละ 26.00 รองลงมาปี 2559 ร้อยละ 25.22 ปี 2558 ร้อยละ 25.06 ตามลำดับ และปี 2556 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 23.72

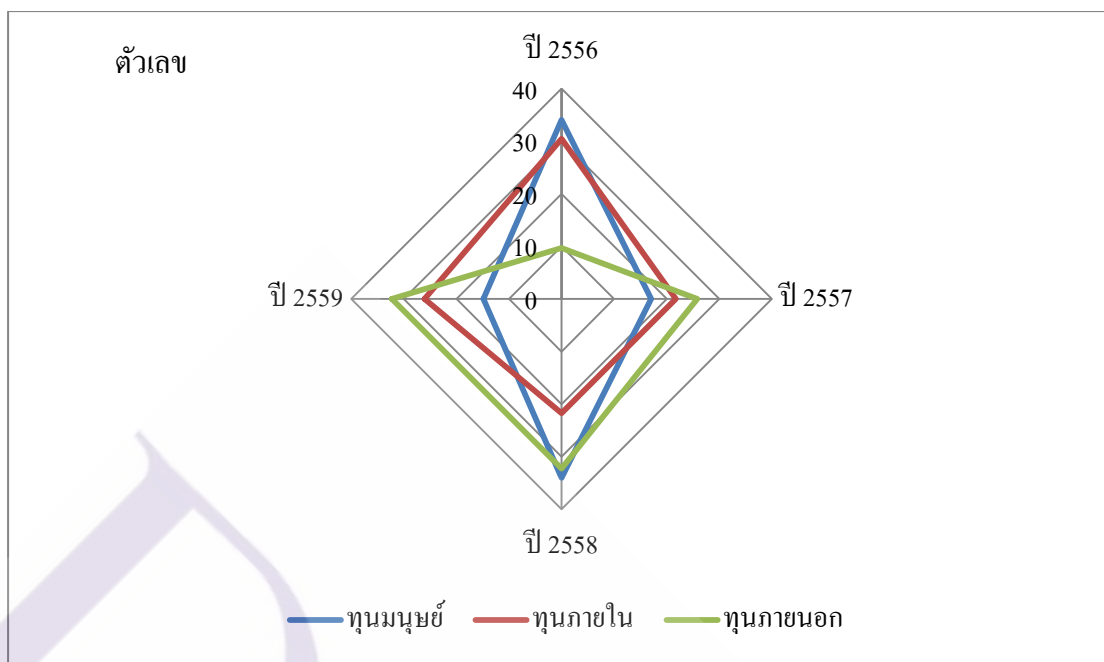
การเปิดเผยข้อมูลทุนภายในโดยใช้การบรรยาย ผลการวิเคราะห์พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในโดยใช้การบรรยาย ปี 2558 มากที่สุดร้อยละ 27.97 รองลงมาปี 2559 ร้อยละ 27.22 ปี 2557 ร้อยละ 23.09 ตามลำดับ และปี 2556 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 21.72

การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกโดยใช้การบรรยาย ผลการวิเคราะห์พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกโดยใช้การบรรยาย ปี 2558 มากที่สุดร้อยละ 27.74 รองลงมาปี 2557 ร้อยละ 25.57 ปี 2559 ร้อยละ 23.91 ตามลำดับ และปี 2556 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 22.78

2. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ตามลักษณะการเปิดเผย ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาถึงลักษณะการเปิดเผยแบบตัวเลข ตั้งแต่ปี 2556 – 2559 จากผลการวิเคราะห์ห่อธิบายได้ดังตารางที่ 4.15 และภาพที่ 4.29

ตารางที่ 4.15 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบตัวเลข จำแนกตามปี

องค์ประกอบของทุน ทางปัญญา	ร้อยละของคะแนนการเปิดเผย				
	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	รวม
ทุนมนุษย์	34.05	17.02	34.04	14.89	100
ทุนภายใน	30.43	21.74	21.74	26.09	100
ทุนภายนอก	9.67	25.81	32.26	32.26	100

ภาพที่ 4.29 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบตัวเลข จำแนกตามปี

จากตารางที่ 4.15 และ ภาพที่ 4.29 แสดงร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบตัวเลข จำแนกตามปี ผลการวิเคราะห์พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์โดยใช้ตัวเลข ปี 2556 มากที่สุด ร้อยละ 34.05 รองลงมาปี 2558 ร้อยละ 34.04 ปี 2557 ร้อยละ 17.02 ตามลำดับ และปี 2559 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 14.89

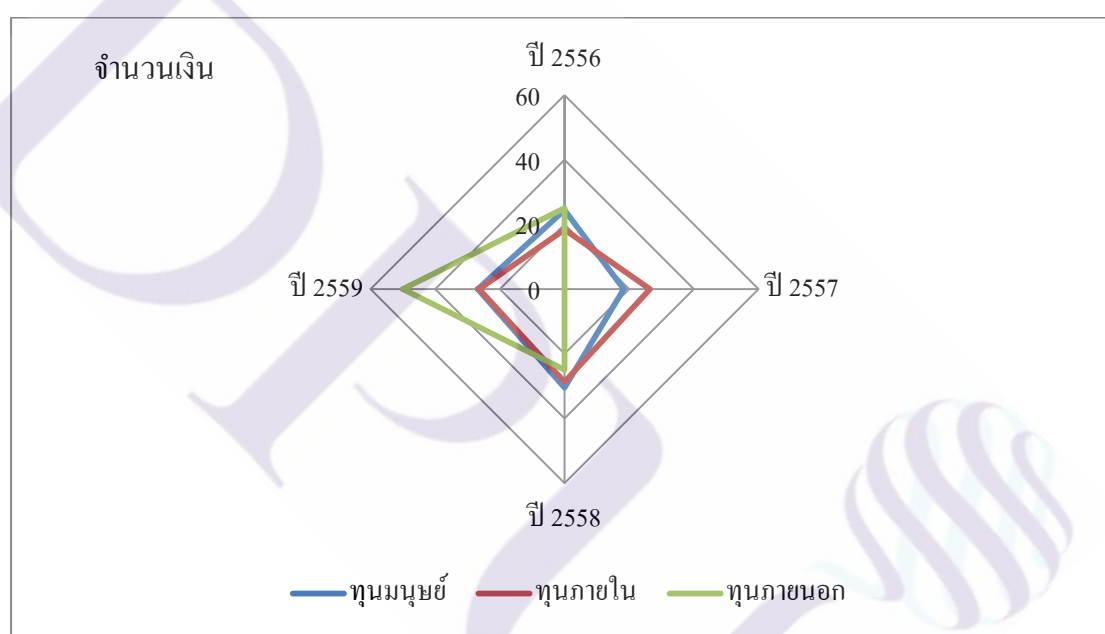
การเปิดเผยข้อมูลทุนภายในโดยใช้ตัวเลข ผลการวิเคราะห์พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์โดยใช้ตัวเลข ปี 2556 มากที่สุด ร้อยละ 30.43 รองลงมาปี 2559 ร้อยละ 26.09 ปี 2558 และปี 2557 ร้อยละ 21.74 ตามลำดับ

การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกโดยใช้ตัวเลข ผลการวิเคราะห์พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกโดยใช้ตัวเลข ปี 2559 และ 2558 มากที่สุดร้อยละ 32.26 รองลงมาปี 2557 ร้อยละ 25.81 และปี 2556 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 9.67

3. ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามลักษณะการเปิดเผย โดยพิจารณาลักษณะการเปิดเผยแบบจำนวนเงิน ตั้งแต่ปี 2556 – 2559 จากผลการวิเคราะห์หรืออธิบายได้ดังตารางที่ 4.16 และ ภาพที่ 4.30

ตารางที่ 4.16 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบจำนวนเงิน จำแนกตามปี

องค์ประกอบของทุน ทางปัญญา	ร้อยละของคะแนนการเปิดเผย				
	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	รวม
ทุนมนุษย์	24.39	18.29	30.49	26.83	100
ทุนภายใน	18.38	26.44	28.74	26.44	100
ทุนภายนอก	25.00	0.00	25.00	50.00	100

ภาพที่ 4.30 ร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบจำนวนเงิน จำแนกตามปี

จากตารางที่ 4.16 และภาพที่ 4.30 แสดงร้อยละการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากลักษณะการเปิดเผยแบบจำนวนเงิน จำแนกตามปี ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์โดยใช้จำนวนเงิน ปี 2558 มากที่สุด ร้อยละ 30.49 รองลงมาปี 2559 ร้อยละ 26.83 ปี 2556 ร้อยละ 24.39 ตามลำดับ และปี 2557 มีการเปิดเผย น้อยที่สุด ร้อยละ 18.29

การเปิดเผยข้อมูลทุนภายในโดยใช้จำนวนเงิน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในโดยใช้จำนวนเงิน ปี 2558 มากที่สุด ร้อยละ 28.74 รองลงมาปี 2557 ร้อยละ 26.44 ปี 2556 ร้อยละ 18.38 และปี 2556 มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ร้อยละ 18.38

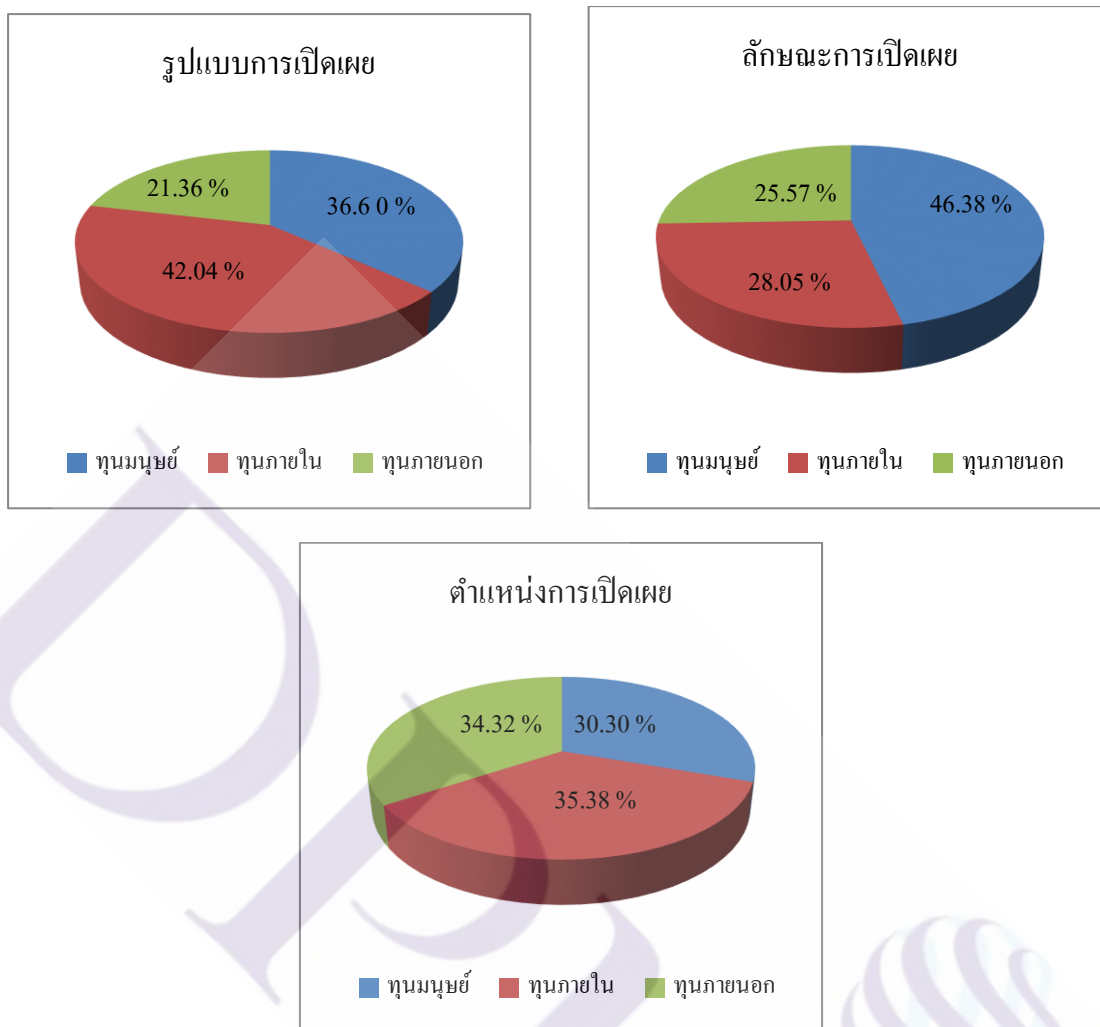
การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกโดยใช้จำนวนเงิน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกโดยใช้จำนวนเงิน ปี 2559 มากที่สุด ร้อยละ 50.00 รองลงมาในปี 2558 และปี 2556 ร้อยละ 25 และในปี 2557 ไม่พบการเปิดเผย

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการเปิดเผยทุนทางปัญญา

สำหรับผลการวิเคราะห์ระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ตามองค์ประกอบของทุนทางปัญญา คือ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก โดยภาพรวมทั้งด้านรูปแบบการเปิดเผย ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย ซึ่งแสดงในตาราง 4.17 และภาพที่ 4.31

ตารางที่ 4.17 ระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย

องค์ประกอบของทุนทางปัญญา	ระดับการเปิดเผย (ร้อยละ)		
	รูปแบบการเปิดเผย	ลักษณะการเปิดเผย	ตำแหน่งการเปิดเผย
ทุนมนุษย์	36.60	46.38	30.30
ทุนภายใน	42.04	28.05	35.38
ทุนภายนอก	21.36	25.57	34.32
รวม	100	100	100

ภาพที่ 4.31 ระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปิดเผย

จากตาราง 4.17 และภาพที่ 4.31 แสดงระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยตามรูปแบบพบว่าทุนภายในมีการเปิดเผยข้อมูลตามรูปแบบ มากที่สุด ร้อยละ 42.04 รองลงมาคือทุนมนุษย์ ร้อยละ 36.60 และทุนภายนอก ร้อยละ 21.36 ตามลำดับ สำหรับลักษณะการเปิดเผย ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุนมนุษย์ มีการเปิดเผยข้อมูลตามลักษณะ มากที่สุด ร้อยละ 46.38 รองลงมาคือทุนภายใน ร้อยละ 28.05 และทุนภายนอก ร้อยละ 25.57 ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าการเปิดเผยตำแหน่งของการเปิดเผยทุนภายใน มากที่สุด ร้อยละ 35.38 รองลงมาคือทุนภายนอก ร้อยละ 34.32 และทุนมนุษย์ ร้อยละ 30.30 ตามลำดับ

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าระดับการเปิดเผยทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ตามรูปแบบการเปิดเผย ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย อยู่ในระดับน้อย

จากผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี สรุปดังต่อไปนี้

การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามรูปแบบการเปิดเผย พบว่าทุนทางปัญญา มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มากที่สุด สำหรับลักษณะการเปิดเผยพบว่าการเปิดเผยแบบบรรยายมากที่สุด สำหรับตำแหน่งการเปิดเผย พบว่าการเปิดเผยในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด นอกจากนี้พบว่าทุนมนุษย์มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) โดยมีลักษณะบรรยาย และมีการเปิดเผยในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ มากที่สุด

การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน และการฝึกอบรมและการพัฒนา และสวัสดิการ มากที่สุด สำหรับการเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี และปรัชญาในการบริหาร และวัฒนธรรมองค์กร มากที่สุด ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอก พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการราชการสร้างภาพลักษณ์องค์กร และช่องทางการจัดจำหน่าย และความร่วมมือทางธุรกิจ มากที่สุด

ระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ตามรูปแบบการเปิดเผย ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย อยู่ในระดับน้อย

4.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 ตั้งแต่ปี 2556 - 2559 จำนวน 8 บริษัท รวมข้อมูลทั้งสิ้น 32 ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผลการวิเคราะห์แสดงรายละเอียด ดังนี้

4.1.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร โดยผลการวิเคราะห์ ตามตารางที่ 4.18 ดังนี้

ตารางที่ 4.18 แสดงการแจกแจงความถี่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตัวแปร	Minimum	Maximum	Mean	Std.dev.	Skewness	Kurtosis
DAC	0.001	0.163	0.063	0.043	0.578	0.009
ICD	70.510	173.580	111.538	29.403	0.715	-0.491
MB	1.124	23.029	5.326	4.731	2.242	5.804
LEV	0.290	0.977	0.563	0.183	0.098	-0.872
ROA	-0.044	0.324	0.123	0.105	0.645	-0.558
LOSS	0.000	1.000	0.063	0.246	3.795	13.227
GROWTH	-0.244	0.435	0.063	0.144	0.310	0.930
AGE	6.000	26.00	20.000	5.156	-1.817	2.556
SIZE	23.147	26.830	24.788	0.966	0.385	-0.779

จากตารางที่ 4.18 แสดงการแจกแจงความถี่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่ศึกษา DAC คือ ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ICD คือ การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา MB คือ อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้น LEV คือ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม ROA คือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม LOSS คือ การขาดทุนของบริษัท GROWTH คือ อัตราการเติบโตของรายได้ AGE คือ อายุของบริษัท SIZE คือ ขนาดของกิจการ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 4.18 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปร ดังนี้

(1) ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DAC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.063 มีค่าสูงสุด เท่ากับ 0.163 และมีค่าต่ำสุด เท่ากับ 0.001 แสดงว่าบริษัทส่วนใหญ่มีรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในระดับต่ำ และส่วนใหญ่มีรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DAC) ต่ำกว่าเฉลี่ย นอกจากนี้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DAC) แต่ละบริษัทไม่แตกต่างกัน

(2) การเปิดเผยทุนทางปัญญา (ICD) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 111.538 โดยมีค่าสูงสุดคือ 173.580 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 70.510 แสดงให้เห็นการเปิดเผยทุนทางปัญญาส่วนใหญ่บริษัทต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากนี้การเปิดเผยแต่ละบริษัทแตกต่างกัน

(3) อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้น (MB) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.326 โดยมีค่าสูงสุดคือ 23.029 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 1.124 แสดงให้เห็นว่ามูลค่าตลาดสูงกว่ามูลค่าตามบัญชี

ของหุ้นเฉลี่ย 5.32 เท่า และส่วนใหญ่บริษัทมีอัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้นต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากนี้อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้นแต่ละบริษัทไม่แตกต่างกัน

(4) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อด้วยสินทรัพย์รวม (LEV) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.563 โดยมีค่าสูงสุดคือ 0.977 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.290 แสดงให้เห็นอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ยเท่ากับ 0.56 เท่า และส่วนใหญ่บริษัทมีอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากนี้อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมแต่ละบริษัทแตกต่างกัน

(5) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.123 โดยมีค่าสูงสุดคือ 0.324 และค่าต่ำสุดเท่ากับ -0.044 แสดงให้เห็นว่ากำไรสุทธิสูงกว่าสินทรัพย์รวมเฉลี่ย 0.12 เท่า และส่วนใหญ่บริษัทมีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากนี้อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมแต่ละบริษัทแตกต่างกัน

(6) การขาดทุนของบริษัท (LOSS) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.063 โดยส่วนใหญ่บริษัทไม่มีการขาดทุนในปีก่อน และผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการขาดทุนของบริษัทต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากนี้การขาดทุนของแต่ละบริษัทไม่แตกต่างกัน

(7) อัตราการเติบโตของรายได้ (GROWTH) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.063 โดยมีค่าสูงสุดคือ 0.435 และค่าต่ำสุดเท่ากับ -0.244 แสดงให้เห็นว่าอัตราการเติบโตของรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 0.06 เท่า และส่วนใหญ่มีอัตราการเติบโตของรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากนี้อัตราการเติบโตของรายได้แต่ละบริษัทอัตราไม่แตกต่างกัน

(8) อายุของบริษัท (AGE) ซึ่งนับจากวันเริ่มจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20 ปี โดยมีค่าสูงสุดคือ 26 ปี และค่าต่ำสุดเท่ากับ 6 ปี แสดงให้เห็นว่าบริษัทมีอายุตั้งแต่เริ่มจดทะเบียนถึงปัจจุบันเฉลี่ย 20 ปี และส่วนใหญ่อายุของบริษัทสูงกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากนี้อายุของแต่ละบริษัทไม่แตกต่างกัน

(9) ขนาดของกิจการ (SIZE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.788 โดยมีค่าสูงสุดคือ 26.830 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 23.147 แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่บริษัทมีจำนวนสินทรัพย์รวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และแต่ละบริษัทมีจำนวนสินทรัพย์รวมแตกต่างกัน

4.1.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามูลค่าตามราคาตลาด

โดยการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ ตามตารางที่ 4.19 ดังนี้

ตารางที่ 4.19 แสดงการแจกแจงความถี่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตัวแปร	Minimum	Maximum	Mean	Std.dev.	Skewness	Kurtosis
MV	22.821	27.202	25.183	1.202	-0.118	-0.886
ICD	70.510	173.580	111.538	29.403	0.715	-0.491
BV	22.137	25.604	23.817	0.848	-0.248	-0.513
LEV	0.290	0.977	0.563	0.183	0.098	-0.872
ROA	-0.044	0.324	0.123	0.105	0.645	-0.558
SIZE	23.147	26.830	24.788	0.966	0.385	-0.779

จากตารางที่ 4.19 แสดงการแจกแจงความถี่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่ศึกษา MV คือ มูลค่าตามราคาตลาด ICD คือ การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา BV คือ ผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม LEV คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อ ROA คือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม SIZE คือ ขนาดของกิจการ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 4.19 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปร ดังนี้

(1) มูลค่าตามราคาตลาด (MV) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.183 โดยมีค่าสูงสุดเท่ากับ 27.202 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 22.821 นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าบริษัทส่วนใหญ่มีมูลค่าตามราคาตลาดสูงกว่าค่าเฉลี่ย และแต่ละบริษัทมีมูลค่าตามราคาตลาดแตกต่างกัน

(2) การเปิดเผยทุนทางปัญญา (ICD) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 111.538 โดยมีค่าสูงสุดคือ 173.580 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 70.510 แสดงให้เห็นการเปิดเผยทุนทางปัญญาส่วนใหญ่บริษัทต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากนี้การเปิดเผยแต่ละบริษัทแตกต่างกัน

(3) ผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม (BV) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.817 โดยมีค่าสูงสุดคือ 25.604 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 22.137 แสดงว่าบริษัทส่วนใหญ่มีส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ในสัดส่วนสูง โดยบริษัทส่วนใหญ่มีส่วนของผู้ถือหุ้นสูงกว่าค่าเฉลี่ย และแต่ละบริษัทมีส่วนของผู้ถือหุ้นแตกต่างกัน

สำหรับค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (LEV) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ขนาดของกิจการ (SIZE) รายละเอียดเช่นเดียวกับที่กล่าวไว้แล้วข้างต้นตามตารางที่ 4.18

4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร โดยผลการวิเคราะห์ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของทุนทางปัญญาคือ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอกกับคุณภาพกำไร ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p- value
(Constant)	-0.063		-0.272	0.788
ICD	0.000	-0.197	-0.827	0.417
MB	0.002	0.166	0.618	0.543
LEV	0.093	0.394	1.482	0.152
ROA	-0.094	-0.227	-0.767	0.451
LOSS	-0.065	-0.369	-1.578	0.128
GROWTH	-0.079	-0.265	-1.445	0.162
AGE	0.000	-0.034	-0.163	0.872
SIZE	0.005	0.112	0.516	0.611
R ²	0.444			
Adj. R ²	0.250			
F	2.994			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 สรุปผลการวิเคราะห์ ตามสมมติฐานดังนี้

H_1 : การเปิดเผยทุนทางปัญญามีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า การเปิดเผยทุนทางปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับรายการค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (p-value มีค่าเท่ากับ 0.417 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05) จึงสรุปได้ว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

นอกจากนี้ตัวแปรควบคุมคือ อัตราส่วนมูลค่าตามราคาตลาดต่อมูลค่าตามบัญชี (MB) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) การขาดทุนของบริษัท (LOSS) อัตราการเติบโตของรายได้ (GROWTH) อายุของบริษัท (AGE) และขนาดของกิจการ (SIZE) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 (p-value มากกว่า 0.05)

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญาตามองค์ประกอบ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก กับคุณภาพกำไร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญาโดยพิจารณาตามองค์ประกอบ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET100 ดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญาตามองค์ประกอบทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p-value
(Constant)	-0.067		-0.187	0.853
HC	0.000	0.077	0.203	0.841
INC	0.000	0.179	0.360	0.723
EXC	0.000	-0.355	-0.599	0.556
MB	0.001	0.162	0.523	0.606
LEV	0.090	0.383	1.341	0.194
ROA	-0.095	-0.230	-0.730	0.473
LOSS	-0.065	-0.369	-1.473	0.156
GROWTH	-0.079	-0.263	-1.372	0.185
AGE	0.000	-0.046	-0.204	0.840
SIZE	0.006	0.125	0.384	0.705
R ²		0.446		
Adj. R ²		0.182		
F		1.690		

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญาตามองค์ประกอบ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอกกับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 พบว่า การเปิดเผยทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอกไม่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (p-value มากกว่า 0.05) จึงสรุปได้ว่าการเปิดเผยทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

นอกจากนี้ตัวแปรควบคุมคือ อัตราส่วนมูลค่าตามราคาตลาดต่อมูลค่าตามบัญชี (MB) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) การขาดทุนของบริษัท (LOSS) อัตราการเติบโตของรายได้ (GROWTH) อายุของบริษัท (AGE) และขนาดของกิจการ (SIZE) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 (p-value มากกว่า 0.05)

4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด โดยผลการวิเคราะห์ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของทุนทางปัญญา 3 องค์ประกอบคือ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอกกับมูลค่าตามราคาตลาด โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p- value
(Constant)	-2.460		-1.359	0.186
ICD	-0.002	-0.053	-0.858	0.399
ROA	5.556	0.483	6.825	0.000*
LEV	0.060	0.009	0.081	0.936
SIZE	0.959	0.770	4.706	0.000*
BV	0.143	0.101	0.725	0.475
R ²	0.934			
Adj. R ²	0.921			
F	73.502			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 สรุปผลการวิเคราะห์ ตามสมมติฐานดังนี้

H_2 : การเปิดเผยทุนทางปัญญา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาดของ บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

จากผลการวิเคราะห์ พบว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญา ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาด ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 (p-value มีค่าเท่ากับ 0.399 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05)

สำหรับตัวแปรควบคุมพบว่าอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และขนาดของกิจการ (SIZE) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p- value < 0.05)

นอกจากนี้ตัวแปรควบคุมคือ ผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม (BV) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาด (MV) ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 (p-value มากกว่า 0.05)

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญาตามองค์ประกอบ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก กับมูลค่าตามราคาตลาด

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญา โดยพิจารณาตามองค์ประกอบ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก กับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 ดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญาตามองค์ประกอบ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก กับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p- value
(Constant)	-0.491		-0.173	0.864
HC	0.006	0.114	1.138	0.266
INC	0.008	0.241	1.830	0.080
EXC	-0.004	-0.199	-1.409	0.172
ROA	5.732	0.499	6.956	0.000*
LEV	0.050	0.008	0.070	0.945
SIZE	0.856	0.688	3.390	0.002*
BV	0.151	0.106	0.733	0.471
R ²		0.942		
Adj. R ²		0.926		
F		56.063		

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญาตามองค์ประกอบ ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก กับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

นอกจากนี้ตัวแปรควบคุมพบว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และขนาดของกิจการ (SIZE) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำหรับตัวแปรควบคุม ผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม (BV) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

4.4 การวิเคราะห์เพิ่มเติม

การวิเคราะห์เพิ่มเติมในรายละเอียดของการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร และมูลค่าตามราคาตลาด เพื่อดูผลของความสัมพันธ์ระหว่างรายละเอียดของการเปิดเผยข้อมูลทุน มนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอกกับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ดังนี้

4.4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายละเอียดของการเปิดเผยข้อมูลทุน มนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอกกับคุณภาพกำไร ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะพนักงาน การฝึกอบรมและการพัฒนา ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกันความสัมพันธ์กับพนักงาน สวัสดิการพนักงาน และจิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ กับคุณภาพกำไร ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนมนุษย์ กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p- value
(Constant)	0.233		0.625	0.540
EC	-0.004	-0.532	-1.605	0.127
TD	-0.002	-0.413	-1.388	0.183
WK	0.004	0.646	1.475	0.159
EI	-0.017	-0.889	-2.923	0.009*
ER	-0.004	-0.494	-2.014	0.060
EW	0.003	0.763	2.786	0.013*
ES	0.005	0.727	1.864	0.080
SIZE	0.000	-0.007	-0.020	0.984
MB	0.003	0.276	0.817	0.425
LEV	-0.027	-0.116	-0.335	0.742
ROA	-0.027	-0.066	-0.127	0.900
LOSS	0.015	0.086	0.288	0.777

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p- value
GROWTH	-0.041	-0.137	-0.722	0.480
AGE	-0.008	-0.901	-2.152	0.046*
R ²	0.655			
Adj. R ²	0.371			
F	2.303			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยที่

- EC = คุณลักษณะพนักงาน (Employees characteristics)
- TD = การฝึกอบรมและการพัฒนา (Training and development)
- WK = ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน (Work-related knowledge)
- EI = ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน (Equity issues)
- ER = ความสัมพันธ์กับพนักงาน (Employee relations)
- EW = สวัสดิการพนักงาน (Employee welfare)
- ES = จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial spirit)
- SIZE = ขนาดของกิจการ
- MB = อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชี
- LEV = อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม
- ROA = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม
- LOSS = การขาดทุนของบริษัท
- GROWTH = อัตราการเติบโตของรายได้
- AGE = อายุของบริษัท

จากตารางที่ 4.24 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูล
ทุนมนุษย์ กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 พบว่า

การเปิดเผยข้อมูลประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน (EI) มีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) หรือกล่าวได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน (EI) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพกำไรและพบว่าการเปิดเผยข้อมูลสวัสดิการพนักงาน (Employee welfare) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) หรือกล่าวได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลสวัสดิการพนักงานเพิ่มขึ้นทำให้คุณภาพกำไรลดลง

นอกจากนี้ตัวแปรควบคุมพบว่า อายุของบริษัท (AGE) มีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) หรือกล่าวได้ว่าอายุของบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพกำไร

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนภายใน ซึ่งประกอบด้วย ทรัพย์สินทางปัญญา ปรัชญาในการบริหาร วัฒนธรรมองค์กร กระบวนการบริหาร และกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการวิจัยและพัฒนา กับคุณภาพกำไร ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนภายใน กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p- value
(Constant)	-0.070		-0.246	0.809
IP	-0.002	-0.119	-0.353	0.728
MP	-0.001	-0.272	-1.002	0.329
CC	0.002	0.312	0.880	0.391
MT	0.000	-0.113	-0.403	0.691
IN	-0.001	-0.126	-0.587	0.564
RD	0.001	0.102	0.319	0.753
SIZE	0.005	0.119	0.483	0.635
MB	-0.002	-0.252	-0.815	0.426
LEV	0.104	0.441	0.853	0.405
ROA	0.003	0.007	0.016	0.987

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p- value
LOSS	0.044	0.253	0.903	0.378
GROWTH	-0.023	-0.077	-0.353	0.728
AGE	-0.001	-0.074	-0.340	0.738
R ²	0.493			
Adj. R ²	0.126			
F	1.345			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยที่

- IP = ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property)
- MP = ปรัชญาในการบริหาร (Management philosophy)
- CC = วัฒนธรรมองค์กร (Corporate culture)
- MT = กระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี (Management and Technological processes)
- IN = ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Information and networking systems)
- RD = การวิจัยและพัฒนา (Research and development)
- SIZE = ขนาดของกิจการ
- MB = อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชี
- LEV = อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม
- ROA = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม
- LOSS = การขาดทุนของบริษัท
- GROWTH = อัตราการเติบโตของรายได้
- AGE = อายุของบริษัท

จากตารางที่ 4.25 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนภายในกับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทุนภายในกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือกล่าวได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทุนภายในไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนภายนอก ซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์ด้านการเงิน เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า การสร้างภาพลักษณ์องค์กร ช่องทางการจัดจำหน่าย ความร่วมมือทางธุรกิจ และข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์ กับคุณภาพกำไร ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนภายนอก กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p- value
(Constant)	0.004		0.010	0.992
FR	-0.004	-0.270	-0.974	0.344
Brand	0.006	1.157	3.124	0.006*
Cus	-0.001	-0.196	-0.834	0.416
CIB	-0.001	-0.180	-0.876	0.393
DC	-0.001	-0.398	-1.072	0.299
BC	0.000	0.047	0.220	0.829
LF	-0.004	-0.643	-2.095	0.051
SIZE	-0.002	-0.050	-0.142	0.889
MB	-0.001	-0.116	-0.458	0.653
LEV	0.268	1.137	3.296	0.004*
ROA	0.222	0.539	1.507	0.150
LOSS	0.001	0.007	0.029	0.977
GROWTH	-0.012	-0.039	-0.247	0.808

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p- value
AGE	-0.002	-0.246	-0.945	0.358
R ²	0.697			
Adj. R ²	0.447			
F	2.792			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยที่

- FR = ความสัมพันธ์ด้านการเงิน (Financial relations)
- Brand = เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ (Brands)
- Cus = ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า (Customers/Customer satisfaction)
- CIB = การสร้างภาพลักษณ์องค์กร (Corporate image building)
- DC = ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution channels)
- BC = ความร่วมมือทางธุรกิจ (Business collaborations)
- LF = ข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์ (Licensing and franchising agreements)
- SIZE = ขนาดของกิจการ
- MB = อัตราส่วนมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชี
- LEV = อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม
- ROA = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม
- LOSS = การขาดทุนของบริษัท
- GROWTH = อัตราการเติบโตของรายได้
- AGE = อายุของบริษัท

จากตารางที่ 4.26 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูล
ทุนภายนอก กับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 พบว่า
การเปิดเผยข้อมูลเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ (Brands) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับ

กับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) หรือกล่าวได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ (Brands) มีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพกำไร

นอกจากนี้ตัวแปรควบคุมพบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) หรือกล่าวได้ว่าอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) มีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพกำไร

4.4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายละเอียดของการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอกกับมูลค่าตามราคาตลาด ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะพนักงาน การฝึกอบรมและการพัฒนา ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกันความสัมพันธ์กับพนักงาน สวัสดิการพนักงาน และจิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ กับมูลค่าตามราคาตลาด ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนมนุษย์ กับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p- value
(Constant)	-3.155		-1.386	0.181
EC	0.021	0.110	1.053	0.305
TD	0.012	0.089	0.997	0.331
WK	-0.033	-0.192	-1.657	0.113
EI	0.051	0.097	1.108	0.281
ER	0.010	0.040	0.487	0.631
EW	-0.012	-0.097	-1.183	0.251
ES	-0.011	-0.059	-0.849	0.406
BV	0.224	0.158	1.016	0.322
ROA	6.054	0.527	5.885	0.000*
SIZE	0.890	0.715	3.598	0.002*

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p- value
LEV	0.456	0.069	0.516	0.612
R ²	0.948			
Adj. R ²	0.919			
F	33.141			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยที่

- EC = คุณลักษณะพนักงาน (Employees characteristics)
 TD = การฝึกอบรมและการพัฒนา (Training and development)
 WK = ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน (Work-related knowledge)
 EI = ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน (Equity issues)
 ER = ความสัมพันธ์กับพนักงาน (Employee relations)
 EW = สวัสดิการพนักงาน (Employee welfare)
 ES = จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial spirit)
 BV = ผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม (BV)
 ROA = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม
 SIZE = ขนาดของกิจการ
 LEV = อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

จากตารางที่ 4.27 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูล
 ทุนมนุษย์ กับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100
 พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาด แต่พบตัวแปรควบคุม
 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และ ขนาดกิจการ (SIZE) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ
 มูลค่าตามราคาตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนภายใน ซึ่งประกอบด้วย ทรัพย์สินทางปัญญา ปรัชญาในการบริหาร วัฒนธรรมองค์กร กระบวนการบริหาร และกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการวิจัยและพัฒนา กับมูลค่าตามราคาตลาด ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนภายใน กับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p-value
(Constant)	-2.123		-0.995	0.331
IP	0.006	0.017	0.180	0.859
MP	0.008	0.053	0.662	0.515
CC	0.014	0.097	0.978	0.339
MT	-0.008	-0.072	-0.889	0.384
IN	0.000	0.001	0.018	0.986
RD	0.013	0.033	0.377	0.710
BV	-0.026	-0.018	-0.113	0.911
ROA	5.997	0.522	5.550	0.000*
SIZE	1.106	0.889	4.606	0.000*
LEV	-0.522	-0.079	-0.439	0.665
R ²	0.9495			
Adj. R ²	0.919			
F	36.246			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยที่

IP	=	ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property)
MP	=	ปรัชญาในการบริหาร (Management philosophy)
CC	=	วัฒนธรรมองค์กร (Corporate culture)
MT	=	กระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี (Management and Technological processes)
IN	=	ระบบสารสนเทศและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Information and networking systems)
RD	=	การวิจัยและพัฒนา (Research and development)
BV	=	ผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม
ROA	=	อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม
SIZE	=	ขนาดของกิจการ
LEV	=	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

จากตารางที่ 4.28 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนภายในกับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนภายในไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาด แต่พบตัวแปรควบคุมอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และ ขนาดกิจการ (SIZE) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลทุนภายนอก ซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์ด้านการเงิน เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า การสร้างภาพลักษณ์องค์กร ช่องทางการจัดจำหน่าย ความร่วมมือทางธุรกิจ และข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์กับมูลค่าตามราคาตลาด ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูลภายนอก กับ คุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยการวิเคราะห์แบบ Enter

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p-value
(Constant)	-0.693		-0.205	0.840
FR	-0.023	-0.051	-0.723	0.478
Brand	0.012	0.087	0.727	0.476
Cus	-0.006	-0.046	-0.531	0.601
CIB	0.019	0.100	1.418	0.172
DC	0.018	0.180	1.758	0.094
BC	-0.005	-0.026	-0.355	0.726
LF	-0.002	-0.010	-0.101	0.921
BV	0.259	0.183	1.167	0.257
ROA	6.268	0.545	5.653	0.000*
SIZE	0.747	0.600	2.625	0.016*
LEV	-0.187	-0.029	-0.201	0.843
R ²	0.960			
Adj. R ²	0.938			
F	43.535			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยที่

FR = ความสัมพันธ์ด้านการเงิน (Financial relations)

Brand = เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ (Brands)

Cus = ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า (Customers/Customer satisfaction)

CIB = การสร้างภาพลักษณ์องค์กร (Corporate image building)

DC	= ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution channels)
BC	= ความร่วมมือทางธุรกิจ (Business collaborations)
LF	= ข้อตกลงร่วมกันและการค้าเฟรนส์ไชส์ (Licensing and franchising agreements)
BV	= ผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวม
ROA	= อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม
SIZE	= ขนาดของกิจการ
LEV	= อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

จากตารางที่ 4.29 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยรายการข้อมูล
 ทุนภายนอก กับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100
 พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาด

นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรควบคุม อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และ
 ขนาดกิจการ (SIZE) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ($p\text{-value} < 0.05$)

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

การศึกษากการเปิดเผยทุนทางปัญญา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ทุนมนุษย์ (Human Capital) ทุนภายใน (Internal Capital) และทุนภายนอก (External Capital) การวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญา ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากรายงานประจำปี โดยการวิเคราะห์ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ 1) รูปแบบการเปิดเผย (Form of Disclosure) ได้แก่ จำนวนคำ จำนวนภาพ และจำนวนแผนภูมิ 2) ลักษณะการเปิดเผย (Nature of Disclosure) ได้แก่ บรรยายตัวเลข และจำนวนเงิน 3) ตำแหน่งการเปิดเผย (Location of Disclosure) โดยใช้กระดาษทำการเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งพัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรม สำหรับการศึกษาคุณภาพกำไรผู้วิจัยได้กำหนดรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้ตัวแบบตาม Modified Jones Model เพื่อวัดคุณภาพกำไร

การสรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา ผู้วิจัยจะนำเสนอสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ และการอภิปรายผลการศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อเป็นการสนับสนุนผลการศึกษา นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.3 ข้อจำกัด

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 รายละเอียดดังนี้

5.1.1 ผลการศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญา ซึ่งประกอบด้วย ทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ตามรูปแบบการเปิดเผย ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย รายละเอียดดังนี้

การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามรูปแบบการเปิดเผย พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มากที่สุด ลักษณะการเปิดเผยพบที่มีการเปิดเผยโดยใช้การบรรยายมากที่สุด สำหรับตำแหน่งการเปิดเผยในรายงานประจำปีพบมากที่สุดในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ นอกจากนี้ยังพบองค์ประกอบด้านทุนมนุษย์มีการเปิดเผยโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มีลักษณะการบรรยาย และในตำแหน่งการประกอบธุรกิจมากที่สุด

การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน การฝึกอบรมและการพัฒนา และสวัสดิการพนักงาน มากที่สุด ในขณะที่การเปิดเผยข้อมูลทุนภายในมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ กระบวนการบริหารและกระบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี ปรัชญาในการบริหาร และวัฒนธรรมองค์กร มากที่สุด นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์องค์กร ช่องทางการจัดจำหน่าย และความร่วมมือทางธุรกิจ มากที่สุด

สำหรับระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาพบว่าระดับการเปิดเผยทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ตามรูปแบบการเปิดเผย ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย อยู่ในระดับน้อย

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร มีรายละเอียดดังนี้

1. การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรของบริษัท
กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

2. การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอกไม่มีความสัมพันธ์กับ
คุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตาม
ราคาตลาด มีรายละเอียดดังนี้

1. การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาดของ
บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

2. การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ ทุนภายในและทุนภายนอกไม่มีความสัมพันธ์กับ
มูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมของการเปิดเผยรายละเอียดของทุนมนุษย์ ทุนภายใน
และทุนภายนอก พบว่า การเปิดเผยข้อมูลประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน มีความสัมพันธ์ทางลบกับ
รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารหรือมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพกำไร
ทั้งนี้ยังพบว่าการเปิดเผยข้อมูลสวัสดิการพนักงาน และการเปิดเผยข้อมูลเครื่องหมายผลิตภัณฑ์
(Brands) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือมี
ความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพกำไร

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การอภิปรายผลการศึกษาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ซึ่งผู้ศึกษาได้อภิปรายผล
การศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญา ผลการวิเคราะห์
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด

5.2.1 ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยทุนทางปัญญา

การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามรูปแบบการเปิดเผย พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดย
ใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Steenkamp (2007) และ
สอดคล้องกับงานวิจัยของ Li and Mangena (2014) ที่พบว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญาที่มีการเปิดเผย
แบบข้อความมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการเปิดเผยคำหรือข้อความเป็นลักษณะพื้นฐานของการ
นำเสนอข้อมูล สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ และหากมีการเปิดเผยภาพหรือแผนภูมิ ยังคงมีการ
อธิบายเป็นคำหรือข้อความเพื่อให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น จึงทำให้การเปิดเผยข้อมูลโดยใช้คำมาก
ที่สุด นอกจากนี้พบว่า องค์กรประกอบด้านทุนมนุษย์มีการเปิดเผย โดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มาก

ที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Steenkamp (2007); Mishra et al. (2015); Cinquini et al. (2012); Wagiciengo et al. (2012); Wang et al. (2016); วิภัทธา คงอินทร์ และ มัทนชัย สุทธิพันธ์ (2559) พบว่าทุนมนุษย์มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด ทั้งนี้สอดคล้องกับ Ahmed Haji (2016) พบว่าบริษัทที่มีมูลค่าที่ซ่อนอยู่เพิ่มขึ้นจะมีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญามากขึ้น และการเปิดเผยทุนข้อมูลทุนมนุษย์มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาด ซึ่งชี้ให้เห็นว่าข้อมูลทุนมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับตัดสินใจของนักลงทุน หรือมีประโยชน์ต่อผู้มีส่วนร่วมในตลาด โดยจะนำข้อมูลทุนทางปัญญาไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจ เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า การเปิดเผยทุนทางปัญญาช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้น ดังนั้นการให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทุนมนุษย์ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 เนื่องจากทุนมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน และเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุด (Wight et al., 1994; Wright et al., 2001; Chadwick & Dabu, 2009; Gamerschlag, 2013) จึงทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทุนมนุษย์เพื่อสื่อสารให้กับผู้มีส่วนได้เสียได้รับรู้ข้อมูลดังกล่าว

การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามลักษณะการเปิดเผย พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยายมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Abeysekera and Guthrie (2004); Steenkamp (2007); Yi and Davey (2010); Abeysekera (2011); Singh and Kansal (2011); Li and Mangena (2014) เนื่องจากการบรรยายเป็นวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากคนสามารถเรียนรู้ได้ดีจากการเล่าเรื่องหรือการบรรยาย (Abeysekera and Guthrie, 2004) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลด้วยวิธีการบรรยายทำให้นักลงทุนมีความเข้าใจทุนทางปัญญามากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Dumay (2008) ระบุว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาด้วยการบรรยายเป็นการช่วยให้เข้าใจกิจกรรมการบริหาร การขับเคลื่อนกิจกรรมการบริหารในอนาคตและการเปลี่ยนแปลงขององค์กร ดังนั้นจึงทำให้บริษัทเน้นการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาโดยใช้การบรรยายเพื่อสื่อสารแก่ผู้มีส่วนได้เสีย นอกจากนี้ยังพบว่าองค์ประกอบด้านทุนมนุษย์มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การบรรยายมากที่สุด

สำหรับตำแหน่งการเปิดเผยในรายงานประจำปีพบมากที่สุดในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ สารจากกรรมการ ซึ่งสอดคล้องกับ Abeysekera and Guthrie (2004); Guthrie et al. (2006); Steenkamp (2007) พบว่า ตำแหน่งการเปิดเผยทุนทางปัญญาพบมากในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ คำอธิบายการวิเคราะห์ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน สารจากกรรมการ สอดคล้องกับ Breton and Taffler (2001) และ Schleicher and Walker (1999) ที่ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ ทั้งนี้ Wagiciengo and Belal (2012) ระบุว่าตำแหน่งการเปิดเผยทุนทางปัญญา

ความสำคัญเนื่องจากการให้ข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยทุนทางปัญญาในแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ Guthrie and Petty (2000) ระบุว่าตำแหน่งของการเปิดเผยสามารถบอกถึงการวางกฎเกณฑ์ของบริษัทที่จะพัฒนาทุนทางปัญญาของบริษัทนั้นได้

สำหรับรายละเอียดการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ (Human Capital) พบว่าส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน การฝึกอบรมและการพัฒนาและสวัสดิการพนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Guthrie and Petty (2000); April et al. (2003); Abeysekera and Guthrie (2004); Abeyseke and Guthrie (2005); Guthrie et al. (2006); Steenkamp (2007); Cinquini et al. (2012); Mishra et al. (2015) พบว่า ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยในรายละเอียดหรือหัวข้อเกี่ยวกับพนักงาน และการฝึกอบรม ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของอัญญาพร จันทร์ประไพภัทร (2553) พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ หัวข้อที่มีการเปิดเผยมากที่สุดเกี่ยวกับสวัสดิการพนักงาน นโยบายการพัฒนาหรือฝึกอบรม ชื่อประเภทหลักสูตรที่อบรมของบริษัท ความรู้ ประสบการณ์ การศึกษา เนื่องจากการแจ้งให้พนักงานทราบเกี่ยวกับนโยบายและการบริหารจัดการพนักงาน และเป็นการสร้างความผูกพันของพนักงานต่อบริษัท และสำหรับคนทั่วไปก็จะเป็นการสร้างแรงจูงใจหรือดึงดูดคนที่มีความสามารถเข้ามาทำงานกับองค์กร

นอกจากนี้ข้อมูลทุนทางปัญญาที่เกี่ยวกับพนักงานและการรายงานยุทธศาสตร์เป็นข้อมูลที่นักวิเคราะห์ให้ความสำคัญและมีการติดตามบริษัทที่มีการเปิดเผยทุนทางปัญญาสูง (Farooq & Nielsen, 2014) และ Yi and Davey (2010) ระบุว่าทุนทางปัญญา เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างมูลค่าและความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับองค์กร จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 จะเน้นให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูล ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน การฝึกอบรมและการพัฒนาและสวัสดิการพนักงาน อาจเป็นเพราะว่าบริษัทให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถของพนักงาน และการพัฒนาความรู้ความสามารถ อันนำมาซึ่งพนักงานที่มีคุณภาพและสร้างมูลค่าให้กับกิจการ และเพื่อให้องค์กรก้าวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้ ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นการสื่อสารและส่งสัญญาณกระบวนการสร้างมูลค่าให้กับกิจการ การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับองค์กร

การเปิดเผยข้อมูลทุนภายใน (Internal Capital) พบว่ามีการเปิดเผยส่วนข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารและการบวนการเกี่ยวกับเทคโนโลยี ปรัชญาในการบริหาร และวัฒนธรรมองค์กร มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ Guthrie and Petty (2000), April et al. (2003); Abeyseke and Guthrie (2005); Yi and Davey (2010); Cinquini et al. (2012) ที่พบว่าการเปิดเผย

ข้อมูลทุนภายในมีการเปิดเผยมากที่สุดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ปรัชญาในการบริหาร วัฒนธรรมองค์กร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวเป็นการสื่อสารให้นักลงทุนเข้าใจในกระบวนการบริหารงาน ปรัชญา วัฒนธรรมองค์กร ซึ่งถือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการวางแผนและตัดสินใจในการลงทุนของนักลงทุน และเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือและความมั่นใจให้กับนักลงทุน

การเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอก (External Capital) พบว่าส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลการสร้างภาพลักษณ์องค์กร ช่องทางการจัดจำหน่าย และความร่วมมือทางธุรกิจ สอดคล้องกับการศึกษาของ Guthrie and Petty (2000); April et al. (2003); Bozzolan et al. (2003); Abeyseka and Guthrie (2005); Guthrie et al. (2006); Yi and Davey (2010); Singh and Kansal (2011); Cinquini et al. (2012) และ Wagiciengo and Belal (2012) พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกส่วนใหญ่เกี่ยวกับ ลูกค้า ช่องทางการจำหน่าย ความร่วมมือทางธุรกิจ ตราสินค้า และ Abeyseka and Guthrie (2005) พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์องค์กรมากรองจากการสร้างตราสินค้า เนื่องจากการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร ถือเป็นทรัพย์สินที่ล้ำค่าในการส่งเสริมมูลค่าขององค์กร และยังเป็น การส่งเสริมภาพลักษณ์ในการเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยบริษัทจะรายงานเกี่ยวกับ โครงการที่เข้าร่วมกันชุมชนและการจัดหาเงินทุนในโครงการ นอกจากนี้การเน้นเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางการจำหน่าย อาจจะเนื่องมาจากแรงกดดันของโลกาภิวัตน์และความต้องการของบริษัทที่มุ่งเน้นปัจจัยภายนอก เกี่ยวกับช่องทางการจำหน่ายและความสัมพันธ์กับลูกค้า (April et al., 2003) ซึ่งสอดคล้องกับการแข่งขันกันที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงทำให้บริษัทเน้นเปิดเผยข้อมูลช่องทางการจัดจำหน่าย

จากผลการศึกษาบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 เน้นการเปิดเผยการสร้างภาพลักษณ์องค์กร อาจเนื่องมาจากประเทศไทยกำลังเข้าสู่อุตสาหกรรม 4.0 โดยกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นการสร้างภาพลักษณ์องค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บริษัทได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสียภายนอก สอดคล้องกับทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมายเป็นการสนับสนุนให้องค์กรสมัครใจเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นการเพิ่มภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรมากขึ้น และนำมาซึ่งการสร้างมูลค่าให้กับองค์กร

ผลวิเคราะห์ระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาพบว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก ตามรูปแบบการเปิดเผย ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย อยู่ในระบับน้อย สอดคล้องกับการศึกษาของ Guthrie and Petty (2000); Brennan (2001);

Bontis (2003); Sing and Kansal (2011); Shaban et al. (2014) พบว่าการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาน้อยหรืออยู่ในระดับต่ำ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้ว่าการเปิดเผยทุนทางปัญญามีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสีย แต่เนื่องจากยังไม่มีกำหนดหลักเกณฑ์ หรือกรอบในการเปิดเผย และยังคงขาดความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับทุนทางปัญญา จึงอาจทำให้การเปิดเผยทุนทางปัญญายังอยู่ในระดับต่ำ

จากผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 แสดงให้เห็นถึงการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ดังนี้

1. การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือรูปแบบในการรายงาน และยังไม่มีการรับรู้ทุนทางปัญญาในรายงานทางการเงิน ทำให้รายงานทางการเงินให้ข้อมูลไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบเศรษฐกิจที่ความรู้เป็นทรัพยากรหลักซึ่งเน้นเรื่องทุนทางปัญญา โดยข้อมูลดังกล่าวเป็นที่สนใจของนักลงทุนและนักวิเคราะห์ หากไม่มีการเปิดเผยข้อมูลย่อมส่งผลให้เกิดช่องว่างของข้อมูล (Bozzolan et al., 2003) ดังนั้นหากมีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาจะทำให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญามากขึ้นก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้มีส่วนได้เสียในการได้รับข้อมูลที่เพียงพอเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2. การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญายังถูกอธิบายในด้านของประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไป (Beattie and Thomson, 2007) ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านทุนทางปัญญา หรือข้อมูลใด ๆ ย่อมนำมาซึ่งค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ดังนั้นการที่บริษัทจะเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา บริษัทจะคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นใน และพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต่อผู้มีส่วนได้เสียกับผลกระทบที่มีต่อบริษัท

3. การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในมุมมองอีกด้านมองว่า เพื่อเป็นการรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับบริษัท โดยการลดระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาด้วยความพยายามที่จะไม่ส่งสัญญาณให้กับคู่แข่งและอื่น ๆ เกี่ยวกับโอกาสและความเป็นไปได้ที่อาจเกิดขึ้น (Williams, 2001) จากมุมมองดังกล่าวอาจส่งผลให้บริษัทสนใจในการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในระดับที่น้อยลง

4. การให้ความสำคัญและการส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา สำหรับประเทศไทยทุนทางปัญญาได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากมีการนำเสนอกรอบแนวคิดของรายงานเชิงบูรณาการ โดยคณะกรรมการรายงานเชิงบูรณาการระหว่างประเทศ ซึ่งกรอบแนวคิดดังกล่าวได้ระบุถึงวิธีการจัดการทุนทางปัญญาเพื่อสนับสนุนวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร

(Pechchedchoo, 2559) ซึ่งการส่งเสริมให้มีการเปิดเผยทุนทางปัญญาไม่เพียงแต่เพิ่มคุณภาพของข้อมูล แต่ผู้มีส่วนได้เสียจะสามารถประเมินคุณค่าที่แท้จริงของบริษัทได้ด้วย

5. การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาเป็นการให้ความสำคัญกับการสื่อสารข้อมูลกับผู้มีส่วนได้เสียเพื่อลดช่องว่าง หรือลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Asymmetric Information) โดยสอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ที่อธิบายถึงการลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลระหว่างเจ้าของและผู้บริหาร โดยความพยายามของผู้บริหารในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอก เพื่อแสดงให้เห็นถึงมูลค่าที่ซ่อนอยู่ ความได้เปรียบในการแข่งขัน และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร นอกจากนี้การสื่อสารข้อมูลทุนทางปัญญา ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory) ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาสามารถช่วยนักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียในการประเมินความสามารถในการสร้างความมั่งคั่งในอนาคตของบริษัท และช่วยในการประเมินมูลค่าของบริษัท (Whiting and Miller, 2008) ซึ่งจะทำให้นักลงทุนสามารถพยากรณ์แนวโน้มของบริษัทได้แม่นยำยิ่งขึ้น

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร

ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไร ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 ต่างจากผลการศึกษาของ Jo and Kim (2007); Francis et al., (2008); Alzoubi (2016) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลกับการจัดการกำไร หรือการเปิดเผยข้อมูลกับคุณภาพกำไร อาจเป็นเพราะว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือรูปแบบในการเปิดเผย อีกทั้งระบบกฎหมายความเข้มงวดของกฎหมายแตกต่างกันอาจจะทำให้ผลการศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) สำหรับประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Code Law) ความแตกต่างของระบบกฎหมายในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) จะให้ความสำคัญกับการปกป้องสิทธิของผู้ถือหุ้นและปกป้องผลประโยชน์ของนักลงทุนมากกว่าประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Code Law) และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) จะให้ความสำคัญกับการนำเสนอรายงานทางการเงินที่ยุติธรรม แต่สำหรับประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Code Law) จะให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดกฎหมาย (กิตติมา อัครนุพงศ์, 2559)

ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ La Porta et al. (1997) และ Ball et al. (2000) พบว่าประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี มีการปกป้องนักลงทุน มีการรับรู้รายได้ทางบัญชีทันเวลามากกว่า เมื่อเทียบกับประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร และกฎหมายจารีต

ประเพณีช่วยเพิ่มมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูล ลดต้นทุนตัวแทนในการตรวจสอบผู้บริหาร เช่นเดียวกับ Bushman et al. (2004) ระบุว่าบริษัทที่อยู่ในประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณีจะมีความโปร่งใสในระดับสูง และการรายงานทางการเงินมีความโปร่งใสมากขึ้น เมื่อเทียบกับประเทศที่ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร จากความแตกต่างของระบบกฎหมาย ความเข้มงวดของกฎหมาย อาจจะทำให้มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของบริษัท และการใช้ดุลยพินิจในรายการคงค้างของผู้บริหาร จึงทำให้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาสอดคล้องกับ Consoni et al. (2017) ทำการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจกับการจัดการกำไรของบริษัทในตลาดทุนบราซิล โดยการวัดเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ มุมมองด้านตลาด กลยุทธ์องค์กร สมรรถนะทางการเงินและเศรษฐกิจ และแง่มุมในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจกับการจัดการกำไร เนื่องจากลักษณะและปัจจัยของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมขององค์กร และผู้ถือหุ้นมีอำนาจการควบคุมและมีการเข้าถึงข้อมูล

5.2.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด

ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 ต่างจากผลการศึกษาของ Abdolmohammadi (2005) และ Anam et al. (2011) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาด อาจเป็นเพราะว่า ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง โดย ศุภวัฒน์ วัฒนธนปติ และคณะ (2555) ทำการทดสอบประสิทธิภาพของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับกลาง ดังนั้นอาจจะเป็นไปได้ว่าความแตกต่างด้านประสิทธิภาพของตลาดในแต่ละประเทศจะมีผลต่อการให้ความสนใจข้อมูลทุนทางปัญญาของนักลงทุนที่ต่างกัน และความแตกต่างของตลาดสมบูรณ์ ความเข้มงวดของกฎหมาย อาจทำให้การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญามีความแตกต่างกันด้วย และประเทศไทยการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาในอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากยังไม่มีหลักเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งจากเหตุผลด้านความแตกต่างของประสิทธิภาพของตลาด ความเข้มงวดของกฎหมาย และการขาดหลักเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา อาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูล

ทุนทางปัญญากับมูลค่าตามราคาตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

แต่อย่างไรก็ตามผลการศึกษาสอดคล้องกับ Citron et al. (2005) และ Mishra et al. (2015) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์กับมูลค่าตามราคาตลาด อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนได้เสียในประเทศอินเดียไม่ได้เชื่อมโยงการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์กับมูลค่าตลาดของบริษัท โดยอาจจะใช้แหล่งข้อมูลอื่น เพราะการเปิดเผยทุนมนุษย์ในรายงานประจำปียังอยู่ในระดับต่ำ และการขาดกรอบการรายงานที่ใช้เป็นแนวทางในการรายงานเกี่ยวกับทุนมนุษย์ ทั้งนี้ Mouritsen (2003) ระบุว่าทุนทางปัญญายังไม่มีกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนโดยสถาบันตลาดทุน และทุนทางปัญญาไม่ได้ถูกนำเสนอในรูปแบบรายงานทางการเงินทำให้ความเข้าใจในเรื่องทุนทางปัญญามีจำกัด และทำให้ยากในการคาดการณ์พฤติกรรมราคาหุ้น

5.2.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายละเอียดการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ ทุนภายใน และทุนภายนอกกับคุณภาพกำไรของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100

1. ผลการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์เกี่ยวกับการประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกันมีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร สอดคล้องกับการศึกษาของ Francis et al. (2008) พบว่าบริษัทที่มีคุณภาพกำไรดีมีการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจมากกว่าบริษัทที่มีคุณภาพกำไรไม่ดี เช่นเดียวกับ Riahi and Arab (2011) พบความสัมพันธ์ทางลบระหว่างการเปิดเผยข้อมูลกับการจัดการกำไร หรือระดับการเปิดเผยข้อมูลที่มากขึ้นทำให้การจัดการกำไรลดลง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลช่วยลดแรงจูงใจในการจัดการกำไรเนื่องจากการเพิ่มความโปร่งใสและช่วยให้นักลงทุนสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน (Equity issues) ซึ่งเกี่ยวกับความยุติธรรมในองค์กร การจ้างงานผู้พิการ แสดงออกถึงการให้ความสำคัญกับพนักงานและการช่วยเหลือผู้พิการ หรือเป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือขององค์กร ทำให้ผู้บริหารลดแรงจูงใจในการจัดการกำไร ซึ่งทำให้คุณภาพกำไรดีขึ้น

2. ผลการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์เกี่ยวกับสวัสดิการพนักงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร อาจเป็นไปได้ในแนวทางเดียวกับงานวิจัยในประเทศจีน โดย Wei, Chen, and Wirth (2016) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวเลขทางบัญชีจากงบแสดงฐานะทางการเงินกับการทุจริตในรายงานทางการเงินและพบว่าตัวเลขทางการบัญชีด้านเจ้าหน้าที่ผลประโยชน์พนักงาน มีความสัมพันธ์กับการ

ทุจริตในรายงานทางการเงิน ดังนั้นอาจจะเป็นไปได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการพนักงานทำให้ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการจัดการกำไร

3. ผลการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทุนภายนอกเกี่ยวกับเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ (Brand) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร เนื่องจากตราสินค้า แสดงถึงความเป็นเจ้าของตามกฎหมาย แสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทำให้สินค้ามีความแตกต่างจากสินค้าอื่น สามารถทำให้ผู้บริโภครับรู้และจดจำสินค้าได้ และนำไปสู่การซื้อสินค้า นอกจากนี้ Abeysekera (2014) ระบุว่าโดยรวมภาคอุตสาหกรรมมีการรายงานเกี่ยวกับการสร้างแบรนด์มากที่สุด โดยถือว่าเป็นหนึ่งในสินทรัพย์ที่ดีที่สุด ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าทำให้เกิดแรงจูงใจของผู้บริหารให้มีการจัดการกำไร

5.3 ข้อจำกัด

1. ในการศึกษาี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเฉพาะบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2559 มีจำนวน 8 บริษัท ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มี 32 ข้อมูล

2. ในการศึกษาี้การวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา ใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีเพียงแหล่งเดียว ซึ่งบริษัทอาจมีการเปิดเผยข้อมูลในแหล่งอื่นด้วยเช่น ข่าว เว็บไซต์ เป็นต้น

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด จะเป็นแนวทางให้กับองค์กรในการให้ความสำคัญและพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาขององค์กร เพื่อสนับสนุนวิสัยทัศน์ พันธกิจและกลยุทธ์ขององค์กร และการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในอนาคต

2. การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญายังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือรูปแบบในการเปิดเผย ดังนั้นหน่วยงานกำกับดูแล เช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการสนับสนุนให้องค์กรเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและผู้มีส่วนได้เสีย เนื่องจากการเปิดเผยทุนทางปัญญาเป็นการให้ข้อมูลที่ตอบสนองผู้มีส่วนได้เสียในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ให้ความสำคัญกับความรู้ที่เป็นทรัพยากรหลัก

3. นักลงทุนสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์กิจการเพื่อประเมินคุณค่าที่แท้จริงขององค์กรและใช้ประกอบการตัดสินใจ

5.4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ในการศึกษานี้ได้ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญา เฉพาะบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 เท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ

2. ในการศึกษานี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการเปิดเผยทุนทางปัญญาจากรายงานประจำปี เท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้วิธีรวบรวมข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มเติม หรืออาจใช้การสัมภาษณ์ร่วมด้วย เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

3. ในการศึกษานี้ได้ศึกษาการเปิดเผยทุนทางปัญญากับคุณภาพกำไรโดยใช้ตัวแบบตาม Modified Jones Model ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจใช้ตัวแบบการวิเคราะห์คุณภาพกำไรด้วยวิธีอื่น ๆ เนื่องจากแต่ละตัวแบบมีมุมมองและวัตถุประสงค์แตกต่างกันไป

บทสรุป

การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาตามรูปแบบการเปิดเผย พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มากที่สุด ลักษณะการเปิดเผยพบว่าการเปิดเผยโดยใช้การบรรยายมากที่สุด สำหรับตำแหน่งการเปิดเผยในรายงานประจำปีพบมากที่สุดในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ โดยองค์ประกอบด้านทุนมนุษย์มีการเปิดเผยโดยใช้ตัวอักษร (จำนวนคำ) มีลักษณะการบรรยาย และในตำแหน่งการประกอบธุรกิจ มากที่สุด สำหรับระดับการเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีที่อยู่ในดัชนี SET 100 พบว่าระดับการเปิดเผยทุนทางปัญญาตามรูปแบบการเปิดเผย ลักษณะการเปิดเผย และตำแหน่งการเปิดเผย อยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า การเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรและมูลค่าตามราคาตลาด

อย่างไรก็ตามในการศึกษานี้ยังมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลการเปิดเผยทุนทางปัญญา ดังนั้นจึงเสนอแนะให้ขยายขอบเขตกลุ่มอย่าง และแหล่งรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). *เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (Digital Economy)*. สืบค้น 15 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.mdes.go.th/view/1/home>.
- กิตติมา อัครนุพงษ์. (2559). *การบัญชีระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- โชติญาณ์ หิตะพงษ์. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลใน “บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร” ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2559). *รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์*. สืบค้น 16 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.set.or.th/th/company/companylist.html>.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2556). *ตลาดการเงินและการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ (พิมพ์ครั้งที่ 18)*. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ณัฐชานนท์ โกมุกพุดพิงศ์. (2557). การวัดคุณภาพกำไรเพื่อการวิเคราะห์หลักทรัพย์. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 36, 1-18.
- วรศักดิ์ ทูมมานนท์. (2543). *คุณรู้จัก Creative accounting และ คุณภาพกำไร แล้วหรือยัง ?* กรุงเทพฯ: ไอโอนิก อินเทอร์เน็ต รีซอสเสส.
- วรศักดิ์ ทูมมานนท์. (2547). *มิติใหม่ของการเงินและการวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ชรรณนิติเพรส.
- วิภัตรา คงอินทร์, และมัณฑชัย สุทธิพันธ์. (2559). องค์ประกอบคณะกรรมการบริษัท การรายงานทุนทางปัญญาและมูลค่าตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *ในการประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. (น. 25-36). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศุภวัฒน์ วัฒนชนปติ, พิรุณา ไบโลวิส, และเวทวงศ์ พ่วงทรัพย์. (2555). การทดสอบความมีประสิทธิภาพของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในมิติของข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายทางการเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 26, 109-130.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). *กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2558)*. สืบค้น 20 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.fap.or.th>
- สุมินทร เป้าธรรม. (2558). *วิจัยทางการบัญชี (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.

อัญญพร จันทร์ประไพภัทร. (2553). *การเปิดเผยข้อมูลทุนมนุษย์ในประเทศไทย*. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Abdolmohammadi, M. J. (2005). Intellectual capital disclosure and market capitalization. *Journal of Intellectual Capital*, 6(3), 397-416.

Abdul Rahman, R., & Haneem Mohamed Ali, F. (2006). Board, audit committee, culture and earnings management: Malaysian evidence. *Managerial Auditing Journal*, 21(7), 783-804.

Abeysekera, I. (2007). *Intellectual Capital Accounting: Practices in a Developing Country*. New York: Routledge.

Abeysekera, I. (2008). Intellectual Capital disclosure trends: Singapore and Sri Lanka. . *Journal of Intellectual Capital*, 9(4), 723-737.

Abeysekera, I. (2011). The relation of intellectual capital disclosure strategies and market value in two political settings. *Journal of Intellectual Capital*, 12(2), 319-38.

Abeysekera, I. (2014). Signalling external capital disclosure in annual reports. *Corporate Ownership and Control*, 11(4), 193-202.

Abeysekera, I., & Guthrie, J. (2004). *How is intellectual capital being reported in a developing nation?* (PP.149-165) (Research report). Australia: University of Wollongong.

Abeysekera, I., & Guthrie, J. (2005). An empirical investigation of annual reporting trends of intellectual capital in Sri Lanka. *Critical Perspectives on Accounting*, 16(3), 151-163.

Abhayawansa, S., & Guthrie, J. (2010). Intellectual capital and the capital market: a review and synthesis. *Journal of Human Resource Costing & Accounting*, 14(3), 196-226.

Abrahamson, E., & Amir, E. (1996). The information content of the president's letter to shareholder. *Journal of Business Finance & Accounting*, 23(8), 1157-1182.

Adams, C. A. (2004). The ethical, social and environmental reporting-performance portrayal gap. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 17(5), 731-757.

Ahmed Haji, A. (2016). Trend of hidden values and use of intellectual capital information: Evidence from Malaysia. *Accounting Research Journal*, 29(1), 81-105.

- Ahmed Haji, A., & Ghazali, N. M. (2012). Intellectual capital disclosure trends: some Malaysian evidence. *Journal of Intellectual Capital*, 13(3), 337-397
- Alfraih, M. M. (2017). The value relevance of intellectual capital disclosure: empirical evidence from Kuwait. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 25(1), 22-38.
- Alzoubi, E.S.S. (2016). Disclosure quality and earnings management: Evidence from Jordan. *Accounting Research Journal*, 29(4), 429-456.
- Anam, O. A., Fatima, A. H., & Majdi, A. R. H. (2011). Effects of intellectual capital information disclosed in annual reports on market capitalization: Evidence from Bursa Malaysia. *Journal of Human Resource Costing & Accounting*, 15(2), 85-101.
- Anifowose, M., Rashid, H. M. A., & Annuar, H. A. (2017). Intellectual capital disclosure and corporate market value: does board diversity matter?. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 7(3), 369-398.
- An, Y., Davey, H., & Eggleton, I. R. C. (2011). Towards a comprehensive theoretical framework for voluntary IC disclosure. *Journal of Intellectual Capital*, 12(4), 571-585.
- April, K. A., Bosma, P., & Deglon, D. (2003). Intellectual capital measurement and reporting: Establishing a practice in South African mining. *Journal of Intellectual Capital*, 4(2), 165-180.
- Arvidsson, S. (2011). Disclosure of non-financial information in the annual report: A management-team perspective. *Journal of Intellectual Capital*, 12(2), 277-300.
- Babble, E. (2004). *The Practice of Social Research*, 10th ed. Belmont, Calif : Wadsworth.
- Bahmani, D. (2014). The Relation between Disclosure Quality and Information Asymmetry: Empirical Evidence from Iran. *International Journal of Financial Research*, 5(2), 110-114.
- Ball, R., Kothari, S. & Robin, A. (2000). The effect of international institutional factors on properties of accounting earnings. *Journal of Accounting and Economics*, 29, 1-51.
- Barnard, C. I. (1938). *The Functions of the Executive*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Barron, O. E., Kile, C. O., & O'Keefe, T. B. (1999). MD&A quality as measured by the SEC and analysts' earning forecasts. *Contemporary Accounting Research*, 16(1), 75-109.

- Beattie, V., & Thomson, S. J. (2007). Lifting the lid on the use of content analysis to investigate intellectual capital disclosures. *Accounting Forum*, 31, 129–163.
- Berelson, B. (1971). *Content Analysis in Communication Research*. New York: Hafner.
- Bontis, N. (2003). Intellectual capital disclosures in Canadian corporations. *Journal of Human Resource Costing and Accounting*, 7(1), 9-20.
- Bontis, N., Dragonetty, N. C., Jacobsen, K., & Roos, G. (1999). The knowledge toolbox : a review of the tools available to measure and manage intangible resources. *European Management Journal*, 17(4), 391-402.
- Bontis, N. (1999). Managing Organizational Knowledge by Diagnosing Intellectual Capital: Framing and advancing the state of the field, *International Journal of Technology Management*, 18, 433-462.
- Botosan, C. A. (1997). Disclosure level and the cost of equity capital. *The Accounting Review*, 72, 323-349.
- Boujelbene, M. A., & Affes, H. (2013). The Impact of Intellectual Capital Disclosure on Cost of Equity Capital: A Case of French Firms. *Journal of Economics, Finance and Administrative Science*, 18, 45-53.
- Bourne, M. (2004). *Handbook of Performance Measurement*. London: Gee
- Bozzolan, S., Favotto, F., & Ricceri, F. (2003). Italian annual intellectual capital disclosure: An empirical analysis. *Journal of Intellectual Capital*, 4(4), 543-558.
- Bozzolan, S., O'Regan, P. & Ricceri, F. (2006). Intellectual capital disclosure (ICD). A comparison of Italy and the UK. *Journal of Human Resource Costing and Accounting*, 10(2), 92-113.
- Brennan, N. (2001). Reporting intellectual capital in annual reports: Evidence from Ireland, *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 14(4), 423-436.
- Breton, G., & Taffler, J. (2001). Accounting information and analyst stock recommendation decisions: a content analysis approach. *Accounting and Business Research*, 31(2), 91-101.
- Bryan, S. H. (1997). Incremental information content of required disclosures contained in management discussion and analysis. *The Accounting Review*, 72(2), 285-301.

- Bushman, R.M., Piptroski, J.D. & Smith, A.J. (2004). What determine corporate transparency?. *Journal of Accounting Research*, 42(2), 207-252.
- Chadwick, C., & Dabu, A. (2009). Human resources, human resource management, and the competitive advantage of firms: toward a more comprehensive model of causal linkages. *Organization Science*, 20(1), 253-272.
- Cinquini, L., Passetti, E., Tenucci, A., & Frey, M. (2012). Analyzing intellectual capital information in sustainability reports: some empirical evidence. *Journal of Intellectual Capital*, 13(4), 531-561.
- Citron, D., Holden, J., Selim, G. & Oehlche, F. (2005). Do voluntary intellectual capital disclosure provide information about firm's intangible assets?. In *9th Financial Reporting and Business Communication Conference*. London: Cardiff Business School.
- Clarkson, P. M., Kao, L., & Richardson, G. D. (1994). The voluntary inclusion of forecasts in the MD&A section of annual reports. *Contemporary Accounting Research*, 11(11), 423-450.
- Colins, D. W., Maydew, E. L., & Weiss, I. S. (1997). Changes in the value-relevance of earnings and book values over the past forty year. *Journal of Accounting and Economics*, 24(1), 39-67.
- Consoni, S., & Colauto, R. D. (2016). Voluntary disclosure in the context of convergence with International Accounting Standards in Brazil. *Review of Business Management*, 18(62), 658-677.
- Consoni, S., Colauto, R. D., & Lima, G. A. S. F. D (2017). Voluntary disclosure and earnings management: evidence from the Brazilian capital market. *Revista Contabilidade & Financas*, 28(74), 249-263.
- Darabi, R., Kamran Rad, S., & Ghadiri, M. (2012). The Relationship between Intellectual Capital and Earnings Quality. *Research Journal of Applied Sciences, Engineering and Technology*, 4(20), 4192-4199.
- DeAnglo, L. E. (1986). Accounting numbers as market valuation substitutes: A study of management buyouts of public stockholders. *The Accounting Review*, 61, 400-420.
- Dechow, P. M., & Dichev, I. D. (2002). The Quality of Accruals and Earnings: The Role of Accrual Estimation Errors. *The Accounting Review*, 77, 35-59.
- Dechow, P. M., & Schard, C. (2004). *Earnings Quality*. USA: CFA Institute.

- Dechow, P. M., & Sloan, R. G. (1991). Executive incentives and the horizon problem: An empirical investigation. *Journal of accounting and Economics*, 14(1), 51-89.
- Dechow, P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995). Detecting earnings management. *The Accounting Review*, 70, 193-225.
- Dechow, P., Ge, W., & Schrand, C. (2010). Understanding earnings quality: A review of the proxies, their determinants and their consequences. *Journal of Accounting and Economics*, 50(2), 344-401.
- Dhaliwal, D. S., Li, O. Z., Tsang, A., & Yang, Y. G. (2011). Voluntary non-financial disclosure and the cost of equity capital: The initiation of corporate social responsibility reporting. *The Accounting Review*, 86, 59–100.
- Dulacha G .B. (2007). Determinants of voluntary disclosure in Kenyan companies annual reports. *African Journal of Business management*, 1(5), 113- 128.
- Dumay, J. (2008). Narrative disclosure of intellectual capital: a structural analysis. *Management Research News*, 31(7), 518-37.
- Dumay, J., & Cai, L. (2015). Using content analysis as a research methodology for investigating intellectual capital disclosure A critique. *Journal of Intellectual Capital*, 16, 121-155.
- Edvinsson, L., & Malone, M. S. (1997). *Intellectual capital: Realizing your company's true value by finding its hidden brainpower*. New York: Harper- Collins Publishers.
- Eljayash, K. M., Kavanagh, M., & Kong, E. (2013). Environmental disclosure practices in national oil and gas corporations and international oil and gas corporations operating in organization of ARAB petroleum exporting countries. *International Journal of Business, Economics and Law*, 2(1), 35-52.
- Ellis, H. & Seng, D. (2015). The value relevance of voluntary intellectual capital disclosure: New Zealand evidence. *Corporate Ownership and Control*, 13(1) 1071-1087.
- Farooq, O., & Nielsen, C. (2014). Improving the Information Environment for Analysts: Which Intellectual Capital Disclosures Matter the Most?. *Journal of Intellectual Capital*, 15(1), 142-156.
- Francis, J., & Schipper, K. (1999). Have Financial Statements Lost Their Relevance?. *Journal of Accounting Research*, 32, 319-352.

- Francis, J., Laford, R., Olsson, P., & Schipper, K. (2004). Cost of Equity and Earnings attributes. *The Accounting Review*, 79, 967-1010.
- Francis, J., Laford, R., Olsson, P., & Schipper, K. (2005). The market pricing of accruals quality. *Journal of Accounting and Economics*, 39, 295-327.
- Francis, J., Nanda D., & Olsson, P. (2008). Voluntary Disclosure, Earnings Quality, and Cost of Capital. *Journal of Accounting Research*, 46(1), 53-99.
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. MA: Pitman
- Gamerschlag, R. (2013). Value relevance of human capital information. *Journal of Intellectual Capital*, 14(2), 325-345.
- Glaum, M., Lichtblau, K., & Lindemann, J. (2004), The extent of earnings management in the US and Germany. *Journal of International Accounting Research*, 3(2), 45-77.
- Graham, J. R., Harvey, C.R., & Rajgopal, S. (2005). The economic implications of corporate financial reporting. *Journal of Accounting and Economics*, 40(1), 3-73.
- Guthrie, J., & Abeyekera, I. (2006). Content analysis of social, environmental reporting: What is new. *Journal of Human Resource Costing & Accounting*, 10(2), 114-126.
- Guthrie, J., & Petty, R. (2000). Intellectual capital: Australian annual reporting practices, *Journal of Intellectual Capital*, 1(3), 241-251.
- Guthrie, J., Petty, R., Ferrier, F., & Well, R. (1999, August). *There is no Accounting for Intellectual Capital in Australia: a review of annual reporting practices and the internal measurement of Intangibles*. Amsterdam: OECO.
- Guthrie, J., Petty, R., & Ricceri, F. (2006). The voluntary reporting of intellectual capital: Comparing evidence from Hong Kong and Australia. *Journal of Intellectual Capital*, 7(2), 254-271.
- Guthrie, J., Petty, R., Yongvanich, K., & Ricceri, F. (2004). Using content analysis as a research method to inquire into intellectual capital reporting. *Journal of intellectual capital*, 5(2), 282-293.
- Gunny, K. A. (2010). The relation between earnings management using real activities manipulation and future performance: Evidence from meeting earnings benchmarks. *Contemporary Accounting Research*, 27(3), 855-888.

- Habbash, M., & Alghamdi, S. (2015) The perception of earnings management motivations in Saudi public firms. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 5(1), 122-147.
- Hamid, S., Tayebbeh, M., & Faezeh, F. (2014). The study of relationship between intellectual capital and its growth rate with earning management (in accepted companies in Tehran Stock Exchange). *Advance in Management*, 7(6), 35-38.
- Hashima, M. J., Osmanb, I., & Alhabshic, S. M. (2015). Effect of Intellectual Capital on Organizational Performance. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 211, 207 – 214.
- Healy, P. M. (1985). The effect of bonus schemes on accounting decisions. *Journal of Accounting and Economics*, 7, 85-107.
- Healy, P. M., Hutton, A. P., & Palepu, K. G. (1999), Stock performance and intermediation changes surrounding sustained increases in disclosure. *Contemporary Accountings Research*, 16(3),485-520.
- Healy, P. M., & Wahlen, J. M. (1999). A review of earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons*, 13, 365-383
- Holthausen, R. W., Larcker, D. F., & Sloan, R. G. (1995). Annual Bonus Schemes and The Manipulation of Earnings. *Journal of Accounting and Economics*, 19(1), 29–74.
- Husin, N, M., Ahmad, N., & Sapingi, R. (2011). Intellectual Capital: A Focus on Human Capital Reporting Practices of Top Malaysian Listed Companies. *The South East Asian Journal of Management*, 5(1), 51-71.
- Husin, N. M., Hooper, K., & Olesen, K. (2012). Analysis of intellectual capital disclosure: an illustrative example. *Journal of Intellectual Capital*, 13(2), 196-220.
- Mertins, K., Heising, P., & Vorbeck, J. (2001). *Knowledge management: best practices in Europe*. Berlin: Springer Verlag.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs, and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3, 305-306.
- Jindal, S., & Kumar, M. (2012). The Determinants of HC Disclosures of Indian Firms. *Journal of Intellectual Capital*, 13, 221-247.

- Ji, X.-D., Lu, W., & Qu, W. (2017). Voluntary disclosure of internal control weakness and earnings quality : evidence from China, *International journal of accounting*, 52(1), 22-44.
- Jo, H., & Kim, Y. (2007). Disclosure frequency and earnings management. *Journal of Financial Economics*, 84(2), 561-590.
- Jones, J. J. (1991). Earnings management durnings import relief investigations. *Journal of Accounting Research*, 29,193-228.
- Joos, P., & Lang, M. (1994). The Effects of Accounting Diversity: Evidence from the European Union. *Journal of Accounting Reasearch*, 32, 141-175.
- Joshi, M., Ubha, D. S., & Sidhu, J. (2012). Intellectual capital disclosures by Indian and Australian information technology companies A comparative analysis. *Journal of Intellectual Capital*, 13(4),582-598.
- Kamath, B. (2008). Intellectual capital disclosure in India: content analysis of “TecK” firms. *Journal of Human Resource Costing & Accounting*, 12(3), 213-224.
- Kaplan, R., & Norton, D. (1996). *The balanced scorecard: Translating strategy into action*. MA: Harvard Business School Press.
- Kim, Y., Park, M. S. & Wier, B. (2012). Is earnings quality associated with corporate social responsibility?. *The Accounting Review*, 87(3), 761-796.
- Krippendorff, K. (2004). *Conten Analysis : An Introduction to It's Methodology*. (2nd). Thousan Oaks: Sage.
- Kothari, S. P., Leone, A. J., & Wasley, C. E. (2005). Performance Matched Discretionary Accrual Measures. *Journal of Accounting and Economics*, 39, 163–197.
- La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Schleifer, A. & Wishny, R.W. (1997). Legal determinants of external finance. *Journal of Finance*, 52(3), 1131-1150.
- Lev, B., & Zarowin, P. (1999). The boundaries of financial reporting and how to extend them.. *Journal of Acconting and Research.*, 37(2), 353-385.
- Leuz, C. & Verrecchia, R. E. (2000). The economic consequences of increased disclosure, *Journal of Accounting Research*, 38, 91-124.
- Liao, L., Low, M., & Davey, H. (2013). Chinese and English language versions: intellectual capital disclosure. *Journal of Intellectual Capital*, 14(4), 661-686.

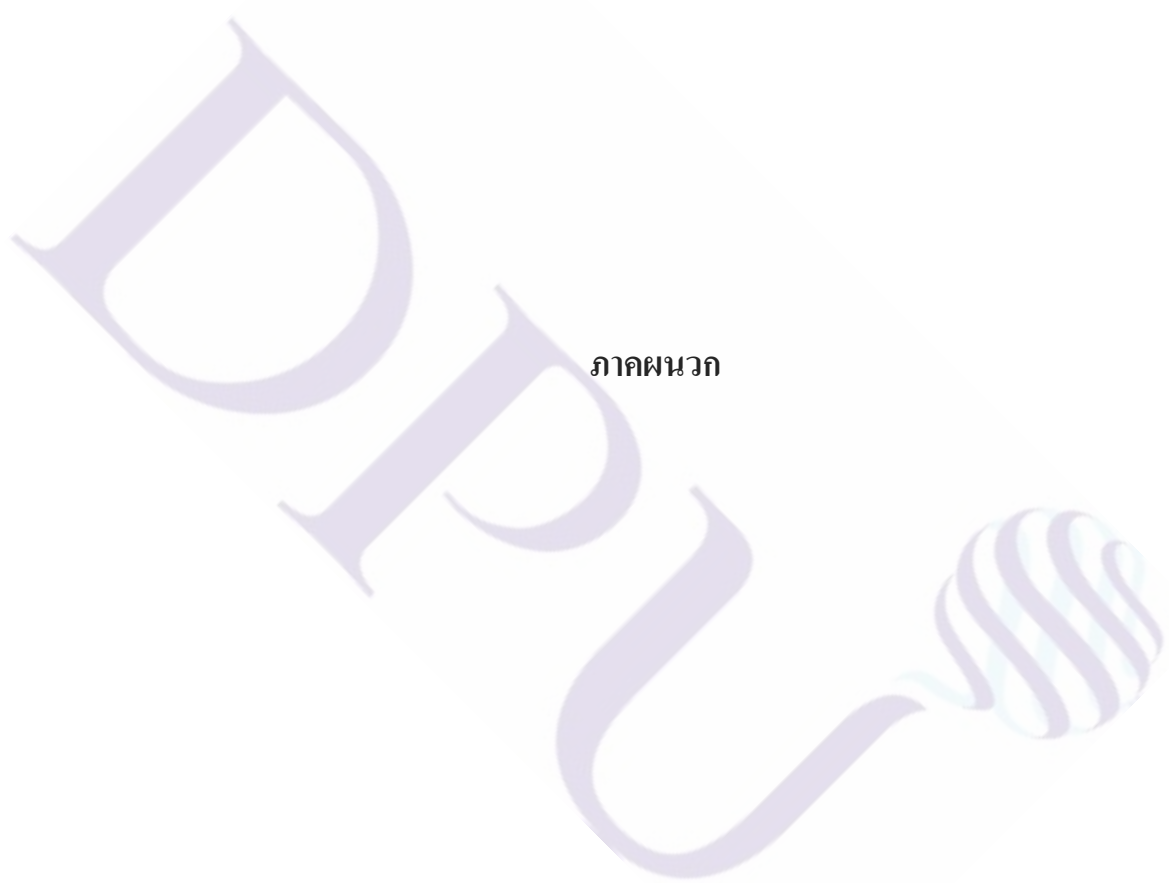
- Li, J., & Mangena, M. (2014). Capital market pressures and the format of intellectual capital disclosure in intellectual capital intensive firms. *Journal of Applied Accounting Research*, 15(3), 339-354.
- Lobo, G.J. & Zhou, J. (2006). Did conservatism in financial reporting increase after the Sarbanes-Oxley Act? Initial evidence. *Accounting Horizons*, 20(1), 57-73.
- Milgrom, P. R. (1981). Good news and bad news: Representation theorems and applications. *The Bell Journal of Economics*, 12(2), 380-391.
- Miller, M., & Modigliani, F. (1961). Dividend policy, growth and the valuation of share. *Journal of Business*, 34, 411-433.
- Mishra, S. K., Devi. A., & Gupta. A. (2015). Voluntary Disclosure of Human Capital: Evidence from India. *The IUP Journal of Corporate Governance*, 14(4), 47-62.
- Mojtahedi, P. (2013). The Impact of Intellectual Capital on Earning Quality: Evidence from Malaysian Firms. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 7(2), 535-540.
- Mouritsen, J. (2003). Intellectual capital and the capital market : the circulability of intellectual capital. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 16(1), 8-30.
- Muttakin, M. B., & Khan, A. (2015). A. Corporate social responsibility disclosures and earnings quality Are they a reflection of managers' opportunistic behavior?. *Managerial Auditing Journal*, 30(3), 277-298.
- Neuman, W. L. (2000). *Social Research Method: Qualitative and Quantitative Approaches*. (4th). Boston: Allyn and Bacon.
- Nik Ahmad, N. N., & Sulaiman, M. (2004). Environmental disclosures in Malaysian annual report: A legitimacy theory perspective. *International Journal of Commerce and Management*, 14, 44-58.
- Organization for Economic Co-operation and Development. (1996). *The knowledge – based economy*. Paris: OECD.
- Oliveras, E., Gowthorpe, C., Kasperskaya, Y., & Perramon, J. (2008). Reporting intellectual capital in Spain. *Corporate Communications: An International journal*, 13, 168-181.
- Olsson, B. (2001). Annual reporting practices: Information about human resources in corporate annual reports in major Swedish companies. *Journal of Human Resource Costing and Accounting*, 6, 39-52.

- Orens, R., Aerts, W., & Lybaert, N. (2009). Intellectual capital disclosure, cost of finance and firm value. *Management Decision*, 47(10), 1536-54.
- Ordenez de Pablos, P. (2003). Intellectual capital reporting in Spain: a comparative review. *Journal of Intellectual Capital*, 4(1), 61-81.
- Pechchedchoo, P. (2559). A Guideline on Intellectual Capital Codification and Measurement. *Journal of Accounting Profession*, 12(33),134-147.
- Penman, S. H. (2007). *Financial Statement Analysis and Security Valuation*. USA: McGraw Hill Education.
- Petty, R., & Guthrie, J. (2000). Intellectual Capital Literature Review: Measurement, Reporting and Management. *Journal of Intellectual Capital*, 1(2),155-176.
- Reitz, J. M. (2004). *Dictionary for Library and Information Science*. Westport, Conn: Libraries unlimited.
- Riahi, y., & Arab, M. B. (2011). Disclosure frequency and earnings management: Ananalysis in the Tunisan context. *Journal of Accounting and Taxation*, 3(3), 47-59.
- Rogers, R. K., & Grant, J. (1997). Content analysis of information cited in reports on sell-side financial analysts. *The Journal of Financial Statement Analysis*, 3(1),17-30.
- Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of Accounting and Economics*, 42(3), 335–370.
- Ruiz, C. V. (2016). *Literature review of earnings management: Who, why, when, how and what for?*. Retrieved: March 11, 2016, from <http://urn.fi/urn:nbn:fi:jamk-issn-2341-9938-12> Finnish Business Review.
- Schipper, K. (1989). Commentary on earnings management. *Accounting Horizons*, 3, 91-102.
- Schipper, K., & Vincent, L. (2003). Earnings quality. *Accounting horizons*, 17, 97-110.
- Schleicher, T., & Walker, M. (1999). Share price anticipatin of earning and management's discussion of operations and financing. *Accounting and Business Research*, 29(4), 321-325.
- Shaban, M., Kavida ,V., & Rentala, S. (2014). Content Analysis of Reporting Intellectual Capital in Indian Pharmaceutical Industry. *Journal of Contemporary Research in Management*, 9(1), 15-22.

- Shareef, F., & Davey, H. (2006). Accounting for intellectual capital: evidence from listed English football clubs. *Journal of Applied Accounting Research*, 7(3), 78-116.
- Simpson, A. (2010). Analysts' use of non-financial information disclosures. *Contemporary Accounting Research*, 27(1), 249–288.
- Singh, S., & Kansal, M. (2011). Voluntary disclosures of intellectual capital: An empirical analysis. *Journal of Intellectual Capital*, 12(2), 301 – 318.
- Smith, M., & Taffler, R. J. (2000). The chairman's statement: A content analysis of discretionary narrative disclosures. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 13(5), 624-646.
- Sofian, S., Rasid, S. S. A., Mehri, M., & Rashid, M. A. (2011). Moderating Effect of Intellectual Capital on Relevance of Earnings and Cost of Equity. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 5(9), 1633-1639.
- Srinidhi, B., Gul, A. F., & Tsui, J. (2011) Female directors and earnings quality. *Contemporary Accounting Research*, 28(5), 1610-1644.
- Srivastava, J., & Lurie, N. (2001). A consumer perspective on price-matching refund policies: Effect on price perceptions and search behavior. *Journal of Consumer Research*, 28(2), 296-307.
- Starovic, D., & Marr, B. (2004). *Understanding corporate value: managing and reporting intellectual capital*. London: CIMA.
- Steele, A. (1982). The Accuracy of Chairmen's Non Quantified Forecasts : An Exploratory Study. *Accounting and Business Research*, 12,215-230.
- Steenkamp, N. (2007). *Intellectual capital reporting in New Zealand: refining content analysis as a research method*. (Doctoral dissertation). Auckland: Auckland University of Technology.
- Stewart, T. (1997). *Intellectual capital: The new wealth of organizations*. London: Nicholas Brealey.
- Suchman, M. (1995). Managing legitimacy : Strategic and institutional approaches. *The academy of management review*, 20, 571-610.
- Sveiby, K. E. (1997). *The new organization wealth: Managing and Measuring knowledge-based assets*. San Francisco: Koehler Publisher.

- Tan, Y., & Liu, Y. (2017). How do investors view information disclosure quality rating? The effect of FNFI on corporate investment efficiency. *Nankai Business Review International*, 8(2), 210-230.
- The International Integrated Reporting Council. (2013). *The International (IR) Framework*. (Retrieved July 1, 2017, from <http://www.theiirc.org>).
- Thomas, A. (2003). A tale of two reports. *European Business Forum*, 16, 79–81.
- Vandemaele, S. N., Vergauwen, P. G. M. C., & Smits, A. J. (2005). Intellectual capital disclosure in The Netherlands, Sweden and the UK. *Journal of Intellectual Capital*, 6(3), 417-426.
- Wagiciengo, M. M., & Belal, A. R. (2012). Intellectual capital disclosures by South African companies: A longitudinal investigation. *Advances in Accounting*, 28(1), 111-119.
- Wang, D. (2006). Found Family Ownership and Earnings Quality. *Journal of Accounting Research*, 44, 619-656.
- Wang, Q., Sharma, U., & Davey, H. (2016). Intellectual capital disclosure in Chinese and Indian information technology companies: A comparative analysis. *Journal of Intellectual Capital*, 17(3), 507-529.
- Wang, W.Y., & Chang, C. (2005). Intellectual capital and performance in causal models: Evidence from the information technology industry in Taiwan. *Journal of Intellectual Capital*, 6(2), 222-236.
- Wei, Y., Chen, J., & Wirth, C. (2016). *Detecting Fraud in Chinese Listed Company Balance Sheets*. Retrieved December 16, 2017, from <http://ssrn.com>.
- Whiting, R. H., & Miller, J. C. (2008). Voluntary disclosure of intellectual capital in New Zealand annual reports and the “hidden value”. *Journal of Human Resource Costing & Accounting*, 12, 26-50.
- Wild, J. J., Subramanyam, K. R., & Halsey, R. F. (2007). *Financial Statement Analysis*. (9th). New York: McGraw Hill.
- Williams, S.M. (2001). Is intellectual capital performance and disclosure practice related?. *Journal of Intellectual Capital*, 2(3), 192-203
- Wiseman, J. (1982). An evaluation of environmental disclosures made in corporate annual reports. *Accounting, Organizations and Society*, 7(1), 53-63.

- Wong, M., & Gardner, C. (2005). Intellectual capital disclosure: New Zealand evidence. In *AFFANZ 2005 Conference*. Australia: AFAANZ.
- Wright, P. M., Dunford, B. B., & Snell, S. A. (2001). Human resources and the resource based view of the firm. *Journal of Management*, 27, 701-721.
- Wright, P. M., McMahan, G. C., & McWilliams, A. (1994). Human resources and sustained competitive advantage: a resource-based perspective. *International Journal of Human Resource Management*, 5(2), 301-326.
- Xu, R. Z., Taylor, G. K., & Dugan, M. T. (2007). Review of real earnings management literature. *Journal of accounting literature*, 26, 195-228.
- Yi, A., & Davey, H. (2010). Intellectual capital disclosure in Chinese (mainland) companies. *Journal of Intellectual Capital*, 11(3), 326-47.
- Yi, A., Harn, H., & Sharma, U. (2014). Trends of voluntary IC disclosure in Chinese firms. *Corporate Ownership and Control*, 11, 122-129.
- Zang, A. Y. (2012). Evidence on the trade-off between real activities manipulation and accrual-based earnings management. *The Accounting Review*, 87(2), 675-703.
- Zanjirdar, M., & Chogha, M. (2012) Evaluation of relationship between the intellectual capital and earning quality indexes in emerging economics: Case study of Iran's financial market. *African Journal of Business Management*, 6(38), 10312-10319.
- Zehri, C., Abdelbaki, A., & Bouabdellah, N. (2012). How intellectual capital affect a firm's performance. *Australian Journal of Business and Management Research*, 2, 24-31.
- Zinkeviciene, D., & Rudzioniene, K. (2005). Impact of Company's Leverage on Financial Accounting Method Choice. *Engineering Economics*, 45(5), 25-30.

ภาคผนวก

องค์ประกอบของทุนทางปัญญา รายการ และคำสำคัญ

ทุนมนุษย์ (Human Capital)

รายการ (Item)	คำสำคัญ (Key word)
1. คุณลักษณะพนักงาน (Employees characteristics)	<ul style="list-style-type: none"> ● ข้อมูลเกี่ยวกับพนักงาน (จำนวนพนักงาน คุณวุฒิการศึกษา ประวัติการศึกษา คุณวุฒิด้านวิชาชีพ) ● ข้อมูลเกี่ยวกับกรรมการบริษัท (คุณวุฒิการศึกษา ประวัติการศึกษา คุณวุฒิด้านวิชาชีพ รูปถ่ายกรรมการบริษัท) ● ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหาร (คุณวุฒิการศึกษา ประวัติการศึกษา คุณวุฒิด้านวิชาชีพ รูปถ่ายผู้บริหาร)
2. การฝึกอบรมและการพัฒนา (Training and development)	<ul style="list-style-type: none"> ● การฝึกอบรม (Training) ● หลักสูตรที่ฝึกอบรม (Training programs) ● นโยบายการพัฒนาพนักงาน/การพัฒนาศลกร ● โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่งานของพนักงาน (Career Development & Opportunities) ● การวางแผนหาผู้สืบทอดตำแหน่ง (Succession plan)
3. ความรู้ที่เกี่ยวข้องในงาน (Work-related knowledge)	<ul style="list-style-type: none"> ● ความรู้ความสามารถ (Know-how and Capability) ● ทักษะและประสบการณ์ทำงาน (Skill and Experience) ● หน้าที่และความรับผิดชอบ (Duties and responsibilities) ● ความเชี่ยวชาญ (Expertise)
4. ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน (Equity issues)	<ul style="list-style-type: none"> ● ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน (Equity issues)/ ความยุติธรรมในองค์กร ● การจ้างงานผู้พิการ (Employment for disabled persons)
5. ความสัมพันธ์กับพนักงาน (Employee relations)	<ul style="list-style-type: none"> ● การมีส่วนร่วมต่อชุมชน (Involvement in community)/การมีส่วนร่วมของพนักงาน ● แรงงานสัมพันธ์ (Labor Relation)/สหภาพแรงงาน (Trade Union) ● คำขอบคุณพนักงาน (Employee Thanks) ● การให้รางวัลพนักงาน (Recognition) ● ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร (Commitment)

รายการ (Item)	คำสำคัญ (Key word)
6. สวัสดิการพนักงาน (Employee welfare)	<ul style="list-style-type: none"> ● นโยบายด้านสวัสดิการพนักงาน (Employee welfare) /สวัสดิการพนักงาน ● ผลประโยชน์พนักงาน (Employee benefit) ● นโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของพนักงาน (Health and Safety) /อาชีวอนามัยและความปลอดภัยของพนักงาน ● ค่าตอบแทน(Compensation) /โครงสร้างค่าตอบแทน ● สภาพแวดล้อมในการทำงาน (Working environment)
7. จิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial spirit)	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสามารถทางนวัตกรรม (Innovation capability) /การสร้างสรรค์นวัตกรรม/ นวัตกรรม ● ผลิตภัณฑ์ใหม่ (New products)/บริการใหม่/โครงการใหม่

ทุนภายใน (Internal Capital)

รายการ (Item)	คำสำคัญ (Key word)
1. ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property)	<ul style="list-style-type: none"> ● ลิขสิทธิ์ (Copyrights) ● สิทธิบัตร (Patents) ● เครื่องหมายการค้า (Trademarks) ● ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property)
2. ปรัชญาในการบริหาร (Management philosophy)	<ul style="list-style-type: none"> ● ปรัชญาในการบริหาร (Management Philosophy) ● กลยุทธ์ (Strategy) ● การสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผู้ถือหุ้น (Create value to shareholders) ● การเจริญเติบโตของบริษัท (Company's growth) ● นโยบายการรักษาสิ่งแวดล้อม (Protect the environment) ● นโยบายความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate social responsibility (CSR))
3. วัฒนธรรมองค์กร (Corporate culture)	<ul style="list-style-type: none"> ● วิสัยทัศน์ (Vision) ● พันธกิจ (Mission) ● หลักในการปฏิบัติ (Code of practice) ● จรรยาบรรณ (Code of conduct) /จริยธรรม (Code of ethics) ● วัฒนธรรมองค์กร (Corporate culture)
4. กระบวนการบริหารและ กระบวนการเกี่ยวกับ เทคโนโลยี (Management and Technological processes)	<ul style="list-style-type: none"> ● กระบวนการบริหาร (Management Process)/แผนการบริหาร (Management Plan) ● โครงสร้างองค์กร (Organization Structure) / โครงสร้างการจัดการ องค์กร ● รายงานผลการดำเนินงาน (Performance report) ● การรับรองคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ● การพัฒนาเทคโนโลยีของบริษัท (Technology developed in house) ● โครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ (Corporate governance) /นโยบาย การกำกับดูแลกิจการ

รายการ (Item)	คำสำคัญ (Key word)
5. ระบบสารสนเทศและ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Information and networking systems)	<ul style="list-style-type: none"> ● ระบบสารสนเทศ (Information System) (ครอบคลุมระบบจัดการ ฟังก์ชันสำคัญของบริษัท ฐานข้อมูล ซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์) ● ระบบเครือข่าย (Networking systems) (ครอบคลุมเทคโนโลยี เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชัน)
6. การวิจัยและพัฒนา (Research and development)	<ul style="list-style-type: none"> ● การวิจัยและพัฒนา (Research and development (R&D) / โครงการวิจัย ● ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา (R & D Expenditures)

ทุนภายนอก (External Capital)

รายการ (Item)	คำสำคัญ (Key word)
1. ความสัมพันธ์ด้านการเงิน (Financial relations)	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ด้านการเงิน (Financial relations) ● ความสัมพันธ์กับธนาคาร/แหล่งทุน (Relationship with bankers) ● ความสัมพันธ์กับนักลงทุน (investor relations) ● ความสัมพันธ์กับผู้ถือหุ้น (Relationship with shareholders)
2. เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ (Brands)	<ul style="list-style-type: none"> ● ตราสินค้า ● ส่วนแบ่งทางการตลาด (Market share) ● คุณภาพสินค้า/ บริการ (Product/ Service quality)
3. ลูกค้า/ความพึงพอใจของลูกค้า (Customers/Customer satisfaction)	<ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนลูกค้า/ผู้ใช้บริการ (Number of customers) ● ความต้องการของลูกค้า (Customers needs) ● ความจงรักภักดีของลูกค้า (Customers loyalty) ● ความสัมพันธ์กับลูกค้า (Customers relations) ● ความพอใจของลูกค้า (Customers preference) ● การสำรวจลูกค้า (Customer survey) ● ชื่อเสียงของสินค้าและบริการ (High reputation for goods and services)
4. การสร้างภาพลักษณ์องค์กร (Corporate image building)	<ul style="list-style-type: none"> ● ชื่อบริษัท (Company name) ● กิจกรรม CSR (CSR activities) / กิจกรรมเพื่อสังคม ● รางวัล (Awards) (ของบริษัทไม่เกี่ยวกับพนักงาน)
5. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution channels)	<ul style="list-style-type: none"> ● ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution channel)/ช่องทางการให้บริการ ● ผู้จัดจำหน่าย (Distributor)/ผู้ให้บริการ ● ระบบการขนส่ง (Delivery systems) ● การตลาด (Marketing)/การโฆษณา (Advertising)/กิจกรรมโปรโมชัน (promotion activities) / การส่งเสริมการขาย

รายการ (Item)	คำสำคัญ (Key word)
6. ความร่วมมือทางธุรกิจ (Business collaborations)	<ul style="list-style-type: none"> ● ความร่วมมือทางธุรกิจ (Business collaboration) /พันธมิตรทางธุรกิจ (Alliance) /ข้อตกลงความร่วมมือ/โครงการร่วม ● ตัวแทนจัดจำหน่าย (Network of distributors) ● คู่ค้า (Partners) /ผู้จัดหาสินค้าหรือบริการ (supplier)
7. ข้อตกลงร่วมกันและ การค้าแฟรนไชส์ (Licensing and franchising agreements)	<ul style="list-style-type: none"> ● ใบอนุญาต (license) ● แฟรนไชส์ (Franchising)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวอาภรณ์ แก้วทนต์
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี) เกียรตินิยมอันดับ 2 คณะบริหารธุรกิจ (วิทยาเขตพณิชยการพระนคร) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2546 บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2552
ตำแหน่งและสถานที่ ทำงานปัจจุบัน	อาจารย์ประจำหลักสูตรวิชาการบัญชี สาขาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย